Eesti

Aadress-kalender 1929

Seitsmes aastakäik.

Ploompuu kirjastus Tallinnas.

Kalender 1929

Sel aastal on 365 päewa.

Pühad ja puhkepäewad,

mil ametikohtis tööd ei tehta:

1) Uus-aasta (1. jaanuaril), 2) Kolmekuninga päew (6. jaanuaril, 3) Palwepäew (20 weebr.), 4) Iseseiswuse püha (24. weebr.), 5) Suur Neljapäew (28. märts), 6) Suur Reede (29. märts), 7) Ülestõusmise pühad (31. märtsil, 1. ja 2. apr.), 8) 1. mai püha, 9) Taewaminemise püha (9. mail), 10) Nelipühid (19., 20. ja 21. mail), 11) Jaanipäew (24. juunil), 12) Jõulupühad (25., 26. ja 27. detsembril).

Töö lõpetatakse kell 12 päewal:

1) Suurel laupäewal, 2) Nelipühi laupäewal, 3) Jõulu laupäewal, 4) Wana-aasta lõpupäewal (31. dets.).

Ploompuu kirjastus, Tallinnas.

A.-S. „Ühiselu" trükk. — Pikk uul. 42. Tallinn.

Märkide seletused.

● noorkuu; ☽ esimene weerand; ○ täiskuu; ☾ wiimne weerand; P. pühapäew; p. päew ja pärast; h. hommikul; e. l. enne lõunat; p. l. pärast lõunat; õ. õhtul; ö. öösel, k. kell.

Aja wahe.

Tunni-ajad selles kalendris on arwatud Eesti seadusliku kella-aja järele, mis kutsutakse Ida-Euroopa ajaks ja mis on kaks tundi Greenwichi keskpäikese ajast ja 21 minutit Tallinna kohalisest ajast ees. Kes selles kalendris ülesantud päikese tõusu ja loode järgi kodumaal tahab kella seada, see pidagu meeles, et ülesantud kella-aeg käib Tallinna kohta. Päike tõuseb ja weereb keskmiselt idapool warem: Narwas 14 min., Rakweres 6, Tartus 8, Wiljandis 4 min. ja läänepool hiljem: Baltiskis 3 min., Pärnus 1 m. ja Kuresaares 10 min. Peale selle on tähele panna, et keskkalwe päew ja südatalwe öö Eesti lõunapiiril kuni 20 min. lühemad on kui Põhja-Eestis (keskmiselt 10 min. hommikul ja 10 min. õhtul.)

Päikese tõusu ja weeru aeg tähendab siin kalendris seda aega, mil päikese keskkoht weepiiril on. Mõnel pool loetakse päikese tõusu ajaks esimese kiire ilmumist ja loodeks wiimase kiire kadumist.

Aasta-ajad.

Kewad algab 21. märtsil. Sügise algab 23. septembril.

Suwi algab 22. juunil. Talw algab 22. detsembril.

Warjutused.

Sel aastal on ainult 2 päikesewarjutust, millest kumbki Eestis näha ei ole.

1) Täieline päikesewarjutus 9. mail on nähtaw Lõuna-Afrikas, Lõuna-Jäämerel, India merel, Lõuna-Aasias ja Australias.

2) Ringkujuline päikesewarjutus 11. nowembril on nähtaw Euroopa lõuna ja lääne osades, Atlandi merel, kõiges Aafrikas, Wäike-Aasias, Araabias ja India merel.

Uus kalender			Wana kalender		Tähendused
	N. p. Luuk. 2, 21.				
**1	**Algu päew**		19		
2	Kesknädal	☾	20	k. 8,44 õ.	
3	Neljapäew		21	Tooma päew	
4	Reede		22		
5	Laupäew		23		
	K. p. Mat. 2, 1—12.				
**6	**3 Kuninga p.**		24		
7	Esmaspäew		25	1. Jõulu p.	
8	Teisipäew		26	2. Jõulu p.	
9	Kesknädal		27		
10	Neljapäew		28	Süüta l. p.	
11	Reede	●	29	k. 2,28 õ.	
12	Laupäew		30		
	1. P. p. K. Luuk. 2, 41—52.				
13	Pühapäew		31	Lõpu päew	
14	Esmaspäew		1	**Jaan. 1929.**	
15	Teisipäew		2		
16	Kesknädal		3		
17	Tõnise p.		4		
18	Reede	☽	5	k. 5,15 õ.	
19	Laupäew		6	3. Kun. p.	
	2. P. p. K. Joan. 2, 1—11.				
20	Pühapäew		7		
21	Esmaspäew		8		
22	Teisipäew		9		
23	Kesknädal		10	Paawli p.	
24	Neljapäew		11		
25	Reede	○	12	k. 9,9 h.	
26	Laupäew		13		
	9. P. e. Ül. Matt. 20, 1—16.				
27	Pühapäew		14	Korjuse p.	
28	Esmaspäew		15		
29	Teisipäew		16		
30	Kesknädal		17	Tõnise p.	
31	Neljapäew		18		

1. tõuseb päike kell 9,19 m.; läheb looja kell 3,28 m.
11. " " " 9,12 " " " " 3,46 "
21. " " " 8,56 " " " " 4,08 "

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
1	Reede	19	k. 4,10 õ.	
*2	**Küünla päew**	20		
	8. p. enne Ülest. p. Luuk. 8, 4—15.			
4	Pühapäew	21		
3	Esmaspäew	22		
5	Teisipäew	23		
6	Kesknädal	24		
7	Neljapäew	25		
8	Reede	26		
9	Laupäew	27	k. 7,55 õ.	
	7. p. enne Ülest. p. Luuk. 18, 31—43.			
10	Pühapäew	28		
11	Esmaspäew	29		
12	Teisipäew	30		
13	Kesknädal	31		
14	Neljapäew	1	**Weebruar**	
15	Reede	2	Küünla p.	
16	Laupäew	3		
	1. p. paastus Matt. 4, 1—11.			
17	Pühapäew	4	k. 2,22 õ.	
18	Esmaspäew	5		
19	Teisipäew	6		
**20	**Palwe päew**	7		
21	Neljapäew	8		
22	Reede	9	Luuwalu p.	
23	Laupäew	10	k. 5,59 õ.	
	2. p. paastus Matt. 15, 21—28.			
**24	**E. r. as. päew**	11		
25	Esmaspäew	12		
26	Teisipäew	13		
27	Kesknädal	14		
28	Neljapäew	15		

1. tõuseb päike kell 8,33 m.; läheb looja kell 4,35 m.
21. „ „ „ 8,10 „ „ „ „ 5,03 „
11. „ „ „ 7,42 „ „ „ „ 5,26 „

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
1	Reede	16		
2	Laupäew	17		
	3. p. paastus Luuk. 11, 14—28.			
3	Pühapäew	18	k. 1,9 p. l.	
4	Esmaspäew	19		
5	Teisipäew	20		
6	Kesknädal	21		
7	Neljapäew	22	Peetri p.	
8	Reede	23		
9	Laupäew	24	Madise p.	
	4. p. paastus Joan. 6, 1—15.			
10	Pühapäew	25		
11	Esmaspäew	26	k. 10,37 e. l.	
12	Teisipäew	27		
13	Kesknädal	28		
14	Neljapäew	1	**Märts**	
15	Reede	2		
16	Laupäew	3		
	5. p. paastus Joan. 8, 46—51.			
17	Pühapäew	4		
18	Esmaspäew	5	k. 9,41 h.	
19	Teisipäew	6	Wastla päew.	
20	Kesknädal	7	Tuha päew	
21	Neljapäew	8	Pööri p.	
22	Reede	9		
23	Laupäew	10		
	Palmide Püha. Matt. 21, 1—19.			
24	**Palm. p.**	11		
*25	**Maarja p.**	12	Taliharja p.	
26	Teisipäew	13	[k. 9,46 h.	
27	Kesknädal	14	Palwe p.	
*28	**S. Neljapäew**	15		
**29	**S. Reede**	16		
30	Laupäew	17		
**31	**1. Ülest. p.**	18		

1. tõuseb päike kell 7,20 m.; läheb looja kell 5,46 m.
11. " " " 6,52 " " " " 6,10 "
21. " " " 6,22 " " " " 6,34 "

IV. Aprill — Jürikuu 30 p.

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
**1	**2. Ülest. p.**	19		
*2	**3. Ülest. p.**	20	k. 9,29 h.	
3	Kesknädal	21		
4	Neljapäew	22		
5	Reede	23		
6	Laupäew	24		
	1. p. p. Ülest. p. Joan. 20, 19—31.			
7	Pühapäew	25	P.-Maarja p.	
8	Esmaspäew	26		
9	Teisipäew	27	k. 10,33 õ.	
10	Kesknädal	28		
11	Neljapäew	29		
12	Reede	30		
13	Laupäew	31		
	2. p. p. Ülest. p. Joan. 10, 11—16.			
14	Pühapäew	1	**Aprill** K. lask. p.	
15	Esmaspäew	2		
16	Teisipäew	3	k. 4,9 p. l.	
17	Kesknädal	4		
18	Neljapäew	5		
19	Reede	6		
20	Laupäew	7		
	3. p. p. Ülest. p. Joan. 16, 16—23.			
21	Pühapäew	8		
22	Esmaspäew	9		
23	**Jüripäew**	10	k. 11,47 õ.	
24	Kesknädal	11		
25	Neljapäew	12		
26	Reede	13		
27	Laupäew	14	Künni p.	
	4. p. p. Ülest. p. Joan. 16, 5—15.			
28	Pühapäew	15	Palm. p.	10.
29	Esmaspäew	16		
30	Teisipäew	17		

1. tõuseb päike kell 5,50 m.; läheb looja kell 7,— m.
11. " " " 5,21 " " " " 7,23 "
21. " " " 4,52 " " " " 7,47 "

Uus kalender			Wana kalender			Tähendused
1	**Mai püha**		18	[k. 3,25 h.	küll nädal	
2	Neljapäew	☾	19	S. Neljap.		
3	Risti leidmise p.		20	S. Reede		
4	Laupäew		21			
	5. p. p. Ülest. p. Joan 16, 23—31.				9. küll nädal	
5	Pühapäew		22	Ülest. p.		
6	Esmaspäew		23	Jüri p.		
7	Teisipäew		24			
8	Kesknädal		25			
**9	**Taewam. p.**	●	26	8,7 h.		
10	Reede		27			
11	Laupäew		28			
	6. p. p. Ülest. p. Joan. 15, 26—27, 16, 1—4.				8. küll nädal	
12	Pühapäew		29			
13	Esmaspäew		30			
14	Teisipäew		1	**Mai Wolbri** p.		
15	Kesknädal	☽	2	k. 10,56 õ.		
16	Neljapäew		3	† leidm. p.		
17	Reede		4			
18	Laupäew		5			
	Nelipühi. Joan. 14, 23—31.				7. küll nädal	
**19	**1. Nelip.**		6			
**20	**2. Nelip.**		7			
**21	**3. Nelip.**		8			
22	Kesknädalal		9	Nigula p.		
23	Neljapäew	○	10	k. 2,50 p. l.		
24	Reede		11			
25	Laupäew		12			
	Kolmainu Jumala p. Joan. 3, 1—15.				6. küll nädal	
26	Pühapäew		13			
27	Esmaspäew		14			
28	Teisipäew		15			
29	Kesknädal		16			
30	Neljapäew		17	Linnu r. p.		
31	Reede	☾	18	k. 6,13 õ.		

1. tõuseb päike kell 4,25 m.; läheb looja kell 8,11 m.
11. „ „ „ 4,— „ „ „ „ 8,34 „
21. „ „ „ 3,38 „ „ „ „ 8,57 .

Juuni — Jaanikuu

Uus kalender			Wana kalender			Tähendused
1	Laupäew		19			
1. p. p. K. J. Luuk. 16, 19–21.					5. külli nädal	
2	Pühapäew		20			
3	Esmaspäew		21			
4	Teisipäew		22			
5	Kesknädal		23			
6	Neljapäew		24	Lehe risti p.		
7	Reede	🌑	25	k. 3,56 p. l.		
8	Laupäew		26			
2. p. p. K. J. Luuk. 14, 16—24.					4. külli nädal	
9	Pühapäew		27			
10	Esmaspäew		28			
11	Teisipäew		29			
12	Kesknädal		30			
13	Neljapäew		31	Suur risti p.		
14	Reede	🌓	1	**Juuni**		
15	Wiidi p.		2	[k. 7,14 h.		
3. p. p. K. J. Luuk. 15, 1—10.					3. külli nädal	
16	Pühapäew		3			
17	Esmaspäew		4			
18	Teisipäew		5			
19	Kesknädal		6			
20	Neljapäew		7			
21	Reede		8	[k. 6,15 h		
22	Laupäew	🌕	9	Suwe algus		
4. p. p. K. J. Luuk. 6, 36—42.					2. külli nädal	
23	Pühapäew		10	1. Suw. p.		
**24	**Jaani päew**		11	2. Suw. p.		
25	Teisipäew		12			
26	Kesknädal		13			
27	7 mag. p.		14			
28	Reede		15	Wiidi p.		
29	Peetri ja Paul. p.		16			
30	Pühapäew	🌗	17	k. 5,54 h.		

1. tõuseb päike kell 3,19 m.; läheb looja kell 9,18 m.
11. „ „ „ 3,09 „ „ „ „ 9,31 „
21. „ „ „ 3,06 „ „ „ „ 9,37 „

Juuli — Heinakuu

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
5. p. p. K. J. Luuk. 5, 1—11.				
1	Esmaspäew	18		1. tülli nädal
2	Heina M. p.	19		
3	Kesknädal	20		
4	Neljapäew	21		
5	Reede	22		
6	Laupäew	23	k. 10,47 õ.	
6. p. p. K. J. Matt. 5, 20—26.				
7	Pühapäew	24	Jaani p.	
8	Esmaspäew	25		
9	Teisipäew	26		
10	7 wenna p.	27	7 mag. p.	
11	Neljapäew	28		
12	Reede	29	P. Paawli p.	
13	Laupäew	30	k. 6,5 õ.	
7. p. p. K. J. Mark. 8, 1—9.				
14	Pühapäew	1	**Juuli**	
15	Esmaspäew	2	Heina-M. päew	
16	Teisipäew	3		
17	Kesknädal	4		
18	Neljapäew	5		
19	Reede	6		
20	Laupäew	7		
8. p. p. K J. Matt. 7, 15—23.				
21	Pühapäew	8	k. 19,21 õ.	
22	M. Magd. p.	9		
23	Teisipäew	10	7 wenna p.	
24	Kesknädal	11		
25	Jakobi p.	12		
26	Reede	13	Marete p.	
27	Laupäew	14		
9. p. p. K. J. Luuk. 16, 1—9.				
28	Pühapäew	15		
29	Olewi päew	16	k. 2,56 p. l.	
30	Teisipäew	17		
31	Kesknädal	18		

1. tõuseb päike kell 3,11 m.; läheb looja kell 9,35 m.
11. „ „ „ 3,24 „ „ „ „ 9,26 „
21 „ „ „ 3,42 „ „ „ „ 9,09 „

August — Lõikusekuu

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
1	Neljapäew	19		
2	Reede	20	Eliase p.	
3	Laupäew	21		
	10. p. p. K. J. 19, Luuk. 41—48.			
4	Pühapäew	22		
5	Esmaspäew	23	k. 5,40 h.	
6	Krist. sel. p.	24		
7	Kesknädal	25	Jakobi p.	
8	Neljapäew	26		
9	Reede	27		
10	Lauritsa päew	28		
	11. p. p. K. J. Luuk. 18, 9—14.			
11	Pühapäew	29	Olewi p.	
12	Esmaspäew	30	k. 8,1 h.	
13	Teisipäew	31		
14	Kesknädal	1	**August**	
15	Rukki Maarja p.	2		
16	Reede	3		
17	Laupäew	4		
	12. p. p. K. J. Mark. 7, 31—37.			
18	Pühapäew	5		
19	Esmaspäew	6	Krist. sel. p.	
20	Teisipäew	7	k. 11,42 l.	
21	Kesknädal	8		
22	Neljapäew	9		
23	Reede	10	Lauritsa p.	
24	Pärtli päew	11		
	13. p. p. K. J. Luuk. 10, 29—37.			
25	Pühapäew	12		
26	Esmaspäew	13		
27	Teisipäew	14	k. 10,2 õ.	
28	Kesknädal	15	Rukki M. päew	
29	Joh. surma päew	16		
30	Reede	17		
31	Laupäew	18		

1. tõuseb päike kell 4,06 m.; läheb looja kell 8,45 m.
11. „ „ „ 4,29 „ „ „ „ 8,20 „
21. „ „ „ 4,52 „ „ „ „ 7,53 „

 September — Mihklikuu

Uus kalender			Wana kalender		Tähendused
	14. p. p. K. J. Luuk. 7, 11—19.				
1	Pühapäew		19		
2	Esmaspäew		20		
3	Teisipäew		21	k. 1,47 õ.	
4	Kesknädal		22		
5	Neljapäew		23		
6	Reede		24	Pärtle p.	
7	Laupäew		25		
	15. p. p. K. J. Matt. 6, 24—34.				
8	Maria sünd. p.		26		
9	Esmaspäew		27		
10	Teisipäew		28		
11	Kesknädal		29	Joh. surma p.	
12	Neljapäew		30	[k. 12,57 õ.	
13	Reede		31		
14	† ülend. päew		1	**September**	
	16. p. p. K. J. Luuk. 7, 11—17.				
15	Pühapäew		2		
16	Esmaspäew		3		
17	Teisipäew		4		
18	Kesknädal		5		
19	Neljapäew		6	k. 1,16 õ.	
20	Reede		7		
21	Matt. p.		8	Ussi-M. päew	
	17. p. p. K. J. Luuk. 14, 1—11.				
22	Pühapäew		9		
23	Esmaspäew		10	Sügise algus	
24	Teisipäew		11		
25	Ap. Joh. p.		12		
26	Neljapäew		13	k. 4,7 h.	
27	Reede		14	† ülend. p.	
28	Laupäew		15		
	18. p. p. J. K. Matt. 22, 24—36.				
29	**Mihkli päew**		16		
30	Esmaspäew		17		

1. tõuseb päike kell 5,17 m.; läheb looja kell 7,22 m.
11. „ „ „ 5,40 „ „ „ „ 6,51 „
21. „ „ „ 6,02 „ „ „ „ 6,23 „

Oktoober — Wiinakuu

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
1	Maria k. p.	18		
2	Kesknädalal	19		
3	Neljapäew	20	k. 12,19 ö.	
4	Reede	21	Matteuse p.	
5	Laupäew	22		
	19. p. p. J. K. Matt. 9, 1—8.			
6	Lõikuse püha	23		
7	Esmaspäew	24		
8	Teisipäew	25		
9	Kesknädal	26	Ap. Joan. p.	
10	Neljapäew	27	k. 8,5 õ.	
11	Reede	28		
12	Laupäew	29	Mihkli p.	
	20. p. p. K. J. Matt. 22, 1–14.			
13	Pühapäew	30	Lõikuse p.	
14	Esmaspäew	1	**Oktoober**	
15	Teisipäew	2	[Maria k. p.	
16	Kesknädal	3		
17	Neljapäew	4		
18	Reede	5	k. 2,6 p. l.	
19	Laupäew	6		
	21. p. p. K. J. Joan. 4, 47–54.			
20	Pühapäew	7		
21	Esmaspäew	8		
22	Kaasani M. p.	9		
23	Kesknädal	10		
24	Neljapäew	11		
25	Reede	12	k. 10,21 e. l.	
26	Laupäew	13		
	22. p. p. K. J. Matt. 18, 33—35			
27	Pühapäew	14		
28	Esmaspäew	15		
29	Teisipäew	16		
30	Kesknädal	17		
31	Usupuh. p.	18		

1. tõuseb päike kell 6,25 m.; läheb looja kell 5,53 „
11. „ „ „ 6,49 „ „ „ „ 5,24 „
12. „ „ „ 7,12 „ „ „ „ 4,56 „

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
1	Pühade p.	19	k. 2,1 l.	
2	Hingede p.	20		
	23. p. p. K. J. Matt. 22, 15—22.			
3	Pühapäew	21		
4	Esmaspäew	22	Kaasani M. p.	
5	Teisipäew	23		
6	Kesknädal	24		
7	Neljapäew	25		
8	Reede	26		
9	Laupäew	27	k. 4,10 õ.	
	24. p. p. K. J. Matt. 9, 18—26.			
10	**Mardi päew**	28		
11	Esmaspäew	29		
12	Teisipäew	30		
13	Kesknädal	31		
14	Neljapäew	1	**Nowember**	
15	Reede	2	Hingede p.	
16	Laupäew	3		
	25. p. p. K. J. p. Matt. 24, 35—44.			
17	Pühapäew	4	k. 2,14 h.	
18	Esmaspäew	5		
19	Teisipäew	6		
20	Kesknädal	7		
21	Maria ohw. p.	8		
22	Reede	9	[k. 6,4 õ.	
23	Laupäew	10	Mardi p.	
	Surnute püha. Matt. 9. 18—26.			
24	Surnute püha	11		
25	**Kadri päew**	12		
26	Teisipäew	13		
27	Kesknädal	14		
28	Neljapäew	15		
29	Reede	16		
30	Andrese päew	17		

1. tõuseb päike kell 7,40 m.; läheb looja kell 4,27 m.
11. " " " 8,05 " " " " 4,03 "
21. " " " 8,29 " " " " 3,42 "

Detsember — Jõulukuu

Uus kalender		Wana kalender		Tähendused
	1. Krist. tul. p. Matt. 21, 1—9.			
1	Pühapäew	18	k. 6,48 h.	
2	Esmaspäew	19		
3	Teisipäew	20		
4	Kesknädal	21	Maria oh. p.	
5	Neljapäew	22		
6	Nigula p.	23		
7	Laupäew	24		
	2. Krist. tul. p. Luuk. 21, 25—36.			
8	Nig. Maarja p.	25	Kadri p.	
9	Esmaspäew	26	Surnute p.	
10	Teisipäew	27	[k. 11,42 l.	
11	Kesknädal	28		
12	Neljapäew	29		
13	Reede	30	Andrese p.	
14	Laupäew	1	**Detsember**	
	3. Krist. tul. p. Matt. 11, 2—11.			
15	Pühapäew	2		
16	Esmaspäew	3	k. 1,38 l.	
17	Teisipäew	4		
18	Kesknädal	5		
19	Neljapäew	6	Nigula p.	
20	Reede	7		
21	Tooma p.	8	Nig. Maarja p.	
	4. Krist. tul. p. Joan. 1, 19—28.			
22	Pühapäew	9	Pööri p.	
23	Esmaspäew	10	k. 4,27 h.	
24	Teisipäew	11		
**25	**1. Jõulu p.**	12	Luutsina p.	
**26	**2. Jõulu p.**	13		
*27	**3. Jõulu p.**	14		
28	Süüta l. p.	15		
	Pühap. pärast Jõulu. Luuk. 2, 33—40.			
29	Pühapäew	16		
30	Esmaspäew	17		
31	**Lõpu päew**	18	k. 1,42 ö.	

1. tõuseb päike kell 8,51 m.; läheb looja kell 3 27 m.
11. " " " 9,08 " " " " 3,18 "
21. " " " 9.17 " " " " 3,19 "

Ploompuu kirjastus Tallinnas.

Nunnewärawas, nr. 11. Telefon 23—59.

1928. aasta hinnakiri.

1. Kasulikud raamatud majapidamises.

Sisaldawad kõige tarwilisemaid teadmisi, odawalt ja hästi.

Keetmise ja küpsetamise õpetused. Mitusada head ja kergeltmõistetawat söögiwalmistamise õpetust. Hind 40 senti.

Tegelik kanakaswatus. Kõige tarwilisemad juhatused ja kõige uuemad teadmised kanapidamise alal: Kuidas hästimunewat kana ära tunda? Kuidas on wõimalik wähem kukkesid ja rohkem kanu wälja haududa? Kui palju on praegu wõimalik tunda, missugusest munast kukk ja missugusest kana tuleb? Kuidas hästi munewaid kanu kaswatada? Kuidas kanu kõige otstarbekohasemalt sööta? Kuidas mune kaua wärsked hoida? Kuidas kanu haudumisest wõõrutada ja munemisele äratada ja palju muid tarwilikke juhatusi kanapidamises. Hind 40 senti.

Karjapidamise õpetus. Kirj. Dr. Raamot. Hind 5 senti. See on karjakaswatuse wiis peatükki, mis igal loomapidajal peas olgu.

Majapidamise käsiraamat II ja III koos. Elumaja korraldamisest. Söödikute häwitamisest. Juurwilja harimisest. Piima wigadest. Wasikakaswatusest jne. Hind 25 senti.

Majapidamise käsiraamat IV. Kartulisiirupi walmistamisest. Kodujäneste ja kanade pidamisest. Kuidas õunu ületalwe hoida. Kartulikaswatusest. Ehituspuude raiumisest j. m. Hind 20 senti.

Majapidamise käsiraamat V. Hind 20 senti.

Majapidamise käsiraamat VI. Majapidamise kalender. Aiamulla walmistamine. Hapendatud heinategemine. Wankri rattaid wastupidawaks teha. Põletishaawade parandamine j. m. Hind 20 senti.

Harilikumad põllu kahjulikud mardikad ja nende häwitamine. Soome keelest J. Kipper. Hind 25 senti.

Lähemat juhatust sooharimise kohta: J. Ploompuu **„Tegelik Sooharimine"**, mis kõigest 10 senti maksab ja kus mitmeaasta katsete ja proowide tagajärjed ja tulud selgesti on üles antud.

Põllupidamisele üleüldse tarwilik raamat on tegeliku põllumehe J. Brandti kirjutatud **„Põllurammu õpetus"**, hind 20 senti. See raamat ei ole kirjutuslaua taga mõeldud, waid põllul saadud tagajärgede põhjal kogutud teadmised.

Kunstwäetisained ja nende tarwitamine põllutöös ja katsepõldudel. Tegelik põllumees Joh. Ploompuu. Hind 20 senti.

Wäike aiatöö õperaamat I. Aiawiljad. Hind 30 senti.

Wäike aiatöö õperaamat II. Puuwiljad ja marjapõõsad. Hind 30 senti.

Meetrimõõdustik. Suuremad tabelid ja kawad meie mõõtude ümberarwamiseks uute mõõtude peale. Hind 50 senti.

Praktiline juhatus põllumehe raamatupidamises. Kirjutanud mõisawalitseja Joh. Kunimägi. Hind 1 kr.

Majapidamise- ja keedukool. Toimetanud keedukursuste õpetajad Soome- ja Eestimaal; on kõige täielikum kokaraamat Eesti keeles, kõige suurem kogu köögis ja majas tarwilisi teadmisi. Sisu: Söökide walmistamise üldised seadused. Peale selle üksikute söökide walmistamiseks kuueteistkümnes osas mitu sada õpetust. Hind 3 krooni.

Inimese wäljaheidete tähtsus majapidamises. Joh. Ploompuu. Hind 20 senti.

Plekkide wäljawõtmine riiete ja pesu seest. Hind 15 senti. Juhatused, kuidas wanast riidest puhastamise teel uut riiet saada.

Konserwide walmistamise õpetus. Kirj. Marie Redelin. Hind 30 senti.

Kõige kasulikumad kanatõud. Jul. Aamisepp. Hind 25 senti.

Kunstlik haudumine ja kanade kaswatamine. Kirj. L. J. Loorezson. Hind 20 senti.

Hobuste kärnatõbe wastu. Kirj. loomaarst M. Treumann. Hind 10 senti.

Katekismus haritud toatüdrukule. Majapidamise õpetused palgatud majapidajale. Kes siin õpetatud juhatusi täidab, saab alati paremaid kohte ja kõrgemat palka. Hind 35 senti.

Kuidas loomadega ümber käia. Hind 10 senti.

2. Arstimine, terwis, sport jne.

Dr. A. Eberhardt. **Esimene abi õnnetusjuhtumiste korral.** Lihtsad, marukoera ja ussi haawad. Luumurded ja nikastused. Põletishaawad. Kunstlik hingamine. Uppumine. Külmetus. Lämmatus. Minestus. Langetõbi. Krambid. Poodud. Pikseist löödud. Mürgitus. Päiksepiste jne. Kodune apteek. Kuidas terwe olla. Raamat on wäärt 1 kr., kuid müügihind ainult 30 senti.

Ämmamoori raamat. Kirjutanud prof. B. S. Schultze. Hind 2 krooni 50 senti.

Täielik soonetasumise (ihutriikimise, masseerimise) õpetus. H. 60 s.

Laste hoidmise ja rawitsemise õpetus. Kirj. dr. Lüüs. Hind 1 kroon.

Terwishoiu sõnaraamt. Hind ainult 15 senti. On tarwilik raamatukene, kus iga haiguse ja terwiserikke kohta lühike ja selge juhatus antakse, mis teha ja kuidas rawitseda.

Inimese lendamine. Praeguse aja õhulaewandus ja lennumasinad. Kirj. ins. R. Krupp. Hind 10 senti.

„Ärge suitsetage" on wäike raamatukene, kus tubakasuitsetamise head ja halwad küljed läbi harutatakse. Hind 10 senti.

Kunstlik noorendamine ja kunstlik sugumuutmine. Prof. Steinachi uurimised. Hind 30 senti.

3. Waimulikud raamatud.

Ristikoguduse ajalugu. Fr. Oehninger, Eesti keelde H. Põld ja M. Lipp. Hulga ajalooliste piltidega, kalinkori ilusköites 8 krooni, köitmata 6 krooni.

Uuendatud Meie laulud. Ew.-Lut. koguduse kodudele ja lastele. Hind 50 senti.

Õlipuulehed, ehk 31 rahusõna. E. E. Kallas, Rõuge õpetaja. Hind 1 kr. 20 s.

Suur Piltidega Piibel. Hind 10 krooni.

Piiblipildid. 240 piibli pilti. Hind 2 krooni.

Ristirahwa kodu raamat. Kirjutanud M. Lipp, Nõo õpetaja. 1. jagu: Kodu altar. Nädala ja suurte pühade palwed. Waimulikud kõned ja palwed suurtel pühadel, rõõmu ja mure tundidel. Waimulikud kõned ristimiste ja matuste korral. Hind 1 kroon. 2. jagu: Kodu kannel. Laulud 1. jao kõnede ja palwete juure. Hind 1 kroon. Mõlemad jaod koos on käsiraamat waimuliste kõnede ja talituste jaoks. Hind 2 kr.

Adwentistid ja nende eksiõpetused. Kirj. H. Tutar. H. 30 senti.

Koolilaste waimulik lauluraamat. Aug. Nigol. Hind 40 senti.

200 palwet koolis ja kodus. Aug. Nigol. Hind 1 kr. 50 s.

Juubelijutlused. Priiuse mälestuspühal pidanud J. Hurt, J. Bergmann, M. Jürmann ja prof. Hörschelmann. Hind 20 senti.

Tarwilik ristirahwa palweraamat. Nädala, suurte pühade ja teised palwed. Hind 1 kr.

Elupuu õiekesed. Usklikku südame kinnitamiseks. Hind 80 senti.

Uus waikne palwekoda. Hind 60 senti.

Waiksed tunnid Jesuse jalge ees. Waimulikud laulud. Kirjut. kolm. W. Kentmann. Hind 1 kr.

Pühapäewa ja laupäewaõhtused lugemised terwe aasta jaoks. Kirja pannud K. Ehrenwert. Hind 1 kr. 20 senti.

Pühapäewa raamat. Kõige uuem ja täielikum jutluseraamat 100 jutlusega. Kokku seadnud M. J. Eisen. 800 lehekülge paks ja maksab köidetult 3 krooni.

Wiisteistkümmend peotäit häid õpetusi. G. A. Hind 25 senti.

Ristirahwa laulukannel. Kuulsa wennastekoguduse M. Meinwaldi waimulikud laulud. Meinwaldi pildiga. Hind 2 kr.

Meie ajajärgu lähenew ots. Hind 1 kr. Selles raamatus püüab uurija piibli, ajaloo ja täheteadusliise uurimise waral näidata, et meie maailm suure muutmise juures seisab. Raamat on kirjutatud Inglis keeles 1878. a., Eesti keeles 1906. a. trükitud. Tema seletustest läks 1915. aastal täpselt täide Jerusalemma Türgi walitsuse alt lahtisaamine.

Püha Johannese ewangeelium. Hind 20 senti.
Järelmõtlemine iseenese üle. Hind 10 senti.
Tagasipööramine. Hind 10 senti.
Eedeni paradiisi lillekesed. Hind 10 senti.
Suurte pühade laulud. Hind 10 senti.
Ülestõusmise kiired. Hind 5 senti.
Kuldne taewa roos. Hind 15 senti.
Surnute ülestõusmine. Hind 30 senti.

3-a. Spiritismus.

Inimene ja waimuilm. Inglise mõtleja Arthur Chambers'i seletused hauataguse elu, hingede asukoha, eluwiiside, kuju ja ka tungide üle. Tõendused hinge olemise kohta. Hind 1 kr. 50 senti.

4. Wäikeste laste kirjandus.

Wäikestele pildiraamatuid ei ole enam waja osta Saksamaalt ja Saksamaa mustrite järele tehtuid, kuna on nüüd saadawal wäga ilusad K. A. Hindrey toimetatud wärwipiltidega Eesti lasteraamatud:

Kalewipoeg (14 pildiga). Hind 60 senti.
Kawal Ants ja Wanapagan (14 pildiga). Hind 60 senti.
Suur Tõll (14 pildiga). Hind 60 senti.
Wõõrastütar ja peretütar. (14 pildiga.) Hind 60 senti.
Ilusad ja odawad pildiraamatud on:
Jänese ja siili wõidujooks. Piltidega. Hind 20 senti.
Regina, 13-nes kuninga tütar. Muinasjutt piltidega. H. 20 s.
Tola Wanka. Wenerahwa muinasjutt. Piltidega. Hind 20 st.
Manni ja Miku ja teised lugemised. Piltidega. Hind 20 senti.
Kurjad õed ja teised jutustused. Piltidega. Hind 20 senti.
Möldri tütar. Seitse rätseppa. Wilhelm Buschi naljad piltidega. Hind 20 senti.
Ole hoolas. Wärwiline laste pildiraamat. Hind 30 senti.
Wäike meister. Wärwiline laste pildiraamat. Hind 30 senti.
Rõõmsal meelel. Wärwiline laste pildiraamat. Hind 30 senti.
Kaswa teaduses ja headuses. Wärwipildi raamat. Hind 30 st.
Ratsamees aga kõige ees. Wärwipildi lasteraamat. H. 30 senti.
Lõbus lapsepõli. Wärwiline laste pildiraamat. Hind 30 senti.

Hoolika lapsele. Wärwiline laste pildiraamat. Hind 30 senti.

Jahimehe juhtumised. Wärwiline laste pildiraamat. Hind 30 s.

Pisikeste pidu. Wärwipiltidega. Hind 50 senti.

Wäikeste laste lõbu. Wärwipiltidega. Hind 50 senti.

Mudilaste mõnu. Wärwipiltidega. Hind 50 senti.

Kolm notsut. Wärwipiltidega. Hind 50 senti.

Laste kodumaa. Paksu lehtedega pildir. Wärwitrükk. H. 50 senti.

Kirju kari. Wärwipiltidega. Hind 50 senti.

Jõulu laulud. Hind 15 senti.

Aabits — loen-kirjutan. W. Waher. Hind 40 senti.

Aabits ehk lugemise õpetus. J. Ploompuu. See aabits läheb kõigist endistest selle poolest lahku, et selles üksikuid mõtteta sõnu ei ole, waid kohe otsast peale jutustawa lugemisega algab; esiteks on walitud lookesed kergete, lühikeste sõnadega, pärast raskemad. Selle läbi on laps õppimisega lõbustatud. Hind 50 senti.

Wallatud lapsed. Piltidega. Hind 20 senti.

Uus kuke aabits. Hind 20 senti, on ka uuema õpewiisi järele.

Minu raamat. Rich. Kiwiti laulud ja pildid lastele. Wärwitrükis. Hind 125 senti.

Lookesed lastele. O. Grossschmidt. Hind 10 senti.

Parun Münchhauseni reisijuhtumised. Hind 20 senti.

Gulliwer härjapõlwlaste juures. Hind 20 senti.

Wägimehe wiperused. Hind 20 senti.

Seitse kaarnat. Pildiraamat. Hind 20 senti.

Kass ja hiir. Pildiraamat. Sophie Wardi. Hind 30 senti.

Taewasse. Kaks juttu. Hind 10 senti.

Sõdur Sass. Gori lastelugu piltidega. Hind 15 senti.

Nipet näpet. Gori lastenaljad piltidega. Hind 15 senti.

Jänes Koljat. Gori muinasjutt piltidega. Hind 15 senti.

Kiisu-Kiisu. Gori lastenaljad piltidega. Hind 15 senti.

Laste karussell. Kiwilombi Intsu jutud Gori joonist. Hind 15 s.

Lood lastele. Naljad piltidega. Hind 15 senti.

Truu Karl, ehk kaks õnnelikku kokkujuhtumist. Sündinud lugu. Hind 15 senti.

Kaluri Miku. Gori lastejutt piltidega. Hind 30 senti.

Kolm lugu noortest. Th. Lutsu jutud lastele. Püksid. Hirmus öö. Esimene krae. Hind 30 senti.

Urka wana kingitus ja Jaani unenägu. Hind 30 senti.

Tahma Tõnu. T. Kuusik. Muinasjutu moodi luulelugu lastele, piltidega. Hind 15 senti.

5. Kooli õperaamatud.

Tegelik Inglisekeele õpetus. L. Ploompuu. Hind 1 kr. 20 senti.

Saksa keel iseõppimiseks. Dr. Richard Rosenthali järele kokkuseatud. Ameerika õpewiis wõõraste keelte õppimiseks. Hind 1 kroon.

Tarwilik Saksa-Eesti sõnaraamat. Toimetanud Kann ja Ploompuu, keeleteadlase G. Suitsu toimetusel uuesti trükitud, suurenadatult ja täiendatult. Hind 6 krooni, kõwas köites 7 krooni.

Saksa-Eesti sõnaraamat. M. Ploompuu lühendatud ja uuendatud wäljaanne. Hind 3 krooni, köites 3 krooni 50 senti.

Kõnelemised Eesti, Saksa ja Soome keeles. Tarwitusekohane ja kerge abinõu ilma õpetajata ja ettewalmistamata neid keeli kõnelema õppida. Kõige kohasem reisu käsiraamat neile, kes keelt ei oska. Hind 80 senti.

Saksa keele kiirõpetaja. Suur ja hästi walitud kogu igapäewases kõnes ettetulewaid sõnu ja lauseid. Hind 60 senti.

Rootsi keele õpetus. Tarwilik raamat laewameestele, kaupmeestele, reisijatele ja keeletarkadele. Hind 1 kroon.

Õppige Saksa keelt! Kõige kiirem õppimiswiis. Hind 25 senti.

Katekismuse kool. Usuõpetajatele ja ülema järgu õppijatele. M. Lipp. 1. kooliaasta. H. 25 senti. 2. ja 3. kooliaasta. H. à 40 senti.

Aabits ehk lugemise õpetus. J. Ploompuu. Hind 50 senti.

Uus kuke aabits. Hind 20 senti.

Eesti keele õpetus koolidele. H. Einer. Hind 1 kroon.

Eesti keele õpetus algkoolidele. H. Einer. Hind 60 senti.

Esteetika. W. Ridala. Noor-Eesti kirjastus. Hind 50 senti.

Ilulugemine (õperaamat). Kirj. Elise Kewend. Hind 1 kr. 50 s.

C. R. Jakobsoni kooli lugemise raamat I jagu. Hind 1 kroon.

Wäike rehkendusraamat. Kõige kergemad algusarwamised kodu õpetamiseks ja alguskoolidele. Kirj. M. Wäli. Hind 40 senti.

Saksa-Eesti sõnaraamat. M. Neumann. Hind 3 krooni.

Eesti-Soome sõnaraamat. Kirj. prof. L. Kettunen. Hind 3 kr.

Soome-Eesti sõnaraamat. M. Neumann. Hind 2 krooni 50 senti.

Eesti-Saksa sõnaraamat. M. Neumann. Hind 3 krooni.

Eesti-Inglise sõnaraamat. M. Neumann. Hind 2 krooni.

Inglise-Eesti sõnaraamat. M. Neumann. Hind 3 krooni.

Eesti-Wene sõnaraamat. M. Neumann. Hind 3 krooni.

Ülesannete kogu. R. Kallas. 1., 2. ja 3. jagu. Iga jao hind 50 senti.

6. Juhatajad, käsiraamatud.

Практическій руководитель по винокуренію. Kirj. W. Linkgreim, tegelik wiinapõletaja. Hind 3 krooni.

Saksa-Eesti- ja Eesti-Saksakeelsed kohanimed Eestis. H. 20 senti.

Eesti asundused Wenemaal. A. Rigol. Hind 1 kroon.

Wäljarändamine Urali mägede taha. Juhatused Eesti asunduste lisaga ja Wene-Aasia kaardiga. Hind 80 senti.

Aurukatla hoidmisest. Masinistide juhatused ahjukütjatele. Rootsi Tehnoloogia ühisuse toimetatud. Hind 30 senti.

7. Ajalugu.

Tallinna linna majapidamine 1905—1915. Linnaameti wäljaanne. Hind 1 kroon.

Linda 1879—1895. Eesti kaubalaewa seltsi ajalugu. Kirj. M. Krupp. Hind 50 senti.

Rootsiaegne mõisate tagasiwõtmine. Ajal. cand. J. Sitska. Hind 50 senti.

Martin Luteri elu ja õpetus. Aug. Nigoli kõne. Hind 30 senti.

Suur ristikoguduse ajalugu. Fr. Oehningeri suurteos hulga piltidega ilustatud. Eesti keelde toimetanud M. Lipp ja H. Põld. Ilusas kalingori köites, kuld ilustustega maksab 8 kr., brosh. 6 krooni. Sündsam kingitus.

Teekond Soome laulupidule, 1884. aastal J. M. Sommer. Hind 15 senti.

Merelahing Tshemulpo juures. Hind 5 senti.

Wene-Jaapani sõjaküsimus 1903. Hind 5 senti.

Sõjasõnumid 1904. a. Hind 5 senti.

8. Loodusteadusest.

Doktor Bernsteini **Täheteaduse põhjusõpetused.** Ilmakehade liikumise kord ja eluwõimalused nende peal. Hind 1 kroon.

Mineraloogia käsiraamat. Kiwiriigi tundmaõppimiseks. T. Kal[illegible]un. 2. täiendatud trükk. Hind 1 kroon.

9. Ühiselu, rahwamajandus, poliitika jne.

Jakob Ploompuu:

— **Eesti rahahäda** I. Selgituseks küsimuse peale: kuhu Eesti kuld on saanud. Hind 10 senti.

— **Eesti riigi tulewik** I. Kas ja kuidas on Eesti riigil tulewiku lootusi. Hind 10 senti.

— **Algteadmisi rahwamajandusest.** Hind 15 senti.

— **Ülekohtu ja rumaluse teod Eesti metsades.** Hind 10 senti.

— **Eesti poliitilised parteid ja nende pärispüüded.** Hind 10 senti.

— **Juhatused wäljarändajatele Põhja- ja Lõuna-Ameerikasse ja mujale.** Hind 10 senti.

— **Wäikeettewõtete wõitlused suurte maksude ja muude takistuste ja tagakiusamiste wastu.** Hind 10 senti.

— **Millal hakkab maailmas maksma sotsialism.** Hind 10 senti.

— **Kas kuues käsk wõi moodne teadus.** Sugueluline harutus. Hind 10 senti.

Popside ja taluteenijate seisukorrast. Kirjutanud Aug. Wallner. Hind 10 senti.

Kogupõllumeeste tegudest ja wäikepõllumehe õigest poliitikast. Kirj. D. Toim. Hind 10 senti.

Ametniku raamat. Kirjut. Kiwilombi Ints. Troostiks kõigile, kes ametniku all kannatawad. Hind 40 senti.

Abielu ja armastus. Kuulsa Rootsi naiskirjaniku Ellen Key tähtsam kirjatöö. Hind 3 krooni.

Asutaw Kogu. H. Piip. Hind 20 senti.

Karskuse töös. Maudi Granfeldt. Hind 30 senti.

Raamat neile, kes oma lapsi armastawad. Hind 25 senti.

Krahw Leo Tolstoi mõtted elust. Hind 30 senti.

Millest inimesed elawad. Leo Tolstoi. Hind 10 senti.

Kohtupidamine 1. riigiwolikogu saadikute üle. Hind 50 senti.

Eesti tütarde haridus. Natalie Johanson-Pärna kõne Eesti Kirjameeste Seltsis 1882. aastal. Hind 15 senti.

Näitelawa ja prostitutsioon. Teaduslik harutus näitelawa ja porduelu wahekorrast. Hind 50 senti.

Mis on asutaw kogu. Hind 10 senti.

Küllalt juba sellest häwitustööst ja ülekohtust! Awalikud kirjad Wabariigi walitsusele ja Riigikontrollile. Aug. Busch. Hind 50 senti.

Mis otsiwad mässajad meie kirikus. Andreews Needra kiri kiriku rahutuste puhul 1905. a. Hind 5 senti.

10. Mõtteteadus ja arwustus.

Keelest ja luulest. Anton Hansen. Hind 25 senti.

Arwustuslised kirjatööd. Anton Jürgenstein. Hind 30 senti.

Kas teadus wõi usk. Kirjutanud Dr. Daibler. Hind 20 senti.

Leo Tolstoi. **Usk ja kõlblus.** Hind 20 senti.

Meie seltside lõbu asjust. J. Järw. Hind 20 senti.

11. Ilukirjandus, juturaamatud.

Sõjawingus. N. Kullerkupu sõjaaja romaan. Hind 1 kr. 50 s.

Tules ja waenus. Luise Westkirchi uudisjutt. Hind 40 senti.

Mahatõugatud jumalad. R. Kullerkupu uudisjutt. Hind 60 senti.

Ülirõõmsad papuad. R. Kullerkupu naljajutt. Hind 50 senti.

Muiked wingus. Kirjutanud Gori Tõnisson. Hind 30 senti.

Kriimustused. Kirj. Gori Tõnisson. Hind 30 senti.

Maru. Richard Kullerkupp. Uus naljajuttude kogu, mille wäärilist Eestis kaua aega pole ilmunud. Hind 50 senti.

Kodumaa jutud. Jakob Mändmetsa esimene walik. Suurem juttude kogu kodumaa nurmedelt ja wainudelt. Hind 2 kr. 50 senti.

Juhisaare kiriku kellamees. Jakob Mändmets. Hind 20 senti.

Koera süü. Wana piiks. J. Mändmets. Hind 20 senti.

Kiir kaugusest. J. Mändmets. Hind 20 senti.

Wägiwallamaal. G. Luiga uudisjutt. Hind 1 kroon.

Põua wälgud. Ed. Schönberg. 11 uut juttu. Hind 80 senti.

Punasilt päewilt. Ernst Peterson ja teised. Hind 10 senti.

G. Suits. **Kiired.** 3. jagu. Hind 1 kroon.

Armastajad. Kirj. J. Rumba. Hind 10 senti.

Maria Naatsaretist. D. von Löschi uudisjutt. Hind 1 kroon.

Rahwalehed. Toimetanud J. Ploompuu. 12 annet, mis aastate jooksul pühadeks ilmunud. Kõik korraga ostes 1 kroon. Postiga saates 1 kroon 50 senti.

Tondid. F. J. Pajeken. Hind 20 senti.

Ilm ja elu. Kirjutanud J. Järw. 2. jagu. Hind 50 senti.

Widewikul. Kirjutanud E. Feldmann. Hind 30 senti.

Prantsuse Antoloogia. A. Saaberk. Hind 1 kroon.

Endised jõumehed. Lood Kalewipojast, Suurest Tõllist ja Leigerist. M. J. Eisen. Hind 30 senti.

Rooste. A. Ertel. Hind 40 senti.

Surm waikib. Arthur Schnitzleri nowellid. Hind 20 senti.

Mesinädalate saladused. Hind 40 senti. Kirjanik harutab selles paljuütlewas jutukeses koledaid suguelu saladusi.

Sabatähe aastal. H. G. Wells'i fantastiline romaan. Eesti keelde Anton-Tammsaare. Hind 2 krooni.

Waikiwad seinad. Hohenoseri kriminaal-romaan. Hind 1 kroon.

Saatana kingitus. A. E. Sarini jutt. Hind 20 senti.

Häda, häda. N. Oliger. Jutustus 1905. aasta mässust Wenemaal. Hind 30 senti.

Landru. 283 naise mees ja 10 naise tapja. Mitte romaan, waid tõelugu käesolewast ajast. Hind 60 senti.

Suured romaanid.

Werine kättemaksja Antonio Porro. Põnew romaan keewawereliste itaallaste elust. Hind 2 krooni.

Mülgas. A. J. Kuprini jutustus awalikkude naisterahwaste elust ja kombetest awalikkudes majades. Hind 2 krooni.

Roswolsky armuke. Georg Fröscheli romaan miljonääride ja rahawürstide elust ilmalinnades. Hind 1 kroon.

Tallinna mängupõrgu. Uueaegse prassimise ja mängukire romaan. Äramoonutanud R. Kullerkupp. Hind 1 kroon.

Sabatähe aastal. H. G. Wells'i unistuste romaan. Hind 2 kr.

Saatana lapsed. St. Przybyszewsky romaan neljas jaos. Hind 1 kroon.

Waikiwad seinad. Kriminaalromaan. Hind 1 kroon.

12. Näitekirjandus.

Kinninneeditud Prometheus. Kreeka keelest J. Jõgewer. Hind 20 senti.

Heino Anto. **Kahe ilma wahel.** Neljajärguline näidend wiies pildis. 13 tegelast. 5 naister., 8 meester. Hind 1 kroon.

Kiwilombi Ints. **Pärg ära!** Kahewaatusline näidend. 4 naisterahwast, 7 meesterahwast. Hind 30 senti.

Nurjaläinud äpardus. Jant ühes waatuses. 4 tegelast, 1 naisterahwas, 3 meesterahwast. Hind 30 senti.

Arkady Awertschenko. **Noore neiu süda.** Nali ühes waatuses. 2 naisterahwast, 2 meester. Tõlkinud Kiwilombi Ints. Hind 30 senti.

P. Orgusaar. **Inimese hind ja wäimehe wäärtus.** Hind 50 senti.

— **Hullu Antsu abiga.** Naljamäng ühes järgus. Hind 50 senti.

Merepojad. Heino Anto näitemäng wiies pildis. Eesti mererahwa elust. Hind 1 kroon. 4 naisterahwast, 4 meesterahwast.

Põhja wajunud kell. Gerh. Hauptmann'i muinasjutuline näitemäng. Eesti keelde Dr. K. Rosenthal. Hind 1 kroon. Kohane suurematele jõududele: kolm raskemat, 10 kergemat osa.

Orleani neitsi. Fr. v. Schilleri romantiline draama. H. 60 senti.

Mets. A. N. Ostrowski wiiewaatusline lõbumäng. Hind ühes mängimise õigusega 1 kroon. 3 naisterahwast, 9 meesterahwast.

Meie metsanurgas. Martti Wuori kolmewaatusline naljamäng. Hind ühes mängimise õigusega 1 kroon. 6 naisterahwast, 4 meester.

Leeni ehk waeselapse Jaani=öö. Eesti muinasluulelik ilunäitus kümnes pildis, muusika, laulu ja tantsuga. Luuletanud J. Põhjalane. Hind mängimise õigusega 1 kroon. 5 naister., 10 meester.

Sassis lõng. Lõbumäng ühes waatuses. Hind 30 senti. Ainult kaks näitlejat. 1 naisterahwas, 1 meesterahwas.

Saladuse laps. Ühejärguline lauludega naljamäng. H. 30 senti.

Sooharimine ja südameharidus. Pildike elust, wiies waatuses. A. Weizenberg. Hind 80 senti.

Kangur. A. v. Kozebue näitemäng. Hind 40 senti.

Suwitajad. M. Gorki näitemäng. Hind 1 kroon.

Murdwargus. Neljajärguline mäng. Minna Canthi järele. Hind mängimise õigusega 1 kroon. 6 naisterahwast, 11 meesterahwast.

Komistuskiwi. Laste näitem. Soome k. E. Kutsar. Hind 20 senti.

Kui ma suureks saan. Laste ettekanne. Soome keelest E. Kutsar. Hind 20 senti.

Sinine pael. Laste näitemäng. Soome k. E. Kutsar. H. 30 senti.

Roinila talus. Minna Canthi 3-waatusline näitemäng. Hind 1 kroon. 4 meester., 5 naister. Kolm waatust ühe lawastusega.

Feofan. Wiies waatuses. Kirjutanud A. Pert. Hind 80 senti.

Ühistegewus. Naljamäng kahes waatuses. W. Kataja järele Soome keelest. Hind 30 senti. Üksainus näitelawa ehitus.

Tasuja. Kurbmäng kuues pildis. E. Bornhöhe jutustuse järele näitelawale seadnud A. Trilljärw. Hind 1 kroon.

13. Laulud nootidega.

Laulud nais- ehk lastekooridele. M. Hermann. Hind 50 senti.

Pühade laulud segakooridele. Miina Hermann. Hind 40 senti.

Eesti rahwalaulud segakooridele. Dr. K. A. Hermann. 2. anne. Hind 40 senti.

Rahwa laulukoorid. Wihu hind 35 senti.

Hällist hauani. Waimulikud koorilaulud. Hind 1 kroon.

Wäljatõmme Kalewala kontserdi lauludest. Hind 40 senti.

Kentsakas laul **„Nõmmele".** K. Hamann. Hind 10 senti.

Kalewala kontserdilaulud. I. K. M. Wares. H. 2 kr. 50 senti.

Peajumalateenistuse seadus ja kord. Hind 10 senti.

Uus lauluraamatu wiisiraamat. Hind 50 senti.

Aino Tamme Eesti laulude eeskawa. Soololaulud klaweri kaasmänguga. Küla mul ütleb. Hind 30 senti. Sõduri lahkumine. Hind 30 senti. Tule mulle. Hind 60 senti. Meie elu. Hind 60 senti.

14. Luuletused, laulikud.

Eesti luulet ilulugemiseks. 1. ja 2. jagu, iluköites. (400 lehekülge.) Hind 5 krooni.

Ei unusta. Mälestusraamat. Kõigi aastapäewade ja kuude jaoks walitud mälestussalmid. Piltidega. Iluköites. 400 lehekülge. Hind 3 krooni.

M. ja Otto Peterson. **Ilulugemised.** Hind 1 kr. 50 s. Hästi korraldatud wihk luules ja proosas.

Sõja laul. Hella Wuolijoki. Eesti rahwal. ainetel. H. 30 senti.

Uued laulud. G. E. Luiga. Hind 30 senti.

Lihtsad lilled. Kokku kogunud M. Lipp. Hind 40 senti.

Kibuwitsa õied. Kolmas jagu. Elise Aun. Hind 25 senti.

Ärganud hääled. Jakob Tamm. 2. jagu. Hind 20 senti.

J. Kunderi algupäralised luuletused. Hind 20 senti.

Rewolutsiooni laulud. Kirjutanud Anton Suurkask. H. 10 senti.

Rewolutsiooniaegsed kõrwenõgesed. Kirjutanud Anton Suurkask. Hind 10 senti.

Kuues Eesti laululooja. Kogunud M. Sohberg. Hind 20 senti.
Uus reisi laulik. Reisi- ja meremehe laulik. Hind 10 senti.
Laulik. Kirjutanud M. Nooli Aleksander. Hind 20 senti.

15. Nalja, lõbu ja ajawiite raamatud.

Naljaettekanded. Heino Sõmer ja Karl Triipus. Hind 75 senti.

Wiisakad kombed. Kirj. Elise Aun. Hind 50 senti. Sisukas kombeõpetuse raamat, mida on kirjutanud kirjanik ja luuletaja.

Seltskondliste mängude raamat. 30 mitmesugust mängu. Hind 10 senti.

Wanapoisi õnnelinn ja Wanapiiga paradiis. Hind 10 senti.

Meesterahwastega ümberkäimine. Mehele saamise õpetus. Hind 80 senti.

Suur pilke ja nalja kogu. Hind 50 senti.

„Meie Matsi" nalja- ja pilkejutud. Hind 30 senti.

„Meie Matsi" kogu album. Hind 1 kroon. Sisaldab mitmed, ka rewolutsiooniaegsed, „Wanad Meie Matsid". Seal on lugeda huwitawad täideläinud ettekuulutused Willemist ja tema sabarakkudest, nurjaläinud Eestimaa kosimine. Wene rewolutsiooni lõbud, enamlaste paradiisi pildid ja wäga palju muud.

„Meie Matsi" wabadussõja album. „Wana Meie Matsi" wabadussõja 1919. aastakäik. Hind 1 kroon.

„Meie Matsi" rahu album. „Wana Meie Matsi" 1920. aastakäik. Hind 1 kroon.

„Meie Matsi uus album", 1921. aastakäik. Hind 1 kroon.

„Meie Matsi kõige uuem album", kokkuköide pärast 1921. aastat ilmunud „Meie Matsidest". Hind 1 kroon.

Kawala Hansu naljajutu album. Hind 80 senti.

16. Kalendrid.

Eesti aadreßkalender, milles on ametkohtade, tööstuse ja äride aadressa kogu Eestist. Hind 30 senti.

Maja kalender. Toob oma lisas ainult õpetlikku lugemist, tarwilikke juhatusi, mis elus tarwilik teada on. Hind 30 senti.

Õige kalender. Hind 5 senti. Ei maksa palju, sellepärast peab ta majas teiste kalendrite kõrwal käepärast olema.

Tõnissoni tähtraamat. Kirj. M. Tõnisson. Hind 5 senti.

„Meie Matsi" kalender on nende jaoks, kes omale lõbusat naljakalendrit soowiwad, rohke, terawa pilke-naljalisaga. Hind 30 senti.

Wanu kalendrid 1900. aastast algades, mitmesugustes hindades.

17. Kaardid.

Eesti kaart. Täielik. Hind kaantega, nimekirjaga 50 senti.

Wenemaa raudteekaart. Hind 20 senti.
Peetri linna plaan, praegu Leningrad. Hind 40 senti.
Eestimaa waatekaardid. Hind 5 senti tükk.
Postkaardid koduloomade piltidega. 10 isesugust kaarti. Üksiku hind 5 senti.
Pilke- ja naljakaartid. Üksiku hind 5 senti.

Haruldased raamatud,

mis Tallinnas, **Ploompuu raamatukaupluses, Nunnewärawas,** weel saada on:

Aado Reinwaldi laulud, täieline kogu ilukõites, hind 5 krooni.

Dr. K. O. Lindequist — **Üldine ajalugu I ja II jagu.** Kokku 1364 lehekülge. Hind 8 krooni.

Lew. Wallace — **Ben-Hur ehk Kolgata.** Jutustus Kristuse ajast. Eesti keelde Jakob Kõrw. Kuulus romaan, mille järgi ka ülihuwitaw kinofilm walmistud. Hind 3 kr.

J. H. Ingraham — **Würst Taaweti kojast, ehk kolm aastat pühas linnas Jerusalemmas.** Hind 3 krooni.

Ellen Key — **Abielu ja armastus.** Kuulsa Rootsi naiskirjaniku suurem ja tähtsam töö. Hind 3 kr.

W. Reimann, **Eesti kultuura II.** Hind 2 kr. 40 s.
— — **III.** Hind 3 kr.
— — **IV.** Hind 2 kr.

S. M. Gardenhire. **Risti walgus.** Romaan apostli Pauluse ja keiser Nero ajast. Hind 4 kr.

M. J. Eisen. **Wahepalukesed.** Hind 1 kr. 50 s.

Anatole France **Jutud II.** Hind 20 s.

Friedebert Tuglas — **Kaks juttu.** Hind 40 s.

Marie Under — **Walik Saksa uuemast lüürikast.** Hind 1 kr.

K. Päts — **Kogukondlise omawalitsuse ülesanded.** Hind 1 kr.

J. Sitska — **Rootsiaegne mõisate tagasiwõtmine.** Hind 50 s.

Dr. Bernstein — **Täheteaduse põhjusõpetused.** Hind 1 kr.

J. Mändmets — **Kodumaa jutud.** Hind 2 kr. 50 s.

H. G. Wells'i fantastiline romaan **Sabatähe aastal.** A. H. Tammsaare tõlkes. Hind 2 kr.

Joh. Kunder — **Ema armastus Eesti rahwaluules.** Hind 40 s.

Leo Tolstoi (noorem) — **Shopäni prälüdium.** Hind 30 s.

A. Kitzberg — **Laurits.** Hind 1 kr. 50 s.

Fr. Oehninger — **Ristikoguduse ajalugu.** Piltidega. Hind 6 kr. Kõites 8 kr.

Noor-Eesti IV. ja V. album. Hind á 4 kr.

Laadad.

Tähendus: Laupäewal, pühapäewal ja pühadel laat ei alga, waid järgmisel äripäewal. Petseris on iga kuu 1-sel ja 15-mal laat. Laura alewis iga kuu 10-mal ja 25-mal. Irboska jaama j. iga kuu 20-mal ja W. Irboska alewis iga kuu 4-mal ja 21-s. Rootowos iga kuu 5-mal. Wärskas iga kuu 10-mal. Meremäe Obnitsal iga kuu 8-mal. Tallinnas hobuste laat 2 korda kuus, pühap. peale 1. ja 15. p.

Nääri kuus: 7. Wõrus, Orgital. 8. Tartus. 10. Suure-Jaanis. 12. Antslas, Koerus. 14. Põltsamaal. 15. Wõlupes, Jõgewal, Kolga-Jaanis, Laekweres 2 p. 17. Koloweres. 20. Järwa-Jaanis, Missol, Kuresaares. 22. Imaweres, Türil. 23. Rasinal, Haapsalus, Walgas. 24. Paides, Jõelehtmes. 25. Esnas, Wõõbsul. 28. Keilas, Lullikatkul. 30. Nissis.

Küünla kuus: Kuu esimesel kesk. ja neljap. Pärnus. 1. Massul, Wiru Roelas 2 p., Kallastel 2 p. 2. Kilingi-Nõmmel, Raplas, Pornusel. 3. Liigalasmal, Keblastes, Jõgewal. 4. Wõrus. 5. Tõrwas 2 p., Halliku Oisus. 6. Oro Linnamäel, Narwas 2 p. 8. Raasikul, Elwas. 9. Saare wallas. 10.—11. Rakweres. 10. Keinas, Soonistes, Antslas, Räpinas. 11. Põltsamaal. 12. Tapal. 14. Nõmküllas. 15. Paldiskis, Lähtrus. 16. Wiljandis 8 p. 17. Tartus, Haibal. 18. Rakkes. 19. Paides. 20. Warbolas, Missol, Kuresaares, Kosel. 21. Muhus, Walgas. 22. Mustwees. 25. Wõrus 8 p., Lihulas. 26. Wõõbsus. 28. Nina külas, Tagaweres, Wiljandis 2 p., Audrus, reedel enne Wastlapäewa.

Paastu kuu: 1. Jõgewal, Kärdlas, Ristil, Keawal. 2. Nabalas, Kapu Puhmul. 3. Lehtses, Jõhwis 2 p. 4. Kiwiloos, Wõhma alewis. 5. Kirblas, Leisi Metsküllas, Sallas. 8. Antslas. 8.—9. Tumalas, Jisakus 2 p. 9. Wiru-Jakobis 2 p., Hageris, Emmastes. 10. Haapsalus, Watlas, Laewal, Pilistweres, Wändra Suure-Jõel, Puhjas. 12. Wõrus, Weneweres, Hellamaal, Amblas, Ardus. Reedel enne 15. märtsi Põltsamaal. 14. Mustjalas, Käsukonnal, Waimastweres, Kodijärwel, Mõisaküllas. 15. Raplas, Illukal. 16. Maasi Rannaküllas, Rannus. 18. Keilas, Sadalas, Kastnas, Wiru-Nigulas, Sangastes, Järwa-Jaanis 2 p. 18.—19. Kallastel. 20. Kuresaares, Missol, Märjamaal, Pindi Leewil, Awinurmes, Türil, Jüril. 21. Wäike Willas. 22. Albus. 23. Leisil, Wasknarwas, Waligjärwel, Walgas, Warnjas. 24. Laekweres 2 p., Mõras. 25. Petseris, Woldis. 26. Sulbil, Wana Pranglis, Puunal, Rutikweres, Wahastus. 28. Paides, Kellamäel 2 p., Walgutal, Kaseperes. 31. Mustwees 2 p.

Jüri kuus: 1. Juurus. 2. Alajõel, Antslas, Põlgastes. 5. Harkus, Wäike Kolkjas. 6. Taeblas. 8. Waiwaras 2 p., Roopakas, Suitsul, Tamsalus. 9. Elwas. 10. Sauel, Põltsamaal, Kihlepas, Loona wallas, Ellamaal. 11. Nurmeotsal. 12. Kolowere Jõgewal, Wõrus. 13. Torgus, Kärlas. 14. Hummulis, Kooreweres. 15. Kuusalus, Rakkes, Kihelkonnal, Sarus. 16. Paliweres, Keremal. 17. Tapal, Karulas. 18. Mustlas, Wigalas, Koerus, Kogulas. 19. Kilingi-Nõmmes, Palmse Wiitnal, Lüganusel, Luutsnikul. 20. Kuresaares, Aiaweres, Lihulas, Missol. Reedel pärast Lihawõtte p. Wäike-Maarjas. 23. Keilas, Saugal, Wõrus, Kuimetsal, Wasulas, Kablis. 23. — 24. Kundas. 24. Wastseliinas, Amblas, Esnas. 25. Warblas, Narwas 2 p., Märjamaal, Kõigustel 2 p., Kanepil, Partsil, Kabalas. 26. Kohilas, Tsirgulinnas, Lutikul, Moisekatsis, Jõgewal, Suure-Jaanis. 27. Leebikul, Kapu Puhmul, Saare wallas. 28. Rakweres 2 p., Palluojal, Kärus, Pihtlas, Krüüdneris. 29. Lullikatkul, Ahjas, Stolbowos, Walgas, Petseris, Liiwal, Wiljandis ja Tartus Lihawõtte järele neljapäewal. 30. Haanjas, Nõos 2 p., Nissis, Kärgus, Palamusel.

Lehe kuu: Kuu esimesel kesk. ja neljap. Pärnus, Ristipäewa nädala teisip. algades Leisis riiete laat 7 p. 2. Alamustil, Mõnistes, Järwa-Jaanis, Päril, Tõrwas 2 p., Roela Tormal, Wändras, Räpinas. 3. Lelles, Tumalas, Oro-Linnamäel, Krabil, Anijal, Kaareperes, Kawastus. 3.—4. Otepääl. 4. Tahewal. 5. Kodawere Palal, Sallal, Haapsalus, Saalusel, Welisel. 6. Järwakandis,

Tapal. 7. Mõisaküllas, Põlwas. 7.—8. Lohusuus. 8. Wallgejõel, Tsoorus. 9. Häädemeestel, Haibas, Uue-Antslas. 10. Uduweres, Priipalus, Põltsamaal, Kuiwajõel, Rõngus, Wana-Roosas. 11. Missos, Reolas. 12. Patastel, Sipal, Koongas, Antslas, Wõrus, Oisus. 13. Petseris. 14. Holstres, Karilatsis, Pukall. 15. K. Jaanis, Kuresaares. 16. Paides. 18. Sangastes. 20. Sellis, Missos. 22. Wõõbsus. 23. Walgas, Mätjal. 25. Koerus.

Jaani kuus: 1. Rasinal, Maaritsel, Sulbil. 2. Türil. 5. Wiljandis 2 p. 6. Raplas. 9. Antslas. 10. Nõmküllas, Hageris. 12. Elwas, Paides. 13. Petseris, Keremal. 14. Wastse-Kuustes. 15. Märjamaal. 16. Tapal. 18. Keilas. 18. ja 19. Kilingi-Nõmmes. 20. Pattküllas, Nissis, Põltsamaal, Järwa-Jaanis, Missos, Mustwees 2 p., Kaarma Suuremõisas rikitelaat 10 p. 21. Wõrus. 26. Wihulas, Ristil, Wiljandis 2 p., Urisaares, Rakweres 2 p. 29. Tuhkurannas.

Heina kuus: Kuu esimesel keskn. ja neljap. Pärnus. 1. Haapsalus, Wana-Karistel, Walgas. 3. Paides. 3.—4. Palmse-Wiitmal. 4. Tartus. 7. Petseris. 8. Taageperas. 10. Tarwastus. 12. Mõisaküllas. 15. Karksis. 18. Tõrwas 2 p. 20. Missos. 23. Kuresaares 10 p. 24. Wõrus. 25. Kapu Puhmul.

Lõikuse kuus: 1. Paides. 2.—22. Pärnus. 6. Türil. 7. Holstres. 8. Elwas. 10. Esnas, Kuresaares. 12. Wana-Wõidus. 15. Koerus, Tuhalaanes. 16. Martnas. 17. Põltsamaal. 20. Missos, Walgutal. 21. Laiksaares. 21.—22. Patastel. 22. Pati Nurmeotsal. 23. Walgas. 24. Tapal. 25. Wõrus. 25. ja 26. Narwa-Jõesuus. 26. Mõisaküllas, Paides. 28. Petseris, Taeweres. 28.—29. Rakweres. 29. Tõrwas 2 p. 30. Antslas. 31. Häädemeestel, Helmes, Uue-Wändra Suurejõel.

Mihkli kuus: 1. Suure-Kõpus, Sipal, Kaarmal. 2. Suure-Jaanis, Kaarlis. 3. Selis. 5. Wiljandis 2 p., Saugas. 6. Wastsemõisas, Wastsenõos. 7. Hummulis, Wana-Karistes, Wõlla-Kihlepas. 8. Kihelkonnal, Halliste Pornusel. 9. Puiatus. 10. Olustweres, Kilingi-Nõmmes, Krabil, Rutikweres, Kärstnas, Hellamaal, Puhjas. 11. Lelles. 12. Türil, Loodil, Laewal, Lagaweres. 13. Kolga-Jaanis, Walgas. 13.—14. Jisakus. 14. Oisus, Kuresaares, Wiitinal. 15. Tammistes, Abja Paluojal, Kohilas, Warblas, Jõgewal. 16. Tapal, Rõngus. 17. Uduweres, Räpinas 2 p., Uusnal. 18. Ala-[illegible]es, Sangastes, Pikkjärwel. 19. Kalliküllas, Mustwees, Kergus. 20. Paistus, Jõgewestes, Põltsamaal, Missos, Kärgulla Sulbil, Wigalas. 21. Wahastes, Wõlupes, Rõuges, Orajõel, Tahewal. 22. Kastnas. 23. Holdres, Keinas, Tartus, Sürgaweres, Järwakandis, Paides. 24. Wõrus, Kirblas, Priipalus. 25. Wana Suislepal, Loona wallas, Watlas, Maasi Ligalasmal, Antslas, Kose alewis. 26. Tallinnas, Taeblas, Pööraweres. 26.—27. Kundas. 27. Põlwas. 28. Ta[illegible]il, Kuresaares. 29. Amblas, Kirepis, Karksi-Nuias, Wiru-Roelas 2 p., Haapsalus, Martsamaal, Warbolas, Koongas, Kuimetsal. 30. Haanjal, Leisi Metsküllas.

Wiina kuus: Kuu esimesel keskn. ja neljap. Pärnus. 1. Liiwal, Rasinal, Aidrus, Linnamäel, Tudulinnas 2 p., Päri mõisas, Keawal, Mehamäel 2 p. 2. Märjamaal, Nabalas, Roela Tormal, Mõisaküllas. 3. Tõrwas 2 p., W. Wändras, Pihtlas, Kawastus, Narwas 2 p. 4. Palmse Wiitnal 2 p., Sännal, Reolas, Paldiskis, Lutikul, Kuiwajõel. 5. Ollepal, Lihulas. 6. Wana Laits[illegible] Jõhwis 2 p., Kudina Patastel, Kaarmal. 7. Hageris, Wiljandis 2 p. 8. P[illegible]as, Tapal, Wäike Kolkjal, Waimastweres, Wellisel, Mustjalas 2 p. 9. Albus. 10. Walgas, Heltermaal, Lüganusel, Wallgejõel, Imaweres. 10.—11. Lohusuus 2 p. 11. Torgus, Riidajal. 12. Keilas, Keblastel, Tartus, Wastseliinas, Illukal 2 p., Leisis 3 p. 13. Wõrus, Sallas, Kärla w. 14. Wirtsus, Wana Tänasilma wall., Kilingi-Nõmmes, Petseris, Kanepis, Skarjätinas. 15. Rakweres 3 p., Raplas, Paiamusel, Raunu Kullil, Awinurmes, Sarus. 16. Muhus, Wastse Kuustes, Leebikus, Karulas. 17. Otepääl 2 p., Rakkes, Anijal, Koloweres 2 p., 18. Kuresaares, Emmastes, Wäike-Maarjas, Suure-Jaanis, Wõõbsus, Antsla alewis. 19. Rogosis, Jõelehtmes,

Tarwastus, Puskarul. 20. Laimjalas, Missos, Uulus, Koerus, Wana Roosal, Põltsamaal, Uue-Antslas, Kölleste Tillel. 21. Saalusel, Haapsalus Kaansoos, Wihterpalus, Kastre-Wõnnus. 22. Kärgulias. 23. Moisekatsis, Kõos Wasulas, Kloostre wallas. 24. Laatres. 25. Maasi Rannakülas, Esnas, Soonistes, Wenewerės, Roosikul. 26. Wõrus. 27. Laekweres 2. p., Saarewallas. 28. Taageperas, Lindoras, Missos, Järwa-Jaanis, Pikknurmes, Krüüdneri Pusul, Keremal. 29. Kärsal, Stolbowos, Lullikatkul. 31. Mõnistes, Sindis.

Talwe kuus: 1. Wiru-Jakobis 2 p., Harkus, Pärsamaa w. 2. Paides, Kodaweres, Wändra Suurejõel, Mõras. 4. Nissis. 5. Antslas, Rannitsa Wissil. 6. Rõuges, Kassinurmes. 7. Krootusel, Walgas, Elwas. 8. Paliweres. 10. Sauel, Jõgewal. 11. Wõrus, Wiljandis 2 p. 12. Karilatsil, Kuresaares, Triigi Ardus, Lähtrus. 14. Tartus. Kär'is. 15. Tumalas, Põltsamaal. 17. Haibas. 20. Missos, Leewil, Kuusalus, Ristil. 21. ja 22. Nõmkülas. 23. Paides, Mustwees 2 p. 25. Raasikul, Tüũril. 26. Walgjärwes, Pati Nurmeotsal, Einmanni Tamsalus, Wõõbsul. 27. Amblas. 27.—28. Wiru-Nigulas. 28. Hallikukiwil, Keilas. 29. Rootowas, Wõrus. 30. Wigallas.

Jõulu kuus: Hiiekõnnus esmasp. pärast 2. Kr. tul. püha. 1. Abja Paluojal, Räpinas. 2. Saare wallas, Juurus. 3. Walgas, Tapal, Audjõel. 4. Rakweres 2 p. 6. Wihulas. 7.—8. Kallastel. 8. Wiljandis 2 p. 9. Araweтel. 10. Jüris, Sadalas, Mõisaküllas, Kilingi-Nõmmes. 11. Narwas 2 p. 12. Wändras, Järwa-Jaanis, Kloostril, Martnas. 13. Pati Nurmeotsal. 14. Antslas, Wasknarwas, Ninaküllas. Reedel enne 16. detš. Põltsamaal. 15. Jõgewal, Kärdlas, Wõrus, Kohilas. 16. Türil. 17. Mõisekatsis, Raplas. Kuu kolmanda nädala kesk. ja neljap. Pärnus. 18. Pööraweres, Soonistes, Paides. 19. Lehtses, Jõhwis 2 p. 20. Wõõbsus, Tõrwas, Missos, Haapsalus, Märjamaal. 21. Kuresaares. 22. Koerus, Mustwees 2 p. 23. Sullaojal. 28. Walgas, Warnjal.

Et on endise 1000 mõisniku asemel nüüd walitsemas ametnikkudena 10.000 ülearust kupja, kellest paljud tahawad mõisniku tooreduses elada, sellepärast on töötegijate elu raskem kui enne.

Demokraatlisest riigikorrast, see on rahwa walitsemise õigusest, wõib rahwas ükski siis kasu saada, kui ta nii tark on, et ennast osawatest lõuameestest petta ei lase. Wastasel korral on demokraatlise walitsuse nimel kupjade walitsus, mis mõisnikkude walitsusest lahku läheb peaasjalikult selle poolest, et mõisnikud walitsesid sündimise eesõigusega, kubjad aga lõuameeste eesõigusega. Mitte see ei wõida walimisel, kes kõige parem, waid see kes on osawam ennast esitama.

Ilmade ettekuulutused 1929. aastaks.

Meie ettekuulutaja järele tuleb 1929. aastal sademeid keskmisest rohkem, sooja poolest on aasta üle keskmise. Talwel kestab kõwa külm weebruarini, kus pisut pehmeks läheb. Weebruari keskpaigal on õieti kange külm, mis kestab märtsikuu alguseni. Märtsikuu esimesest esmaspäewast peale kestawad korduwad marutuuled kuu lõpuni.

Kewade on märtsi kuu läbi üsna külm. Aprillis sajab palju. Mai on alguses ilus, aga on ka sadusid, mille järele tulewad öökülmad.

Suwi on keskmise soojusega, kuid tihtigi sajune ja willu.

Sügis on alguses niiske, wahepeal kuiwem ja ikkagi willu. Sügislõpp on üsna niiske ja külm.

Järgnew talw toob rohkesti lund ja on kaunis külm.

Saksamaa saja-aastane kalender kuulutab:

Jaanuar: Külm kestab järgimööda kuu lõpu ligi, kus läheb tuulseks ja pehmemaks.

Weebruar: Alguses tuulne ja pehme, 3.—6. tuuline ja külm. 8. ilus ilm, siis sadu. 13—16. lumesadu ja algawad kõwad külmad.

Märts: 7.—9. pehme; 13.—15. sadu; siis külma ja lumemaru wahelduamist kuu lõpuni.

Aprill: 1.—9. tuulne; 10.—13. sadune, 14. külm; 25.—27. segane. 28. kuni 30. soe.

Mai. Kuni 7. soe ja ilus; siis 10. kuni 13. kaunis palla, mille järele tulewad külmad sajud ja öökülmad. 25. kuni 27. segane; 28.—31. soe.

Juuni: Alguses soe ja ilus. 34.— segane ja udus; edasi sadune, siis soe 21-ni; 29. sadu; 31. wilud ööd.

Juuli: sadune, 3.—5. sadu; 7.—13. tuulne; 15. sadu; selle järele ilus ilm kuu lõpuni.

August: 8-ni soe, 10. paigul jahe, wilud ööd; 13.—14. sadu; 15.—16. ilus ilm; 20. paigul suur palawus; 21. kuni 26. wihmasadu; 27-st kuu lõpuni ilus ilm.

September: Algusest 6-ni soe; 8. ümber öökülm, millele järgnewad segased wilud ilmad; 13-st algawad ilusad ilmad, 20-dal üsna soe; 21.—26. sadu, siis kuu lõpuni ilus ilm.

Oktoober: Muutlikud ilmad kuu 13-ni; 25. üsna külm, 26. wähe sadu, siis külm kuu lõpuni; wiimasel päewal sadu.

November: 1.—5. külm; 6.—13. sadu, siis selge ja külm, 24. pehme; kuu lõpul lumesadu.

Detsember: 1. külm; 4. lumesadu, mis paigul muutub suureks wihmasajuks. 11., 12. kestab sadu edasi, wahel segane; 21. suur lumesadu. 22. edasi kuu lõpeni kõwa külm.

Kuu järele ilmade ettekuulutamine on saanud alguse sellest tähelepanust, et e n a m a s t i tulewad ilmad sarnased, nagu endistel aastatel samasuguse kuu ja päikese wahekorra suures on olnud. Näiteks langes 1909. aastal noor kuu täpselt kewadise pööripäewa peale. Sel aastal oli haruldaselt külm kewade ja wilu suwi. 1928. aastal oli jälle pööripäew kewade noorekuu esimesel päewal ja ka sel aastal tuli külm kewade ja wilu suwi. 1929. aastal on kuu ja päike niisuguses wahekorras, et endiste aastate samade wahekordade ja ilmade wõrdlemisel tuleksid järgmised ilmad: **Jaanuar: ☾ selge ja külm; ● waheldaw pilwitus; ☽ lumesajud; ○ kõwad külmad. Weebruar: ☾ ilus talweilm; ● pisut soojem; ☽ sajune; ○ ilm muutub paremaks. Märts: ☾ muutlik; ● tuult ja sadu; ☽ ilm selgub; ○ ilus ilm. Aprill: ☾ päikesepaisteline ja mitte wäga külm; ● muutlik; ☽ wilu ja sadu; ○ ilm muutub wähe haawal paremaks. Mai: ○ ilus ja soe; ● ilus ilm kestab edasi; ☽ soe, wahel müristab; ○ ilm muutub halwemaks; ☾ wihmasajud. Juuni: ● muutlik; ☽ selge ja soe; ○ wihmane ja tuulne; ☾ palaw, piksega. Juuli: ● ilus ilm; ☽ ilus ja palaw; ○ wäga palaw, wahel pikset; ☾ enamasti soe ja selge. August: ● wihmane; ☽ segane siis parem; ○ soe, piksega; ☾ kestew ilus ilm. September: ● selge, jahedawõitu; ☽ segane, jahe; ○ sajune; ☾ segane. Oktoober: ● tuulne, wilu; ☽ selge, wähe soojem; ○ ilus sügisilm; ☾ ilus ilm kestab. November: ● udune, wihm; ☽ sajune; ○ enamasti selge, külm; ☾ muutlik. Detsember: ● sajusegane; ☽ külmem; ○ palju lund; ☾ selge ja külm; ● kõwa külm.**

Ilmawaatluste tabelid kalendris lehekülg 32, 33, 34, 48 ja 49 wõib mõtlew inimene wäiksel wiisil ilmade ettekuulutamiseks tarwitada. Kõige lihtsam wiis ilmade etteaimamiseks on tähele panna, et ilmad muutuwad e n a m a s t i ühel wiisil: missugused ilmad eelmistel aegadel sarnastele on järgnenud, e n a m a s t i järgnewad nõnda ka edaspidi. Näiteks (tab. lehek. 34) haruldaselt kuiwa kewade järele on tulnud iseäranis sademeterikas juuli kuu aastatel 1892, 1895, 1898, 1905, 1909, 1911 ja 1918. Sellest oletame üsna kindlasti, et enamasti ikka nõnda järgneb ja kui selle järele ettekuulutame, siis wõime 4 korra pealt ühe korra eksida, kuid kolm korda oleme õieti kuulutanud. Tabelist lhk. 48 ja 49 wõime tuhandete muude wõrdluste kõrwal leida ka seda [illegible]htsat aega, mis ajal öökülmad suwel enamasti on karta, sest wõrreldes näeme, et augustikuu esimesed wilud ööd langewad kõige enam 21. ja 25. kp. peale, wahel ka 13., 14., 15., 17., 18. peale, aga mitte kunagi ei ole 43 aasta jooksul esimene wilu öö langenud 9.—10. ja 23.—24. peale.

Temperatuuri arwud tabelites tähendawad Celsiuse kraadisi.

Keskmine õhu temperatuur tähtsamates waatluspunktides iga kuu 1. ja 15. päewal.

	I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.		VIII.		IX.		X.		XI.		XII.		Läbist. aastas
	1.	15.	1.	15.	1.	15.	1.	15.	1.	15	1.	15.	1.	15.	1.	15.	1.	15.	1.	15.	1.	15.	1.	15.	
Tallinn . .	-4,3	-5,5	-6,0	-5,9	-4,6	-3,2	-0,5	2,2	5,4	8,5	11,2	13,9	15,4	16,9	17,2	15,6	13,5	11,4	8,6	5,9	3,2	0,5	-1,3	-3,1	4,8
Toganuse .	-5,7	-7,0	-8,0	-8,0	-6,0	-4,0	-1,1	1,8	4,8	7,8	10,8	13,8	15,2	16,6	16,8	14,6	12,3	10,1	7,5	4,9	1,8	-1,2	-2,8	-4,3	3,8
Rõuge . .	-6,6	-7,0	-8,5	-8,4	-6,6	-4,8	-1,3	2,2	6,2	10,2	12,5	14,8	15,8	16,8	16,8	14,5	12,1	9,7	7,4	5,2	1,0	-3,3	-4,7	-6,1	3,6
Haapsalu .	-4,8	-5,4	-6,0	-6,5	-4,6	-2,7	-0,4	1,9	4,8	7,8	10,8	13,9	15,7	17,4	16,8	16,2	13,8	11,5	8,8	6,1	3,1	0,1	-2,1	-4,2	4,7
Wiljandi .	-4,7	-4,7	-5,5	-6,0	-4,6	-3,2	0,1	3,3	6,7	10,1	12,5	14,8	15,9	17,0	16,2	15,3	12,8	10,3	7,9	5,2	2,7	0,1	-2,3	-4,6	4,8
Tartu. . .	-5,7	-6,6	-6,8	-6,7	-5,0	-3,2	0,2	3,5	6,8	10,0	12,4	14,8	15,9	17,0	17,0	15,1	12,8	10,6	7,7	4,9	2,2	-0,5	-2,7	-4,8	4,5
Wõru . .	-5,7	-6,8	-6,9	-6,2	-4,5	-2,9	0,6	4,1	7,3	10,6	12,9	15,2	16,0	16,8	16,9	15,4	13,2	11,1	8,2	5,4	2,5	-0,4	-2,5	-4,6	5,1
Netsert . .	-5,9	-6,8	-7,1	-7,0	-5,1	-3,3	0,5	4,2	7,9	11,6	13,5	15,3	16,4	17,4	17,5	15,5	13,2	10,8	8,0	5,2	2,4	-0,4	-2,7	-4,9	4,8
Rapina . .	-6,0	-6,8	-7,6	-7,7	-5,6	-3,6	0,3	4,2	7,9	11,6	13,8	16,0	17,1	18,2	18,2	16,1	13,3	10,6	7,8	5,0	2,0	-0,9	-3,0	-5,2	4,8
Pärnu . .	-4,0	-5,0	-5,1	-5,1	-4,0	-3,0	0,3	3,6	7,1	10,8	13,4	15,9	17,1	18,3	17,3	16,3	13,9	11,5	8,6	5,8	3,4	0,9	-1,1	-3,1	5,2
Paldiski .	-4,0	-5,0	-5,4	-5,5	-4,3	-3,2	0,8	1,6	4,5	7,3	10,3	13,3	14,8	16,4	16,5	15,5	13,6	11,6	8,8	5,9	3,3	0,7	-1,6	-3,0	4,6
Filsandi .	-1,5	-2,4	-3,2	-4,0	-2,7	-1,4	0,7	2,8	5,3	7,8	10,3	12,8	14,6	16,4	16,6	15,9	14,1	12,3	9,9	7,5	5,2	2,9	1,2	-0,6	5,9
Sõrwe . .	-1,0	-2,2	-2,7	-3,2	-2,4	-1,5	0,6	2,7	5,3	7,9	10,7	13,5	15,2	16,8	17,0	16,2	14,5	12,9	10,6	8,3	5,9	3,5	1,8	0,2	6,2
Kistna . .	-2,3	-3,0	-3,5	-4,0	-3,0	-2,0	0,2	2,6	5,1	7,7	10,4	13,0	14,7	16,4	15,8	15,3	13,4	11,4	9,1	6,8	4,6	2,3	0,4	-1,6	5,4
Narwa . .	-5,8	-6,7	-6,9	-6,8	-5,4	-4,0	-0,4	3,2	6,6	9,9	12,3	14,7	16,2	17,6	17,0	16,3	13,8	11,3	8,4	5,5	3,1	0,6	-2,1	-4,8	4,7
Saursaare	-4,2	-5,2	-6,0	-6,6	-5,3	-4,0	-1,5	1,0	3,6	6,1	9,3	12,5	14,4	16,2	16,0	15,7	13,8	11,9	9,4	6,8	4,2	1,6	-0,8	-3,1	4,4
Archangel	-12,6	-13,2	-13,2	-12,6	-10,0	-7,5	-4,4	-1,3	1,8	4,9	8,5	12,0	13,9	15,8	14,8	13,8	11,0	8,2	4,8	1,4	-2,2	-5,8	-8,6	-11,4	0,3
Helsingi .	-4,5	-5,4	-6,2	-6,9	-5,5	-4,0	-1,0	2,0	5,4	8,8	11,5	14,2	15,4	16,6	16,6	15,1	12,8	10,5	8,0	5,4	3,0	0,6	-1,5	-3,5	4,4
Stockholm	-2,5	-3,0	-3,3	-3,5	-2,6	-1,7	0,8	3,2	5,8	8,5	11,3	14,1	15,4	16,7	16,7	15,3	13,4	11,5	8,8	6,1	3,8	1,6	-0,2	-2,0	5,6
Oslo . . .	-4,0	-4,4	-4,6	-4,5	-3,0	-1,4	1,5	4,4	7,5	10,5	13,0	15,5	16,3	17,0	16,8	15,9	13,7	11,5	8,5	5,5	2,8	0,1	-1,8	-3,6	5,5
Paris . . .	2,7	2,5	3,2	3,9	5,0	6-2	8,2	10,3	11,8	13,4	15,2	16,9	17,8	18,6	18,4	18,0	16,5	15,0	12,6	10,3	8,2	6,0	4,5	2,9	10,3
Nizza . . .	8,2	8,0	8,3	8,6	9,5	10,4	12,0	13,6	15,2	16,8	18,7	20,6	21,9	23,2	23,4	22,9	21,5	20,1	18,1	16,1	13,8	11,5	10,0	8,5	15,0
Rooma . .	7,2	6,7	7,4	8,1	9,3	10,4	12,1	13,8	15,8	17,8	19,8	21,8	23,3	24,8	24,8	24,3	22,8	21,2	18,8	16,5	13,9	11,3	9,5	7,7	15,4
Warssaw	-3,0	-3,4	-3,1	-2,8	-1,2	0,5	3,8	7,1	10,0	12,8	15,0	17,3	18,0	18,8	18,2	17,6	15,5	13,4	10,6	7,8	4,7	1,6	0,5	-2,6	7,3
Riia . . .	-4,2	-5,1	-4,9	-4,7	-3,2	-1,6	1,6	4,7	7,7	10,7	13,2	15,7	16,8	17,9	18,0	17,2	15,0	12,8	9,7	6,6	3,8	1,0	-1,1	-3,2	6,0
Moskwa. .	-9,6	-11,0	-10,3	-9,6	-7,2	-4,8	-0,6	3,5	7,6	11,7	14,0	16,4	17,7	18,9	18,0	17,1	14,2	11,2	7,7	4,3	1,0	-2,4	-5,3	-8,2	3,9
Suhum. .	6,0	4,4	5,2	6,0	7,3	8,5	10,4	12,2	14,6	17,0	18,8	20,5	22,0	23,5	23,8	24,0	22,0	20,0	18,3	16,6	14,2	11,8	10,0	8,1	14,2
Pihkwa. .	-6,0	-7,1	-7,3	-7,2	-5,5	-3,8	0,0	3,8	7,6	11,4	13,4	15,4	16,4	17,3	16,4	15,4	13,2	10,7	8,0	5,2	2,4	-0,4	-2,7	-4,3	4,7
Leningrad	-7,1	-7,9	-7,9	-8,2	-6,3	-4,5	-1,2	2,2	5,5	8,7	11,7	14,7	16,0	17,3	16,4	15,5	13,0	10,5	7,7	4,9	1,8	-1,3	-3,8	-6,3	3,8

Keskmine sademete hulk Eestis ja mujal tähtsamates waatluspunktides igal kuul millimeetrites.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Aast.
Tallinn	31	27	26	28	39	51	50	65	56	47	45	38	504
Tartu	35	29	26	30	46	65	81	79	57	49	45	45	585
Rakwere	36	32	29	33	47	62	83	89	60	56	45	39	611
Narwa	35	30	28	33	37	47	66	85	57	53	41	42	554
Wõru	37	25	47	29	32	74	60	56	(87)	47	61	40	604
Räpina	25	19	20	27	40	64	79	77	56	38	33	31	509
Haapsalu	35	31	29	32	33	42	64	70	61	48	48	43	536
Vilsandi	27	24	31	26	30	36	52	63	47	54	43	42	475
Sõrwe	31	33	31	31	32	44	53	75	57	47	48	46	528
Kuiwaste	11	10	11	19	19	39	46	65	41	31	23	21	336
Paide	39	32	29	36	44	51	72	88	57	60	51	42	601
Pärnu	23	19	23	33	33	58	66	80	53	46	40	37	511
Haanja	24	16	18	34	46	66	87	90	59	47	37	32	537
Mustwee	28	25	23	25	36	58	63	76	51	40	36	32	493
Orawa	22	17	19	28	41	66	71	75	51	36	35	28	489
[illegible]ltruse	24	18	19	26	46	64	83	90	70	51	37	32	560
Kuresaare	36	27	31	36	40	48	63	92	60	63	59	51	605
Kihelkonna	28	19	22	28	31	46	59	72	62	59	43	43	510
Wiljandi	36	27	29	32	48	59	74	92	51	52	44	44	580
Põltsamaa	31	27	23	28	38	50	81	72	40	44	40	37	510
Ristna	35	27	29	26	30	35	45	64	51	58	46	44	490
Ruhnu	37	31	32	36	36	56	65	83	50	50	58	44	574
Heinaste	38	30	31	39	35	61	71	86	56	54	54	48	603
Karksi	30	25	22	32	49	50	84	92	53	47	42	38	565
Sangaste	35	23	26	38	42	77	85	82	46	43	40	40	577
Archangel	26	19	24	17	25	39	50	55	47	39	32	24	397
Helsingi	55	48	48	39	47	48	63	71	71	69	65	65	689
Stockholm	20	18	20	23	35	42	58	62	46	50	35	28	437
Oslo	31	24	27	28	45	52	85	73	76	65	48	32	583
London	51	41	43	42	49	57	61	61	61	69	58	54	647
Bergen	176	141	110	96	104	111	150	175	210	223	171	189	1856
Rooma	79	62	68	65	56	39	17	27	73	115	111	91	803
Nizza	70	56	66	89	81	45	10	26	66	160	113	72	857
Berlin	39	37	47	35	44	63	68	57	42	51	47	49	580
Hamburg	48	43	50	44	55	80	86	76	67	65	58	61	733
Pariis	36	33	38	43	45	54	52	54	50	61	45	46	557
Ateena	56	38	37	22	21	11	8	11	14	45	76	63	402
Warshaw	30	28	35	37	48	69	76	78	49	44	37	36	566
Leningrad	22	21	23	24	43	46	68	69	51	43	36	30	476
Riia	30	20	26	28	43	53	59	63	56	50	48	32	508
Odessa	25	23	31	27	35	59	44	29	30	35	34	34	407
Moskwa	29	23	30	37	49	52	70	74	55	36	40	39	534
Suhum	87	57	96	37	84	128	108	104	152	98	77	92	1170
Malta	84	51	40	22	12	2	2	4	37	86	83	110	553
Madeira	106	81	73	54	23	13	1	2	17	60	134	119	683

Sademete hulk millimeetrites wiimase 42 aasta jooksul.

	Tartus													Tallinnas												
Aast.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Kokku aast.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Kokku aast.
1928	32	35	9	13	76	93	105	102	105					28	40	24	24	86	54	104	127	84				
1927	17	90	29	63	128	96	48	92	85	108	64	28	848	18	20	29	60	68	38	46	74	77	110	73	38	651
1926	19	44	29	51	56	49	28	58	87	60	57	27	515	21	26	16	21	0	58	19	70	44	69	18	21	473
1925	52	39	41	59	32	91	70	148	112	54	41	50	790	71	25	37	75	21	97	50	129	103	53	51	35	747
1924	20	50	30	41	49	70	62	86	80	31	25	44	588	43	95	51	26	50	71	30	106	77	44	39	55	687
1923	15	7	10	27	68	85	59	117	79	94	120	42	723	30	13	2	26	54	68	73	138	66	80	153	91	794
1922	22	33	32	29	40	111	55	125	25	37	33	32	574	15	22	47	33	52	86	67	75	36	37	30	27	527
1921	49	8	25	32	44	106	68	55	76	47	36	46	592	75	15	28	24	29	45	44	52	40	60	21	30	463
1920	18	20	18	44	53	83	28	54	48	14	18	19	417	16	9	13	55	44	20	51	104	38	24	24	14	412
1919	14	26	33	17	7	73	52	74	45	30	16	36	423	—	—	—	—	—	34	41	76	40	46	31	27	—
1918	36	18	3	9	2	63	113	36	101	64	17	50	512	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1917	33	19	26	36	53	56	55	100	65	69	44	27	588	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1916	37	34	23	13	46	142	59	188	84	56	44	39	665	38	18	24	11	93	92	135	97	24	108	47	22	709
1915	50	48	35	25	41	72	109	49	80	38	46	59	652	15	21	16	29	64	35	105	89	140	24	36	47	571
1914	40	26	33	31	60	37	35	36	90	9	24	78	499	37	23	40	20	11	25	16	23	78	26	34	62	425
1913	35	38	33	22	16	36	46	60	44	38	65	55	488	11	29	60	18	9	63	26	50	25	33	55	60	439
1912	11	6	46	30	67	62	44	75	87	54	55	48	595	20	17	21	17	29	47	9	54	80	68	62	65	484
1911	36	23	11	27	44	70	104	91	51	70	86	33	640	42	39	6	17	28	27	28	62	52	58	65	25	444
1910	38	16	26	18	59	83	44	129	25	32	37	75	582	42	42	18	20	26	23	48	25	36	10	55	63	408
1909	10	17	35	62	17	30	159	86	31	43	49	60	598	19	10	18	21	24	24	110	46	30	46	90	40	465
1908	46	42	19	34	42	82	85	117	44	32	49	11	603	31	31	23	29	32	72	31	80	—	43	26	9	—
1907	46	15	21	49	34	68	79	117	29	18	18	10	497	41	16	13	34	51	68	54	79	59	32	20	8	474
1906	44	43	34	31	16	96	69	149	60	19	81	44	685	—	—	—	57	61	47	67	61	21	20	62	49	—
1905	64	17	24	41	81	29	118	130	35	82	46	28	646	19	14	28	29	30	14	58	95	87	77	87	16	434
1904	20	61	12	23	53	94	64	110	11	46	55	74	623	9	28	12	53	26	67	20	115	28	30	20	48	451
1903	28	26	16	34	47	108	51	175	15	45	48	10	603	28	45	21	47	36	114	40	105	46	67	50	6	614
1902	32	29	40	13	101	99	94	98	62	67	34	39	708	7	7	17	2	79	34	101	116	54	59	31	24	530
1901	22	40	16	35	6	35	10	39	34	27	49	46	359	20	19	10	17	3	57	9	32	14	21	39	22	263
1900	34	74	17	19	18	54	69	47	56	76	23	48	529	26	50	8	35	43	17	55	72	79	100	25	45	556
1899	80	51	37	75	29	100	34	55	66	62	42	38	669	60	45	34	22	33	88	36	29	113	47	26	25	553
1898	50	29	34	28	66	55	125	52	58	36	31	99	663	23	15	10	29	43	100	36	25	26	24	59	68	457
1897	28	40	29	31	59	73	77	84	58	48	38	41	606	18	27	31	41	58	18	35	58	75	52	31	31	475
1896	20	19	44	30	15	38	54	66	102	31	43	27	489	7	4	37	23	12	36	60	61	62	66	15	39	428
1895	40	17	23	28	10	97	187	32	41	60	49	21	555	36	20	22	19	15	28	103	57	56	93	46	38	583
1894	22	40	26	4	67	81	124	96	57	22	37	31	557	37	45	35	8	43	51	55	184	39	55	76	29	603
1893	21	24	21	10	32	45	54	69	85	49	40	26	476	7	37	23	18	29	21	39	46	79	60	28	21	409
1892	40	20	20	38	40	122	120	111	22	57	24	55	669	47	14	7	38	51	73	82	62	47	51	26	6	502
1891	45	19	47	11	67	37	94	97	78	31	46	58	630	21	7	29	14	38	28	41	73	58	45	10	26	386
1890	45	7	57	53	39	65	89	30	29	60	21	6	501	23	5	46	30	38	29	30	94	24	67	26	6	418
1889	50	35	34	22	41	14	88	58	49	16	37	18	462	14	4	20	12	16	26	64	74	69	10	39	21	368
1888	23	23	37	31	40	60	24	50	45	65	62	33	463	9	14	14	52	18	20	44	87	25	46	43	12	383
1887	25	22	8	45	65	84	39	54	100	73	42	52	609	9	11	4	8	37	33	22	26	55	56	30	21	310
1886	50	18	12	26	46	13	108	56	40	15	46	69	499	57	8	3	17	34	12	77	76	70	18	32	30	433
1885	26	52	27	52	60	33	128	66	90	96	27	44	701	26	43	28	29	65	11	37	23	68	68	25	47	470

Tempelmaksust.

Tempelmaksu alla käiwad:

Arwed üle 10 krooni $^2/_{10}$% arwe summast.

Eellepingud — $^1/_5$ lõpuliku lepingu tempelmaksust.

Ehituslepingud — ettewõtja materjalist 1% tasust; töövõttelepingud 0,5%.

Enampakkumise protokollid, liikuwa waranduse müügi üle 1% üleüldisest müügil saadud summast, kulud maha arwatud.

Kokkulepped — 1% kokkuleppe teel lahendatud nõudmiste ülemmäärast; kõige wähemalt 6 senti; ei ole kokkuleppe objekti wäärtus hinnataw — 6 senti. Kokkulepped kohtu ees on tempelmaksust wabad.

Lepingud rahaga hinnatawate asjade ja tegewuste kohta, kui tariifis erimäärusi nende kohta ei ole, — 1% asja ehk tegewuse wäärtusest; wähemalt 6 senti.

Ostulepingud: a) liikumata ja liikuwa waranduse üle — 1% ostuhinnast; b) kauba üle — $^2/_{10}$% ostuhinnast.

Palwekirjad eraisikutelt ametiasutustele, kohtule ehk ametnikkudele eraasjus (kirjalikult ehk suusõnalised, wiimased protokolli wõetud niisama wastused nende palwekirjade peale ametiasutustelt ehk ametnikkudelt, 25 senti iga palwekirja ja iga wastuse pealt.

Ärakirjad maksualustest dokumentidest — 25 senti.

Tõestamised (wäljaarwatud allkirjade tunnistamine postisaadetuste wastuwõtmise asjus kutsekirjadel): a) allkirjad — ametiasutustes ja ametnikkude poolt — 10 senti; b) ärakirjad — 25 senti, kusjuures ärakirja tempelmaks algkirja tempelmaksust kõrgem olla ei wõi.

Tunnistused eraasjades ametiasutustest ja ametnikkudelt wäljaantawad, kui tariifis teist määrust ettenähtud pole — 25 senti.

Wekslised ja wekslìprotestid — 2 senti iga tuhande marga pealt, poolikut tuhat täieks tuhandeks lugedes.

Wolitused üheks ainsaks toimetuseks 25 senti.

Wolikirjad asjaajamiseks kohtutes — 1 kroon.

Üldwolitused — 2 krooni.

Suusõnalised wolitused kohtus — 25 senti.

Wõlakohustused — $^2/_{10}$% wõlasummast.

Wõlakohustuste tähtaja pikendused — $^1/_{10}$%.

Testamendid: 2 krooni iga dokumendi pealt.

Üüri- ja rendilepingud:

Liikumata waranduste üle, niisama ka nende lepingute pikendused, käiwad tempelmaksu alla, kui aastane rent ehk üür:

üle	50	kr.	kuni 200	kr.	0,2%
"	200	"	" 400	"	0,4%
"	400	"	" 800	"	0,6%
"	800	"	" 1600	"	0,8%
"	1600	"			1%

üüri wõi rendi hinnast; lepingus tähendatud lisatingimuste wäärtused juure arwatud.

Määramata aja peale tehtawate üürilepingute juures wõetakse tempelmaksu aasta üüri pealt ja tasutakse esimese kuu jooksul iga lepinguaasta algul.

Üürilepingutega ühesarnaseks loetakse üüriraamatud, milles üüritingimused on tähendatud, missugused sel korral on wabad, kui tempelmaksetud üürileping olemas.

Üüri- ja rendilepingud liikuwa waranduse üle: 50 kr. aasta üüri ehk rendi juures 0,5%, kõrgema üüri ehk rendi juures 1%.

Kwiitungid 10 kr. kuni 100 kr. — 5 senti iga kwiitungi pealt, üle 100 krooni — 10 senti.

Ühisuste ja seltside liikmekaartide, liikmeraha wastuwõtmise kwiitungide, osatähtede ja osamaksu kwiitungide pealt wõetakse tempelmaksu 1 sent iga liikmekaardi, liikmeraha wastuwõtmise kwiitungi, osatähe ja osamaksu kwiitungi pealt.

Wabastatud on:

Wolitused pensioni- ehk haigekassadest hoiusummade kättesaamiseks.

Wolitused asjaajamiseks hoolekande- (waestelaste) kohtutes.

Wolitused riigi- ehk omawalitsuse asutustelt oma ametnikkudele.

Wolitused heategewate asutuste poolt oma teenijatele.

Posti- ja telegraafikwiitungid.

Kwiitungid, mis sunniteel wõõrandamise kohta wälja antakse.

Arwed, mis teenijad koduseks majapidamises tehtud kulude üle annawad; riigi- ja omawalitsusasutuste ametnikkude arwed ametikohustuste täitmisel tehtud kulude üle.

Kohtulikud kokkulepped.

Palwekirjad waeste eest hoolekandmise, kiriklikkudes ja koolide asjus; palwekirjad, mis sisse antud seaduses ettekirjutatud kohuste täitmiseks wõi ametiasutuste nõudel, niisama ka wastused nende palwekirjade peale; palwekirjad wäeteenistuse kohustuse asjas; kaebused ja palwekirjad rahwawäelaste perekondade toetamise asjus; rahwawäelaste ja nende perekondade pensioni küsimusse puutuw kirjawahetus ja tunnistused; kirjawahetus rekwireerimise asjus ja wabadussõja läbi tekkinud kahjude hindamise asjus; awaldused ja tähendused walla- ja alewi tuluhindamise komisjonide kokkuseatud maksjate nimekirjade puuduste kohta.

Elukombe tunnistused, koolitunnistused, tunnistused waesuse asjus, surma- ja matmisetunnistused, ristimise ja sündimise tunnistused, kui wälja antakse koolidesse sisseastumiseks ja alaealiste wabrikutesse tööle astumiseks; tunnistused, mille eest teiste määruste põhjal riigi heaks erimaksu (näit. sõiduload, elamisload, passid jne.).

Wolitused postisaadetuste wastuwõtmiseks.

Riigi- ja omawalitsuste maksude wastuwõtmise kwiitungid.

Kwiitungid ühe ja sama asutuse sisemiseks asjaajamiseks.

Kwiitungid teenitud palga kättesaamise üle, sunduslikud palgaraamatud ja teenistuse lepingud, kui palk ei ulata üle 600 krooni aastas.

Kwiitungid tempelmaksetud dokumentide kohta, mille põhjal maksmist toimetatakse.

Heategewate ja haridusseltside liikmekaardid ja kwiitungid.

Kohtuasjust.

Hoolekande asutused.

1) **Walla waestelaste kohtud walla piirides; 2) linna waestelaste kohtud** linnades.

Waestelaste kohtute ülesandeks on: 1) nimetada pärandusetombule hooldaja ja waestelastele eestkostjad; 2) hooldajate ja eestkostjate tegewuse järelwalwe: nõuda neilt waranduse walitsemise üle aruandeid; 3) hooldajaid ja eestkostjaid wiibimata ametist tagandada, kui nende tegewus on päranduse warale wõi waestelastele kahjulik.

Eestkostjad määratakse ka hullumeelsetele raiskajatele ja teadmata äraolejate waranduse kaitseks, kuid wastawa rahukogu otsuse põhjal.

Pärandusasjad alluwad rahukohtunikule.

Isikud, kes endid kohtule pärijatena teatawad, peawad esitama: 1) pärandusejätja surmatunnistuse, ametlikult matjalt wälja antud; 2) tunnistuse, mis pärandusejätja ja pärijate sugulaste wahekorda tõendaks; 3) testamendi ehk mõne teise pärandusejätja määruse surma puhuks, kui niisugune olemas;

4) päranduse wara seaduslikud hindamised)teated linna- wõi wallawalitsusest, maksuinspektorilt jne.); 5) päranduse seletuskirjad kahes eksemplaaris, s. o. pärijatelt kokkuseatud asjade nimekiri ühes päranduse hindamisega, mis pärijad peawad alla kirjutama; 6) kui kinniswara pärandatakse, siis wastawa krepostijaoskonna tunnistuse selle üle, et see warandus pärandusejätja nimel kinnitusraamatus seisab; 7) kuulutuse awaldamiseks „Riigi Teatajas" 200 marka, kui ilma testamendita päritakse? siis 100 mk. — Ettepannes testamendi, paluwad pärijad kohut testamenti awada ja kui see awatud, siis „Riigi Teatajas" üleskutsuda isikuid kuulutustega kuue kuu jooksul testamendi ehtsuse wastu waidlema, wõi omi nõudmisi päranduse tombu wastu awaldama, hoiatusega, et üleseandmata õigused ja wastuwaieluseb pärast selle tähtaja möödumist tähelepanemata jääwad. Niisama paluwad seaduse järele pärijad kohut, kuulutust „Riigi Teatajas" awaldada, kus ka 6 kuu jooksul kõiki isikuid üleskutsutakse kohtule endid teatama, kes endid surnud isiku pärijaks loewad wõi kel on päranduse wastu nõudmisi. On kuulutuse ilmumisest 6 kuud mööda, siis paluwad pärijad jälle kohut, et see neid pärijate õigustesse kinnitaks. Pärijate kinnitamise otsusega määrab kohus ka kindlaks pärandusemaksu ja hoiukorra maksu, mis päranduse pealt riigi kasuks tuleb maksta.

On kohtuotsus seadusejõusse astunud, saawad pärijad sellest kinnitatud ärakirja, mille põhjal neil õigus on warandust oma nimele saada. Ka testament antakse kohtust märkusega kinnituse üle wälja.

Nõudmiste asjust.

1. Alluwad:

a) Rahukohtunikule: 1) nõuded, mille wäärtus mitte üle ühe tuhande krooni (nõudja hindamise järele); 2) rikutud pidamise jaluleseadmine, kui pidamise rikkumise algusest ei ole mitte rohkem kui 1 aasta mööda; 3) rikutud serwituudi jaluleseadmine kinniswara kohta, kui sellest rikkumisest ei ole möödunud üle ühe aasta; 4) tulewaste nõuete eelkindlustus, waatamata selle peale, kui suur nõude summa; 5) sunnitäitmised aktide järele kuni 100.000 margani; 6) alimentide nõudmised summa peale waatamata.

b) Rahukogule, kui 1. astme kohtule alluwad: 1) kõik nõudmised, kui nõude summa hinnatud üle tuhande krooni; 2) kõik nõuded ja waielused liikumata wara kohta, ükskõik, kui suur nõude summa.

2. Edasikaebtused.

1) Rahukohtaniku otsuse peale wõib appellatsiooni korras rahukogule sisse anda 1 kuu jooksul. Rahukogu otsuse peale wõib weel riigikohtule 2 kuu jooksul kassatsiooni kaebtuse anda.

2) **Rahukogu** otsuse peale (1. astmes) wõib apellatsiooni kaebtuse kohtupalatile anda 1 kuu jooksul, arwates otsuse lõpuwormiks kuulutamise päewast. Kohtupalati otsuse peale wõib 2 kuu jooksul kassatsiooni korras riigikohtule kaewata.

Otsuse kuulutamisel kuulutab kohus ka edasikaebamise korra ja tähtaja.

Edasikaebtuse palwed antakse sellele kohtule sisse, kelle otsuse peale kaewatakse, kuid kirjutatakse kohtu nimele, kus edasikaebtus arutusele peab tulema.

3. Nõudmise awaldamise koht.

a) Nõudmine awaldatakse sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas elab kostja.

b) Rikutud pidamise, niisama serwituudi jaluleseadmise, kui ka kõik liikumata wara kohta tekkiwad nõudmised antakse alluwuse järele

sellele kohtule, kelle piirkonnas waieluse all olew wara asub.

c) Ühisuste, seltside ja muude juriidiliste isikute wastu antakse nõudmised sinna kohtusse, kelle piirkonnas asub nende juhatus.

d) Nõuded, mis tõusnud lepingute täitmise pärast, awaldatakse sellele kohtule, kelle piirkonnas leping pidi täidetama, ehk kostja asukoha järgi.

e) Pärandusse õigustesse puutuwad asjad awaldatakse sellele kohtule, kelle piirides pärandus awanes.

4. Tõendused.

Nõude tõenduseks kohtus wõiwad olla: a) tunnistajad; b) dokumendid; c) kostja nõude õigekswõtmised.

Tunnistuse andmisest tagandab kohus hullumeelsed, lapsed wanemate wastu. Lapsed 7—14 a. kuulatakse wandeta üle. Wastaspoole nõudel tagandatakse tunnistuse andmisest: 1) sugulased, ühes joones, (wanaisa, poeg, pojapoeg jne.) alati; kõrwaljoones — esimese kolme astme sugulased ja kahe esimese astme hõimlased, niisama ka abikaasa; 2) eestkostjad; 3) wõõras-wanemad; 4) kes pooltega kohut käiwad, wõi asja otsustamisest kasu loodawad.

Tunnistajad, kes wabandamata põhjuseta kohtusse ei ilmu, langewad karistuse alla kuni 2500 sendini. Trahwist wabastamist paluda wõib tunnistaja 2 nädala jooksul, arwates sest päewast, millal talle trahwimäärus kuulutatud, ehk järgmisel kohtuistangul. Tõendused peab nõudja kohtule ettepanema, kas nõude-palwes ehk esimesel kohtuistangul. Kostja peab omad wastuwaielused awaldama, niisama ka tagandused tegema, esimesel kohtuistangul. Tunnistajate ettekutsumiseks ja ülekuulamisel wõib ta paluda asja edasi lükata, kui ta tunnistajate nimed, elukohad, niisama ka asjaolud üles annab, mis tunnistajad wõiwad kindlaks teha. Wastunõudmine awaldatakse kirjalikult esimesel kohtuistangul ehk esimeses kohtule antud wastuwaieluses. Kohus wõib arukordadel wastunõudmise kirja panemiseks kostjale 3—7-päewalise tähtaja anda. Wastunõudmine peab kindlas ühenduses olema alusnõudega. — Wõtab rahukohtunik wastunõude wastu, mis ta woimetusele ei allu, siis lõpetab ta asja harutamise oma juures ja saadab terwe toimetuse wastawale rahukogule. Jätab kohus wastunõudmise wastu wõtmata, siis wõib 7 päewa jooksul erakaebtusega sellele kohtule esineda, kus appelatsiooni kaebtus antakse.

Palwe kolmandat isikut asja juure tõmmata awaldatakse kas esimeses kohtule antud palwes ehk esimesel kohtuistangul. Kolmas isik wõib omal soowil igal ajal asja juure astuda, awaldades wastawa palwe kohtule.

5. Tagaselja otsused.

Kui nõudja tahab, et asi ilma ta etteilmumiseta otsustatakse, siis peab ta seda nõude-palwes paluma, muidu lõpetab kohtunik nõudja ilmumata jäämisel asja läbiwaatamise ära. Ei ilmu kostja, siis teeb kohus nõudja palwel tagaselja otsuse, millest kostjale ärakiri saadetakse. Kostjal on õigus 2 nädala jooksul, tagaselja otsuse ärakirja kättesaamisest arwates, rahukohtunikule kaja sisse anda ja uuesti asja läbiwaatamist paluda.

Kohtumaksud.

Kohtulõiwu wõetakse: 1) kui nõudehind ei ulata üle 100.000 sendi — 3% nõudehinnast; 2) kui nõudehind on üle 100.000 sendi, kuid mitte üle 1.000.000 sendi — esimese 100.000 sendi pealt 3000 senti ning ülejääwa summa pealt 2½%; 3) kui nõudehind on üle 1.000.000 sendi — esimese 1.000.000 sendi pealt 25.500 senti ning ülejääwa summa pealt 2%.

2. Hoiukorra asjus wõtab kohus poshliini järgmiselt: a) kui kohtutoimetust nõudwa wara ehk õiguse wäärtust rahas saab hinnata, wõetakse poshliiniks ½ prots. sellest wäärtusest, kuid mitte alla 100 sendi ja mitte üle 10.000 sendi; b) kui ülewalnimetatud wäärtust hinnata ei saa, wõtab

kohus poshliini oma nägemise järele 100—10.000 sendini.

3. Nõude- ja hoiukorra asjades tuleb iga kohtule antawa paberile 25 senti lehe pealt tempelmaksu maksta.

4. Iga ärakirja pealt nõutakse **kirjutusraha** (kantselei poshliini) 25 senti lehekülje pealt.

5. **Kassatsiooni kautsjoniks** tuleb maksta: a) tsiwiilasjus: kohtuposhliini kõrguses selles kohtus, mille otsuse peale kaebtus antakse; b) kriminaalasjus: rahukohtuniku otsuse peale antud kassatsiooni kaebtusele — 200 s.; rahukogu otsuse peale — 100 s. ning kohtupalati otsuse peale 2.500 s.

Kui kohtukäial warandust ei ole kohtumaksude tsaumiseks, siis wõib kohus talle waesuse õiguse anda.

Kõik süüteo asjus kohtule antawad paberid on tempelmaksust wabad.

Pärandus- ja krepostimaks on riigimaksud, mida wõetakse wara ülemineku eest ühe omanduselt teise omandusse.

Pärandusmaksu wõetakse ühtewiisi **liikumata wara**, kui **liikuwa wara ülemineku** eest, kui pärandus üle 8.000 sendi suur on. Ühes pärandise suurenemisega ja sugulnse langenemisega suureneb ka maks.

Süüteo asjad.

1) **Rahukohtunikule** alluwad lihtsad wargused, sõimamine, laimamine, omawoli, kergete haawade löömine, peksmine, metsawargus, politseiliste korralduste, igasugu sundmääruste wastu eksimised jne., muud lihtsamad kuriteod, kusjuures kuriteost sündinud kahjusumma mitte üle 100.000 sendi ei ulata.

Edasikaebus kirjutatakse rahukogu nimele, antakse aga rahukohtunikule. Asjus, kus rahukohtunik karistuseks määranud aresti mitte üle 3 päewa ja rahatrahwi mitte üle 1500 sendi, wõib rahukogule ainult **kassatsiooni** kaebuse anda; muil kordadel — **appellatsiooni** kaebus. Kes ka rahukogu otsusega rahul ei ole, sel on wõimalus riigikohtule kassatsiooni kaebust anda.

2) **Rahukogule**, kui esimese astme kohtule, alluwad kõik raskemad süüteoasjad, nagu murdwargus, tapmine, röövimine, hobusewargus jne., ehk kui kuriteost sündinud kahju on üle 100.000 sendi. Edasikaebus **appellatsiooni** korras kohtupalatile. Kohtupalati otsuse peale wõib riigikohtule **kassatsiooni** kaebust anda.

Edasikaebuste tähtajad.

1. **Rahukohtuniku** otsuse peale kriminaalasjus wõib kassatsiooni niisama ka appellatsiooni kaebust **kahe nädala** jooksul anda. Rahukogu, kui 2. astme kohtu otsuse peale, wõib niisama **kahe nädala** jooksul riigikohtule kassatsiooni kaebust anda, otsuse kuulutamise päewast arwates.

2. **Rahukogu**, kui 1. astme kohtu otsuse peale wõib otsuse lõpuwormis kuulutamise päewast arwates **kahe nädala** jooksul kohtupalatile appellatsiooni korras kaewata. Kohtupalati otsuse peale wõib kahe nädala jooksul riigikohtule kassatsiooni korras kaewata.

Käskotsuse peale peab süüalune 7 päewa jooksul, otsuse ärakirja kättesaamisest arwatud, rahukohtunikule kaja andma kui tahab, et asi harilikus korras saaks arutatud, wastasel korral astub käskotsus jõusse.

Tagaselja otsuse peale wõib süüalune 7 päewa jooksul otsuse ärakirja kättesaamisest arwates, kaja anda, paludes asja uuesti arutada, äraseletades oma mitteilmumise põhjuseid. Leiab rahukohtunik mitteilmumise wabandawa olewat, määrab ta asja uuesti kuulamisele, ei leia aga ta seda, ütleb süüalusele ta palwe täitmisest ära, kuid annab süüalusele kolmepäewase tähtaja edasikaebuse sisseandmiseks selle määruse peale. Tagaselja tehtud otsuse peale wõib süüalune ka otseteed rahukogule appellatsiooni kaebuse anda, ilma et rahukohtunikule kaja oleks annud.

Erakaebused antakse järgmiste rahukohtunikkude määruste peale: 1) asja lõpetamise üle; 2) kui

kohtunik keeldub lõpetatud asja uuesti arutamast; 3) süüaluse wahi alla wõtmise üle; 4) kaja wõi edasikaebuse mittewastuwõtmises; 5) asja aeglases toimetamises; 6) karistuse määramises mitteilmumise eest kohtusse; 7) edasikaebuse tähtaja mitteuuendamises; 8) kohtuotsuse korrapäratu täitmise üle.

Erakaebus antakse 7 päewa jooksul rahukohtunikule sisse, määruse kuulutamisest wõi teatamisest arwates, rahukogu nimele kirjutatult. Erakaebused wahialla wõtmise üle, niisama aeglases asjaajamises ja korratus otsuse täitmises, wõiwad antud saada asja kogu toimetuse wältel. Erakaebused aeglase asjaajamise, uue edasikaebuse tähtaja mitteandmise ja korratu otsuse täitmise üle antakse otse rahukogule. Üldjoontes on sama kord erakaebuste andmine kohtupalatisse 1. astme rahukogu määruse peale.

3. Tõendused kriminaalasjus.

Süüteo asjus on harilikult tõendusteks tunnistajad, kuid wõiwad olla weel mitmesugused asitõendused, mis süüteo kohalt wõi süüaluselt leitud, ka wõib tõenduseks olla süüaluse enese puhtsüdamline ülestunnistamine.

Tunnistajaks ei wõi olla: hullumeelsed, waimulikud mehed (neis asjus, mis süüalune patukahetsemisel neile rääkinud), niisama ka süüaluse kaitsjad.

Kaebealuse naine, mees, esimese liigi sugulased, niisama õed ja wennad, wõiwad tunnistuse andmisest ära ütelda. Kui nad aga tunnistust anda soowiwad, kuulatakse nad wandeta üle; niisama kuulatakse wandeta üle lapsed kuni 14 a. wanaduseni.

Wandeta kuulatakse üle, poolte tagandusel: 1) kõik õigused kaotanud isikud; 2) kahjusaaja, tema naine ja lähedalt sugulased, niisama kahjusaaja, kui ka süüaluse kolmanda ja neljanda astme sugulased ja kaheastme hõimlased; 3) isikud, kes mõnesuguses iseäralikes wahekorras, nagu hooldaja, wõõrasema, usaldusmees, wõi kellel ühegi asjaosalisega kohtuasjad ees.

Aegumisest ehk wananemisest.

e. Nõudmise asjus.

Harilik aegumise tähtaeg on 10 a. On keegi asja üle takistamata seaduses ettenähtud aja jooksul ennast, kui peremees üles näidanud ja seda heas usus teeb, ning õigluse nimel, siis aegub asi tema omanduseks (omanduseks wananemine). Ei tõsta keegi 10 a. jooksul oma õiguse teostamiseks nõudmist, siis kustub temal nõudmise õigus (nõude wananemine). Kuid aegumine ei puutu mitte kõiki õigusi, näit., ei lähe kaduma wõlgniku õigus pandi wäljaostmise peale, nõudmised, mis krepostiraamatusse sisse kantud, perekonna õigused ja mõned teised, mis seaduses ette nähtud.

Mõnedel juhtumistel wõib aegumise kestwus seisma jääda, näituseks, kui isik alaealine, kui kohtuasjutused sõjaolude tõttu kinni jne. Kui need takistused kõrwaldatud saawad, kestab aegumine edasi.

Aegumine wõib katkestatud saada, näituseks, kui nõudmine saab kohtule sisse antud, kui kohustatud isik nõudja õigust mingil wiisil ise tunnustab, kui nõudja oma rikutud õigust teostab.

Süüteo asjus.

Wähemad süüteod, millede eest karistus on märkus, noomitus, rahatrahw wõi arest, wananewad 6 kuu jooksul, näituseks omawoli, wastuhakkamised, kurja koera pidamine jne.

Metsa raiumine wananeb 1 aasta jooksul. Teised rahukohtuniku alla käiwad suuremad süüteod wananewad 2 aasta jooksul.

Kuriteod mille eest karistus on türm, mõnesuguste iseäralikkude õiguste kaotamisega, ehk kindluswangistus, wananewad 5 aasta jooksul.

Kuriteod, mille eest karistatakse wangiroodu heitmisega ja kõikide õiguste kaotamisega, wananewad 8 aasta jooksul

Kuriteod, millede eest karistus on sunnitöö ehk asumisele wõistmine ühes igasuguste õiguste kaotamisega, wananewad 10 aasta jooksul.

Administratiiwasjad.

1. Alluwus.

Kohtulik wõim administratiiw asjus on: rahukohtunikkudel, rahukogudel ja riigikohtul.

Õigus protesteerida on walitsuste-asutustel ja ametnikkudel, kellel seaduse järele ülesandeks on tehtud omawalitsuse ehk teiste riigiasutuste seaduslikkuse järele walwata. Õigus kaewata on kõigil isikuil, seltsidel, ühisustel ja omawalitsuste asutustel, kui nende õiguslised ehk waranduslised huwid administratiiwasjus seaduswastaselt on puudutatud.

1) *Rahukohtunikkudele* alluwad: protestid ja kaebused kohaliste walla- ja alewinõukogude (wolikogude) ja -walitsuste otsuste peale; protestid ja kaebused kohaliste jaoskonna politseiülemate tegewuse peale kohalise rahukohtuniku piirkonnas.

2) *Rahukogu* 1. astmele alluwad: a) protestid ja kaebused linna- ja maakonnanõukogude (wolikogude) määruste ja otsuste peale; b) protestid ja kaebused linna- ja maakonnawalitsuste, nende osakondade (komisjonide), kui ka üksikute walitawate ametnikkude tegewuse peale.

3) *Riigikohtule* alluwad: a) kaebused üksikute ministeeriumide peale nende osakondade ja teiste kõrgemate administratiiwasutuste otsuste, korralduste ja määruste, rahukohtunikkude ja rahukogude otsuste peale administratiiwasjus. Kõik riigikohtu otsused on lõpulikud.

4) *Kaebused ja protestid* antakse kohtule sisse tähtaegadel, mis seaduses eraldi on kindlaks määratud; neil juhtumistel aga, kus seaduses tähtaega ära tähendatud ei ole, kuu aja jooksul, arwatud sellest päewast, millal protesti ehk kaebust wäljakutsuw määrus, korraldus, ehk otsus, samuti ka tegewus, tegewusetus ehk hooletus kaebajale, ehk protestitõstjale teadwaks sai.

Protestid ja kaebused antakse kohtule kirjalikult sisse; neis peab sisalduma: 1) kohtu nimetus, kellele nad antakse; 2) protesteerija ehk kaebaja eesnimi, perekonna nimi ja täielik aadress; 3) ametniku ehk asutuse nimetus ja asukoht (aadress), kelle wastu kaebus sihitud; 4) asjaolu lühikene kirjeldus ühes selle korralduse, tegewuse äratähendamisega, mille wastu protest ehk kaebus sihitud; 5) täpipealne äratähendamine, mis just protesteerija ehk kaebaja nõuab; 6) juurelisatud paberite nimetus; 7) protesteerija ehk kaebaja allkiri.

Protestile ehk kaebusele tuleb ligi panna: a) selle otsuse määruse ehk korralduse ärakiri, mille wastu protest, ehk kaebus tõstetud, ning peale selle kõik dokumendid, kas alguskirjas, mille peale kaebaja ennast toetab; b) kaebused ja kõigist temale juurelisatud dokumentidest kas ärakirja, protestist ja kõigist temale juurepandud dokumentidest üks ärakiri.

Kohtusse ilmunud asjaosalised wõiwad ise, ehk wolinikkude kaudu kohtule seletust anda ja tõendust ette panna. Nende mitteilmumine ei takista asja arutamist ja otsuse tegemist. Nende äraolekul tehtud otsust ei loeta tagaselja otsuseks.

Niihästi rahukohtuniku, kui ka rahukogu otsuste peale wõib rewisjonikaebuse ehk protesti teel riigikohtusse edasi kaewata *ühe kuu jooksul*, otsuse kuulutamise päewast arwates.

2. Edasikaebused.

Rewisjonikaebus ehk protest kirjutatakse riigikohtu nime peale ja antakse wastawale rahukohtunikule, ehk rahukogule riigikohtule edasiandmiseks ühes kohtuaktiga.

Rewisjoniprotesti wõib tõsta ülewalwe-asutus ehk -ametnik; rewisjonikaebust anda wõiwad asjaosalised.

Rewisjoniprotest ehk kaebus peab eneses sisaldama: 1) põhjused, mispärast protestitõstja ehk kaebaja otsusega rahul ei ole; 2) palwe, et riigikohus otsuse tühjaks tunnistaks ehk muudaks.

Rewisjoniprotestile tuleb üks ära-

tiri kaebealuse tarwis juure panna. Rewisjonikaebusele tuleb juure panna 1.000 senti rewisjonimaksu ja kaks ärakirja, millest üks wastasele poolele ja teine ülewalweametnikule ehk -asutusele saadetakse. On rewisjoniprotestile ehk kaebusele dokumendid juure pandud, siis tuleb ka dokumentidest wastaw arw ärakirju juure lisada.

Administratiiwkohtus kohtuposhliini ei wõeta ning asjaajamise eest poolele kohtukulu ei määrata.

Eraisikud ja -asutused peawad administratiiwasjus tempelmaksu, kantseleiposhliini kui ka tunnistajate ja ekspertide tasu maksma, nagu seadus tsiwiilasjade kohta ette näeb — ja peale selle rahukohtunikkude otsuste peale edasikaebuse korral rewisjonimaksu 200 s. ja rahukogude otsuste peale edasikaebuse korral 1.000 senti.

Omawalitsusasutused on tempelmaksust wabad, kannawad aga kõik muud maksud ja kulud nagu eraasutusedki.

Ülewalwe-ametnikkude ja -asutuste protestid on kõikidest maksudest wabad. Isikud, kellele antud waesuse õigus, on maksudest wabastatud.

Rahukohtunikkude ja rahukogude otsuste peale wõib ühe kuu jooksul rewisjoni teel riigikohtusse edasi kaewata. Riigikohtu otsus on lõpulik.

Wekslitest.

Weksli tähendus. Weksel tähendab seaduses määratud korra järele iseäralikul maksulisel paberil allkirjaga antud rahamaksu tõotust, mida andja antud ajal täitma peab, ilma et temal õigus oleks minigisuguseid wastuwaidlusi tõotuse maksmise kohta ette tuua.

Weksli wäljaandmine: Wekslid antakse oma ehk teise nimel wälja. Esimesel korral kutsutakse wekslid omaks; teisel puhul käskweksliks. Oma weksel on wõlglase rahamaksmise lubaduseks; käskweksel on teisele awaldataw käsk, weksliomanikule raha maksta.

Weksli kirjutamine. Weksel tuleb seaduslikule tempelpaberile kirjutada ja temas peab ülespandud olema: 1) weksli wäljaandmise koht ja aeg (aasta, kuu, päew); 2) nimetus, et ta weksel on; 3) weksliandja maksukohustus; 4) weksli saaja perekonna- ehk ärinimi; 5) weksli summa; 6) maksu tähtaeg; 7) weksliandja allkiri. — Wekslisumma peab tähtedega kirjutatud olema.

Weksli edasiandmine. Wekslisaaja wõib wekslit teisele isikule edasi anda. Seesama õigus on ka järgmistel wekslisaajatel. — Weksli edasiandmiseks kirjutab wekslipidaja oma nime weksli selja peale. Wekslipidajal on õigus wekslile kitsendawat pealkirja teha „ilma minu wastutuseta." Niisama wõib wekslipidaja iseäralise pealekirjutusega ära keelata wekslit edasi anda. On weksel siiski edasi antud, siis ei ole edasiandel keelaja kohta mitte mõju.

Weksliandja õigus. Weksli pealekirjutaja ei ole mitte kohustatud järele katsuma, kas eelkäija pealkiri õige, s. o. algupäraline on. — Wekslipidajal on kõik wekslist tõusnud õigused, waatamata mis õigused tema eelkäijal olid. — Wekslipidaja wõib enese asemel teist isikut wolitada kes wolituse-pealkirja põhjal kõiki tarwilikka toimetusi ette wõib wõtta, nagu maksu nõuda, kohtus nõudmisi awaldada jne.

Weksli kohustus. Weksli kohustus käib kõikide kohta, kes wekslile alla ehk peale on kirjutanud, nagu oleks igaüks iseseiswa wõla kohustuse wälja annud. — Kui weksel mitte ära ei ole tasutud ja selle kohta seadusliku korra järele protest on tõstetud, siis on wekslipidajal õigus oma heaksarwamist mööda wekslisumma kas kõigilt wekslivõlglastelt üheskoos, ehk üksikult wastutajalt nõuda, misjuures tema oma õigust nende wastu, kelle wastu ta nõudmist ei olnud awaldanud, mitte ei kaota. — Kui keegi weksliandja ehk ühe teise wekslivõlglase nimel wekslile alla ehk peale kirjutab, ilma et temal tarwilikku wolitusi oleks, siis wastutab tema isiklikult niisama, nagu arwataw wolitaja oleks wastutanud. See käib ka eestkostjate ja seaduslikkude asemikkude kohta. — Kui awalikuks tuleb, et

weksliandja, weksli pealekirjutaja ehk wolituse pealekirjutaja allkiri wõltsitud on ehk selle isiku kohta, kelle poolt ehk nimel weksli alla- ja pealekirjutus on sündinud, mitte maksew ei ole, ehk wekslivõimetu isiku poolt sündinud on, siis ei kustu seega mitte weel see wastutus, mis teistest allkirjadest ehk pealkirjadest tuleb.

Maksu-tähtaeg. Enne maksu tähtaega ei või wekslipidaja mitte weksli äramaksmist nõuda; ta ei ole ka kohustatud wekslimaksu wastu wõtma. — Weksel, mille maksu-tähtaeg kindlal päewal ehk kindla aja jooksul pärast wäljaandmist wõi ettenäitamist lõppeb, esitakse maksmiseks maksutähtpäwal ehk kahel järgmisel äripäewal.

Weksli maksmine. Wekslipidaja ei wõi pakutud osamaksu mitte wastu wõtmata jätta, aga weksel jääb wekslipidaja kätte, kuna maksja omalt poolt weksli peale maksu kohta tähenduse teeb. Täieliku maksu korral peab wekslipidaja maksjale weksli ühes selle peale kirjutatawa kwiitungiga ära andma. — Maksukohaks on weksli wäljaandmise koht, kui wäljaandja oma allkirja ees wekslis mitte teist maksukohta ära ei ole tähendanud. — Kui weksel maksmiseks ette andmata on jäänud ehk wekslipidaja maksu wastu ei ole wõtnud, siis on maksjal õigus protesti-aja möödamineku järele raha wõimulise kohtu juure sisse maksta.

Protesteerimine. Kui wekslimaksu tasumata jätmise pärast protesti on tõstetud, siis wõib wekslipidaja weksli wäljaandjalt ehk pealekirjutajalt nõuda:: 1) tasumata wekslisumma ühes 6% maksu tähtpäewast kuni maksupäewani, 2) protesti kulud, 3) terwest maksmata summast ¼% tasuraha. Maksmata jäänud wekslipidajal on õigus igalt peale kirjutajalt, järge tähelepanemata jättes, täielikku tagasimaksu nõuda. — Kui pealekirjutaja weksli ära on maksnud, siis on temal õigus eelkäiwatelt pealekirjutajatelt terwet wäljamakstud summat, ühes 6% maksuajast ja ¼% terwest summast tasuraha ning kohtu- ja asjaajamise kulusid nõuda. — Kui maksmata jäänud wekslit mitte ei ole protesteeritud, siis on kõik pealekirjutajad protesti tõstmata jätmisega oma wekslikohustustest wabastatud, weksli wäljaandja kohustus jääb aga kestma ja wekslipidajal on õigus temalt maksmata summat ühes 6% kaebamisepäewast arwates, nõuda.

Kaebamine. Wekslipidaja wõib weksli wäljaandjat 5 aasta jooksul pärast weksli maksu-tähtpäewa kohtusse kaewata, pealekirjutajaid käemehi aga ühe aasta jooksul weksli maksmata jätmise pärast tõstetud protesti järele. Kui kolm aastat möödas, ei wõi pealekirjutajate wastu enam kaebust tõsta.

Mõõdud ja kaalud.

1) Pikkusemõõdud.

a. Wanad pikkusemõõdud.

1 penikoorem = 7 wersta.
1 werst = 500 sülda = 1066 meetrit 54 sentimeetrit 5 millimeetrit.
1 süld = 3 arssinat = 7 jalga = 2 meetrit 13 sentimeetrit 3 millimeetrit.
1 arssin = 16 werssokki = 28 tolli = 71 sentimeetrit 1 millimeeter.
1 werssok = 4 sentimeetrit $4^{2}/_{5}$ millimeetrit.
1 jalg = 12 tolli = 30 sentimeetrit $4^{7}/_{10}$ millimeetrit.
1 toll = 10 liini 2 sentimeetrit $5^{2}/_{2}$ millimeetrit.
1 küünar = ¾ arssinat = 21 tolli = 53 sentimeetrit $1^{9}/_{10}$ millimeetrit.

b. Meetrimõõdud.

1 kilomeeter (km.) = 1000 meetrit = $468^{7}/_{10}$ sülda.
1 meeter (m.) = 100 sentimeetrit = 3 jalga $3^{37}/_{1000}$ tolli.
1 sentimeeter (cm.) = 10 millimeetrit (mm.) = $3^{9}/_{10}$ liini.

1 meripenikoorem (meresõlm) = 1 werst 369 sülda = 1854 meetrit.
1 geograafia penikoorem = $^1/_{15}$ kraadi ekwaatori peal = 6,956 wersta.
1 Wene penikoorem = 7 wersta, 1 Austria penikoorem = 7,1114 wersta.
1 Soome penikoorem = 10 wersta, 1 Rootsi penikoorem = 10,3 wersta.
1 Saksa penikoorem = 7,0304 wersta, 1 Daani penikoorem = 7,0093 wersta.
1 Inglise penikoorem = 1,5087 wersta.

Inglismaal ja Ameerikas on weel tarwitusel jard = 3 jalga = 91,44 cm.

2) Pinnamõõdud.

1 ruutwerst = 104 dessatiini = 113,8 hektaari.
1 ruutpenikoorem = 55,062 ruutkilomeetrit.
1 dessatiin (tiin) = 3 Riia wakamaad = 6 Tallinna wakamaad = 2400 ruutj
Lõuna-Eestimaal: 1 wakamaa = 25 kapamaad = 10.000 ruutküünart = $^1/_3$ tiinu.
1 tündrimaa = 35 kapamaad = 14.000 ruutküünart = ½ tiinu.
Põhja-Eestimaal: 1 wakamaa = 400 seitsmesajalist ruuts. = ¼ tiinu.

Lõuna-Eestimaal arwatakse maahinda taaleri järele. Taaleri suurus on maa headuse järele mitmesugune. Allamalseisew tabel, kus Riia wakamaa mõõduks on wõetud, näitab, kui suur taaler maa headuse järele on. 1 Riia wakamaa on 10.000 ruutk. = $^{72}/_{100}$ Tallinna tündrimaad.

$1^{20}/_{100}$	wakamaad	1.	numbri	põllumaad.
$1^{68}/_{100}$	"	2.	"	"
$2^{10}/_{100}$	"	3.	"	"
$2^{30}/_{100}$	"	4.	"	"

Muidu jaotatakse taaler weel 90 tenga peale.

$1^{40}/_{100}$	wakamaad	1.	numbri	heinamaad	26½	tenga	(krossi)
$1^{40}/_{100}$	"	2.	"	"	$19^1/_{15}$	"	"
$1^{40}/_{100}$	"	3.	"	"	$14^7/_{15}$	"	"
$1^{40}/_{100}$	"	4.	"	"	$3^7/_{25}$	"	"

1 ruutsüld = 49 ruutjalga = $4^{11}/_{20}$ ruutmeetrit.
1 adramaa = 80 taalerit = 12 päewamaad.
1 päewamaa = $6^2/_3$ taalerit.

c. Meetrimõõt.

1 hektar = 100 aari = 10.000 ruutmeetrit = $^{10}/_{11}$ dessatiini.
1 ruutmeeter = $10^9/_{10}$ ruutjalga.

a. Wanad wiljamõõdud.

1 tsetwert = 8 tsetwerikku = $3^1/_5$ wakka = 200,007 liitrit.
1 tsetwerik = 8 karnitsat.
1 karnits = $2^2/_3$ toopi = 3,2793 liitrit = 200 kanttolli.
1 Riia tünder = 2 wakka = 12 külimittu = 108 toopi.
1 Tallinna sälitus = 24 tündrit = 72 wakka.
1 Tallinna wakk = 3 külimittu = 36 toopi = 33,371 liitrit.

3. Õõnsad mõõdud. b. Wanad wedelikumõõdud.

1 waat = 40 pange ehk wedro = 391,96 liitrit.
1 wedro = 10 toopi = $12^3/_{10}$ liitrit.
1 toop = 4 kortlit = 75 kanttolli = 1,23 liitrit.

c. Detsimaalmõõdud.

1 hektor = 100 liitrit $81^3/_{10}$ toopi.
1 liiter = 100 tsentiliitrit = $^4/_5$ toopi.

4. Raskusmõõdud. a. Wanad raskusmõõdud.

1 perkowiks (perkapuud) = 10 puuda = $164\frac{4}{5}$ kilogrammi.
1 puud = 40 naela = 16 kilogrammi 384 grammi.
1 nael = 32 loodi = 96 solotnikku á 96 dooli = $409\frac{3}{5}$ grammi.
1 leisik (puud) = 20 naela = 8 kilogrammi 192 grammi.

b. Detsimaalkaalud.

1 kilogr. = 10 hektogr. = 100 dekogrammi = 1000 grammi = 2 naela $42\frac{1}{5}$ solotn.
1 gramm = 10 detsigrammi = 100 tsentigrammi = 1000 milligr. = $22\frac{1}{2}$ dooli.

Tonn.

1 meetriline (Prantsuse) tonn = 1000 kilogr. = 61 pd. 1 nael 89 solotn. 59 dooli.
1 Inglise tonn = 1016 kilogr. = 62 puuda 1 nael 11 solotn. 54,6489 dooli.
1 Ameerika tonn = 907,2 kilogrammi.
1 Preisi tonn linaseemn. jaoks = 129,39 liitrit = enam kui 103 toopi.
1 Hollandi tonn = $162\frac{3}{4}$ toopi.
1 Hamburi tonn soola jaoks 164,8 liitrit = $134\frac{2}{5}$ toopi.
1 laewa tonn = 1021 kilogr. = 62 pd. 2 naela 20 solotn. 59 dooli.
Tonn of Shipping New-Yorgis ja New-Orleanis, Ameerikas, harilikult raske kauba jaoks 2000 naela, kohwi jaoks (kotis) 1830 naela, naha ja tee jaoks 1000 naela.

Mitmesugusõte ainete kantsülla raskus.

Kui palju teataw ruumiühik (kantsüld, -jalg, meeter) aineid, näiteks põhku, heina jne., kaalub, on sagedasti tähtis teada. Olgugi, et arwud, mis näitawad, kui palju näiteks üks kantsüld mitut liiki põhku, heinu jne. kaalub, materjali headuse, kinnisõtkumise ja kinniwajumise tagajärjel ja mõnel muul põhjusel kõiguwad, on siiski sagedasti wõimalik neid rahuldawate tagajärgedega tarwitada.

Alamal toodud arwud on keskmiselt wõetud ja näitawad, kui palju puuda üks kantsüld nimetatud materjalidest umbes 4—5-kuuse kinniwajumise järele kaalub.

	1 kant-süld puuda.		1 kant-süld puuda.
Hea maahein	39—57	Loomatoidu juurikate lehed (pealsed)	225
Maahein (keskm.) . . .	35—45	Peedid	375
Ristikhein	51	Porgandid	438
Segahein	35	Loomasõnnik	432—600
Noores rohi	240	Telliskiwid	750
Nisupõhk	23	Sawi	960
Kaerapõhk	26	Liiw	798
Rukkipõhk	24	Turwas	240
Odrapõhk	25	Jää	552
Aganad	48—72	Hapu toit	360—540
Kartul	400		

Kilogrammide ümberarwamine naeladeks ja puudadeks.

Gramm	Wene: Naelad	Wene: Solotn.	Wene: Doolid
1	—	—	22,5
2	—	—	45
3	—	—	67,5
4	—	—	90
5	—	1	16,5
6	—	1	39
7	—	1	61,5
8	—	1	84
9	—	2	10,5
10	—	2	33
20	—	4	66
30	—	7	03
40	—	9	36
50	—	11	69
60	—	14	06
70	—	16	39
80	—	18	72
90	—	21	09
100	—	23	42
200	—	46	85
300	—	70	31
400	—	93	74
500	1	21	20
600	1	44	63
700	1	68	09
800	1	61	52
900	1	18	94
1000	2	42	41

Klgr.	Puud	Nael	Sol.
1	—	2	42
2	—	4	85
3	—	7	31
4	—	9	74

Kilogr.	Wene: Puud	Wene: Naelad	Wene: Solotn.
5	—	12	20
6	—	14	63
7	—	17	09
8	—	19	51
9	—	21	94
10	—	24	40
11	—	26	83
12	—	29	29
13	—	31	72
14	—	34	18
15	—	36	60
16	—	39	08
17	1	1	49
18	1	3	92
19	1	6	38
20	1	8	81
21	1	11	27
22	1	13	69
23	1	16	16
24	1	18	58
25	1	21	05
26	1	23	47
27	1	25	89
28	1	28	36
29	1	30	78
30	1	33	25
31	1	35	67
32	1	38	14
33	2	—	56
34	2	3	02
35	2	5	45
36	2	7	87
37	2	10	34
38	2	12	76
39	2	15	23

Kilogr.	Wene: Puud	Wene: Naelad	Wene: Solotn.
40	2	17	65
41	2	20	11
42	2	22	54
43	2	25	—
44	2	27	44
45	2	29	85
46	2	32	32
47	2	34	74
48	2	37	20
49	2	39	63
50	3	02	09
51	3	04	52
52	3	06	94
53	3	09	41
54	3	11	83
55	3	14	29
56	3	16	72
57	3	19	18
58	3	21	61
59	3	24	07
60	3	26	50
61	3	28	92
62	3	31	38
63	3	33	81
64	3	36	27
65	3	38	70
66	4	01	16
67	4	03	58
68	4	06	04
69	4	08	47
70	4	10	90
71	4	13	36
72	4	15	79
73	4	18	25
74	4	20	67

Kilogr.	Wene: Puud	Wene: Naelad	Wene: Solotn.
75	4	23	14
76	4	25	51
77	4	28	03
78	4	38	45
79	4	32	87
80	4	35	34
81	4	37	76
82	5	—	23
83	5	2	65
84	5	5	12
85	5	7	54
86	5	10	01
87	5	12	43
88	5	15	85
89	5	17	32
90	5	19	74
91	5	22	21
92	5	24	63
93	5	27	10
94	5	29	52
95	5	31	94
96	5	34	41
97	5	36	83
98	5	39	30
99	6	01	72
100	6	04	19
200	12	08	—
300	18	13	—
400	24	17	—
500	30	21	—
600	36	25	—
700	42	29	—
800	48	34	—
900	54	38	—
1000	61	02	—

Kilogr.	Wene: Puud	Wene: Naelad
2000	122	04
3000	183	06
4000	244	08
5000	305	10
6000	366	12
7000	427	14
8000	428	15
9000	549	17
10000	610	19
20000	1220	39
30000	1831	18
40000	2441	37
50000	3052	17
60000	3662	36
70000	4272	15
80000	3883	35
90000	5494	14
100000	6104	33
200000	12209	26
300000	18314	19
400000	21419	12
500000	30524	05
600000	36628	38
700000	42733	31
800000	48038	24
900000	54943	17
1000000	61043	10

1 tonn — 61 pd. 2 n.
1 „ — 1000 klgr.
1 klgr. — 1000 gr.

1000 gr. — 1 kilogr.
100 „ — 1 hektogr.
10 „ — 1 dekagr.
0,1 „ — 1 decigr.
0,01 „ — 1 centigr.
0,001 „ — 1 milligr.

Wilja- ja wedelikmõõtude wõrdlus.

Liiter	Riia wakk	Tschetwerik	Pang	Gallon
1	0,0145	0,038112	0,81305	0,21998
68,87	1	2,625	—	15,15
26,239	0,3809	1	—	5,722
12,299	—	—	1	2,7056
4,5460	0,066	0,1789	0,30061	1

Pikkusmõõdud.

Wanad mõõdud meetrimõõtudes.

Liin	Millimeeter	20	6,0960	40	21,3360	14	29,8704
1	2,54	30	9,1440	50	26,6800	15	32,0040
2	5,08	40	12,1920	100	53,3400	16	34,1376
3	7,62	50	15,2400	Arsin	Meeter	17	36,2712
4	10,16	60	18,2880	1/4	0,1778	18	38,4048
5	12,70	70	21,3360	1/2	0,3556	19	40,5384
6	15,24	80	25,3840	1	0,7112	20	42,6720
7	17,78	90	27,4320	2	1,4224	30	64,0080
8	20,32	100	30,4800	3	2,1336	40	85,3440
9	22,86	Wersj.	Meeter	4	2,8448	50	106,6800
10	25,40	1	0,0445	5	3,5560	60	128,0160
Toll	Millimeeter	2	0,0889	6	4,2672	70	149,3520
1/8	3,17	3	0,1334	7	4,9784	80	170,6880
1/4	6,34	4	0,1778	8	5,6896	90	192,0240
1/2	12,68	5	0,2223	9	6,4008	100	213,3600
3/4	19,02	6	0,2667	10	7,1120	Werst	Kilomeeter
1	25,4	7	0,3112	11	7,8232	1/4	0,2667
2	50,8	8	0,3556	12	8,5344	1/2	0,5334
3	76,2	9	0,4001	13	9,2456	3/4	0,8001
4	101,6	10	0,4445	14	9,9568	1	1,0668
5	127,0	11	0,4889	15	10,6680	2	2,1336
6	152,4	12	0,5334	16	11,3792	3	3,2004
7	177,8	13	0,5778	17	12,0904	4	4,2672
8	203,2	14	0,6223	18	12,8016	5	5,3340
9	228,9	15	0,6667	19	13,5128	6	6,4008
10	254,7	16	0,7112	20	14,2240	7	7,4676
11	279,4	Küünar	Meeter	30	21,3360	8	8,5344
12	304,8	1/4	0,1333	40	28,4480	9	9,6912
Jalg	Meeter	1/2	0,2667	50	35,5600	10	10,6680
1/4	0,0762	1	0,5334	60	42,6710	11	11,7448
1/2	0,1524	2	1,1668	70	49,7840	12	12,8016
1	0,3048	3	1,6002	80	56,8960	13	13,8681
2	0,6096	4	2,1336	90	64,0080	14	14,9352
3	0,9144	5	2,6670	100	71,1200	15	16,0020
4	1,2192	6	3,2004	Süld	Meeter	16	17,0688
5	1,5240	7	3,7338	1/4	0,5334	17	18,1356
6	1,8288	8	4,2688	1/2	1,0668	18	19,2024
7	2,1336	9	4,8006	1	2,1336	19	20,2692
8	2,4384	10	5,3340	2	4,2672	20	21,3360
9	2,7432	11	5,8674	3	6,4008	30	32,0040
10	3,0480	12	6,4008	4	8,5344	40	42,6760
11	3,3528	13	6,9342	5	10,6680	50	53,3400
12	3,6576	14	7,4676	6	12,8016	60	63,0080
13	3,9524	15	8,0010	7	14,9352	70	74,6760
14	4,2672	16	8,5344	8	17,0688	80	58,3440
15	4,5720	17	9,0678	9	19,2024	90	96,0120
16	4,8768	18	9,6012	10	21,3360	100	106,6800
17	5,1816	19	10,1346	11	23,4696	500	533,4000
18	5,4864	20	10,6680	12	25,6031	1000	1066,800
19	5,7912	30	19,0020	13	27,7368	5000	5334,00

Iga kuu õhu temperatuuri kõikumised Tartus wiimase 43 aasta jooksul C° järele.

Aasta	I. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	II. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	III. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	IV. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	V. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	VI. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.
Normal	—6,6					—6,7					—3,2					3,5					10,0					14,8				
1928	25	3	20	-27	-5	9	4	14	-17	-5	28	9	11	-17	-3	29	21	12	-7	4	26	22	3	0	11	30	20	1	2	12
1927	29	5	14	-25	-8	2	2	21	-25	-6	16	8	24	-9	1	13	10	12	-2	3	24	18	12	2	7	19	27	13	4	14
1926	26	[illegible]	11	-26	-10	17	1	23	-23	-7	8	5	19	-17	-4	17	17	7	-9	3	23	28	5	-2	12	7	28	13	6	16
1925	19	5	24	-7	0	16	7	21	-9	0	21	3	16	-18	-4	26	19	6	-3	7	12	27	24	0	12	26	24	7	2	14
1924	26	1	25	-26	-10	1	1	25	-17	-8	26	5	13	-19	-4	17	12	3	-8	1	12	28	2	-1	12	20	28	4	5	15
1923	27	4	19	-11	-3	3	0	23	-21	-12	25	11	6	-18	-3	27	20	13	-6	1	27	28	5	-2	9	19	25	3	1	11
1922	2	0	10	-21	-10	28	4	7	-25	-7	7	5	21	-18	-3	28	19	3	-8	3	25	27	11	0	11	18	26	4	4	14
1921	8	4	20	-19	-6	28	4	17	-25	-8	30	15	8	-9	-2	25	24	2	-3	8	29	28	6	1	13	1	28	7	4	14
1920	9	2	25	-28	-8	6	4	22	-15	-2	26	13	16	-7	-2	14	23	2	-1	8	22	30	3	1	13	22	26	13	3	14
1919	7	3	29	-15	-5	22	3	27	-18	-7	12	4	21	-19	-5	17	17	7	-9	3	27	24	19	0	10	22	31	3	5	15
1918	21	3	15	-25	-7	3	3	23	-18	-5	23	8	28	-15	-3	20	22	17	-3	7	18	25	5	-5	8	23	23	3	4	12
1917	15	0	30	-25	-10	27	2	4	-30	-13	31	3	21	-24	-11	22	16	29	-6	3	30	28	1	-3	8	21	33	7	1	18
1916	26	3	15	-27	-4	17	2	24	-16	-4	28	8	24	-18	-4	29	20	8	-8	6	7	27	14	-1	9	11	28	1	-2	14
1915	16	2	7	-20	-7	14	2	6	-19	-6	24	4	9	-24	-8	21	20	3	-8	4	13	22	11	-2	9	30	30	19	2	13
1914	26	4	18	-30	-8	9	8	24	-15	-1	24	5	13	-10	-1	3	22	4	-3	5	26	27	2	-3	11	24	31	6	3	16
1913	1	4	22	-22	-7	9	3	14	-19	-5	31	14	2	-20	-0	27	22	16	-4	7	18	23	6	-3	9	3	27	1	1	14
1912	2	3	27	-25	-11	28	2	4	-25	-10	26	9	17	-6	-1	20	18	14	-12	2	24	28	9	-4	9	26	29	2	5	16
1911	18	2	4	-17	-5	24	3	7	-26	-10	31	8	21	-14	-2	21	22	5	-15	3	27	26	17	-2	12	26	31	11	0	13
1910	11	4	7	-20	-4	27	4	16	-15	-2	21	7	8	-6	-1	14	17	2	-4	6	11	28	22	2	12	15	32	20	3	15
1909	5	2	1	-21	-5	26	0	11	-25	-11	30	6	12	-18	-3	27	16	5	-8	1	30	24	8	-4	6	24	28	15	3	15
1908	22	3	2	-28	-6	6	2	27	-12	-4	31	10	14	-16	-4	28	17	21	-4	4	31	27	5	-4	8	18	30	7	1	14
1907	9	1	21	-31	-10	22	2	9	-21	-7	28	9	13	-17	-3	5	12	16	-5	3	21	25	2	-1	8	30	30	1	1	15
1906	29	3	1	-19	-4	27	3	12	-14	-3	5	6	31	-15	-3	20	21	2	-9	6	18	30	14	3	15	21	28	7	3	15
1905	9	3	1	-24	-8	22	3	4	-18	-3	16	5	9	-10	-1	30	18	8	-7	2	3	25	22	1	12	18	34	9	4	18
1904	24	5	8	-13	-3	19	2	29	-22	-6	27	8	1	-19	-5	24	20	2	-14	4	31	18	22	0	8	16	25	8	3	12
1903	11	3	13	-18	-4	28	5	16	-19	-1	28	17	17	-7	-2	30	22	5	-7	6	31	28	10	0	11	10	29	7	8	17
1902	26	3	28	-18	-5	28	1	1	-20	-7	24	9	12	-24	-3	18	12	9	-12	0	31	28	12	0	9	1	28	3	5	13
1901	23	3	1	-20	-4	28	1	13	-23	-9	23	5	26	-17	-5	29	19	8	-5	4	10	24	6	-3	11	25	31	13	7	17
1900	1	2	9	-23	-8	23	2	18	-32	-8	17	6	8	-23	-5	21	10	1	-6	2	25	30	11	-3	9	28	28	18	5	14
1899	22	4	9	-20	-5	11	3	9	-23	-5	15	6	7	-22	-6	30	20	4	-5	4	16	27	14	-2	9	17	25	4	1	11
1898	20	6	25	-19	-2	2	3	12	-17	-6	31	6	18	-17	-5	25	15	11	-6	2	22	25	1	-1	12	12	28	16	4	16
1897	2	2	13	-23	-10	25	3	5	-23	-7	31	5	24	-13	-3	30	25	3	-1	5	2	27	9	4	15	1	28	10	5	15
1896	30	5	1	-23	-4	6	4	25	-18	-6	26	9	15	-12	-2	30	16	1	-7	3	2	28	13	-3	10	6	31	1	3	18
1895	17	1	28	-19	-6	19	-1	9	-27	-13	27	9	10	-20	-5	27	22	7	-9	3	11	26	14	1	12	20	31	2	2	16
1894	23	3	4	-20	-4	10	3	18	-15	-3	31	24	7	-11	-1	29	21	22	-3	8	16	28	25	1	11	30	27	1	3	14
1893	29	-2	15	-29	-15	28	3	3	-30	-14	29	7	9	-20	-3	8	10	1	-7	1	13	22	19	-2	9	30	26	2	4	15
1892	11	1	24	-29	-8	21	3	18	-19	-6	21	5	4	-21	-4	30	15	8	-10	2	28	24	8	-1	10	21	21	12	2	13
1891	1	2	7	-29	-8	15	2	14	-18	-3	12	6	24	-15	-2	29	18	6	-11	3	27	28	7	-2	11	25	30	4	-1	14
1890	8	4	20	-16	-3	4	3	22	-15	-5	25	12	3	-18	-0	29	23	3	-4	7	21	27	11	0	13	7	29	16	4	15
1889	5	1	2	-22	-7	24	0	5	-25	-9	27	5	5	-25	-7	30	15	2	-11	3	29	31	20	1	14	2	29	24	4	16
1888	7	1	31	-23	-9	24	1	24	-23	-11	31	11	7	-27	-10	21	20	27	-7	3	18	22	12	-1	8	21	24	8	1	13
1887	29	3	19	-21	-4	4	5	22	-12	-3	1	6	13	-16	-2	27	23	17	-6	4	27	31	10	-1	11	6	24	1	2	13
1886	6	1	29	-23	-8	10	0	26	-23	-10	28	9	17	-19	-6	16	20	27	-4	6	28	28	1	-4	11	9	28	6	5	16
1885	31	2	18	-17	-4	2	4	27	-25	-4	30	7	14	-18	-3	24	19	14	-8	3	30	26	3	-4	9	26	30	13	2	14

Aasta	VII. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	VIII. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	IX. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	X. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	XI. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	XII. Maks. P.	C°	Min. P.	C°	Keskm.	Läbi aasta Keskm.
Normal	17,0					15,1					10,6					4,9					—0,5					—4,8					4.5
1928	14	25	22	7	15	16	25	6	9	15	6	21	27	0	11																
1927	15	31	1	12	22	9	28	31	7	18	8	20	23	2	12	3	15	16	-7	4	1	10	23	-15	-2	30	0	25	-20	-7	4,8
1926	14	29	17	8	[illegible]	13	26	25	6	15	12	20	15	0	11	2	14	25	-8	3	8	10	3	-7	4	12	2	21	-22	-7	4,5
1925	27	31	11	11	20	12	26	25	8	15	24	23	20	1	10	1	16	20	-6	4	20	5	27	-14	-2	30	4	3	-18	-6	5,8
1924	24	27	2	7	17	19	30	31	7	16	25	23	1	6	13	6	19	24	-1	7	1	9	8	-3	2	19	6	7	-15	-1	5,0
1923	13	30	2	7	17	25	22	14	6	13	16	23	30	2	12	24	15	29	-4	7	14	10	29	-9	3	10	2	31	-17	-4	4,3
1922	7	33	13	8	17	3	26	17	7	15	1	23	23	1	10	11	12	29	-10	3	5	8	30	-12	-5	14	4	22	-14	-4	4,0
1921	30	25	20	7	15	4	32	26	5	15	10	23	19	0	10	7	17	31	-10	5	1	9	11	-17	-1	21	2	10	-24	-6	4,9
1920	4	33	23	9	19	4	[illegible]	16	7	17	4	23	25	2	12	9	14	29	-10	3	16	10	6	-8	1	27	2	16	-19	-5	6,2
1919	11	29	2	9	18	30	28	25	6	14	7	26	30	1	12	6	17	30	-6	5	25	4	17	-15	-6	6	3	21	-25	-7	4,0
1918	4	31	19	7	17	10	24	20	5	14	3	20	8	0	10	14	20	21	-2	8	7	10	21	-7	2	17	3	14	-18	-4	4,9
1917	31	28	7	4	15	1	29	6	9	17	27	22	30	1	11	3	17	1	-2	7	3	7	26	-8	1	2	3	12	-16	-5	3,5
1916	10	29	13	11	18	21	24	11	4	13	9	18	30	-4	8	16	12	1	-4	3	9	10	16	-8	2	16	3	30	-18	-4	4,7
1915	19	28	12	9	17	4	24	21	6	15	4	21	20	1	10	1	15	29	-8	3	14	6	10	-14	-2	12	3	24	-26	-9	3,1
1914	24	32	1	8	21	11	27	21	3	14	12	22	6	0	10	17	12	28	-5	2	10	8	25	-10	-1	9	6	29	-11	-0	5,6
1913	10	29	28	7	18	31	27	7	6	17	2	27	25	-2	12	2	17	11	-8	5	2	10	28	-8	3	4	6	29	-18	-4	5,7
1912	29	29	7	7	17	9	31	30	5	17	5	21	29	-3	9	2	12	27	-12	2	1	6	7	-10	-1	22	5	13	-6	-0	4,2
1911	31	27	17	5	15	7	30	18	5	17	21	19	12	1	11	23	13	30	-6	5	17	10	27	-13	2	19	2	31	-16	-3	4,8
1910	5	29	17	6	17	2	27	13	4	13	12	23	22	-1	12	13	14	31	-6	4	17	5	15	-9	-2	19	5	5	-13	-1	6,0
1909	8	26	2	7	15	27	27	13	6	14	21	25	12	4	12	4	18	9	0	9	2	9	30	-16	-2	1	3	23	-13	-1	4,2
1908	14	33	10	5	16	11	27	21	4	15	9	20	26	0	10	11	16	19	-5	5	4	5	10	-15	-4	9	3	29	-24	-4	4,1
1907	1	31	18	6	17	6	21	2	4	13	4	26	28	-2	10	16	19	28	1	9	8	7	23	-13	-2	7	1	27	-26	-12	3,4
1906	12	30	18	7	18	17	28	29	3	14	21	21	27	-4	9	18	13	27	-5	5	20	8	14	-11	2	4	3	31	-17	-5	5,7
1905	3	28	12	7	17	7	33	28	4	15	8	23	19	2	10	6	12	22	-3	4	3	6	18	-14	1	3	3	30	-16	-3	5,2
1904	16	27	19	4	15	2	26	12	6	14	8	20	18	1	10	1	19	31	-3	6	2	6	30	-12	-2	18	6	31	-25	-4	4,0
1903	29	28	22	7	16	24	23	15	6	14	7	25	17	4	12	3	14	15	-5	2	2	9	29	-10	1	2	4	14	-13	-3	6,0
1902	1	24	1	5	14	9	23	31	5	13	4	21	21	-2	9	17	11	24	-5	3	1	9	26	-17	-2	25	3	22	-26	-9	2,9
1901	28	32	4	7	20	3	31	26	6	17	24	28	13	3	12	2	18	20	-1	8	3	8	12	-13	-2	8	1	26	-25	-7	5,2
1900	8	27	23	6	16	25	31	29	5	17	20	25	8	1	10	4	17	26	-2	6	1	6	28	-12	0	22	6	31	-26	-4	4,0
1899	2	30	28	9	19	17	24	25	2	13	29	20	5	3	11	1	20	27	-5	6	4	12	24	-10	2	2	5	21	-17	-8	4,3
1898	8	26	21	7	15	10	32	21	5	16	18	19	17	2	10	3	14	19	-8	4	1	11	24	-8	2	2	8	17	-17	-1	5,3
1897	27	30	10	9	18	10	30	8	7	16	3	23	16	0	10	17	15	1	-2	5	1	8	26	-12	0	31	4	25	-15	-4	5,1
1896	30	33	5	8	19	2	35	15	5	15	3	23	7	0	10	11	20	15	-2	8	1	7	15	-15	-4	8	2	2	-19	-5	5,2
1895	2	29	7	7	16	24	29	17	2	15	4	24	22	-2	11	3	20	27	-4	6	17	12	28	-11	2	6	2	18	-21	-8	4,1
1894	11	29	4	7	16	4	28	27	5	15	1	18	22	-3	7	12	13	21	-10	3	6	9	9	-14	1	2	4	18	-16	-4	5,4
1893	28	29	5	6	17	1	31	30	4	15	20	17	19	0	9	8	21	22	-3	7	30	5	21	-10	-1	1	5	5	-13	-2	3,3
1892	23	24	4	7	16	25	30	22	7	16	29	22	24	2	12	1	13	22	-6	4	1	10	26	-14	0	18	2	24	-24	-7	3,8
1891	24	31	3	9	18	28	26	19	5	14	4	20	24	2	11	2	17	29	-4	6	2	7	26	-15	-3	6	5	20	-23	[illegible]	4,9
1890	18	28	27	6	17	17	25	18	8	16	24	21	16	3	11	2	15	10	-5	4	5	9	25	-22	-2	2	2	27	-18	-6	5,7
1889	29	28	15	4	16	3	24	29	5	15	10	18	16	-1	9	2	19	26	-9	7	6	8	30	-9	2	19	5	8	-20	-4	4,6
1888	26	26	1	7	16	29	26	14	5	15	11	25	29	-3	10	5	11	28	-5	4	17	7	6	-11	-1	8	5	25	-23	-6	2,7
1887	17	30	4	5	17	1	30	28	5	14	3	27	27	2	12	1	11	10	-5	3	5	9	4	-16	0	4	5	27	-20	-5	5,2
1886	28	30	2	6	17	26	25	31	5	16	2	25	21	1	10	3	12	23	-7	4	12	8	27	-8	2	1	4	21	-17	-2	4,8
1885	15	32	3	11	20	5	25	30	3	15	16	17	30	1	9	11	14	24	-11	5	5	8	28	-16	-1	5	4	13	-20	-3	4,9

Koduloomade tiinuse kalender.

1. Tiinuse aja rehkendus.

Tiinuse hakatus	Tiinuse ots			
	Hobustel	Weistel	Lammastel	Sigadel
1. Näärik. p.	2. Jõuluk. p.	8. Wiinak. p.	4. Jaanik. p.	23. Jürikuu p.
8. "	9. "	15. "	11. "	30. "
15. "	16. "	22. "	18. "	7. Lehekuu p.
22. "	23. "	29. "	25. "	14. "
29. "	30. "	5. Talwek. p.	2. Heinak. p.	21. "
5. Küünlak. p.	6. Näärik. p.	12. "	9. "	28. "
12. "	13. "	19. "	16. "	4. Jaanik. p.
19. "	20. "	26. "	23. "	11. "
26. "	27. "	3. Jõuluk. p.	30. "	18. "
4. Paastuk. p.	2. Küünlak. p.	9. "	5. Lõikusek. p.	24. "
11. "	9. "	16. "	12. "	1. Heinak. p.
18. "	16. "	23. "	19. "	8. "
25. "	23. "	30. "	26. "	15. "
1. Jürikuu p.	2. Paastuk. p.	6. Näärik. p.	2. Mihklik. p.	22. "
2. "	9. "	13. "	9. "	29. "
15. "	16. "	20. "	16. "	5. Lõikusek. p.
22. "	23. "	27. "	23. "	11. "
29. "	30. "	3. Küünlak. p.	30. "	19. "
6. Lehekuu p.	6. Jürikuu p.	10. "	7. Wiinak. p.	26. "
13. "	13. "	17. "	14. "	2. Mihklik. p.
20. "	20. "	24. "	21. "	9. "
27. "	27. "	3. Paastuk. p.	27. "	16. "
3. Jaanik. p.	4. Lehekuu p.	10. "	4. Talwek. p.	23. "
10. "	11. "	17. "	11. "	30. "
17. "	18. "	24. "	18. "	7. Wiinak. p.
24. "	25. "	31. "	25. "	14. "
1. Heinak. p.	1. Jaanik. p.	7. Jürikuu p.	2. Jõuluk. p.	21. "
8. "	8. "	14. "	9. "	28. "
15. "	15. "	21. "	16. "	4. Talwek. p.
22. "	22. "	28. "	23. "	11. "
29. "	29. "	5. Lehekuu p.	30. "	18. "
5. Lõikusek. p.	6. Heinak. p.	12. "	6. Näärik. p.	26. "
12. "	13. "	19. "	13. "	29. "
19. "	20. "	26. "	20. "	6. Jõuluk. p.
26. "	27. "	2. Jaanik. p.	27. "	13. "
2. Mihklik. p	3. Lõikusek. p.	9. "	3. Küünlak. p.	20. "
9. "	10. "	16. "	10. "	27. "
16. "	17. "	23. "	17. "	3. Näärik. p
23. "	24. "	30. "	24. "	10. "
30. "	31. "	7. Heinak. p.	3. Paastuk. p.	17. "
7. Wiinak. p.	7. Mihklik. p.	14. "	10. "	23. "
14. "	14. "	21. "	17. "	3. Küünlak. p.
21. "	21. "	28. "	24. "	10. "
28. "	28. "	4. Lõikusek. p.	30. "	17. "

Tiinuse hakatus	Tiinuse ots.			
	Hobustel	Weistel	Lammastel	Sigadel
4. Talwek. p.	5. Wiinak. p.	11. Lõikusek. p.	7. Jürikuu p.	24. Küünlak. p.
11. "	12. "	18. "	14. "	3. Paastuk p.
18. "	19. "	25. "	21. "	10. "
25. "	26. "	1. Mihklik. p.	28. "	17. "
2. Jõuluk. p.	2. Talwek. p.	8. "	6. Lehekuu p.	24. "
9. "	9. "	15. "	13. "	31. "
16. "	16. "	22. "	20. "	7. Jürikuu p.
23. "	23. "	29. "	27. "	14. "
30. "	30. "	6. Wiinak. p.	2. Jaanik. p.	21. "

2. Tiinuse aeg.

Keskmiseks tiinuse- ehk kandmise ajaks arwatakse: hobustel 330 päewa, weistel 285 päewa, lammastel ja kitsedel 154 päewa, sigadel 120 päewa, koertel 63 päewa, kassidel 56 päewa.

Kõige pikem tiinuseaeg on: hobustel 410 päewa, weistel 321 päewa, lammastel ja kitsedel 158 päewa, sigadel 138 päewa.

Kõige lühem tiinuseaeg on: hobustel 280 päewa, weistel 240 päewa, lammastel ja kitsedel 146 päewa, sigadel 109 päewa.

3. Paarimise aeg.

Hobune, lehm ja lammas tarwitawad 22—36 tundi, siga 30—35 tundi. — Kui nad paaritud ei saanud, siis otsib hobune 8—10 p. pärast, lehm 21—28 p. pärast, lammas 14—21 p. pärast ja siga 21—28 p. pärast. — Poegimise järele otsib hobune 14 p. pärast, lehm 28 p. pärast ja siga 35—42 p. pärast.

4. Haudumise aeg.

Kanad hauduwad 19—24 p., haned 28—32 p., kalkunid 36—42 p. ja pardid 28—32 päewa.

5. Sugutamise aeg.

Täkku wõib 5 aastast kuni 20 aastani sugutamiseks tarwitada, mära 4 a. kuni 12 aastani, pulli 2 a. — 7 aastani, lehma 18 kuu — 10 aastani, kulti 1 a. kuni — 4 aastani, emist 9 kuust — 8 aastani, oinast 2 a. — 6 aastani ja lammast 1 a. — 8 aastani.

6. Emaloomadearw.

Ühe isalooma jaoks arwatakse emaloomi: hobusel 35—40 tükki, weisel 40—50 t., lambal 35—40 t., kitsel 60—80 t., seal 25—30 t., kanal 15—20 t., pardil 10—12 t., kalkunil 8—12 t., hanil 5—8 t., tuwil 1 ainukene.

Seemnete idanemise aeg.

2—4 päewa: Sinep, rõikad, naerid, õlinaerid ja linad.

4—7 päewa: Kapsad, kaalikad, peedid, salat, sigurid, kõrwits, melonid, hapuoblik, talwespinat, tatrad, kassisaba, kane, ristikhein, rukkid, oder ja nisu.

7—10 päewa: Oad, herned, läätsad, arbusid, sibulad ja kaer.

10—15 päewa: Kartulid, köömned, petersellid ja porknad.

Nisu, rukis, oder, kaer, läätsad, ristikhein, naeris ja rõigas tarwitawad kõige wähemalt + 4° R. sooja, porknad ja oad + 5° R., herned ligi + 6° R., tatrad + 7° R., tubakas + 9° R., kõrwits + 10° R. Mida enam sooja, seda rutemini idanewad seemned.

Eesti Wabariigi waldade nimekiri.

Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab
Aakre	Tartu	Puka
Aaspere	Wiru	Kadrina
Abja	Pärnu	Abja
Abruka	Saaremaa	Abruka
Adawere	Wiljandi	Põltsamaa
Ahja	Tartu	Ahja
Aidu	Wiljandi	Aidu
Alatskiwi	Tartu	Alatskiwi
Alawere	Harju	Kehra r.*) Raasiku
Albu	Järwa	Albu r. Arawete
Aleksandri	Wõru	Wõru
Alliku	Järwa	Kärewere r. Türi-Alliku
Ambla	Järwa	Ambla
Anija	Harju	Anija
Anna	Järwa	Anna r. Paide
Antsla-Wana	Wõru	Antsla
Antsla Wastse	Wõru	Antsla
Are	Pärnu	Are r. Pärnu
Aru	Tartu	Elwa
Asukülla	Lääne	Haapsalu
Audru	Pärnu	Pärnu
Auwere Joala	Wiru	Auwere
Awanduse	Wiru	Simuna
Awinurme	Tartu	Awinurme
Einmanni	Järwa	Paide
Elistwere	Tartu	Tartu
Emmaste	Lääne	Emmaste
Enge	Pärnu	P.-Jakobi
Erastwere	Wõru	Kanepi
Erra	Wiru	Erra r. Lüganuse
Esna	Järwa	Esna
Haanja	Wõru	Wõru
Haaslawa	Tartu	Tartu
Hageri	Harju	Hageri r. Kohila
Haimre	Lääne	Märjamaa
Haljala	Wiru	Rakwere
Hallinga	Pärnu	P.-Jakobi
Harku	Harju	Harku
Heimtali	Wiljandi	Wiljandi
Hellamaa	Saaremaa	Muhu Hellam.
Hellenurme	Tartu	Hellenurme
Helme	Walga	Soe
Holdre	Walga	Holdre r. Tõrwa
Holstre	Wiljandi	Wiljandi
Hummuli	Walga	Soe
Härjanurme	Tartu	Jõgewa
Häädemeeste	Pärnu	Häädemeeste
Iisaku	Wiru	Iisaku
Illuka	Wiru	Kuremäe
Imawere	Wiljandi	Imawere
Ingliste	Harju	Juuru
Irboska	Petseri	Irboska
Juuru	Harju	Juuru
Järwakandi	Harju	Järwakandi
Järwe	Wiru	Kohtla-Järwe
Järwesuu	Petseri	Wärska
Jäärja	Pärnu	Kil.-Nõmme
Jõelehtme	Harju	Raasiku
Jõgeweste	Walga	Tõrwa
Jõgewa	Tartu	Jõgewa
Jõgisoo	Lääne	Silla
Jõhwi	Wiru	Jõhwi
Jööpre	Pärnu	Pärnu
Kaagjärwe	Walga	Walk
Kaarepere	Tartu	Kaarepere
Kaarli	Wiljandi	Wiljandi
Kaarma Suur	Saaremaa	Kuresaare
Kabala	Harju	Rapla
Kabala	Wiljandi	Wõhma
Kaelaste	Pärnu	Kaelaste r. P. Jakobi
Kahkwa	Wõru	Räpina
Kaisma	Pärnu	Kärgu
Kaiu	Harju	Kaiu
Kalju	Lääne	Risti
Kalwi	Wiru	Kalwi
Kambja	Tartu	Kambja
Kapu	Järwa	Rakke
Karilatsi	Wõru	Põlwa
Karksi	Pärnu	Karksi
Karula	Walga	Karula
Karula	Wiljandi	Wiljandi
Kasepää	Tartu	Mustwee
Kasaritsa	Wõru	Wõru

*) l. = liht, t. = täht, r. = rahasaadetised.

Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab	Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab
Kastre Wõnnu	Tartu	Kastre Wõnnu	Kurista	Wiljandi	Põltsamaa
Kawastu	Tartu	Kawastu	Kurna	Harju	Tallinn
Kawilda	Tartu	Tartu	Kohri	Wõru	Põlwa
Keeni	Walga	Keeni r. Sangaste	Kärgula	Wõru	Sõmerpalu
			Kärla	Saaremaa	Saare Kärla
Kehtna	Harju	Keawa	Kärstna	Wiljandi	Kärstna
Keila	Harju	Keila	Käru	Järwa	Käru
Keina	Lääne	Keina r. Tatermaa	Küti	Wiru	Wiru-Jakobi
			Kõlleste	Wõru	Kanepi
Kernu	Harju	Kernu r. Liiwa	Kõnnu	Harju	Kolga
Kihelkonna	Saaremaa	Kihelkonna	Kõo	Wiljandi	Kõo
Kihnu	Pärnu	Kihnu	Kõpu-Suure	Wiljandi	Wiljandi
Kiiu	Harju	Kiiu r. Raasiku	Kõrgessaare	Lääne	Kõrgessaare
			Laanemetsa	Walga	Hargla
Kilingi	Pärnu	Kil.-Nõmme	Laatre	Pärnu	Mõisaküla
Kioma	Wõru	Põlwa	Laatre	Walga	Sangaste
Kirbla	Lääne	Kasari	Laewa	Tartu	Laewa r. Tartu
Kirepi	Tartu	Elwa			
Kirna	Järwa	Kirna	Laiksaare	Pärnu	Laiksaare
Kloostri	Harju	Kloostri	Laimjala	Saaremaa	Laimjala
Kodasuu	Harju	Raasiku	Laitse	Harju	Laitse
[illegible]järwe	Tartu	Nõo	Laitsna Wana	Wõru	Wõru
Kogula	Saaremaa	Laimjala	Laiuse	Tartu	Laiuse
Kohila	Harju	Kohila	Laius-Tähkwere	Tartu	Torma
Kohtla	Wiru	Kohtla ł. r. Kohtla Järwe	Laswa	Wõru	Laswa
			Laura	Petseri	Laura
Koigi	Järwa	Koigi	Leebiku	Walga	Leebiku
[illegible]ola	Wõru	Põlwa	Lehtse	Järwa	Lehtse
Kokora	Tartu	Kallaste	Leisi	Saaremaa	Leisi
Kolga	Harju	Kolga	Lelle	Pärnu	Lelle
Kolowere	Lääne	Risti	Lihula	Lääne	Lihula
Kongota	Tartu	Elwa	Liigwalla	Järwa	Rakke
Koonga	Pärnu	Koonga r. Pärnu	Liinamäe	Wõru	Antsla
			Lohusuu	Tartu	Lohusuu
Kooraste	Wõru	Kanepi	Loodi	Wiljandi	Wiljandi
Koorküla	Walga	Tõrwa	Loona	Saaremaa	Loona
Kose	Wiru	Narwa	Loosi	Wõru	Lepasaare r. Wõru
Krabi	Wõru	Rõuge			
Krüdneri	Tartu	Kambja	Luiste	Lääne	Luiste r. Silla
Kudina	Tartu	Palamuse	Luke	Tartu	Luke
Kuigatsi	Walga	Puka	Lustiwere	Wiljandi	Põltsamaa
Kuimetsa	Harju	Juuru	Luunja	Tartu	Tartu
Kuiwajõe	Harju	Kose	Lähtru	Lääne	Lähtru
Kuksemaa	Järwa	Kuksemaa r. Järwa-Jaani	Lõwe	Walga	Tõrwa
Kulje	Petseri	Wärska	Lümmada	Saaremaa	Kihelkonna
Kunda-Walla	Wiru	Kunda	Maasi	Saaremaa	Orissaare
Kuremaa	Tartu	Palamuse	Maidla	Wiru	Lüganuse

Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab
Martna	Lääne	Martna r. Haapsalu
Massu	Lääne	Massu
Meeksi	Wõru	Räpina
Meeri	Tartu	Nõo
Meremäe	Petseri	Petseri
Misso	Wõru	Misso r. Wastseliina
Moisekatsi	Wõru	Ohja
Muhu, Suur	Saaremaa	Muhu,
Mustjõe	Wiru	Auwere t.
Mustjala	Saaremaa	Mustjala
Mäe	Petseri	Wärska
Mäetaguse	Wiru	Mäetaguse
Mäksa	Tartu	Tartu
Mäo	Järwa	Paide
Märjamaa	Lääne	Märjamaa
Mõniste	Wõru	Mõniste r. Walga
Nabala	Harju	Tallinn
Naissaare	Harju	Tallinn
Narowa	Wiru	Narowa
Nehatu	Harju	Tallinn
Nursi	Wõru	Wõru
Nõmmküla	Järwa	Nõmmküla r. Ambla
Nõwa	Harju	Nõwa
Olustwere	Wiljandi	Olustwere
Orajõe	Pärnu	Kabli
Orawa	Wõru	Orawa
Oru	Lääne	Näägu r. Haapsalu
Paadremaa	Lääne	Paadremaa
Paaswere	Wiru	Laekwere r. Simuna
Paatsalu	Lääne	Paatsalu
Pada	Wiru	Kabala
Paju	Walga	Walga
Pajusi	Wiljandi	Pajusi
Pakri	Harju	Paltiski
Pala	Tartu	Pala
Paliwere	Lääne	Paliwere r. Haapsalu
Palmse	Wiru	Wõsu
Palupere	Tartu	Pritsu r. Otepää
Pangodi	Tartu	Elwa
Passlepa	Lääne	Passlepa r. Haapsalu

Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab
Pati	Pärnu	Kilingi-Nõmme
Patküla	Walga	Tõrwa
Peetri	Wiru	Mereküla
Peipsiääre	Tartu	Kolkja
Peningi	Harju	Peningi
Penuja	Pärnu	Abja
Peri	Wõru	Põlwa
Petseri	Petseri	Petseri
Pihtla	Saaremaa	Pihtla
Piirsalu	Lääne	Risti
Pilkuse	Tartu	Otepää
Pindi	Wõru	Wõru
Polli	Pärnu	Polli
Porkuni	Wiru	Porkuni
Pornuse	Pärnu	Halliste
Prangli	Harju	Prangli
Puiatu	Wiljandi	Wiljandi
Puurmanni	Tartu	Puurmanni
Päidla	Tartu	Otepää
Pári	Wiljandi	Wiljandi
Pärsamaa	Saaremaa	Leisi
Pärsti	Wiljandi	Wiljandi
Pöögle	Pärnu	Pöögle
Pühajärwe	Tartu	Otepää
Püssi	Wiru	Lüganuse
Põlgaste	Wõru	Põlgaste
Põltsamaa-Uue	Wiljandi	Põltsamaa
Põltsamaa-Wana	Wiljandi	Põltsamaa
Raadi	Tartu	Tartu
Raasiku	Harju	Raasiku
Rae	Harju	Rae
Raiküla	Harju	Raiküla
Rakwere	Wiru	Rakwere
Ranna	Tartu	Ranna
Rannu	Tartu	Elwa
Rapla	Harju	Rapla
Rasina	Tartu	Rasina r. Ahja
Rawila	Harju	Kose
Reiu	Pärnu	Pärnu
Riidaja	Wiljandi	Riidaja
Riisipere	Harju	Liiwa
Rikholdi	Lääne	Rikholdi
Roela	Tartu	Roela
Roela	Wiru	Wiru-Roela
Rogosi	Wõru	Rogosi
Roosa-Wana	Wõru	Wõru

Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab	Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab
Roosa-Wastse	Wõru	Mõniste	Taewere	Wiljandi	Suure-Jaani
		r. Wõru	Tahewa	Walga	Tahewa
Rootowa	Petseri	Rootowa			r. Hargla
Ropka	Tartu	Tartu	Tahkuranna	Pärnu	Tahkuranna
Ruhnu	Saaremaa	Kuresaare	Talli	Pärnu	Talli
Rutikwere	Wiljandi	Rutikwere	Tammiste	Pärnu	Tori
Rägawere	Wiru	Rakwere	Tammistu	Tartu	Tammistu
Räpina	Wõru	Räpina	Tarwastu	Wiljandi	Tarwastu
Rõngu	Tartu	Rõngu	Timo	Wõru	Wõru
Rõuge	Wõru	Wõru	Toolamaa	Wõru	Toolamaa
Saadjärwe	Tartu	Woldi	Torgu	Saaremaa	Torgu
Saaluse	Wõru	Wastseliina	Tori	Pärnu	Tori
Saare	Tartu	Saare	Torma	Tartu	Torma
Saksi	Wiru	Tapa	Triigi	Harju	Triigi
Saku	Harju	Saku	Tsooru	Wõru	Tsooru
Salla	Wiru	Salla			r. Antsla
Sangaste	Walga	Sangaste	Tudulinna	Wiru	Tudulinna
Saru	Wõru	Saru	Tuhalaane	Wiljandi	Tuhalaane
Satserinna	Petseri	Satserinna	Tähkwere	Tartu	Torma
Saue	Harju	Saue	Tähtwere	Tartu	Tartu
Sauga	Pärnu	Pärnu	Tännasilma	Wiljandi	Wiljandi
Saulepi	Lääne	Saulepi	Tõlliste	Walga	Sangaste
Seli	Pärnu	Seli	Tõstamaa	Pärnu	Tõstamaa
Senno	Petseri	Irboska	Uderna	Tartu	Elwa
Sinalepa	Lääne	Haapsalu	Ulila	Tartu	Tartu
Sipa	Lääne	Sipa	Undla	Wiru	Kadrina
Skarjatina	Wiru	Skarjatina	Urwaste	Wõru	Antsla
		r. Wasknarwa	Uue-Kariste	Pärnu	Uue-Kariste
Sooniste	Lääne	Ellamaa	Uuemõisa	Saaremaa	Orissaare
		r. Liiwa	Uue-Põltsam.	Wiljandi	Põltsamaa
Sooru	Walga	Walga	Uue-Suislepe	Wiljandi	Uue-Suislepe
Soosaare	Wiljandi	Kolga-Jaani	Uue-Wändra	Pärnu	Wändra
Sootaga	Tartu	Woldi	Uue-Wõidu	Wiljandi	Wiljandi
Suigu	Pärnu	Tori	Uulu	Pärnu	Uulu
Suislepa-Uue	Wiljandi	Tarwastu	Uusna	Wiljandi	Wiljandi
Suislepa-W.	Wiljandi	Tarwastu	Waabina	Wõru	Antsla
Sutlepa	Lääne	Haapsalu	Wahastu	Järwa	Wahastu
Suure-Kõpu	Wiljandi	Wiljandi	Waikna	Lääne	Silla
Suuremõisa	Lääne	Suuremõisa	Waimastwere	Tartu	Pedja t. j.
Suur-		r. Kärdla			r. Jõgewa
Kaarma	Saaremaa	Kuresaare	Waiwara	Wiru	Sillamäe
Suur-Muhu	Saaremaa	Kuiwaste	Walgjärwe	Wõru	Walgjärwe
Sürewere	Järwa	Türi	Walguta	Tartu	Walguta
Sürgawere	Wiljandi	Wiljandi	Wana-Antsla	Wõru	Antsla
Sõmeru	Wiru	Rakwere	W.-Kariste	Pärnu	W.-Kariste
Sõmmerpalu	Wõru	Sõmerpalu	Wana-Kuuste	Tartu	Kambja
Taagepera	Walga	Taagepera	W.-Laitsna	Wõru	Rõuge
Taali	Pärnu	Sindi	Wana-Otepää	Tartu	Otepää
Taebla	Lääne	Taebla	W.-Põltsamaa	Wiljandi	Põltsamaa

Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab	Walla nimetus	Maakond	Kust asutusest posti saab
Wana-Roosa	Wõru	W.-Roosa	Wihula	Wiru	Wihula
W.-Suislepe	Wiljandi	W.-Suislepe	Wiimsi	Harju	Wiimsi
Wana-Tännasilma	Wiljandi	Wiljandi	Wiiratsi	Wiljandi	Wiljandi
W.-Wändra	Pärnu	Wändra	Wiitina	Wõru	Wiitina
Wao	Wiru	W.-Maarja	Wiljandi	Wiljandi	Wiljandi
Wara	Tartu	Wara	Wilo	Petseri	Wilo
Warangu	Wiru	Warangu	Wiluwere	Pärnu	Wiluwere
Warbola	Harju	Warbola	Wohnja	Wiru	Wohnja
Wasknarwa	Wiru	Wasknarwa	Woka	Wiru	Jõhwi
Wastemõisa	Wiljandi	Wastemõisa	Woltweti	Pärnu	Kil.-Nõmme
Wastseliina	Wõru	Wastseliina	Worbuse	Tartu	Tartu
Wastse-Antsla	Wõru	Antsla	Wormsi	Lääne	Wormsi r. Haapsalu
Wastse-Kuuste	Tartu	Ahja	Wändra-Uue	Pärnu	Wändra
Wastse-Roosa	Wõru	Wastse-Roosa	Wändra-W.	Pärnu	Wändra
Wee	Pärnu	P.-Jakobi	Wääna	Harju	Wääna
Weinjärwe	Järwa	Koeru	Wäätsa	Järwa	Wäätsa
Welise	Lääne	Märjamaa	Wõhmuta	Järwa	Wõhmuta
Weltsa	Lääne	Weltsa	Wõidu-Wana	Wiljandi	Wiljandi
Wenewere	Wiru	Wenewere	Wõisiku	Wiljandi	Kolga-Jaani
Weriora	Wõru	Weriora	Wõlla	Pärnu	Pärnu
Wesneri	Tartu	Tartu	Wõnnu	Lääne	Haapsalu
Wigala	Lääne	Wigala	Wõru	Wõru	Wõru
Wihterpalu	Harju	Wihterpalu	Õisu	Wiljandi	Wiljandi

Posti ja telegraafi asutuste nimestik.

Lühenduste seletused:

Posti-telegraafi-telefoni kontor	ptk.	Koolimajas	klm.
Posti-telefoni agentuur	pfa.	Postijaam	pj.
Postiagentuur	pa.	Lihtsaadetised	l.
Raudteejaam	rj.	Tähtsaadetised	t.
Wallamaja	wm.	Raha- (wäärt) ja pakisaadetised	r.

Asunduse nim. ja liik	Maakond	Asunduse nim. ja liik	Maakond	Asunduse nim. ja liik	Maakond
Aadumäe	Wiru. rj.	Aeso pa.	Pärnu pü.	Alliku pa.	Järwa wm
Aaire pa.	Tartu wm	Ahja ptk. IV	Tartu	Alupere pa.	Järwa
Aaspere pa.	Wiru wm.	Aidu pa.	Wilj. pü.	Aluste pa. kk.	Pärnu
Abja ptk. III	Pärnu.	Aimla pa.	Wilj. m. kast.	Ambla ptk. III	Järwa
Abaja pa.	Järwa	Alajõe pa.	Wiru klm.	Anija pfa.	Harju wm.
Abruka pa.	Saare. wm	Alawere pa.	Harju wm.	Anna pa.	Järwa wm
Adawere pa.	Wilj. wm	Albu pa	Järwa wm	Annikwere pa.	Wiru
Aegwiidu ptk. V	Järwa	Aleksandri pa.	Wõru wm.	Antsla ptk. IV	Wõru

Asunduse nim. ja liik	Maakond	Asunduse nim. ja liik	Maakond	Asunduse nim. ja liik	Maakond
Arawete ptk. V	Järwa	Hirmuse	Wiru rj.	Kalwi pa.	Wiru wm.
Are pa.	Pärn. wm	Holdre pa.	Walga wm	Kamali pa.	Pärnu
Aru	Wiru rj.	Husari	Wõru rj.	Kambja ptk. V	Tartu
Aruküla pa.	Harju rj.	Häädem. ptk. V	Pärnu	Kantaküla pa.	Pärnu erakpl.
Arula pa.	Tartu	Juuru ptk. V	Harju	Kanepi ptk. V	Wõru
Aseri pa. V	Wiru	Ida pa.	W. Koie wm.	Kapu pa.	Järw wm.
Asuküla pa.	Lääne wm	Iisaku ptk. V	Wiru	Karilatsi pa	Wõru wm.
Audewälja pa.	Harju klm.	Ilmjärwe pa.	Tartu erakpl.	Karjatnurme pa	Walga Laag.
Audru pa.	Pärnu wm	Imawere pa.	Wiljandi	Karksi pa.	Pärn. wm.
Auwere pa.	Wiru rj.	Ingliste pa.	Harju wm	Karula pfa.	Walga rj.
Awinurme pa.	Tartu wm.	Ippa kk.	Tartu erakpl.	Kassari pa.	Lääne
Awispea pa.	Wiru	Irboska IV	Petseri	Kastnametsa pa.	Pärnu
Baltiski ptk. IV	Harju	Irb.-wls. ptk. V	Petseri rj.	Kasari pfa.	Lääne
Breim. pa.	P. era-krt.	Janeri-Rael. pa	Harju tal.	Kasaritsa pa.	Wõru wm.
Budap. pa.	Pärnu rj.	Joa pa.	Harju as	Kasepää pa.	Tartu wm.
Dalia pa.	Saarem. tal	Juuru ptk. V	Harju	Kauksi pa.	Wiru pj.
Dinnmanni pa.	Järwa wm	Jädiwere pa.	Lääne pj.	Kawastu ptk. IV	Tartu
Eiwert pa.	Järwa w. kod.	Jälewere pa.	Wiljandi	Kaw. as. T. pa.	Tar. erkpl.
Ellistwere pa.	Tartu wm.	Jäneda pa.	Järwa rj.	Kawilda pa.	Tartu wm.
Ellam.-P. pa.	P. erakpl.	J.-Jaani ptk. IV	Järwa	Keawa pa.	Harju rj.
Ellam.-Wak.-pa.	Lääne rj.	J.-Kahala pa.	Järwa	Keeni pa.	Walga rj.
Elwa ptk. III	Tartu.	Järwak. pa.	Harju wm.	Kehra pa.	Harju rj.
Emmaste ptk. V	Lääne	Järwe pa.	Harju rj		
Enge pa.	Pärn. wm.	Jäärja pa.	Pärn. wm	Kehtna pa.	Harju wm.
Erastwere pa.	Wõru wm.	Jõeküla pa.	J.-Käru wm.	Keila ptk. III	Harju
Ermistu pa.	Pärn. wm.	Jõelehtme pa.	Harju wm.	Keila	Harju rj.
Erra pa.	Wiru wm.	Jõepere	Wiru rj.	Keina ptk. V	Lääne
Esna pfa.	Järwa rj.	Jõgewa ptk. III	Tartu	Kelba pa.	Harju klm.
Eteta-Tall. ptk. V		Jõgeweste pa.	Walg. wm.	Kernu pfa.	Harju wm.
Haabsaare pa.	Wõru pil	Jõgisoo pa.	Lääne wm	Kidise pa.	Lääne
Haanja pa.	Wõru wm	Jõhwi ptk. III	Wiru	Kihelkon. ptk. V	Saaremaa
Haapsalu ptk. II	Lääne	Jõhwi	Wiru rj.	Kihme pa.	Järwa
Haapsa uraadj.	Lääne	Jõõpre pa.	Pärn. wm	Kihnu pa.	Pärn. wm.
Haesta pa.	Saaremaa as.	Kaagjärwe pa.	Walga rj	Kiidjärwe pa.	Tartu
Halliste ptk. V	Pärnu	Kaanso pa.	Wilj. erakrt.	Kiisa pa.	Harju rj.
Hartu pa.	Harju rj.	Kaarewere pa.	Wiljandi	Kiiu pa.	Harju wm
Hageri pa.	Harju wm.	Kalju pa.	Lääne wm	Kikepere klm.	Pärnu
Hagudi pa.	Harju rj.	Kaarep. pa.	Tartu rj.	Kildu pa.	Wilj. koolim.
Haljala pfa.	Wiru wm	Kaarli pfa.	Wilj. wm	Kil.-Nõm. ptk III	Pärnu
Hag.-Maidla pa	Harju klm	Kabala ptk. V.	Wiru	Kil.-Nõmme	Pärnu rj.
Hargla pfa.	Walga	Kabli ptk. V	Pärnu	Kiltsi ptk. IV	Wiru
Holstre pa.	Wilj. wm	Kadrina ptk. IV	Wiru	Kioma pa.	Wõru wm.
Härküla pa.	Harju klm.	Karinu pa.	Järwa	Kirepi pa.	Tartu wm.
Hargla ptk. V	Walga	Karlowa pa.	Wiru	Kiriküla pa.	Harju
Harj.-Kab. pa.	Harju	K.-Wõnnu ptk V	Tartu	Kiwisoo pa.	Harju
Harju-Rannm. pa.	Harju erakpl.	Kaelaste pa.	Pärn. wm	Kiwimäe	Harju rj.
Heimtali pa.	Wilj. wm	Kahkwa pa.	Wõru wm.	Klooga pa.	Harju rj.
Hellenurm. pa.	Tartu wm.	Kaiu pa.	Harju wm.	Klooga-Kulbi	H. erakpl.
Helterm. pa.	Lääne emb. pj.	Kallaste ptk. IV	Tartu	Kloostri pa.	Harju wm
Hiiu	Harju rj.	Kalliwere pa.	W. haridus-s.	Kodasuu pa.	Harju wm

Asunduse nim. ja liik	Maakond	Asunduse nim. ja liik	Maakond	Asunduse nim. ja liik	Maakond
Kodijärwe pa.	Tartu wm	Kärgu ptk. V	Pärnu	Alastw.-Kilpaw. pa.	Tartu j.
Kogula pa.	Saar. wm.	Kärgu pfa.	P. Kois. w.	Lilleoru pa.	Harju tal.
Koeru ptk. IV	Järwa	Kärina pa.	Tartu rj.	Lilli pa.	Pärnu
Kohila ptk. IV	Harju	Kärksi-Tart. pa.	Tartu	Linnamäe pa.	Wõru wm.
Kohila	Harju rj.	Karewere pa.	Tartu	Linnaste pa.	Petseri
Kohtla	Wiru rj.	Kärla pa.	Saarewm.	Linte pa.	Wõru
K.-Järwe ptk. V	Wiru	Kärstna pa.	Wilj. wm.	Lisje pa.	Pets. talus
Koigi ptk. V	Järwa	Käru ptk. IV	Järwa	Lohuseli pa.	Harju Lohurj.
Koigera pa.	Wõru	Käru pa.	Jär. wm	Lohusuu pfa.	Tartu wm.
Koiküla pa.	Walga rj.	Käsmu pa.	Wiru	Loksa ptk. IV	Harju
Koimla pa.	Saar.	Käsukonna pa.	Wiljandi	Loo pa.	Harju
Kolga ptk. IV	Harju	Küttejõud	Wiru rj.	Lokuta pa.	P. Lelle wm
K.-Jaani ptk. V	Wiljandi	Kõlleste pa.	Wõru wm.	Loobu pa.	Wiru as.
Kolga-Leesi pa.	Harju	Kõmsi ptk. V	Lääne	Loodi pa.	Wilj. rj.
Kolkja ptk. V	Tartu	Kõnnu pa.	Harju wm	Loona pa.	Saar. wm.
Kolu pa.	Järwa pj.	Kõo pa.	Wiljandi	Luha pa.	Lääne
Kolu	Järwa rj.	Kõrgessaare pfa.	Lääne wm	Luhamaa pa.	Wõru klm.
Koluwere pa.	Lääne wm.	Kõrkwere pa.	Saar. küla	Luhtamäe pa.	Pärnu
Koobasaare pa.	Walga m.kntl	Kõõru pa.	Saar. K. küla	Luiste pa.	Lääne wm
Koogiste pa.	Pärnu rj.	Laanemetsa	Walga rj.	Luke pa.	Tartu wm.
Koonga pa.	Pärnu wm	Laatre pa.	Pärnu rj.	Luunja pa.	Tartu wm.
Kooraste pa.	Wõru wm.	Laeswere pfa.	Wiru wm.	Lähtru pa.	Lääne wm
Kooriküla pa.	Walg. wm.	Laewa pa.	Tartu wm.	Lüganuse ptk. IV	Wiru
Kopli ptk. III	Harju	Laguja pa.	Tartu	Lülemäe pa.	Walga
Kose ptk. IV	Harju	Lahkewere pa.	Wiljandi	Lümatu	Wiru rj.
Krabi pa.	Wõru wm	Lahu pa.	Järwa pj.	Lümmada pa.	Saar. wm.
Kreenh. ptk. V	W. Kreen. w	Laiksaare pa.	Pärnu wm	Lööla pa.	Järwa
Krüüdneri pa.	Tartu wm.	Laiks.-jaam pa.	Pärnu rj.	Löwe pa.	Walga wm
Krüüdneri wesk	Tartu pa	Laimjala ptk. V	Saaremaa	Maardu pa.	Harju koolim.
Kudina pa.	Tartu wm	Laitse pa.	Harju wm.	Maasi pa.	Saar. wm.
Kudina pa.	Trt. erakpl.	Laiuse pfa.	Tartu wm.	Madise pa.	Harju klm.
Kuimetsa pa.	Harju wm.	L.-Tähkwere pa.	Tartu	Mahtra pa.	Harju klm.
Kuiwaste ptk. V	Saaremaa	Lasnamäe pa.	H. erakpl.	Malla pa.	Wiru wm.
Kuksema pa.	Järwa wm	Laswa pa.	Wõru wm	Marina pa.	Lääne erk.
Kulje pa.	Pets. wm	Laupa pa.	Järwa pj.	Masiaru	Pärnu rj.
Kunda ptk. III	Wiru	Laura ptk. V	Petseri	Massu pa.	Lääne wm.
Kuremäe ptk. V	Wiru	Leebiku pa.	Walga wm	Meeksi pa.	Tartu wm.
Kurenurme pa.	Wõru rj.	Leesi pa.	Harju	Madise pa.	Harju
Kuresaar ptk. II	Saaremaa	Leewaku	Wõru linnaw.	Mereküla pfa.	Wiru
Kures.-Park	Saar. rj.	Leewi pa.	Wõru	Merimäe pa.	Pets. wm.
Kuri pa.	Lääne	Lehtse ptk. V	Järwa	Metsküla pa.	Saar.
Kurista pa.	Wilj. wm.	Lehtse pa.	Järwa rj.	Mihkli pa.	Lääne apt.
Kurna pa.	Harju wm.	Leisi ptk. K	Saaremaa	Moisekatsi pa.	Wõru wm.
Kuusalu pfa.	H. Kors.-selts	Lelle ptk. IV	Pärnu	Muhu-Hellam. pa.	Saar. wm.
Kursi pa.	Harju	Lepassaare pa.	Wõru rj.	Muhu-Suur pa	Saar. wm
Kärdla ptk. IV	Lääne	Lewala pa.	Saar. erkorl.	Murru	Wiru rj.
Kärewere pa.	Järwa rj	Lihula ptk. III	Lääne	Mustajõe pa.	Wiru klm.
Kärku ptk. V	Pärnu	Liiwa ptk. IV	Harju	Mustjala pa.	Saar. wm.
Kärgula pa.	Wõru wm.	Liiwa	Harju rj.	Mustjõe	Järwa rj.
Kärina pa.	Tartu rj.	Liiwamäe	Petseri rj.	Mustla-N. pa.	Järwa tal.

Asunduse nimi ja liik	Maakond	Asunduse nimi ja liik	Maakond	Asunduse nimi ja liik	Maakond
Mustwee ptk. III	Tartu	Palamuse ptk IV	Tartu	Pärnu	Pärnu rj.
Mädara pa.	Pärnu	Paitse pa.	Wiljandi	P.-Jakobi ptk. V	Pärnu
Mäe pa.	Pets. wm	Paliwere pa.	Lääne rj.	Pärsama pa.	Saar. wm
Mäetag. ptk. V	Wiru	Palmse pa.	Wiru	Pääsküla pa.	Harju rj.
Mägiste pa.	Walga rj	Palu pa.	Järwa pj.	Pöögle pa.	Pärn. wm.
Mäksa pa.	Tartu wm.	Palu[illegible]era pa.	Tartu wm.	Pühajärwe pa.	Tartu wm.
Männiku	Harju rj.	Palupera	Tartu rj.	Põluba pa.	Wiru
Mäo pa.	Järwa wm	Pangodi pa.	Tartu wm.	Põhu pa.	Tartu
Männaste pa.	Wiljandi	Panikowitshi pa	Pets. eral.	Põikwa pa.	Järwa
Mänispää pa.	Lääne klm.	Papiniidu	Pärnu rj	Põlga pa.	Petseri
Märjam. ptk. IV	Lääne	Passlepa pa.	Lääne wm.	Põlgaste pa.	Wõru wm.
Mõisak. ptk. IV	Pärnu	Pedja pa.	Tartu rj.	Põltsam. ptk III	Wiljandi
Mõniste pa.	Wõru rj.	Peedu	Tartu rj	Põlwa ptk. IV	Wõru
Nabala pa.	Harju wm.	Peedu pa.	Järwa	Raasiku ptk. III	Harju
Naissaare pa.	Harju wm.	Peetri pfa.	Järwa	Rabawere-Lõpe	Pärnu
Naroowa pa.	Wiru wm.	Peetri ptk. V	Järwa	Rae pa.	Harju wm.
N.-Jões. ptk. III	Wiru	Peningi pa.	Harju wm.	Rahuoja pa.	Pärnu
Narwa ptk. I	Wiru	Peresaare	Wiru rj.	Raiküla pfa.	Harju wm
Nehatu pa.	Harju wm.	Petseri ptk. III	Petseri	Rakke ptk. IV	Järwa
Niidaste pa.	Pärnu	Pihtla pa	Saar. wm.	Rakwere ptk. I	Wiru
Nina pa.	T. erakpl.	Piiometsa pa.	Järw kool	Ramma pa.	Järwa
Nuia ptk. IV	Pärnu	Piiri pa.	Petseri tal.	Ranna pa	Tartu wm
Nursi pa.	Wõru wm.	Piirisaare pa.	Tartu	Rannametsa pa. sp.	Pärnu erk
Nurste pa.	Lääne	Piirsalu pa.	Lääne wm.	Rannametsa sa.	
Nõmküla pa.	Järwa wm	Pikasilla pa.	Walga erk.	Rapla ptk. III	Harju
Nõmme ptk. III	Harju	Piilsi pa.	Tartu	Rasina pa.	Tartu wm.
Nõmme-Väike	Harju rj.	Pikajärwe pa.	Wõru	Raudalu pa.	H.-Liiwa rj.
Nõo ptk. IV	Tartu	Pikewere pa.	Järwa pk	Rawila pa.	Harju wm.
Nõwa pa.	Harju wm.	Pilistw. ptk. V	Wiljandi	Reiu pa.	Pärn. wm.
[illegible]otmiste pa.	Petseri	Piisi	Wiru rj.	Ridala pa.	Lääne erak
Oiu pa.	Wilj. postü	Pirita pa.	Harju er.	Riidaja pa.	Wilj. wm.
Olewa pa.	Wilj. Ollepa	Piusa pa.	Wõru rj	Riigiküla pa.	Wiru kül.
Olustwere pa.	Wilj. erak.	Polli pa.	Pärn. wm.	Riisaküla pa.	Pärnu
Oonurme-Wir. pa.	Wiru	Porkuni pfa.	Wiru wm	Riisselja	Pärnu rj.
Orajõe	Pärnu rj.	Prangli pa.	Harju wm.	Rikholdi pa.	Lääne wm.
Orawa pa.	Wõru wm.	Priipalu pa.	Walga erk.	Risti ptk. IV	Lääne
Orissaar ptk IV	Saaremaa	Pritsu pa.	Tartu rj.	Ristiküla pa.	Pärnu erk.
Ortuma pa.	Wõru L. wm.	Puhja		Ristiküla	Pärnu rj.
Oru pa.	Wiru rj.	Puiatu pa.	Wilj. wm.	Roela pfa.	Tartu wm.
Otepää ptk. IV	Tartu	Puka ptk. IV	Walga	Roela pa.	W. Roela
Paadr. pa.	Lääne wm.	Purtsi pa.	Tartu erk.	Rogosi pa.	Wõru wm.
Paatsalu ptk. V	Lääne	Puru pa.	Wiru J.w.	Rohuküla	Lääne rj.
Paide ptk. II	Järwa	Puski pa.	Lääne km	R.-Alliku pa.	Järwa
Paide rj.	Järwa	Pustuski pa.	Pärnu klm	Rootowa pa.	Pets. wm.
Paistewälja pa	Järwa	Puurmanni pfa	Tartu wm.	Ropka pa.	Tartu rj.
Paistu ptk. V	Wiljandi	Puurm. pa.	Tartu wm	Ruila pa.	Harju as.
Pajusi pa.	Wilj. wm.	Pöidla pa.	Tartu wm.	Ruikwere pa.	Wilj. wm.
Pakri pa.	Harju wm.	Päinurme pa.	Järwa	Rägawere pa.	Wiru wm.
Pala pa.	Tartu wm.	Pärimere	Pärnu as.	Räpina ptk. IV	Wõru
Palade pa.	Lääne	Pärnu ptk. I	Pärnu	Räägu pfa.	[illegible] wm.

Asunduse nimi ja liik	Maakond
Rõika pa.	Wiljandi
Rõngu ptk. V	Tartu
Rõuge ptk. V	Wõru
Rõusa pa.	Pärnu
Saaluse pa.	Wõru wm.
Saare pa.	Tartu wm
S.-Kärla pa.	Saar wm.
S.-Wõhma pa.	Saar.
Sagadi pa.	Wiru
Satsi pa.	Wiru wm.
Saku pa.	Harju rj.
Salesje pa.	Petseri
Salla pa.	Wiru wm.
Sangaste ptk. V	Walga
Sarja pa.	Pärnu
Saru pa.	Wõru wm.
Sarwi pa.	Pärnu
Saiserin. pa.	Pets. wm.
Saue pa.	Harju wm.
Saue-waks. pa.	Harju rj.
Sauga. pa.	Pärn wm.
Saulepi pa.	Lääne wm.
Seli pa.	Pärnu
Seli Sanat. pa.	Harju
Siigaste pa.	Pärnu rj.
Sikana pa.	Pärnu
Sikeldi pa.	Harju
Silla ptk. IV	Lääne
Sillamäe ptk. IV	Wiru
Simuna ptk. IV	Wiru
Sinalepa pa.	Lääne erk.
Sindi ptk. IV	Pärnu
Sinialliku	Wilj. rj.
Sinijärwe pa.	Pärnu
Sipa pa.	Lääne wm.
Sirtsu	Wiru rj.
Skamja pa.	Wiru kpl.
Skarjatina pfa.	Wiru wm.
Soe pfa.	Walga
Soldino pa.	Wiru rj.
Sompa pa.	Wiru rj.
Sonda pa.	Wiru rj.
Sonda ptk. V	Wiru
Soo pa.	Petseri t.
Soometsa pa.	Pärnu klm
Sooniste pa.	Harju rj.
Soonja pa.	Walg wm.
Spitham pa.	Lääne koolim.
Suigu pa.	Pärn. wm.
Surju pa.	Pärnu rj.
Sutlepa pa.	Lääne wm
S.-Jaani ptk. III	Wiljandi
S.-Kõpu pa.	Wilj. wm.
Suuremõisa pa.	Lääne erak
Suuropi pfa.	Harju
Sänna pa.	Wõru pj.
Sätsuwere pa.	Tartu tal.
Sürgawere pa.	Wiljandi
Sõmerp. pa.	Wõru rj.
Sõru pa.	Lääne
Sõmeru pa.	Wiru wm
Sõrwe pa.	Harju rj.
Taebla pa.	Lääne rj.
Tagula pa.	Walga
T.-Näitus ptk.	Tallinnas
Tallinn 1 pa.	Tallinnas
Taagepera pa.	Walga
Taaliku pa.	Saar kool.
Tabawere	Tartu rj.
Taebla pa.	Lääne rj.
Tagawere pa.	Saar. tal.
Tahewa pa.	Walga wm
Tahkuranna pa.	Pärn. wm.
Talli pfa.	Pärn. wm.
Tallinn p.-postk.	Harju Tal.
Tallinn p.-telgr.	Harju Tal.
Tall. Aeronaut	Harju Tal.
T.-Eteka ptk. V.	Harju Tal.
Tall.-Reisib. pa.	Harju Tal.
T.-Sadam ptk. II	Harju Tal.
T.-waksal ptk. II	Harju Tal.
Tallinn I pa.	Harju Tal
Tallinn II pa.	Harju Tal.
Tallinn III pa.	Harju Tal.
Tallinn IV pa.	Harju Tal.
Tammistu pa.	Tartu wm.
Tamsalu pfa.	Järwa rj.
Tapa ptk. III	Järwa
Tartu ptk.	Tartu
Tartu-waks. pa.	Tartu rj.
Tartu I pa.	Tartu erak
Tarwastu ptk.	Wiljandi
Tipu pa.	Wilj. kool.
Tatermaa pa.	Lääne erk.
Temmkanaal	Pärnu rj.
Timo pa.	Wõru wm.
Toila ptk. V	Wiru
Toolamaa pa.	Wõru wm.
Torgu pa.	Saar. wm.
Tori ptk. V	Pärnu
Torma ptk. V.	Tartu
Torma-jaam pa.	Tartu
Tornimäe pa.	Lääne tul.
Triigi pa.	Harju wm.
Tsiistre pa.	Wõru
Tsooru pa.	Wõru wm.
Tudu pa.	Wiru rj.
Tudulinn pa.	Wiru wm.
Tuhala pa.	Harju wm.
Tuhalaane pfa.	Wilj. wm.
Tuudi pa.	Lääne
Tääksi pa.	W. Ol. wm.
Türi ptk. III	Järwa
Tõhela pa.	Pärnu
Tõlliste pa.	Walga wm
Tõrwa ptk. III	Walga
Tõrwaangu pa.	Wiljandi
Tõstamaa ptk. V	Pärnu
Tõdwa-K. pa.	Tartu
Uderna pa.	Tartu wm.
Udria pa.	Wiru
Ulwi Tartm. pa	Tartu klm,
Uue-Wõidu pa.	Wilj. wm.
Ulila pa.	Tartu wm
Umbusi pa.	Wilj.
Urwaste pa.	Wõru wm.
U.-Kariste pa.	Pärn. wm.
U.-Lõwe pa.	Saaremaa
Uuemõisa pa.	Saar. wm.
Uue-Kaaluse pa	Wõru
Uue-Suislepi pa.	Wilj. wm.
Uue-Wõidu pa.	Wilj. wm.
Uulu pa.	Pärn. wm.
Undwa pa.	Saar. tal.
W.-Kariste pa.	Pärn. wm.
Waabina pa.	Wõru wm.
Waeküla pa.	Wiru rj.
Wahastu pa.	Järwa wm
Waida pa.	Harju erk.
Waikna pa.	Lääne wm.
Waltina pa.	Wiru wesl
W.-Wõidu pa.	Wilj. wm.
Wasawere pa.	Wiru, tul.
Wasangu	Järwa rj.
Walgjär. pa.	Wõru wm.
Walgu pa.	Lääne

Asunduse nimi ja liik	Maakond	Asunduse nimi ja liik	Maakond	Asunduse nimi ja liik	Maakond
Walguta pa.	Tartu wm.	Watsla	Harju rj.	Wohnja pa.	Wiru wm.
Walk ptk. II.	Walga	Wenewere pa.	Wiljandi	Woka pa.	Wiru wm.
Walk-waksal pa.	Walga rj.	Wee pa.	Pärn. wm.	Woldi ptk. V	Tartu
Waltu pa.	H. Rapla rj.	Welise pa.	Lääne wm.	Woltwett pa.	Pärnu
Wana-Kariste pa.	Pärn. wm.	Weltsa pa.	Lääne wm.	Woore pa.	Tartuerak.
W.-Kuuste pa.	Tartu wm.	Wenewere pa.	Wiru wm.	Wormsö pa.	Lääne wm.
W.-Laitsn. pa.	Wõru wm.	Weriora pa.	Wõru wm.	Wägewa ptk. V	Järwa
W.-Roosa pa.	Wõru wm.	Wesneri pa.	Tartu wm.	W. Maarj. ptk. IV	Wiru
W.-Suisl. pa.	Wilj. wm	Wigala ptk. V	Lääne	Wälgi pa.	Tartu kool.
W.-Tänasil. pa.	Wilj. wm.	Wihterp. pa.	Harju wm.	Wäluste pa.	Wilj. erak.
W.-Wõidu pa.	Wilj. wm.	Wihula pa.	Wiru wm.	Wändra ptk. IV	Pärnu
Wao-Kurtna pa	Wiru	Wiimsi pa.	Harju wm.	Wärska ptk. V	Petseri
Wapramäe	Tartu rj.	Wiinistu pa.	Harju	Wääna pa.	Järwa rj.
Wara pa.	Tartu wm	Wittina pa.	Wõru wm.	Wäätsa pa.	Lääne wm.
Warangu pa.	Wiru wm.	Wilama pa.	Harju km.	Wägewa pka.	Järwa rj.
Warbla pa.	Lääne	Wiljandi ptk. I	Wiljandi	Wõnnu Läänm	Lääne wm.
Waibola pka.	Harju wm.	Widrike pa.	Tartu	Wõhma ptk. III	Wiljandi
Warnja pa.	Tartu erk.	Wigala pka.	Lääne wm	W. Willew. pa	Wilj. wü.
Wasalem pa.	Harju rj.	Wilo pa.	Pets. wm.	Wõhma-Kabala	Järwa wm
Wõsawere pa.	Wiru	Wiluw. pa.	Pärn. wm.	Wõhmuta pa.	Wiljandi
Wasknarw ptk. V	Wiru	Wirtsjärwe pa.	T. Rannu wm	Wõlla pa.	Pärn. wm.
Wasträäm. pa.	Pärnu rj.	Wirtsu pa.	Lääne pj.	Wõnnu pa.	Tartu wm.
Wastem. pa.	Wilj. wm.	W.-Jakobi ptk. V	Wiru	Wõru ptk. II	Wõru
W.-Kuuste pa.	Tartu wm.	W.-Maidla pa.	Wiru wm.	Wõsu ptk. IV	Wiru
Wastsel ptk. V	Wõru	W.-Nigula ka.	Wiru Pada pj.	Wõõbsu pa.	Wõru erk.
W.-Otepää pa.	Tartu wm.	W.-Peetri pa.	Wiru wm.	Ülemiste	Harju rj.
W.-Roosa pa.	Wõru wm.	W.-Roela pa.	Wiru wm.	Õisu pa.	Pärnu rj.
Watla pa.	Lääne	Wodja pa.	Järwa	Õisumõisa pa.	Wilj asun.

Posti-telegraafi-telefoni kontorid toimetawad operatsioone:

A) Posti alal:

1) Kõik posti operatsioonid kõigis asutustes, wälja arwatud V kl. kontorid, äripäewadel kella 9—15. Telegraafiliste rahatransfertide wastuwõtmine kestab kella 9—13 ühes arwatud V kl. kontorid.

2) Samad operatsioonid V kl. kontorites kella 9—14½.

3) Liht ja tähitud kirjaposti saadetiste wastuwõtmine, wäljaandmine ja markide müük äripäewadel:

a) Tallinna ja Tartu peakontorites kella 9—20.
b) Teistes asutustes, wälja arwatud V kl. kontorid, kella 9—17.
c) V kl. kontorites kella 9—14½ ja 17—18.

4. Liht ja tähitud kirjaposti saadetiste wastuwõtmine, wäljaandmine ning markide müük pühapäewadel kõigis asutustes kella 9—11.

Märkus: Maa postiasutused toimetawad sellel ajal ka wäärtoperatsioone.

5. Peale seda on markide müük telegraafis tema lahtioleku ajal.

6. Postiasutused on täiesti sulutud Riigikogu poolt 7. detsembril 1922. a. wastuwõetud seaduses ettenähtud päewadel.

B) Telegraafi ja telefoni alal:

1. Tallinnas, Tartus, Narwas, Pärnus, Wõrus, Wiljandis, Walgas, Rakweres, Haapsalus, Kuressaares, Paides ja Petseris äri- ja pühapäewadel:
   a) peakontorites 24 tundi.
   b) linnade abitelefoni-keskjaamades, kui nende abonendid linnadele määratud põhimaksu maksawad 24 tundi.
   c) linnade abipostkontorites — telefoni kõnepunktid ja telegraaf-postoperatsioonide toimetamise ajal.

2. Teistes I., II., III. ja IV. klassi kontorites ning nendes V klassi postkontorites, kus abonentide arw üle 10:
   a) äripäewadel kella 8—22;
   b) pühapäewadel kella 9—14 ja 17—18;

3. V klassi postkontorites, kus abonentide arw 10 ehk wähem:
   a) äripäewadel kella 9—14½ ja 17—18;
   b) pühapäewadel kella 9—11.

Nende kontorite telefoni kommutaatorite kaudu wõib äripäewadel kõnesid saada ühekordse maksu eest kella 8—20 ka asutuse kinniolekn ajal.

Märkus 1: Kõik telefooni keskjaamad on kohustatud ka wäljaspool selles määruses tähendatud aega kõnesid andma mittesunduslikul asutuste lahtioleku ajal ettenähtud kõrgendatud maksu eest.

Märkus 2: Kui kohalikud olud nõuawad, et operatsioone teistel tundidel määratud piiride toimetama peab, siis tuleb selleks teedeministri luba nõutada.

Abiasutused.

A) Postiagentuurid:

Postiagentuuride seadus („R. T." Nr. 44—1922 a.).

Postioperatsioone toimetatakse postiagentuurides igal äripäewal mitte alla 6 tunni päewas kohalistele oludele wastawalt; riigiasutustes — töötundide jooksul; mujal — posti peawalitsuse poolt kindlaksmääratud tundidel; jaamades aga wõimalikult ka rongide läbisõiduajal.

Postiagentuurides toimetatakse liht- ja tähitud postioperatsioone ja postimaksu wahendite müüki.

B) Telefoniagentuurid:

Kõik telefoni agentuurid on sunduslikult lahti iga päew kella 8—14 ja 18—20-ni

D) Telefoni kõnepunktid:

Telefoni kõnepunktidel ei ole kindlat sunduslikku lahtioleku aega. Kõnepunkti kõnede üleandmine ja nende eest wõetaw maks oleneb ära selle keskjaama sunduslikust lahtioleku ajast, kelle abonendiks ta kuulub.

E) Telefoni kollektiiw keskjaamad:

Telefoni kollektiiw keskjaama lahtioleku aeg määratakse selle tarwitajate eneste poolt kindlaks, ja keskjaam, kelle abonendiks kollektiiw keskjaam kuulub, annab sellele ühenduse kõigi teiste abonentide kohta maksvate määruste kohaselt.

Posti taksid.

I. jagu. Post.

	Sisemaalised	Läti ja Leedu. wahetatawad	Wälismaalis.
	Snt.	Snt	Snt.
1. **Kirjad:**			
esimese 20 gr. päält	10	10	20
iga järgmise 20 gr. ehk selle osa päält	5	5	12
2. **Postkaardid:**			
üksikud	5	5	12
wastusega	10	10	24
3. **Ristpaelasaadetised** (trükitöö, äripaberid, kaubaproowid):			
iga 50 gr. päält	2	2	4
alammäär äripaberite eest	10	10	20
„ kaubaproowide eest	5	5	8
4. **Ilma markideta kui ka puudulikult maksustatud saadetiste** eest nõutakse aadressaadi käest puuduw postimaks kahekordselt, kuid mitte wähem kui	5	5	8
5. **Tähtsaadetised:**			
pääle kaaluraha wõetakse iga saadetise päält tähitusmaksu	10	10	20
6. **Rahakaardid:**			
Kindel taks iga rahatransferdi päält	10	20	20
Pääle selle taks rahatransferdi summa iga 10 kr. ehk selle osa päält	5	5	5
Lendpostiga saatmise eest pääle harilikkude postimaksude wõetakse lisamaks lendpostmarkides:			
a) kirjade eest iga 20 gr. ehk selle osa päält	10	20	20
b) postkaartide eest	5	15	15
d) ristpaelsaadetiste eest iga 50 gr. ehk selle osa päält	15	45	45
7. **Wäärtkirjad:**			
Kaalu ja tähitusmaks [1])			
Kinnitusmaks iga 10 kr ehk selle osa päält	20	20	—
Kinnitusmaksu alammäär			—
Sisemaal — wäärtuse ülemmäär — 10.000 kr.			
8. **Postpakid:**			
Kaaluraha: kuni 1 kg.	50	—	—
1—5 kg.	100	[2])	[2])
üle 5 kg. iga 5 kg. ehk selle osa päält	100	„	„
Kinnitusmaks wäärtpakkide eest. [3])			
9. **Lunamaks** (järelmaks):			
Kindel taks iga saadetise päält,	10	20	20
pääle selle taks lunasumma iga 10 mk. ehk selle osa päält	5	5	5
10. **Ajalehed ja ajakirjad:**			
tellimine: tellimise hinnast	5%	[4])	[4])
11. **Ladumaks:**			
pakkide hoidmise eest iga paki päält päewas	10	10	10

[1]) Nagu tähtised kirjade eest. [2]) Eritaksi järgi. [3]) Nagu wäärtkirjade kinnitusmaks. [4]) Erilise hinna järgi.

Kant- (kubik) jala tabel ümarguste palkide tarwis, ladwaotsa läbimõõdu järele.

Pikkus jalgades	Läbimõõt tollides 4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Pikkus jalgades
	Kantjalad																	
7	0,7	1,0	1,5	2.0	2,8	3,4	4,0	5,0	6,0	7,0	8,9	9,3	10,6	12,0	13,7	15,1	16,7	7
8	0,8	1,2	1,7	2,3	3,2	3,7	4,6	5,8	6,8	8,0	9,3	10,6	12,1	13,7	15,8	17,5	19,3	8
9	0,9	1,4	2,0	2,6	3,4	4,3	5,4	6,5	7,8	9,2	10,7	12,4	14,1	16,0	18,0	19,8	21,9	9
10	1,0	1,6	2,2	3,0	3,9	4,9	6,0	7,3	8,7	10,3	12,0	13.8	15,7	17,8	20,0	22,1	24,4	10
11	1,2	1,8	2,5	3,3	4,3	5,4	6,7	8,1	9,7	11,4	13,3	15,3	17,4	19,7	22,1	24,4	26,9	11
12	1,3	2,0	2,8	3,7	4,7	5,9	7,4	8,9	10,6	12,5	14,5	16,7	19,1	21,5	24,2	26,7	29,4	12
13	1,5	2,2	3,1	4,0	5,2	6,5	8,0	9,7	11,6	13,6	15,9	18,2	20,7	23,5	26,3	29,1	32,0	13
14	1,6	2,4	3,3	4,4	5,7	7,1	8,7	10,5	12,5	14,7	17,1	19,7	22,4	25,5	28,4	31,4	34,5	14
15	1,8	2,6	3,6	4,8	6,1	7,7	9,4	11,4	13,5	15,9	18,5	21,2	24,1	27,3	30,5	33,7	37,1	15
16	1,9	2,8	3,9	5,2	6,6	8,3	10,1	12,2	14,5	17,0	19,8	22.7	25,9	29,2	32,7	36,1	39,7	16
17	2,1	3,1	4,3	5,6	7,1	8,9	10,9	13,1	15,5	18,2	21,1	24,5	27,6	31,1	34,9	38,5	42,3	17
18	2,2	3,3	4,6	6,0	7,6	9,5	11,6	14,0	16,5	19,4	22,5	25,8	29,3	33,1	37,1	40,9	44,9	18
19	2,4	3,6	4,9	6,4	8,1	10,1	12,4	14,9	17,6	20,6	23,9	27,4	31,1	35,1	39,4	43,3	47,5	19
20	2,6	3,8	5,2	6,8	8,6	10,7	13,1	15,7	18,6	21,8	25,3	29,0	32,8	37,1	41,5	45,7	50,1	20
21	2,8	4,1	5.6	7,2	9,2	11,4	13,9	16,7	19,7	23,0	27,7	30,5	34,6	39,0	43,7	48,1	52,8	21
22	3,0	4,4	5,9	7,7	9,7	12,0	14,7	17,6	20,8	24,2	28,1	32,1	36,4	41,0	45,9	50,5	55,4	22
23	3,2	4,7	6,3	8,1	10,3	12,7	15,5	18,5	21,9	25,5	29,5	33,8	38,3	43,1	48,2	53,0	58,1	23
24	3,4	4.9	6.7	8,6	10,8	13,4	16,3	19,5	23,0	26,8	31,0	35,4	40,1	45,1	50,4	55,5	60,8	24
25	3,6	5,2	7,1	9,1	11,4	14,1	17,1	20,4	24,1	28,0	32,2	37,0	41,9	47,2	52,7	58,0	63,5	25
26	3,9	5,5	7,5	9,6	12.0	14,8	18,0	21,4	25,2	29,4	33,9	38,7	43,8	49,3	55,0	60,5	66,4	26
27	4,1	5,9	7,9	10,1	12,3	15,5	18,8	22,4	26,3	30,7	35,4	40,3	45,7	51,3	57,3	63,0	68,0	27
28	4,3	6,2	8,3	10,5	13.2	16,2	19,6	23,4	27,5	31,9	36,9	42,0	47,6	53,5	59,6	65,6	71,8	28
29	4,6	6,5	8,7	11,0	13,8	16,9	20,5	24,4	28,6	33,3	38,3	43,7	49,4	55,6	61,9	68,0	74,6	29
30	4,9	6,9	9,1	11,6	14,4	17,7	21,4	25,4	29,8	34,6	39,9	45,5	51,4	57,7	64,3	70,7	77,4	30
31	5,1	7,2	9,5	12,1	15.0	18,4	22,2	26,4	31,0	36,0	41,5	47,3	53,3	59,9	66,7	73,2	80,1	31
32	5,4	7,5	10,0	12,6	15,7	19,2	23,2	27,5	32,2	37,4	43,0	48,9	55,2	62,0	69,1	75,8	83,0	32
33	5,7	7,9	10,4	13,2	16.4	20.0	24,1	28,5	33,4	38,8	44,6	50,7	57,2	64,2	71,4	78,5	85,9	33
34	6,0	8,3	10,9	13,8	17.0	20,8	25,1	29,6	34,7	40,1	46,2	52,5	59,2	66,4	73,9	81,1	88,6	34
35	6,3	8,7	11,4	14,3	17,7	21,6	26,0	30,7	35,9	41,5	47,7	54,3	61,2	68,6	76,3	83,5	91,5	35

Kant (kubik) meetri tabel ümarguste palkide tarwis, ladwaotsa läbimõõdu järele.

Pikkus meetrites	Ladwa läbimõõt sendimeetrites: 10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50
	Puumass tihumeetrites.																				
1,2	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10	0,11	0,13	0,14	0,16	0,17	0,19	0,20	0,22	0,24
1,5	0,01	0,02	0,03	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,11	0,13	0,14	0,16	0,17	0,19	0,21	0,23	0,26	0,28	0,30
1,8	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,09	0,00	0,12	0,14	0,15	0,17	0,19	0,21	0,24	0,26	0,29	0,31	0,34	0,37
2,1	0,02	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,09	0,10	0,13	0,14	0,16	0,18	0,20	0,23	0,25	0,27	0,30	0,33	0,36	0,39	0,42
2,4	0,02	0,03	0,04	0,06	0,07	0,08	0,10	0,12	0,14	0,16	0,91	0,21	0,23	0,26	0,29	0,32	0,35	0,28	0,42	0,45	0,48
2,7	0,02	0,04	0,05	0,06	0,08	0,09	0,12	0,13	0,16	0,18	0,21	0,24	0,26	0,29	0,32	0,36	0,39	0,43	0,47	0,51	0,55
3,0	0,02	0,04	0,06	0,07	0,09	0,11	0,13	0,15	0,18	0,21	0,23	0,26	0,30	0,33	0,36	0,40	0,44	0,48	0,52	0,57	0,61
3,3	0,03	0,04	0,06	0,08	0,10	0,12	0,14	0,16	0,30	0,23	0,26	0,29	0,33	0,26	0,40	0,44	0,49	0,53	0,58	0,63	0,68
3,6	0,03	0,05	0,07	0,09	0,11	0,13	0,16	0,19	0,22	0,25	0,29	0,32	0,36	0,40	0,45	0,49	0,54	0,59	0,64	0,69	0,75
3,9	0,03	0,06	0,08	0,09	0,12	0,14	0,17	0,20	0,24	0,27	0,31	0,35	0,39	0,44	0,48	0,53	0,59	0,64	0,70	0,76	0,82
4,2	0,04	0,06	0,08	0,10	0,13	0,15	0,19	0,22	0,26	0,30	0,34	0,38	0,43	0,48	0,53	0,58	0,63	0,70	0,76	0,83	0,89
4,5	0,04	0,06	0,08	0,11	0,13	0,16	0,20	0,23	0,28	0,33	0,37	0,42	0,46	0,52	0,57	0,63	0,69	0,76	0,82	0,89	0,96
4,8	0,04	0,07	0,09	0,11	0,15	0,18	0,22	0,26	0,30	0,35	0,40	0,45	0,50	0,56	0,62	0,68	0,75	0,82	0,89	1,96	1,04
5,1	0,05	0,08	0,10	0,13	0,15	0,19	0,23	0,27	0,32	0,37	0,43	0,48	0,54	0,60	0,66	0,73	0,80	0,87	0,95	1,03	1,11
5,4	0,05	0,08	0,11	0,14	0,17	0,21	0,25	0,30	0,35	0,40	0,46	0,51	0,57	0,64	0,71	0,78	0,86	0,93	1,02	1,10	1,19
5,7	0,06	0,08	0,11	0,14	0,18	0,21	0,26	0,31	0,37	0,43	0,49	0,55	0,61	0,68	0,75	0,83	0,91	1,00	1,08	1,17	1,27
6,0	0,06	0,09	0,12	0,15	0,19	0,23	0,28	0,33	0,39	2,45	0,52	0,58	0,65	0,72	0,80	0,88	0,97	1,06	1,15	1,25	1,35
6,3	0,07	0,10	0,13	0,16	0,20	0,24	0,29	0,35	0,41	0,48	0,55	0,61	0,69	0,76	0,85	0,93	1,03	1,12	1,22	1,32	1,42
6,6	0,07	0,10	0,14	0,17	0,21	0,26	0,31	0,37	0,44	0,51	0,58	0,65	0,73	0,81	0,90	0,99	1,08	1,19	1,29	1,40	1,51
6,9	0,07	0,11	0,14	0,18	0,22	0,27	0,33	0,39	0,46	0,54	0,61	0,69	0,77	0,86	0,94	1,04	1,14	1,25	1,36	1,47	1,59
7,2	0,08	0,11	0,15	0,19	0,24	0,29	0,35	0,42	0,49	0,57	0,64	0,72	0,81	0,90	1,00	1,10	1,20	1,32	1,43	1,55	1,68
7,5	0,08	0,12	0,16	0,20	0,25	0,30	0,36	0,44	0,51	0,59	0,67	0,76	0,86	0,95	1,05	1,16	1,27	1,38	1,50	1,64	1,76
7,8	0,09	0,12	0,17	0,21	0,26	0,32	0,38	0,46	0,54	0,62	0,71	0,80	0,89	0,99	1,10	1,21	1,33	1,45	1,58	1,71	1,85
8,1	0,10	0,13	0,17	0,22	0,27	0,33	0,40	0,48	0,56	0,65	0,74	0,83	0,93	1,04	1,15	1,27	1,39	1,52	1,65	1,79	1,94
8,4	0,10	0,13	0,18	0,23	0,28	0,35	0,42	0,50	0,59	0,68	0,78	0,87	0,98	1,09	1,21	1,33	1,46	1,59	1,73	1,88	2,03
8,7	0,11	0,14	0,19	0,24	0,29	0,36	0,43	0,52	0,61	0,71	0,81	0,91	1,02	1,14	1,21	1,39	1,52	1,66	1,81	1,96	2,12
9,0	0,11	0,14	0,20	0,25	0,31	0,38	0,46	0,55	0,64	0,74	0,84	0,95	1,07	1,19	1,31	1,45	1,59	1,73	1,89	1,05	2,21
9,3	0,12	0,15	0,20	0,26	0,31	0,39	0,48	0,57	0,67	0,78	0,88	0,99	1,11	1,23	1,37	1,51	1,65	1,80	1,96	1,13	2,30
9,6	0,12	0,15	0,21	0,27	0,33	0,41	0,50	0,60	0,70	0,81	0,92	1,03	1,16	1,29	1,43	1,57	1,72	1,88	1,05	1,22	2,39
9.9	0,13	0,16	0,21	0,28	0,34	0,42	0,51	0,62	0,73	0,84	0,96	1,08	1,20	1,34	1,48	1,63	1,79	1,95	1,13	1,31	2,49

Üks kantmeeter puumassi = üks tihumeeter = 35,316 kantjalga, üks kantjala = 0,0283 tihumeetert.

Aadressside tarwitajale.

Kalendris olewate aadresside kohta tähendab kalendri toimetus, et oleme püüdnud koguda aadresse igalt alualalt, nõnda et kalendri tarwitaja wõimalikult kõik oma tarbed ja juhtuwad wajadused kalendri juhi läbi wõib leida. Oleme püüdnud ära hoida, et kalendris ei oleks aadresse, kes, wõib olla, warsti oma tegewuse lõpetawad ja rahwaga tegemist teha ei soowigi. Meie püüdmine on iga aasta ikka kindlamaid ja paremaid aadressa esitada, nii palju kui meie odaw kalender neid mahutada wõiks. Kõik täiendused, mis meile wäljaspoolt saata tahetakse, palume saata iga aasta enne esimest oktoobri

Pealinna juht.

Riigikogu.

Riigikogu istumised, Toompea lossis.
Wabariigi walitsuse kantselei, Toompea lossis.
Riigiwanema ja peaministri kabinett, Toompea lossis.
Riigi raamatukogu, Toompea lossis.

Siseministeerium.

Siseministri kabinett, Toompea lossis.
Administratiiw asjade peawalitsus, Toompeal.
Omawalitsuse asjade peawalitsus, Toompeal.
Politsei peawalitsus, Toompea lossis.
Harju maakonnawalitsus, S. Roosikrantsi tän. 12.

Wälisministeerium.

Kohtu tän. 1, — Toompeal, end. rüütelkonna lossis.
Osakonnad sealsamas:
Wälisministri ja tema abi kabinetid.
Wälisministeeriumi juriidilise, informatsiooni- ja passi-osakonna juhataja.
Wälisministri sekretäri kabinett.

Kaubandus- ja tööstusministeerium.

W. Pärnu m. 4.
Sama ministeeriumi end. alluwad asutused:
Kaubandus osakond.
Kauba-, arwe-, sise- ja wäliskaubanduse jaoskonnad.
Patentide ja kaubamärkide jaoskond.
Kaubandusministeeriumi tööstusosakond.
Statistika osakond.
Sadamate jaoskond, Uus Sadama t.
Proowikoda, Lai tän. 54.
Mereasjanduse peawalitsus, sadama tollimajas

Töö-hoolekandeministeerium.

Toompea, Kooli tän. 7.

Teedeministeerium.

Rahukohtu tän. 1, Toompeal.

Posti peawalitsus.

Kreutzwaldi tän. 10.
Peapostkontor, Wene tän. 9.

Riigi raudtee walitsus.

Soo tän. 22.

Sõjaministeerium.

Pagari tän. 1.

Põllutööministeerium.

Wismari tän. 7.
Põllumajanduse peawalitsus, Rahukohtu tän. 5.

Haridusministeerium.

Tõnismägi 11.
Majandus-, kunsti- ja kooliosakondadega.

Rahaministeerium.

Kohtu tän. 8.
Temale alluwad:
Waluuta kontroll.
Otsekoheste maksude peawalitsus, Kohtu tän. 8.
Riigikassa peadirektor sealsamas.
Tolli peawalitsus, sadamas, tollimajas.

Kohtuministeerium.

Toompea loss.
Kriminaalpolitsei, Pikk tän. 63.
Riigikontroll, S. Roosikrantsi t. 10-a.

Wälisriikide esitajad.

Inglise konsulaat, Lai tän. 17.
Daani konsulaat, Uus tän. 14.
Itaalia konsulaat, Jaan Poska t. 8.
Kreeka konsulaat, Merepuiestee 17.
Hollandi konsulaat, Suur Karja t. 18.
Leedu saatkond, Kiriku tän. 6.
Ungari saatkond, Kohtu t. 4.
Argentiina konsulaat, Pikk t. 43.

Meksiko konsulaat, Rannawärawa pt. 21.
Belgia konsulaat, Tina tän. 18.
Tšheho-Slowakkia konsulaat, Estonia puiestee 15.
Austria konsulaat, S. Tatari t. 28.
Läti saatkond, S. Tatari t. 32—34.
Läti sõjawäe esitaja, S. Tatari 34.
Poola saatkond, Kohtu tän. 10.
Prantsuse saatkond, Alendri tän. 3.
Soome saatkond, Kohtu t. 4.
Rootsi konsulaat, Müüriwahe 34.
Saksa saatkond, T.-Kuninga tän. 11.
Shweitsi konsulaat, Narwa mnt. 27.
Wene Nõukogude wabariigi esitus, Pikk tän. 19.
Norra konsulaat, Wiru tän. 18.
Saksa konsulaat, S. Brookusmägi 14.
Ameerika Ühisriikide konsulaat, Uus tän. 2.

Üldtarwilised asutused.

Aadresslaud, Pühawaimu t. 11.
Arestimaja, Wene tän. 23.
Börse juhatus, Pikk tän. 17.
Eeluurimise wangla, Wene tän. 23.
Karistuswangla, S. Tartu mnt. 75.
Linna komandantuur, S. Tartu mnt. 59.
Linna laboratoorium, Rüütli t. 24.
Linna majand. kom., Mundi tän. 2.
Linna politseiwalitsus, Pikk tän. 63.
1. politsei jaoskond, Soo tän. 23.
2. politsei jaosk., Jakobsoni tän. 44.
3. politsei jaosk., S. Tartu m. 43.
4. politsei jaosk., Kaupmehe t. 15.
5. politsei jaosk., Paldiski mnt. 23.
6. politsei jaosk., Pühawaimu t. 11.
Linna raamatukogu, Wabaduse pt. 4.
Linna tööbörse, Wene tän. 23.
Linnawalitsus, raekoda, telefon 1-32, awatud kella 8—4.
Peapostkontor, post, telegraaf, telefon, Wene tän. 9.
Linna ehitusosakond, Nunne tän. 2, telef. 1-31.
Linna terwishoiu osakond, Nunne t. 2, telef. 4-38.
Linna majandusosakond, Mundi t. nr. 2, telef. 5-37.
Linna haridusosakond, Nunne t. 2, telef. 5-71.
Linna korteriosakond, Nunne tän. 2, telef. 3-32.
Linna hoolekande osakond, Wabaduse puiestee 4, telef. 4-62.
Linna gaasi- ja weewärk, Rannawärawa pst. 27 (sealsamas kontor).
Linna elektrijaam, Rannawärawa puiestee 27.
Linna tapamaja, Wilmsi 27, tel. 96.
Linna pandimaja, Maneeshi t. 4. telefon 3-35.
Linna apteek, Jaani tän. 6.
Linna mustuse woor, Paldiski mnt. nr. 56, telefon 1-17.
Perekonna seisu amet, Raekoja pl. 9.
Statistika büroo, Raekoja plats 9.
Ratsa politsei reserw, Polgu tän. 7.
Rentei (Eesti panga jsk.), Harju 33.
„Riigi Teataja" kontor, Niine t. 11.
Riigi trükikoda, Niine tän. 11.
Sadama postitelegr. kontor, Narwa mnt. 63.
Sõjawäe haigemaja, Juhkentalis.
Tuletornide walitsus, sadamas.
Kohtu prokuratuur, Jaani tän. 7.
Ringkonnakohus, Jaani tän. 7.
Rahukogu, Jaani tän. 7.

Kohtu-uurijad.

1. jaosk. uurija, Rahukohtu tän. 3.
1. jaoskonna tähtsamate asjade kohtu-uurija, Jaani tän. 7.
2. jaosk. uurija, Rahukohtu 3.
2. jaoskonna tähtsamate asjade kohtu-uurija, Jaani tän. 7.
3. jaosk. kohtu-uurija, Rahukohtu 3.
4., 5. ja 6. jaoskonna kohtu-uurija, Rahukohtu tän. 3.
Tallinna-Haapsalu kreposti jaosk., Rahukohtu tän. 3.
Tallinna-Haapsalu ringk. kohtunikud: 3., 4., 5., 6., 7., 8. ja 12. jaosk. kohtu kohtunikud, Rahukohtu t. 3.

Õppe- ja kaswatusasutused Tallinnas.
Linna keskkoolid.

Poeglaste humanitaargümnaasium, S. Kloostri 16.
Poeglaste realgümn. Wabaduse p. 2.
Poeglaste kommertsgümn., W. Pärnu mnt. 19-a.
1. tütarl. gümnaasium, Narwa m. 1.
2. tütarl. gümnaasium, Jaani 13.
Ühisgümnaasium, Narwa m. 1.
Tütarl. kommertsgümn., Jaani 13.

Era-keskkoolid.

J. Westholmi poegl. human. gümn., Kordese 4.

E. Lenderi tütarl. humanit. gümnaasium, Maakri 28.

H. Kubu ühisgümn., Imanta tän. 6.

Prantsuse lütseum, Tehnika t. 16-b.

Rahwaülikoolide selts „Kolledz“, S. Kloostri tän. 16.

Wene ühisgümn., Wene t. 15.

O. Amoretti ühisgümnaasium, Tõnismägi 8.

R. Eberlingi keskkooli õhtukursused, Karu tän. 16.

Linna kutsekoolid.

Poeg. kaubanduskool, W. Pärnu mnt. nr. 19-a.

Tütarl. kaubanduskool, Jaani t. 13.

Naiskutsekool, Tui t. 12, S. Pärnu mnt. 18.

Õhtused kaubanduslised kursused, W. Pärnu m. 19-a.

Era-kutsekoolid.

Konserwatoorium, Müüriwahe t. 12.

Wene akadeem. grupi politehnilised kursused, Wene t. 15.

R. Reite naiskutsekool, Narwa m. 63.

E. Hirschi muusikak., Duglase 2—10.

Eesti Draamastuudio ühingu teaterkunstikool, Jannseni tän. 5—1.

Naistööstusõpilaste kool, Waestekooli tän. nr 3.

E. Jansoni käsitöö õppetöökoda, Maneeshi tän. 2—9.

E. Tolmatsi kunstkäsitöö õppetöökoda, Narwa m. 22.

S. Mölder-Kowalenko joonistamise, juurelõikamise ja õmbluskool, Wene tän. nr. 12—2.

Wigast. sõjam. ühingu kingsepa õppetöökoda, Narwa m. 9.

W S. Ü. rätsepa õppetöökoda, Narwa mnt. 9.

E. Taska kuldamise, nahawoolimise ja ilukõite õppetöökoda, Harju 48.

Eesti Ühistegelise Liidu üheaastalised ühistegelised kursused täiskaswanutele, Lai t. 39/41, E. T. K.

O.-Ü. „Ökonomisti“ kauband. õhtukursused, Pikk tän. 15.

K. N. N. Ü. Lastekaswatajate kursused, Lai tän. 5.

A. Kaigorodowi joonistamise ja maalikunsti stuudio, Merewaiestee 17, 16.

Linna algkoolid.

1. algkool, Kooli tän. 2.
2. „ Endla tän. 42.
3. „ Pühawaimu tän. 6
4. „ Uus tän. 15.
5. „ Weerenni tän. 2-a.
7. „ Tõnismägi 8.
8. „ Endla tän. 29.
9. „ Wabriku tän. 10.
11. „ Kaasani tän. 3.
12. „ S. Tartu mnt. 44.
13. „ S. Tartu m. 33.
14. „ Tatari tän. 17.
15. „ Waestekooli tän. 3.
16. „ Girgensoni tän. 6.
17. „ Oskari t. 69.
18. „ Lai tän. 25.
19. „ Pikk tän. 69.
21. „ Raua tän. 31.
22. „ Aia tän. 18.
25. „ Riisepere mõis.
26. „ Koplis, W.-B. teh. koloonii nr. 22.
27. algkool, S. Pärnu mnt. 47.
29. „ Jaani tän. 13.

1. õhtu algkool, Lai tän. 25.

2. õhtu algkool, Pühawaimu tän. 6, abikool, Tui tän. 12-a

2 algkoolide käsitöö klass, Liiwalaia tän. 6.

Tütarl. täienduskool, Raua t. 31.

Poegl. täienduskool, Kloostri t. 7.

Era-algkoolid.

L. Studemeistri algk., Tõnismägi 7.

J. Westerbergi algkool, Imanta 34.

Krotsi algkool, Rüütli tän. 9.

Seltsi „Wene lapse kodu“ algkool, Imanta tän. 33.

J. Westholmi algk., Kordese tän. 4.

E. Lenderi algkool, Maakri tän. 28

Kaarli kog. algkool, Süda tän. 9.

H. Kubu algkool, Imanta tän. 6.

Prantsuse lütseumi algkool, Tehnika tän. 16-b.

Wene algkool, Wene t. 16.

Ühendatud Usklikkude Haridusseltsi algkool, Karu tän. 16.

Linna laste-päewakodud.

1. laste-päwakodu, Kopli t. 70.
2. „ Soo tän. 15.
3. „ S. Pärnu m. 79.
4. „ Lennuki tän. 11.
5. „ Poska tän. 6.

Linna lastekodud.

Mr. Martin Lutheri nim., S. Tartu mnt. 62

Jaan Poska nim., S. Pärnu m. 29.

Piiskop Plato nim., Riisepere mõis.

Era-lasteaiad.

M. Stroehmi lasteaed, Wana Wiru tän. 3—2.

E. karskuse seltsi „Sinise Risti" lasteaed, Luise tän. 11.

T. wäikeste laste hoiuseltsi lasteaed, S. Juhkentali tän. 1.

F. Holtsi lasteaed, Narwa m. 63—3.

Hunniuse lasteaed, Lai t. 19—2.

wiste kiriku laste hoiuseltsi „Huhdi" lasteaed, Gonsiori tän. 6.

Treueri lasteaed, W. Pärnu mnt. nr. 13—2.

Kirussk'i lasteaed, Tõnismägi 7.

Kristlik noorte naisühingu lasteaed, Lai tän. 5.

a kultuuromawalitsusele alluwad asutused.

glaste gümn., Wabaduse pl. 2.

arlaste gümn., Kentmanni t. 6-b.

algkool, Endla tän. 2-a

mkool, Toomkooli tän. 11.

kool, Toompuiestee 3.

sa kooliabiandm. seltsi eelkool, Toomkooli tän. 4.

sakool, Toompuiestee 3.

sa algkool, Toompuiestee 3.

sa naisliidu täienduskursused, Toompuiestee 3.

lastekodu „Olga-Heim", Magdaleena tän. 9.

uudi kultuuromawalitsusele alluwad koolid.

di gümnaasium, Karu tän. 16.

uudi algkool, Karu tän. 16.

ingu „Tarbut'i" lasteaed, Karu 16.

udi kooli organisatsioon Eestis" lasteaed ja 1. algkooli klass, Nunne tän. 4.

Haridusministeeriumile alluwad õppeasutused.

nikum, Pikk tän. 20.

nikagümnaasium, Imanta t. 6.

rikool, Narwa m. 63.

Kunsttööstuskool, S. Tartu mnt. 11.

tööstuskool, Endla tän. 19, Tehnika tän 16-b.

Õpetajate seminaar ja pedagoogium, Wene tän. 22 ja 31.

Seminari harjutuskool, Wene t. 22.

Arste.

Armsen, Paul, sisem. haig., Wiru 18.

Bartels, Julius, sisem. haig., Suur Kloostri tän. 14, telef. 14-37.

Dreyer, Harry, naha- ja suguhaig., Harju tän. 44. Kella 10—1 ja 5—8.

Eigenson, Erich, naiste- ja sisem. haig., Narwa mnt. 52-a—1, telefon nr. 24-77, kõnetunnid 9—10. ja 4—5.

Goromulinsky, N., sünnitusabi, naiste ja lastehaig., kõnet. 12—1 ja 4—6, tel. 1-29, S. Roosikrantsi tän. 15—1.

Hallik, K., silmahaigused, Wana Posti t. 7, tel. 33-66, kõnet. 11—1 ja 4—6.

Hold, H., kopsuhaig. ja Röntgeni kabinett, W. Pärnu mnt 9, kõnet. ½1—½2 ja 4—6. Telef. 16-98.

Jakobson, Franz, maksa- ja sapikiwihaigused, Toompuiestee 4, kõnetunnid 10—12 ja 5—6.

Keerd, Alfred, sisem. ja külgehakkawad haigused, W. Posti t. 7—3.

Keller, Friedrich, silmahaigused, S. Karja tän. 4. Telef. 28-56.

Klompus, Max, naha- ja suguhaig. eriarst, Harju t. 45—7, kõnet. 11—1, 5—7½, telefon 74.

Knüpfer, Herbert, naistehaig., sünnitusabi, Wene tän. 12—9.

Kraft, A., sisehaig. ja Röntgeni kiired. Koidula t. 2, telef. 40-51, kõnetunnid k. 10—11 ja 5—6.

Kurrikoff, kõrwa-, nina- ja kurguh., Jaani tän. 6—9, kõnet. 10—11 ja 4—5, telef. 2-50.

Lepason, nina-, kurgu- ja kõrwah., Narwa mnt. 42, kõnet. 4—6.

Lüüs, Karl, naha-, põie- ja suguhaig., Kaarli puiestee 9, kõnet. 9—11 ja ½5—½7, telef. 7-80.

Lepp, O., silmaarst, Lühikejalg 4, kõnetraat 27-00, wastuwõtm. 8—9 ja 3—5.

Luuk, N., põie-, naha- ja suguhaig., Rataskaewu tän. 6, krt. 4.

Mõtus, Alfred, sisem. ja nahahaig., Niguliste tän. 16—4.

Oldekopp, Arnold, naisteh. ja sünnitusabi. Füüsikaliste abinõudega rawitsemise kabinett, Diathermia jne., S. Karja tän. 2. Kõnet. 11—12 ja 5—7; telef. 4-67.

Pahn, O., sünnitusabi, naiste- ja lastehaig., Müüriwahe t. 31—1, kõnet. 12—1 ja 4—6, telef. 14-00.

Pedusaar, Paul, sisem. ja naistehaig., Müüriwahe t. 16.

Piiskop, J., naha-, põie- ja suguh., Harju tän. 26, wastuw. 5—7.

Pihlak, Eduard, sisem. ja lastehaig., Wismari tän. 5, krt. 1, telef. 1-60, kõnet. 4—5.

Prisko, E., laste- ja sisehaigused, Suur Kompassi t. 28—1, kõnet. 9—11 ja 4—6, telef. 41-36.

Rosendorf, A., sisehaigused, Mäekalda tän. 8. Kõnetunnid 9—2.

Rütman, Harry, Kentmani 2, krt. 3. Naha- ja suguhaigused. Kõnet. 9—11 ja 5—7.

Wahl, Artur, naha- ja suguhaig., Rüütli tän. 6.

Wahtrik, Bruno, haawa- ja luuhaigused, Simeoni tän. 15—2.

Willingen, naistehaig., S. Tatari tän. 22—3, telef. 2-08.

Willms, J. Sugu-, naha-, neeru- ja põiehaigused. Abielu terwisehoiu nõuandja. Narwa mnt. 11. Telef. 15-92, kõnet. 9—12 ja 5—7.

Loomaarste.

Dreyer, S., S. Tartu mnt. 4, telef. 32-72, wastuwõtmine 9—2 ja 4—7. Wäljasõitmised igal ajal.

Kljas, S., Wiru tän. 22—1, telef. 21-99.

Hambaarste.

Kasemets, A., Janseni tän. 5-a krt. 6, kõnet. 10—11 ja 4—6, telef. 17-90.

Paterson, Minna, Wana-Posti tän. nr. 7—2, telef. 33-66.

Steinberg, J., Liiwalaia tän. 34-a, telef. 11-61.

Stern, H., Toompuiestee 4.

Taanberg, Helmi, Kuninga tän. 2.

Ämmaemandaid.

Espenberg, L., Jõe t. 16—2, Narwa mnt. 31 kohalt.

Karpenko, O., Narwa maant. 57—2, telef. 40-37.

Kalm, M., S. Tartu mnt. 29—1.

Lewn, E., Baltiski mnt. 6—10.

Reinhold, B., Suur Karja t. 4—12., apt. Gnadebergi ja Leydeni majas.

Rähn-Linson, Lydia, ämmaemand-masseerija, Gonsiori tän. 25—2, tel. 12-22.

Tomson, A., Woorimehe t. 5.

Masseerijaid.

Saar, E., Harju tän. 36—2, kätega ja elektriga.

Piepenberg, A., Wene t. 1—26, k. 9—11 ja 3—5.

Adwokaate.

Bremen, wann. adw., Lai t. 12, telef. 4-51, kõnet. 9—10 ja 1—2.

Eldring, A., Harju t. 44, kõnet. ½9—½10 ja 5—7.

Eliaser, R., Jaani tän. 6, telef. 8-90.

Erik, Aug., Wana-Posti 8, k. 1, telef. 92.

Jürine, T., Wana turg 1.

Kann, A., wann. adw., Narwa mnt. nr. 23—4.

Kalm, Jüri, wann. adw. abi, Kuninga tän. 3, krt. 4, telef. 25—92.

Kristelstein, W.-Posti tän. 6.

Kuuskmann, Rudolf, wann. adw., Wanaturg 1, telef. 26-25, kõnet. kella 5—7.

Limberg, W. Karja ja Sauna tän. nurgalt 1, krt. 7, telef. 15-77, kõnet. k. 9—11 ja 5—6.

Margk, Walter, wann. adw., Lai tän. 12, telef. 4-51, kõnet. 9—10 ja 5—6.

Poabo, R., wann. adw., W.-Posti tän. 7—4, kõnet. 9—10 ja 4—6, telef. 8-39.

Paul, S., wann. adw. abi, Nunne tän 8—1, telef. 28-16.

Roman, Helmut, wann. adw. abi, Wanaturg 1, kõnet. 9—10 ja 5—7. Telef. 26-25.

Ruubel, P., Harju 45, krt. 4, telef. 6-31.

Siwers, H., wann. adw., Lai tän. nr. 12, telef. 20-98, kõnet. ½11—½1.

Tannebaum, J., Uus tän. 3—2, wann. adw., kõnet. 6—7, keskn. ja laup. wastuw. ei ole.

Eraadwokaate.

Idell, O. J., Lai t. 7—4, kõnet. 9—10 ja 4—7.

Kalm, P., Gonsiori t. 25, kõnet. 4—6.

Eldring, A., Harju tän. 44—1, kõnet. ½9—½10 ja 5—7.

Notaariusi.

Hörmann, O., Harju 39, telef. 21-17.
Kastelstein, J., Wana-Posti tän. 6.
Riesenkampf, R., Kuninga tän. 9, telef. 18-45.
Masson, M., Lai 12, telef. 9-06.

Muuseumid.

Eesti kunsti muuseum, Kadrioru lossis (Eesti muuseum Tall.).
Eesti sõjamuuseum, Wene tän. 5.
Prowintsiaal-muuseum, Kohtu t. 6.

Haigemajad.

Kopsuhaigete Sanatoorium „Nõmme", Waldeki t. 26, telef. Nõmme 1-36. Juhataja dr. A. Krafft.
Tiisikushaigete sanatoorium, Magdaleena tän. 6.
Linnakooli hambakliinik, Lai tän. 40.
Eesti arstide erakliinik, Wanaturg 3.
Kliinik, Wiru tän. 23.
Linna keskhaigemaja, Kirikuaia tän. nr. 3, telef. 76 (ööpäewa walwekord), sünnitusjaoskonna telef. 23-91 (ööpäewa walwekord).
Diakonissi-haigemaja, S. Pärnu m. 52.
„Seewaldi" waimuhaigete maja, Paldiski mnt. 52.
Dr. Knüpfferi naiskliinik, Lembitu tän. nr. 10-a.
Tallinna erakliinik, S. Roosikrantsi 2-a.
Sanatoorium, Kadriorus, Poska t. 15.
Tallinna nais-erakliinik, Narwa mnt. nr. 52-a, telef. 41-41.
Sünnitamismaja, Lembitu tän. 10-a.
Röntgeni kabinett Nõmme sanatooriumi juures. Waldeki tän. 26, telef. Nõmme 1-36. Juhataja dr. A. Krafft.
Linna naha- ja suguhaiguste haigemaja, U.-Tatari tän. 25, telef. 4-47.
Külgehakkawate haiguste haigemaja, Magasini tän. 29, telef. 4-39.
Röntgeni kabinett, läbiwalgustuse üleswõtted ja arstimine, wastuwõtmine S. Roosikrantsi tän. 2-a.
Dr. A. Kraffti röntgeni kabinett, Koidula tän. 2, tlef. 40-51. Juhataja dr. A. Krafft.
Linna maksuta suguhaiguste nõuandekoht ja ambulatoorium, Wene tän. nr. 21 (kombluswalwekoha ruumis). (Meesterahwastele igal esmaspäewal, teisipäewal ja neljapäewal, naisterahwastele igal teisipäewal ja reedel kella 4—5).
Linna tiisikushaigete ambulatoorium, Wene tän. 21. 9—11.
Linna nõuandekoht emadele ja wäikelastele, Lai tän. 40 (1., 2., 5., 6. jaosk.) ja Liiwalaia tän. 6 (3. ja 4. jaosk.).
Linna kooliõpilaste ambulatooriumid ja hambakliinikud, Lai tän. 40 ja S. Tartu mnt. 24.

Äri- ja tööstuskohte.

Aia ärid.

Rich. Reichmann, Wismari tän. 5.
K. Reim, S. Pärnu m. 102, tel. 11-71.

Aptegid.

E. Matson, end. R. Ficki aptek, Niguliste tän. 5.
Liiwalaia apt. W. Kuik, Liiwalaia tän. 34.
Akna- ja peegliklaasi müüb W. Luberg, Uus tän. 28
Ehitus- ja tehnika-kontor „Estoruss", Zeren, K., W. Karja t. 1, telef. 5-00.
Ehituse tarbeainete müüja a.-s. „Massoprodukt", S. Tartu mnt. 61-b, telef. 18-96.
Elektrimasinate wabrik a.-s. „Volta", Soo tän. 27.
Elektrotehnika A. Kapsi ja Ko., Harju tän. 46, telef. 7-75, telef. 10-15. Osak. Tartus, S. Turg 12.
Faijans-, portselaan- ja emmailjekauba ladu Th. Kaarmann, Raekoja plats 10
Grammofone müüb A. Tormolen ja Ko., Harju tän. 37.
Graweerimise ja kummitemplite tööstus P. Blaufeldt, Nunne tän. 8, telefon 20-16.
Harja- ja pintsli-tööstus K. Kuusmann, Suur Tartu mnt. 44.
Harmooniume walmistab ja müüb J. Olbrei, S. Tartu mnt. 6.
Hauasambaid walmistab A. Jürgens, Kaupmehe tän. 7.
Hinged uste, aknate jne. jaoks ja muud ehitustarbed O. Pallas ja Ko., Maakri tän. 6.
Höövelдamise wabrik a.-s. „Massoprodukt", S. Tartu mnt. 61-a.

Jahirlistu ja laskemoona müüb A. Musso, Pikk tän. 13.

Jahu müüb Rotermanni tehased, Jaama tän. 1.

Jalgrattad Kr. Saar ja Ko., Estonia puiestee nr. 27.

Jalgratta kummid o.-ü. „Tarmo", Narwa mnt. nr. 6.

Juuksetööstus „Granberg", Lai tän. 7, telef. 20-12.

Kaale ja pomme walmistab A. ja O. Pirkop, Uus tän. 26.

Kalanduse tarbeasju müüb R. Hanschmidt, Pikk tän. 48.

Kantseleitarwitusi müüb A. Klaff, Harju tän. 20.

Karastusjooke walmistab „Alwa", Waimu tän. 1.

Katalsepp M. Miller, Heina tän. 33.

Kemikaaliate äri Mey ja Landesen, Wiru tän. 9.

Keemia laboratoorium a.-s. „Odor", Kiwimurru t. 2, telef. 4-98. Kauplus ja ladu S. Karja tän. 20.

Keemia wabrik, Tallinna o.-ü. keemia wabrik „R. Mayer", Falkpargi tän. 31.

Kirjutusmaterjalid: J. Ploompuu, Nunne tän. 11.

Kiwitööstus, marmor ja graniit A. Ed. Jürgens, Kaupmehe t. 7.

Klaasiäri A. Luberg ja Ko., Uus t. 28.

Klaas- ja kiwinõusid müüb Joh. Berner, Wäike Karja tän. 12.

Klawerid müüb J. Olbrei, S. Tartu mnt. 6.

Kiwisüsi müüb J. Linde pärijad, Merepuiestee 15.

Kiwiraiumise tööstus A. Jürgens, Kaupmehe tän. 7, telef. 23-16.

Kinnituse a.-s. „Eesti Union", Suure Karja tän. 18, Eesti Laenu Pangas.

Kirjastaja J. Ploompuu, Nunne t. 11. Telef. 23-59.

Kirjutusmaterdjali kauplus A. Klaff, Harju tän. 20.

Kiwitrükikoda J. Männik, Jahu t. 15.

Kuisheesid walmistba O. A. Thomson, Harju tän. 28.

Konditorei G. Stude, Pikk tän. 16.

Kontori tarbed A. Klaff, Harju t. 20.

Koolitarbed: J. Ploompuu, Nunne tän. 11.

Kosmeetika, parfümeeria, seebid, õlid ja muud majandustarbeasjad, E. Günther, Kuninga tän. 8.

Kummid, jalgratastele ja autodele o.-ü. „Tarmo", Narwa mnt. 6.

Laenuraamatukogu J. Ploompuu, Nunne tän. 11. Telef. 23-59.

Laste pildiraamatud, J. Ploompuu, Nunne tän. 11.

Laewatehased ja tarbed J. Linde pärijad, Merepuiestee 15.

Lillekauplus J. Daugull, **Kullassepa 4.**

Lukusepp E. Hurwitsch, **Lai t. 4.**

Maaler J. Luuberg, **Lai tän. 6.**

Majatarbete äri Th. Kaarmann, Raatuse tän. 10.

Majandustarbete, kosmeetika, parfümeeria ja arstimiswahendite wabrik „Odor", Kiwimurru tän. 4, telefon 4-98. Oma kaupl. S. Karja 20.

Makaroni tehas „Irene", Paldiski 46.

Mänguasjade kauplus W. Tegeler, Raekoja plats 17.

Masinarihmad ja tööstustarbed „Pioneer", Harju tän. 45, telef. 8-26.

Masinaid müüwad:

G. A. Wirkhaus, W. Karja tän. 1, k. 5.
W. Schneider ja Ko., Estonia p. 19.
Kr. Saar ja Ko., Estonia p. 27.
Lier ja Rossbaum, Wiru tän. 7.

Meesterahwariiete töökoda M. Johanson, Lühikejalg 6.

Mehaanika töökoda E. Hurwitsch, Lai tän. 4.

Möbulitööstus ja -äri a.-s. „Massoprodukt", S. Tartu mnt. 61-d, telefon 18-96.

Muusikariistu ja noote Eugen Brandt, Pikk tän. 29.

Nahatööstus Esimene Eesti kroomnahawabrik, kontor Weneturg 3.

Nahaparkimise tööstus „Linda", S. Pärnu mnt. 78.

Niidiäri Eesti niidi manufaktuur, Kopli t. 21. Kontor Kaarli p. 9.

Noodi- ja muusikakauplus, Pikk t. 29.

Nõudekauplus T. Kaarmann, Raekoja plats 10.

Õmblusmasinate ärid.

Singer ja Ko., Wiru tän. 12 ja Suur Tartu mnt. 18.
Kr. Saar ja Ko., Estonia puiest. 27.
Paberi- ja kirjutusmaterjali kauplus J. Ploompuu, Nunne tän. 11.

Pagari- ja kondiitriärid.

E. Malström, Kullasepa tän. 6, S. Tartu mnt. 10 ja Narwa mnt. 32.
Pa..mispaberit müüb J. Ploompuu, Nunne tän. 11.

Pangad.

Eestimaa tööstus-kaubandus pank, S. Karja tän. 7.
Tall. Krediitpank, S. Karja tän. 23.
Pandimaja, Tallinna linna pandimaja, Maneeshi tän. 4.
Parfümeeria, kosmeetika, seebid ja majandustarbeaineid walmistab ja müüb a.-s. „Odor", Kiwimurru tän. 2. Kauplus ja ladu S. Karja tän. 20, telef. 14-23.
Päewapildi tööstus J. ja P. Parikas, Kuninga tän. 1.
Peeglitööstus ja äri A. Luberg ja Ko., Uus tän. 28.
Pildiraami tööstus ja äri J. Klaussen, Dunkri tän. 3.
Pildiraamatud lastele, J. Ploompuu, Nunne tän. 11.
Piimasaaduste kauplus „Estonia" P. K. Üh., Jaani t. 4, Müüriwahe tän. 20, Narwa m. 42, Tarabella t. 28.
Plekkasjade äri ja plekksepp E. Hurwitsch, Lai tän. 4.
Papitööstus ja -äri a.-s. Räpina papi- ja paberiwabriku kontor Maakri tän. 2, Wõrgu tän. 27.
Pesukoda, Tallinna aurupesumaja o.-ü. Narwa mnt. 19.
Päästeselts, Balti päästeselts, A.-S. Wana Sadama tän. 5.
Patis... E. Tamberg, Pikk tän. 15.
Puuwilja essentsid, siirupid, kulinaar-maitseained ja konserwid A.-S. „Akwa", Waimu tän. 1.
Puuwiljakauplus Feldt, R., Jäger, A., Harju tän. 45.
Puupapiwabrik Põhja paberi- ja puupapiwabr. A.-S., S. Tartu m. 86-88.
Puutreial a.-s. „Massiprodukt", S. Tartu mnt. 61-d.
Püsside töökoda Passup, W. Karja t. 3.

Põutööriistade ärid.

E. A. Wirkhaus, W. Karja t. 1, t. 5.
A.-s. Schneider ja Ko., Wiruwärawa puiestee 19.
„Osta" a.-s., „Estonia" puiestee.
Kr. Saar ja Ko., Wiruwärawa pst. 27.
Raadio aparaadid ja osad Tormolen ja Ko., Harju tän. 37.
Raamatukauplus J. Ploompuu, Nunne tän. 11. Telef. 23-59.
Raamatuköitmise äri. Nunne t. 11.
Rätsepa äri M. Johanson, Lühikejalg nr. 6, telef. 30-89.

Raud- ja teraskaubad.

F. Wachtmeister, S. Tartu mnt. 1.
Schneider ja Ko., Wiruwärawa pst. 19.
Reisibüroo „Eesti Reisibüroo" A.-S., Pikk tän. 6, telef. 20-20.

Riidekauplused.

A. Mäeberg, Estonia all nr. 10.
R. Reichmann, Pikk tän. 25.
Riidekauba ladu Eesti teaatri „Estonia" all nr. 10.
Restoraan „Ernest", Wiru tän. 13.

Rohu- ja wärwikauplused.

E. Günther, Kuninga tän. 8.
Saapakauplus M. Dubas, Jaani t. 6.
Saapaliistu tööstus „Kalew", Uus Kalamaja tän. 9-a.
Saun, K. Saarmann, Paldiski m. 3.
Sawitööstus J. Oha, Õle tän. 27.
Sepikoda W. Kesker, Kotsebue tän. 2.
Shokolaadi ja marzipani wabrik Georg Stude, Pikk tän. 16.
Sissesõidu hoow E. Heinrichson, Suur Pärnu mnt. 5.
Sukawabrik O. Kilgas, Prii tän. 3.
Söögimaja P. Niimann, Apteegi t. 5.
Speditöör J. Linde, Merepuiestee 15.
Spordiasjade äri o.-ü. „Esto", Pikk tän. 47, telef. 10-02.
Talurahwa kauplus, Tallinna Eesti majandusühisus, S. Pärnu m. 30.
Tapeedi äri, J. Ploompuu, Nunne 11.
Telliskiwi, ahjupottide ja sawinõudetehas, Õle tän. 27.
Tindid, Tuschid, tempel- ja rotaatorwärwid, kirjalakid jne. A.-S. „Odor", Kiwimurru t. 2, telef. 4-98. Kauplus ja ladu S. Karja tän. 20, telef. 14-23.
Trikoo ja sukawabrik O. Kilgas, Prii tän. 3.

Toidunainete kauplus T. Kaarmann, Raekoja plats 8.
Tõldsepp A. Berg, Narwa mnt. 19.
Tööriistade äri, F. Wachtmeister, S. Tartu mnt. 1.
Trükikoda „Ühiselu“, Pikk tän. 42.
Tubaka tehas A. Reier, Pirita tee 6-b.
Tuletikuwabrik J Trumm ja Ko., A.-S., S. Pärnu mnt. 82.

Tsementasjade tööstused.

J. Wanaweski, Telliskiwi tän. 4.
Tündersepp J. Pent, Alam-Luha t. 5.
Wahetalituse kontor Julius Kühle, Wiru tän. 2, telef. 14-35.
Wasewalamise tööstus J. Mittus, Ülem-Sõja tän. 31.
Wanaasjade kauplus E. Müürsepp, Wana Posti tän. 7.
Wärnitsa, wankrimäärde ja linaõli-tööstus „Extraktor“, Telliskiwi t. 9, kontor S. Kloostri tän. 18.
Weoautod A.-S. „Osta“, Estonia puiestee 27.
Weoaut. J. Linde pärijad, Merepst. 15.
Wihmamantlid, wahariided S. Kull, Wana Posti tän. 8.
Wiiliwabrik ja -äri Tallinna willi-wabrik, Suur Karja tän. 16.
Willaketraja Tallinna mehaan. kudumisewab. ühisus, Weerenni t. 21, kontor Kinga tän. 3.
Wutkaabud, P. Tomp, Heeringa 4.
Wineeriwabrik A.-S. A. Luther, S. Pärnu mnt. 27.
Wõõrastemaja „Kuld Lõwi“, Harju 40.
Worsti ja lihakonserwi tööstus „Estonia“, S. Tartu mnt. 79.

Wabrikute walitsused ja esitused.

Hiiu Kärdla kalewiwabriku walitsus, Pikk tän. 8.
Kreenholmi puuwilla manufaktuuri osaühisuse peawalitsus, Pikk t. 68.
Aniliin-wärwiwabriku Kolle ja Ko. peaesitaja Eestis, Bekmann ja Ko., Pikk tän. 39.

Nõmme juht.

Linnawalitsus, Pärnu mnt. 77.
Politsei, Pärnu mnt. 32.
Postkontor, Pärnu mnt. 87.
Arst. A. Wastalu, Jaama t. 14.
Hambaarst, E. Apfelbaum, Pärnu mnt. 57.
Ämmaemandad E. Grünthal-Ewert, Põllu tän. 5.
Adwokaat, G. Härm, Jaama t 14.
Õmblusmasinate ladu „Singer“, S. Pärnu mnt.
Krediit-panga osakond, Raudtee t. 25.
Kinnitus a.-s. „Eesti Union“ agent Joh. Rennbaum, Kiwi tän. 2.
Tiisikuse wastu wõitlemise seltsi sanatoorium, Põllu tän.
Supelasutus W. Wolkmann, Waldeki tän. 24.
Aptek, Aptegi tän. 4.
Lauahoow A. Oit, Oie tän. 5.

Tartu juht.

Üldistarwilikud asutused.

Aadressilaud ja registreerimise büroo, Kompanii tän. 10.
Leitud asjade büroo, Kompanii t. 10.
Eesti rahwamuuseum, Raadi mõisa lossis. Kantselei ja arhiiw-raamatukogu, Aia tän. 42.
Eesti Karskusliit, Jakobi t. 8.
Ekspressi kontor, Küüni tän. 1.
Elektrijaam, Soola t. 34, tel. 148.
Gaasiwabrik, Aleksandri tän. 86—88, telefon 102.
Haigekassa, Aleksandri t. 46.
Tartu maak. ja rahwawäe ülem, Jaani tän. 2
Linnawalitsus, Raekojas, 2. korral, tel. 79 ja 93.
Linna ja maakonna tööbörse, Kalamehe tän. 12.
Linna hoolekande osakond, Kalamehe tän. 12.
Linna terwishoiu osakond, Gilde t. 8.
Linna koolivalitsus, Raekojas, 3. kord.
Linna tööstus- ja kaubandus-osakond Raekojas, 1. korral.
Linna maksuinspektor 1. ja 2. jsk., Rüütli tän., telef. 185.
Maakonnawalitsus, Promenadi t. 2, end. Londoni wõõrastemajas, ehk Aleksandri tän. 1, telef. 49.

Maakonna masinainspektor 1., 2. ja 3. jsk., Lai t. 33, telef. 244.
Postkontor, Rüütli t. 15, telef. 14.
Pritsimaja, Söögiturg 2, telef. 6.
Sõjawäe komisjon, Jaani tän. 6.
Riigimaade ülem, Weski t. 37.
Tapamaja, Pihkwa tän. Wana Kastani tän. lõpul, telef. 95
Töökaitse komissari 5-da jaosk. kantselei, Suurturg 10, telef. 131.
Tartu ekspresside kaastöötamise kontor, Suurturg 9.
Tartu telefoni magistraaljaam ja kõnekapid, Rüütli tän. 17.

Politseid.

Eesti wabariigi kaitsepolitsei, Tartu jaosk., Rüütri tän. 3, telef. 3-65.
Kriminaalpolitsei, Gildi t. 10, tel. 13.
Tartu-Walga prefektuur, Kompanii t. 10, telef. 154.
Linnapolitsei 1. jsk., Jaani tän. 9, telef. 23.
Linnapolitsei 2. jsk., Tähe ja Riia t. nurgal.
Linnapolitsei 3. jsk., Kalda 7, telef. 8.
Maakonnapolitsei 1. jsk., Riia tän. 77, telef. 247.
Raudteepolitsei konstaabel, Wakfalt maja nr. 4, telef. 306.

Kohtud.

Kõrgem riigikohus, Aia t. 35, telef. 31.
Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-jaosk., Weski tän. 32, telef. 130.
Rahukohtuniku 1. ja 2. jskd, Tähtwere tän. 4.
Rahukohtuniku 3. ja 4. jskd, Riia 41.
Rahukohtuniku 5. ja 6. jskd, Tiigi tän. 52.
Tartu-Wõru rahukogu kriminaal-jaoskond, Weski t. 32, telef. 130.
Tartu-Wõru rahukogu kreposti jsk., Weski tän. 32, telef. 464.
Tartu-Wõru rahukogu seltside registreerimise jaosk., Weski tän. 32.
Alaealiste kohus, Weski tän. 32.
Tartu linna waestehoolekande kohus, Kalamehe tän. 12.

Kohtu-uurijad.

Tähtsamate asjade kohtu-uurija, 1.—6. jaosk. kohtu-uurijad, Rüütli tän. 27, telef. 331.
Sõjawäe ringkonna kohtu-uurija, Jaani tän. 6.

Kohtupristawid ja prokurörid.

Tartu-Wõru rahukogu 1. jsk. kohtupristaw Sarap, Sawi tän. 1.
Tartu-Wõru rahukogu 2. jsk. kohtupristaw Pikat, Maarjamõisa t. 14.
Tartu-Wõru rahukogu 3. jsk. kohtupristaw asub Tallinna t. 67.
Tartu-Wõru rahukogu prokuröri wanema abi kabinett, Aia 35, tel. 221.
Tartu-Wõru rahukogu prokuröri wanema abi ja 1.—4. jsk. noorema abide kantsl., Aia t. 35, telef. 3-60.

Notariused.

Kallas, J., Rüüni tän. 3, telef. 450. Erakorter Puiestee tän. 64.
Siska, A., Suurturg 12, telef. 47.

Haigemajad ja kliinikud.

Sisehaiguste kliinik, haigete wastuwõtmine igal ajal, ambulants äripäewiti 9—10, juhataja: prof. E. Masing, Toomemäel, telef. 73.
Haawakliinik, haigete wastuwõtmine igal ajal, ambulant äripäewiti 9—10, juhataja prof. K. Konik, Toomemäel, telef. 126.
Naistekliinik ja sünnitajate ja haigete wastuwõtmine igal ajal ambulantsis äripäewiti ½12—1. Röntgeni kabinett, juhataja: prof. J. Mõlander, Toomemäel, telef. 145.
Hospidal-haawakliinik, haigete wastuwõtmine igal ajal, ambulants äripäewiti 10—1, juhataja: prof. R. Wanach, Maarjamõisa wäljal, telefon 342.
Hospitaal-sisehaiguste kliinik, haigete wastuwõtmine igal ajal, ambulants äripäewiti 11—12, ajut. juhataja: prof. L. Puusepp, Maarjamõisa wäljal, telef. 255.
Närwikliinik, haigete wastuwõtmine igal ajal, ambulants äripäewiti 11—12, juhataja prof. L. Puusepp, Maarjamõisa wäljal, telef. 255.
Waimuhaigete kliinik, haigete wastuwõtmine igal ajal, ambulants iga päew 11—12, juhataja: prof. k. t. M. Beresowsky, Tallinna t. 46 ja Puiestee tän. 1. telef. 52.

Silmakliinik, ambulants äripäewiti 8—10, juhataja: prof. E. Blessig, Maarjamõisa ja Wallikraawi tän. nurgal, telef. 398.

Lastekliinik, ambulants ja nõuandekoht emadele, äripäewiti 9—11, juhataja: Dr. med. A. Lüüs, Weski tän. 6, telef. 461.

Dermatoloogia- ja weneroloogia-polikliinik, haigete wastuwõtmine äripäewiti 12—1, juhataja: prof. A. Paldrock, polikliin. hoone, Jakobi 2.

Lepramaja (pidalitõbiste) „Muuli", Weeriku alewis, juhataja: prof. A. Paldrock, Muuli talu, Weeriku al.

Sisehaiguste polikliinik, haigete wastuwõtmine äripäewiti 2—4, juhataja: prof. H. Koppel, Jakobi t. 2.

Kõrwa-, nina- ja kurguhaiguste polikliinik, haigete wastuwõtmine esmasp., kolmap. ja laup. 2—4 ajut. juhataja: prof. H. Koppel, Jakobi 2.

Tiisikushaigete nõuandekoht, wastuw. esmasp. ja kolmap. 2—5, Jakobi 2.

Linna haigemaja, haigete wastuwõtmine 10—12 ja 5—7, hädakordadel igal ajal, Lina tän. 4 ja 6.

Linna haigemaja külgehakkawate haiguste jaoskond, Aleksandri tän. 86.

Linna haigemaja suguhaig. meester. jaoskond, Aleksandri t. 86, tel. 121.

Linna haigemaja suguhaig. naister. jaoskond, Puiestee tän. 87, tel. 56.

Linna koolide ambulants, Kalamehe tän. 12.

Hamba- ja suuhaiguste kliinik, Rüütli tän. 25, telef. 325.

2-se diwiisi laatsaret, Uus Sawi tän. 8—10, Sw. teskj.

Raudtee terwishoiu 3. abijaoskond, haigete wastuwõtmine iga päew 9—10, Wiljandi tän., waksali maja.

Mellini haigemaja ja põetajate kool, haigete wastuwõtmine igal ajal, ambulatoorium — Dr. Feldbach; haawahaigused 9—10; Dr. Meyer: naistehaigused 9—11 ja 6—7; Dr. Moritz: sisemised haigused 11—12; Dr. Vogel: silmahaigused 8—9; Dr. v. Zeddelmann: haawahaigused 10—12, Dr. v. Zeddelmann: kõrwa-, nina- ja kaelahaig. 6—7. Röntgeni kiirtega läbiwaatamine 11—12, Aia tän. 36, telefon 552.

Arstid.

Dr. Fischer, E., sisemised-, närwi-, laste- ja külgehakkawad haigused, kõnet. 9—11 ja 5—6, Tähe tän. 42.

Dr. Jüriado, K., kõrwa-, kurgu- ja ninahaigused, Holmi t. 12, kõnet. 10—12 ja 4—5.

Dr. Kroll, G., sisemised ja lastehaigused, kõnet. 9—10 ja 4—5, Wene tän. 2, tel. 311 (linnaarst).

Dr. prof. Konik, K., haawahaigused, Lai tän. 34, kõnet. 3—4. (Ülikooli haawakliiniku juhataja.)

Dr. Kornel, Gustaw, naha- ja suguhaigused, Oa tän. 4.

Dr. Kuriks, O., Dr. med., silmaarst, 10—12 ja 4—6, Promenadi tän. 3, telef. 8—54.

Dr. Lüüs, A., prof., lastehaigused, Wallikraawi t. 4, tel. 2-60, kõnet. k. 4—5 ülikooli lastekliiniku juh.).

Dr. Paldrock, A., prof., naha- ja suguhaigused. Tähe t. 7, (dermat. ja weneroloog. polikliiniku ja leepramaja „Muuli" juhataja). Kõnet. 10—11 ja k. 6 p. l.

Dr. Puusepp, L. prof., närwihaigused, närwikliinik, Maarjamõisa wäljal, (närwikliiniku juhataja).

Dr. Reinhold, K., kõrwa-, kurgu- ja ninahaigused, Peterburi t. 6.

Dr. J. Sikk, Narwa t. 17. Kõnet. 10—12 ja 5—7. Naha-, närwi- ja sisehaigused. Kosmeetika.

Dr. Silbermann, H., sisemised, suuõõnsuse ja hambahaigused, kõnet. 10—11 ja 5—6, Pepleri tän. 17.

Dr. med. E. Terrepson, naha- ja suguhaigused ja urologia, Lutsu t. 2, telef. 12-24.

Dr. Vogel, Karl, silmaarst, Wana t. 2, tel. 8-61, kõnet. 10—1 ja 4—5.

Dr. Soans, T., närwi- waimuhaig., Tallinna t. 46—48, telef. 52. Wastuwõt. 11—12, kui kodus, igal ajal.

Dr. Wäärsi, Ida, naistehaigused ja sünnitusabi, Pepleri t. 6, tel. 5-89. Kõnet. 10—11 ja 4—5.

Dr. Johannes Waldmann, hamba- ja suuhaigused. Kõnet. 12—3 ja 7½—8½, Pepleri t. 21.

Dr. Arwida Waldmann, sisehaigused. Kõnet. 9—11 ja 4—6, Pepleri tän. 21, krt. 1.

Dr. Zimmermann, W., seedimisorgaanide haigused, uroloogia ja igasugused analüüsid, kõnet. 12—1 ja 4—5, Tähe tän. 5.

Loomaarste.

Heinrich, Gustaw, Tallinna tän. 2.
Ploom, August, Puiestee t. 90, k. 7.
Saral, Karl, Wene tän. 22.

Hambaarste.

Bulgakow, W., Pepleri tän. 18.
Hambakliinik, Rüütli tän. 25.
Lipping, P., Riia tän. 45, kõnet. 10—1 ja 3—5.
Roht, A., Tähe t. 37 kõnet. 10—1 ja 6—7.
Saarepera, J., Rüütli 23, kõnet. 9—6.
Waldmann, J., Pepleri t. 21, k. 1.

Ämmaemandaid.

Eller, A., Kalda tän. 1.
Kamsen, E., Jaani tän. 15.
Laabe, A., Lodja tän. 5—4.
Liibusk, E., Raatuse tän. 12—4.
Soosaar-Grünwald, E., Pihkwa t. nr. 5—2.

Masseerijaid.

Feigenbaum, M., Kroonuaia tän. 36, krt. 6.
Kamsen, E., Jaani tän. 15—3.
Meyer, Anna, Tähe tän. 75—2.

Adwokaate.

Hartmann, W., wann. adw., Wana tän. 2.
Jans, Johan, wann. adw., kõnet. 3—4, Jakobi tän. 34.
Kriisa, J., Jaani t. 2.
Laur, J., Rüütli t. 9.
Maim, N., Wabriku tän. 1.
Olesk, Lui, wann. adw., Rüütli t. 11.
Si[illegible], Karl, wann. adw., Rüütli tän. 4—3.
Sumbak, wann. adw., Tiigi tän. 27.

Koolid.

E. W. Tartu ülikool, Jaani tän., t.-l. 1-47, kantseleid awatud 11—2 äripäewiti.
T. N. K. S. Tütarlaste gümnaasium, Wiljandi tän. 5, tel. 1-11.
Tütarlaste gümnaasium, Riia tän. 12, tel. 2.
Treffneri gümnaasium, juhataja: K. Treffner, Rüütli tän., wastu postkontori, tel 53.
Kaubanduskooli ühiskommerts-gümnaasium, Fortuna tän. 6/12.
Tartu poegl. reaalgümn., Riia tän. 121-a.
Tartu tehnika ühisgümnaasium, Tolstoi tän. 4.
Tartu linna õhtu-gümnaasium, Riia tän. 107.
Tartu linna Saksa ühisgümnaasium, Lai tän. 28.
Wene era-ühis-humanitaargümnaasium, Munga tän. 12.
Saksa ühisgümnaasium, Jakobi t. 13.
Walteri era-gümnaasium, juhataja: A. Walter, Magasini tän. 3—5.
Õpetajate seminar, Pepleri tän. 13, tel. Kantselei Lai tän. 28, tel. 2-25.
E. J. Selli esimene keelte kool Eestis — Eesti, Saksa, Inglise, Prantsuse, Wene ja Ladina keel mitmes astmes ja grupis, juhataja: E. J. Sell, Jaani tän. 32.
Tartu kõrgem muusikakool, Lossi tän. nr. 15, tel. 308.
Kunstiühingu „Pallas'e" kunstikool, Karlowa tän. 2.
Naisühingu käsitöö-kool, Kalamehe t. 12.
Joh. Daugulli puukool, (Aia) Jaama tän. 58.
Tartu linna puu- ja raudtöökool, Meltsiweski tän. 17, — Liiwa t. 13.
Naisseltsi majapidamise ja kangakudumise kursus, Suurturg 2.
Tartu linna tööstuskool, Kalda t. 16.
Konserwatorium, Küütri t. 5.
Wigastatud sõjameeste ühingu Tartu osakond, Jaama t. 10, tel. 3-82.
Wigastatud sõjameeste ühingu puu- ja witsatööstuse eraõpetöökoda, Peterburi t. 12.
Põllutöökool „Wahi", Wahi mõisas, 2 wersta Tartust, tel. 2-54.
Tantsukunsti kool, Lille tän. 1.
Hambaarsti kool, Rüütli tän. 25, tel. 3-25.
Mellini põetajate kool, Aia tän. 26.
Naisseltsi õppetöökoda, Jaani tän. 14.
Konserwatoorium, Küütri tän. 5.
Seminari algkool, Lai tän. 28.
Tartu linna õhtu-keskkool, täiealistele mõlemast soost, õhtutel kello 6—9, Auriku tän. 1.

Jürgensi eraalgkool, Hobuse tän. 2.
Juudi algkool, Karlowa tän. nr. 7, Aleksandri 49.
1. linna algkool, Kroonuaia t. 7-a.
2. linna algkool, Kesk t. 19, tel. 87.
3. linna algkool, Puiestee tän. 78.
4. linna algkool, Auriku tän. 1.
5. linna algkool, Karlowa tän. 48.
6. linna algkool, Hobuse tän. 2.
7. linna algkool, Karlowa 48.
8. linna algkool, Aia tän. 48.
9. linna algkool, Kewade tän. 5.
10. linna algkool, Peetri tän. 33.
11. linna algkool, Puiestee tän. 45.
12. linna algkool, Jaama tän. 28.
13. linna algkool, Fortuna tän. 20 (Wene).
14. linna algkool, Tähtwere tän. 4.
15. linna algkool, Riia tän. 107, tel. 3-47.
16. linna algkool, Salwi tän. 12.
Rätsepatööstuse ja juurelõikuse kool ning õpetöökoda, Lai tän. 33.
Tartu linna aianduse ja mesinduse kool, Puiestee tän. 45.
Tartu linna tütarlaste majapidam. kool, Karlowa tän. 48.
Tartu linna tööstus- ja majandusõpilaste kool, Karlowa tän. 48.

Aia-äri.

J. Daugull, Jaama tän. 46—50.

Aptegikaubad.

Lill ja Hakkaja, Peterburi tän. 6 ja Rüütli tän. 10.
Linna aptek, raekojas, alum. korral.

Arstiriistade kauplus.

A. Keis, Jaani tän. 7.
Automobiile müüb A. Rosenwald ja Co., Suurturg 8.

Kuld-, hõbeasjade ja kellade äri.

O. Hermann, Aleksandri tän. 2.

Elektri tarbeasjade äri.

P. Lall, Suurturg 2.

Fotograafia j. m. keemia kaubad.

Lill ja Hakkaja, Peterburi tän. 6 ja Rüütli tän. 10.

Jalgrataste ja õmblusmasinate parandus.

F. Saeberg, Peterburi tän. 35.
Import ja eksport (sisse- ja wäljawedu-) äri.
A. Laurson, Lodja tän. 5.

Kaalutööstus.

Ed. Sattelberg, Lossi t. 4, tel. 6-41.

Kinnitusselts.

„Eesti Union" A.-S., Tartu peaagentuur, Suurturg 15.

Kasukakauba ja nahkade tööstus.

„Ekt" o.-ü., Turu tän. 26.

Kellasepatöökoda.

H. Tillemann, Promenadi tän. 11.

Kiwiraiumine, hauasambad jne.

J. Jugar, Puiestee tän. 34.

Klaweritegija.

Oskar Heine, klaweriwabrik, Tähe tän. nr. 124, tel. 4-82.

Kingsepa töökoda.

Jauram, Rüütli tän. 23.

Koloniaal- ja toiduainete kauplused.

K. Taklaja, Tähe tän. 6.

Kohwik.

„Linda", Suurturg 2.

Kompweki- ja biskwiiditööstus

J. Truus, Raatuse tän. 33.

Korstnapühkimine.

K. Ölberg, Kalda tän. 17.

Köie- ja nööritööstus.

E. Puijat, Hallika tän. 3. Kauplus Poodi tän. nr. 6.

Kudruja.

R. Wiira, Pihkwa tän. 114.

Leiwatööstus.

A. Sild, Rüütli tän. 12.

Lille- ja seemnekauplus.

Joh. Daugull, Suurturg 5.

Lina- ja wiljakauplus.

Tartu Eesti Majandusühisus, Holmi tän. 14—20, tel. 10.

Liha- ja piimasaaduste kauplus.

H. Luiga, Rüüni tän. 3.
Limonadi, mõdu ja alkoholita weinide tööstus.
H. J. Lõhmus, Tähtwere tän. 15, tel. 699.

Laskeriistade äri.

Wenn. Särg (Kalew), Promenadi 2.

Maalritööstus.

J. Adler, Aia tän. 14.

Majandusline ühisus.

Lõuna-Eesti põllumeeste keskselts, Holmi tän. 12.

Masinate müük.

G. A. Wirkhaus, Narwa tän. 42.

Masinate ehitus ja parandus.

Ratnik, Pihkwa tän. 50.

Mehaanika ja lukusepa töökoda.

J. Treial, Riia tän. 4.

Metallpärgade tööstus.
E. Otsa, Kalamehe tän. 14—16.
Mööblikauplus.
O. Silber, Munga tän. 9.
Nahakauplus.
J. Klompus, Kaubahoow 9.
Nahatööstus, parkimine.
Raabu, Aleksandri tän. 114.
Nööri- ja lõngakauplus.
E. Puijat, Poodi tän. 6. **Tööstus** Hallifu tän. 8.
Õli- ja wärwikauplus.
E. Günther, Kaubahoow 26.
Õmblusmasinate kauplus.
„Singer ja Ko.", Suurturg 12.
Ortopeedia ja arstimise riistade tööstus.
J. Saks, Riia tän. 30.
„Berliini" konditorei, Rüütli t. 22.
Pandimaja.
Linna laenukassa ja müügisaal, Kiwi tän. 1.
Panga asutus.
Tall. Krediit panga osakond, Suurturg 11.
Eestimaa tööst. ja kauband. panga osakond, Suurturg 9.
Päewapilditööstus.
A. Lomp, Wana tän. 6.
Pesuõmbleja.
E. Gern, Weski tän. 26.
Pesupesija.
J. Laurson, Tähe tän. 70
Plekisepa töökoda.
Leib Spungin, Mäe ja Narwa tän. nurgal 39, omas majas, tel. 6-96.
Postmarkide äri.
E. Süüden, Rüütli tän. 12.
Pildiraamitööstus.
R. Lukk, Promenadi tän. 4.
Põllutööriistade kauplus.
G. A. Wirkhaus, Narwa tän. 42.
Prungitud asjade kauplus.
A. Eller, Uueturu tän. 24.
Punsärgi äri.
A. Enno, Raatuse tän. 2.
Raamatuköitmise tööstus.
„Postimees", Jaani tän. 11—13.
Reisuasjade ja m. peerenaha tööst.
T. Lepik ja E. Wõsu, Aleksandri 45.
Rohukauplused.
Bill ja Hakkaja, Narwa tän. 6 ja Rüütli tän. 10, rohukauba, fotograafia ja keemia laboratoorium.
E. Günther, Kaubahoow 26.
Sadulsepa äri.
T. Must, Riia tän. 17.
Saeweski ja laua wabrik
M. Gelb, Fortuna tän. 15.
Saun.
M. Jüriado, Liiwa tän. 9.
Wannid, Jaani tän. 1-a.
Sawinõude ja ahjukiwide tööstus.
W. Tillmann, Aleksandri tän. 111.
Seebi- ja küünlatööstus.
„Weronika", Peterburi tän. 40.
Sepa töötuba.
Loomaarsti teaduskonna õpesepikoda, terwete kapjate rautamine igal äripäewal kella 8—12 ja 1—5, haigete kapjade rautamine k. 10—12, Tallinna ja Narwa t. nurgal.
Sissesõiduhoow wõõrastele.
„Eestimaa", Kiwi tän. 2, tel. 64.
Spordiriistade äri.
A.-s. Balti spordi- ja wõimlemisriist. wabr. ladu, Aurulaewa t. 1.
Talurahwa kauplus.
Helene Alber, Narwa tän. 65.
Tee- ja söögimaja.
R. Willemson, Küütri tän. 8.
Tõllasepp.
D. Rähn, Karlowa tän. 73.
Treial.
J. Pedajas, Kauba tän. 11.
Trükikoda.
„Postimees", Jaani tän. 11.
Tsementsaaduste tööstus.
Promenadi tän. 2, kõnetr. 78.
Tubakawabrik.
„Helios", Uus Sawi tän. 1.
Weskikiwide tööstus.
P. Jänes, Ladumise tän. 6.
Wilditööstus.
Kadak ja Preeks (suurel ja wäiksel arwul), Narwa tän. 70 (looma-kliiniku wastas).
Worstitööstus ja maitseainete kaupl.
Hans Luiga, Küüni tän. 3, tel. 203, tööstus Fortuna tän. 14.
Wärnitsa- ja linaõlitööstus
„Astra", Karlowa tän. 63.
Wiiliraiumise töökoda.
J. Sise, Aia tän. 2.
Wõõrastemaja.
„Eestimaa". Kiwi t. 2 ja 8. tel. 64.

Narwa juht.

Linnawalitsuse osakonnad:

Perekonnaseisu amet, raekojas.
Linnawalitsus, linna raekojas.
Peakantselei, raekojas, 2. korral.
Statistika osakond, raekojas, 1. kor.
Haridusosakond, raekojas, 2. korral.
Majandus- ja kütteosakond, raekojas, 1. korral.
Tööbörse, raekojas, 1. korral.
Rahaasjanduse osak., raekojas, 1. korral.
Hoolekande osak., raekojas, 1. kor.
Tehnika jaosk., raekojas, 1. korral.
Hoolekande osak., raekojas, 1. korral.
Linna waestelaste kohus, raekojas, 2. korral.
Elektriosakond, Turu tän. 1, raekoja kõrwal.

Riigi- ja muud asutused:

Aadressbüroo, Posti tän. 36, 1. kor. (politseiülema kantselei juures).
Prefekti kantselei, 3. ringkond, Narwa jsk., Kiriku tän. 10.
Eesti punase risti Narwa komitee. Tallinna maantee 25.
Elektrijaam, Kreenholmis.
Emade ja rinnalaste kodu, Sepa t. 7.
Emade ja rinnalaste nõuande punkt, Waeselapse ja Moonaladu t. nurgal.
Kaitseliidu Narwa malewa staap, Walge t. 7.
Poliitilise poltsei komissar Narwas, Tulewiku tän. 10.
Kriminaalpolitsei, Posti tän. 36, 2-sel korral.
Kohtu-uurijad, Walge tän. 7.
Kohtupristaw, Rahu tän. 26.
Maksuinspektor, Walge tän. 7.
Maakorralduse komisjon, Westerwalli tän. 28.
Metskonna ülem, Aia tän. 2.
Piiripolitsei, Narwa punkt, raudteejaam.
Politseiülema kantselei, Posti t. 36, esimesel korral.
Politsei 1. jsk. komissar, Posti tän. nr. 36, esimesel korral.
Politsei 2. jsk., Kreenholm 31.
Postkontor, Posti t. 36, 1. korral.
Prokuröri abi, Rüütli 18.
Rahukohtunik 1. jsk. Walge t. 7.
Rahukohtunik 2. jsk., Posti tän. 36, 2. korral.
Raudteepolitsei komissari abi, raudteejaam.
Telefoniwõrgu kantselei, Walge t. 7.
Tolliwalitsus, Koidu t. 7.
Töökaitse komissar, Posti tän. 36, 3. korral.
Üldine haigekassa, Malmi tän. 1.

Arstid:

Antropow, K., Wabaduse tän. 33.
Dementjew, W., laste- ja sisehaig., Salme tän. 1.
Grigorjew, F., kirurgia, Westerwalli tän. 20.
Hölster, Irma, sisehaig., Waeselapse tän. 6.
Jakowlew, Woldemar, naiste- ja lastehaig., Westerwalli tän. 27.
Lange, Woldemar, kirurg, Röntgenikiired, Rahu tän. 12.
Lindeberg, Magnus, kõrwa-, kurgu- ja ninahaigused, Walge tän. 5.
Mõttus, H., sise- ja naistehaigused, Suur tän. 28.
Sulg, Hans, sugu- ja nahahaigused, Kraawi tän. 16.
Tennorist, E., sisehaig., Salme tän. nr. 2, krt. 6.
Tiberg, Jüri, sise- ja suguhaigused, Tallinna mnt. 5.
Reier, Wiktor, laste- ja sisehaigused, linna haigemajas, Westerwalli 27.

Hambaarstid:

Kaasikow, Salme, Suur tän. 10.
Surmilow-Rei, Klarissa, Westerwalli tän. 34.
Olew, H., Hermanni tän. 15.
Tennmann, L., Suur tän. 14.

Ämmaemandad.

Tennmann, L., Suur tän. 14.
Bergfeld, Marie, linna haigemaja.
Melmann, Natalie, Kooli tän. 6.
R. Rein-Reimann-Tammik. Sepa tän. 34.

Õigusteadlased.

Frank, F., Mäe tän. 6.
Kuusk, J., wann. adw. abi, Suur t. nr. 13.
Sass, A., eraadwokaat, Posti t. 51.

Notaariused.

Hansing, J., Westerwalli tän. 6.
Meyer, R., Suur tän. 10.

Koolid.

Rahwaülikool ja kolledz, Lai tän. 2.
1. ühisgümnaasium, Lai tän. 2.
2. Wene ühisgümn., Sepa t. 26.
Ühiskommertsgümn., Moonaladu t. 2.
Käsitöökool, Lai t. Wäike Gildi m.
1. Eesti algkool, Moonaladu t. 2.
2. " " Wabaduse tän. 14.
3. " " Posti tän. 23.
4. " " Pihkwa tän. 7, Jaanilinnas.
5. Eesti algkool, Ingeri tän. 14, Jaanilinnas.
6. Eesti algkool, Tallinna mnt. 30.
7. Eesti algkool, Kreenholmis.
8. Eesti algkool, Kalewiwabrikus.
1. Wene algkool, Eha tän. 10.
2. Wene algkool, Uus liin 1, Jaanilinnas.
3. Wene algkool, Peterburi tän. 5, Jaanilinnas.
4. Wene algkool, Linawabrikus.

Erakoolid.

Puu- ja rauatöökool, Lai tän. 8.
Naiskutsekool, Ingeri tän. 14.
Muusikakool, Lai tän. 2.
Kolledz, Lai tän. 2.
Ameerika kristl. noortemeeste ühingu keskkool, Suur t., Waasi maja.
A. Mihelsoni tütarlaste käsitöökool, Suur tän. 13.
Saksa koguduse algkool, Suur t. 3.
Hebrealaste algkool, Helsingi tän. 6.

Pangad.

Eesti Pank, Narwa osak., Suur t. 4.
Eestimaa Tööstus-Kaubanduspank, Narwa osak., Rüütli tän. 24.
Narwa ühispank, Joala tän. 11.
Narwa wastastikune krediit ühisus, Suur tän. 18.
Tallinna Krediitpank, Narwa osakond, Westerwalli tän. 6.

Haigemajad.

Linna haigemaja, Sepa tän. 34.
Kreenholmi wabr. haigemaja, Kreenholmis.
Linawabr. haigemaja, linawabrikus.
Kalewiwabriku haigemaja, kalewiwabrikus.

Ärid ja tööstuskohad.

Aptek, Malmi tän. 1-a.
Elektri tarbeasjade-äri, A. Fiegel, Wiru tän. 1.
Jahuweski P. Lemming, Uus liin 65.
Kellasepatöökoda M. Wõhma, Posti tän. 51-a.
Kinnitus a.-s. „Eesti Union" agent J. Bashkirzew, Kreenholmis.
Kompwekitööstus N. Weselow, Joala tän. 3.
Koloniaalkauplus Ed. Hansen, Suur tän. 15.
Kohwik R. Waldmann, Suur t. 19.
Kübarategija L. Grinberg, Suur 23.
Laualõikamine Kreenholmi wabriku o.-ü. Saeweski — Kulgu.

Lõngu müüb.

A.-s. „Will", Peetri t. 16/21.
Leiwategija G. Tensing, Suur t. 9.
Leiwawabrik, Uus liin 65.
Limonaaditehas G. Tensing, Wiru tän. 15.
Mannufaktuurkauplus, Posti tän. 65.
Masinaehitus ja malmiwalamine J. Helder, Raudtee tän. 10.
Nahakauplus A. Schapiro, Malmi 7.
Naha- ja saapakauplus A. Ohno, Posti tän. 51.
Nahaparkimise tööstus J. Hänilane, Raudsilla tän. 27/27.
Õmblusmasinaid müüb Singer ja Co., Suur tän. 21.
Pagari- ja kondiitritööstus A. Ertis, Suur tän. 20.
Riietekauplus G. Rumjantsew Suur tän. 9.
Riidewärwimise tööstus a.-s. „Will" Peetri tän. 16/21, telef. 161.
Saeweski S. Holtsmann, Surnuaia tän. 136.
Sepikoda S. Stepanow, Pihkwa 17.
Saun J. Semenow, Hermanni t. 5.
Sigari- ja wiljakohwi tööstus J. Roots, Peetri tän. 10-a.
Söögimaja Gümnaasiumi platsil.
Trükikoda O. Nieländer, Suur t. 1.
Wõõrastemaja E. Teder, Tallinna mnt. 6.

Narwa-Jõesuu juht.

Alewiwalitsus, Poska tän. 27.
Arst, Dr. E. Salzmann, Mere t. 6.
Algkool, Mereküla tän. 9.
Postkontor, Wana tän. 5.
Politsei konstaabel, Mereküla t. 25.
Tolliameti osakond, W. Lootsi t. 2.
Ühiskauplus, Uus tän. 2.
Ühispank, Poska tän. 27.

Pärnu juht.

Üldtarwilikud asutused.

Linnawalitsus, Wilmsi tän. 3.
Maawalitsus, Suur-Sepa tän. 16.
Politsei komissar, Posjeti tän. 12.
Kriminaalpolitsei, Posjeti tän. 12.
Rahwawäe komisjon, Malmi ja Wilmsi t. nurgal, sissek. Malmi t.
Kaitseliidu Pärnumaa malewa staap, Riia tän. 23.
Wiljandi-Pärnu abiprefektuur, Posjeti tän. 12.
Posti-telegraafi kontor ja telefoni keskjaam, Rüütli tän. 21.
Waestelaste kohus, linnawalitsuses.
Perekonnaseisu amet, linnawalitsus.
Wiljandi-Pärnu rahukogu 1., 2. ja 3. jsk. rahukohtunikud, Rüütli 19.
Pärnu linna ja maak. 1. ja 2. jsk. kohtu-uurijad, Rüütli tän. 19.
Kohtupalati prokuröri noorem abi, Rüütli tän. 19.
Wiljandi-Pärnumaa Tööinspektor, 8. jsk., asukond Wiljandi, Pärnus wastuwõtt üks kord nädalas, Malmi t., Nikolai kiriku wastas.
Linna ja maakonna maksuinspektorid, Wee tän. 17.
Pritsimaja, Elewandi tän. 7.
Maakonna wangimaja, Sillutus t. 3.
Sadamawalitsus, Walli peal.
Tapamaja, Rääma tän. 7.
Kaalukoda, turul.
Elektrijaam, Kalda tän. 4.
Haigemaja, Sillutus tän. 2
Linna saun, Riia tän.
Riigimaade ülem, S. Sepa tän.
Kohtupristaw, E. Oja, Supelus 15.
Tiisikuse wastu wõitlemiseseltsi nõuande punkt ja bakterioloogia laboratoorium, Kuninga tän. 7.

Arste.

Dr. E. Tumma, Esplanaadi t. 27 (linna haigemaja juhataja).
Dr. E. Siegel., sisem.,- naistehaigused ja sünnitusabi, Brakmanni tän. 32, telef. 269.
Dr. J. Kukk, linnaarst, naiste- ja sisemised haig., Brackmani tän. 3.
Dr. H. Uustalu, Aia t. 6 (maak. arst).
Dr. E. Kaar, Rüütli 47 (kooliarst).

Loomaarste.

K. Edur, maak. loomaarst, Aisa t. 18.

Ämmaemandad.

L. Järw, Suure Sepa tän. 4.

Hambaarste.

A. Tammann, Sääse tän. 5.
Helmi Meri-Niggol, poegl. gümnaas. taga, Wõimlemise tän. omas m.

Adwokaate.

O. Böhtlingk, wann. adw., Uus t. 6, telef. 366, kõnet. 9—10 ja 4—5.
J. Leesment, wann. adw., Aia t. 8. (linna juriskonsult).
H. Kuusner, wann. adw., Posjeti 4.

Notaariusi.

A. Tammann, Wilmsi (Nikolai t.) 7.

Maamõõtja.

H. Paas, maakonna maamõõtja, Supelus tän. 8.

Koolid.

Pärnu ühisreaalgümn., Kuninga ja Aia tän. nurgal.
Tütarl. reaalgümn., Nikolai t. 26.
Pärnu kaubanduskool, Esplanaadi pl.
Saksa õppekeelega era-ühisgümn., Tallinna tän. 1.
1. linna algkool, Riia tän. 22.
2. linna algkool, Laada plats 2.
3. linna algkool, Aleksandri tän. 1.
4. linna algkool, Pühawaimu t. 26.
5. linna algkool, Karja tän. 6.
6. linna algkool, Suure-Jõe tän. 18.
7. linna algkool, Raekülas.
8. linna algkool, Räämal, Rohu t.
9. linna algkool, Rüütli tän. 55.
Linna Wene õppekeel. algk., Põhja 1
Linna lasteaed, Põhja tän. 1.
Lastekodu, Räämal.
Käsitöökool, Nikolai tän. 4.

Trükikojad.

. Laane, Rüütli tän. 47.
„Kultuur", Hospidali tän. 14.
. Jansen, Kuninga tän. 32.
„Oma", Hommiku tän. 2.

Raamatu- ja kirjutusmaterjali kaupl.

. Karu, Rüütli tän. 47.
. Küng, Rüütli tän. 53.
W. Itter, Wee tän. 13.
Õpetajate o.-ü. „Liit", Rüütli t. 40.
„Kultuura", Rüütli tän. 26.
Emil Treufeldt, Rüütli tän. 16.
. Must, Jäneselja tän.
uiso, Jäneselja tän.
„Pärnu Postimees", Rüütli t. 51.

Pangad.

Pärnu Pank, a.-s. Rüütli tän. 44, „Endla" majas.
Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisus (Ühispank), Rüütli tän. 28.
Pärnumaa Põllumeeste Ühispank, Rüütli ja Brackmanni tän. nurgal.
Eestimaa Tööstuse- ja Kaubanduse-Pank, Pärnu osakond Rüütli tän. 36.
Pärnu Majaomanikkude Pank, Pühawainu tän. 7.

Apteegid.

„Lõwi" apteek, Wilmsi (endine Nikolai) ja Rüütli tän. nurgal.

Ärid ja tööstused.

Pärnu Majanduse Ühisus.
Kaubamaja a.-s. Heinrich Puls, Kuninga tän. 19.
Kõigesuurem ja täielikum linatööstus, Pärnu Linatööstuse a.-s., Rääma tän. 38, telef. 125.
Wärwimise ja willatööstus, Pärnu Linatööstuse a.-s., Tallinna-Posti tän. 6, telef. 124.
Kalanõude tööstus ja kauplus M. Goodwilmann, Rüütli tän. 51, telef. 335.
Riide wärwimine ja willatööstus, Karl Wichmann, Jänesselja tän. 7, telef 245.
Saapatööstus, Wigastatud sõjameeste ühisus, Pärnu osakond, Wilmsi (endise Nikolai) tän. 13 ja Jannseni tän. 49.
Saapa- ja pealmiste tööstus ja kauplus, J. Ots, Wilmsi (end. Nikolai) tän. 11.
Moodi-, saapa- ja kübarate kauplus, S. Lewin, Rüütli t. 27.
Jalanõude tööstus W. Holter, Rüütli tän. 53.
Kindlustusselts „Eesti", Pärnu osakond, Rüütli tän. 28.
Elu ja õnnetuse kinnituse a.-s. „Eesti Union" agent Martin Holter, Marja tän. 12
Riidekauplus A. Annus ja R. Blumfeld, Rüütli tän. 25.
Riidekauplus K. Koppel, Rüütli 14.
Manufaktuurkauplus J. Oja, Riia t. 50, telef. 202.
Riidekaubaladu Georg Tõlp, Rüütli tän. 33.
Mütsi-, walmisriide-, karusnahkade- ja willaseriide kauplus, P. Kiwiselg, Suure-Sepa tän. 3, omas majas, telef. 363.
Moe- ja pudukauplus, A. Laane, Rüütli tän. 20.
Ratsepa töökoda, O. Hendriksmann, Supelpargis, Suwituse tän. 6, telef. 144.
Rätsepatööstus „Artell", Ringi 11.
Esimene mehaaniline silmkude- ja paelatööstus Pärnus, Ulfsack, Kuninga tän. 25, Hospitali tän. 9, telef. 106.
Mootoritehas M. Seiler, Rääma tän., endine elektrijaam, telef. 268.
Pärnu Puutööstuse Artell, Wee t. 11.
Pärnu Esimene Rauatööstuse Artell, Munga tän. 1.
Raua- ja puutööstus- ja puusärgi kauplus, L. Mühlmann, Pühawainu tän. 10 ja 12, omas majas.
Kouhaladu L. Mühlmann, Wee tän. 10.
Pärnu naelawabrik, Pikk tän. 21, telefon 307.
Wankri- ja autotööstus, Kr. Pärn, Posseti tän. 11.
Õmblusmasinate-, jalgrataste- ja jahitarwete kauplus, O. Mikk, Rüütli tän. 45, wakjali wastu.
Õmblusmasinate ladu „Singer ja Co.", Wilmsi tän. 36.
Kiwinõude-, klaasi- ja lampide ladu, G. Abras, Rüütli tän. 45, telef. 244.
„Lõwi" apteeg rohu- ja wärwikauplus, magister F. Kestner, Wilmsi (endise Nikolai) tän. 7.
Majatarwete kaubaladu, Heinrich Graf, Jänesselja tän. 7., telef. 462.

Rohu-, wärwi- ja tapeedi kauplus, Madis Wichmann, Jaanisoni t. 44.
Majatarwete kauplus S. Goldberg, Rüütli tän. 41 ja turu peal 10, 11 ja 12.
Mööbli- ja sadulsepa tööstus ja äri, G. Glück, Wilmsi (end. Nikolai) tän. 16.
Mööbli- ja sadulsepa tööstus, J. Petri, Malmi tän. 23.
Mööbli- ja polstermööbli tööstus ja kauplus, J. Tomson, Riia t. 23.
Templitööstus H. Krisch, Wilmsi (end. Nikolai) t. 14, telef. 367.
Korgiwabrik, Wennad Auster, Roosi tän. 1.
Pärnu Korgiwabrik „Estokork", Pühawaimu tän. 2, telef. 410.

Kondiitriäri, biskwiidi- ja präänikutööstus, G. Tölp, Wilmsi (end. Nikolai) tän. 11, telef. 339.
Kondiitriäri ja kafee, Jul. Herrnberger, asut. 1869. a., Wilmsi (end. Nikolai) tän. 18.
Prillitööstus, P. Kaasik, Rüütli t. 41.
Kullasepa tööstus ja kauplus, M. Löpp, Wilmsi (end. Nikolai) t. 10.
Kuldsepa ja graweerija äri ja tööstus, J. Mitt, Rüütli tän. 32.
Foto „Estika", Rüütli tän. 53.
Foto M. Onnis, Wilmsi (end. Nikolai) tän. 20.
Wõõrastemaja „Bristol", Rüütli tän. 45.

Walga juht.

Üldistarwliikud asutused.

Walga linnawalitsus, S. Sepa t. 1.
Walga linna- ja maakonnapolitseiwalitsus, Aia tän. 18.
Kriminaalpolitsei, Aia tän. 18.
Kohtupristaw, S. Sepa t. 10.
Kaitsepolitsei, Kesk tän. 27.
Raudteepolitsei 5. jaosk. kantselei, raudteejaamas.
4. jsk. rahukohtunikud, Wabaduse t. 6.
1. ja 2. jsk. kohtu-uurijad, Wabaduse tän. 6.
Kohtupalati prokuröri 4. jsk. noorem abi, Wabaduse tän. 6.
Walga jaosk. maksuinspektor, Aia tän. 16.
Walga aktsiisi jsk. juhataja, Aia tän. 16.
Walga Eesti Panga osakond, Aia tän. 16.
Walga rahwawäe komisjon, Kesk tän. 17.
Walga maakonna metsaülema kantselei, Kaagjärwe mõisas.
Walga linna waestel. kohus, raekojas.
Maakonnawalitsus, Wabaduse tän. 6.
Walga linna hoolek. osak., raekojas.
Walga maakonna maamõõtja Kattso elab Wabaduse tän. 6.
Tollimaja, Walga raudtee waksalis.
Piiriwalwe, Uus tän. 37.
Hobuste postijaam, Herrade t. 12.

Linna ettewõtted.

Linna tapamaja, Pikk tän.
Linna haigemaja, Puiestee tän. 16.
Linna waestemaja, Mäe tän. 2/17, allub linna hoolekande osak.

Adwokaate.

E. Osso, Kesk tän. 15/17.
Th. Willa, Kesk tän. 15/17.

Notaarius.

H. Tuul, Wabaduse tän. 6.

Arste.

Elmar Grofs, Wõru tän. 6.
Dr. P. Haynberg, sise- ja lastehaig., Kesk tän. 23.
Dr. E. Jakobson, sise- ja naistehaig., Tartu tän. 8.
Dr. Müllerson, linna arst, Wabaduse tän. 26.
Dr. J. Polikowsky, naistehaig., Kuperjanowi tän. 10.
Dr. A. Tamberg, Kuperjanowi tän. 3, maakonna arst.
Loomaarst A. Morell, Kuperjanowi tän. 3.

Apteegid.

A. Rücker, Kesk tän. 4.
H. Sõrmus, Wabaduse tän. 26.

Hambaarste.

Dr. J. Goerts, Kuperjanowi tän. 10.
Dr. M. Karolin, Kesk tän. 27.

Ammaemandaid.

A. Dünter-Wilkalis, Lai tän. 16—4.
E. Lambur, Kitsas tän. 1.
A. Schinmann, Lai tän. 13.
A. Roots, Sepa tän. 1.

Koolid.

Tööstuskool, Pikk-tee tän. 4.
Poeglaste gümnaasium, Kuperjanowi tän. 8-a.
Naisgümnaasium, Wabaduse tän. 13.
Läti sega-gümnaasium, Wee tän. 1.
Saksa era-gümnaasium, Riia tän. 5.
Wene era-gümnaasium, Uus tän. 27.
1. linna algkool, Kuperjanowi tän. 53.
2. linna algkool, Lembitu tän. 23.
3. Läti algkool, Wee tän. 1.
4. Wene algkool, Uus tän. 27.
5. linna algkool, Kungla tän. 23.
6. linna algkool, Kesk tän. 3.
Eesti lasteaed, Poska tän. 23.
Lastekodu, Poska tän. 23.
Muusikakool, Wabaduse tän. 6.

Pangad ja rahaasutused.

Eestimaa kauband. ja tööst. panga osakond, Kesk tän. 15—17.
Walga pank, Wabaduse 6.
Walga 2. laenu-hoiu kassa, Kesk tän. nr. 15—17.
Eesti Pank, Walga osak., Aia tän. 16.
Kaubanduse ja tehnika kontor B. Grawe ja Ko, Wabaduse tän. 12—24.
Jahukontor Puhk ja Pojad, Wabaduse tän. 32.
Kirjutusmaterjali kaupl. A. Suur, Wabaduse tän. 26.
Ombblusmasinate kauplus Singer ja Ko, Wabaduse tän. 5.
Riidekauplus W. Neumann, Kesk tän. nr. 17.
Trükikoda E. Zimmermann, Kesk tän. nr. 27.
Wöörastemaja „Europa", Waksali tän.

Wiljandi juht.

Üldistarwilikud teated.

Riiklised asutused.

Linna politsei, Oru tän. 8.
Maakonna politsei, Lossi ja Posti tän. nurgal.
Wiljandi kriminaalpolitsei, Lossi 9.
Wiljandi kaitsepolitsei, Lossi tän. 9.
Wiljandi maak. 1. jsk. politsei, Lossi ja Posti tän. nurgal.
Raudtee politsei 6. jsk. kantselei, Wiljandi raudteejaam.
Wiljandi riigimaksuamet, Lossi 31.
Wiljandi maak. rahwawäe ülem, Lossi tän. kasiinos.
Wiljandi maak. riigimaade ülem, Wiljandi uus loss.
Tööinspektor, Tartu tän. 4.
Postkontor, Posti tän. 28.
Telefoni keskjaam, Posti tän. 11.
Hobusepostijaam, Waksali t. 4.

Omawalitsuse asutused.

Wiljandi linnawalitsus, Linnu t. 1.
Wiljandi maakonnawalitsus, Pikk 3.
Wiljandi wallawalitsus, Tartu 15.

Rahukohtunikud.

1. ja 2. jsk. rahukohtunikud, Wiljandi rahukogu majas, Posti 22.
Wiljandi-Pärnu rahukogu, Posti 22.
Wiljandi kohtupristaw, Lossi t. 6.
Wiljandi-Pärnu krepostі jsk., rahukogu majas.

Kohtu-uurijad.

1. ja 2. jsk. kohtu-uurija, Pikk t. 1.

Koolid.

Wiljandi linna gümn., Linnu t. 2.
1. linna algkool, Suurturg 4.
2. linna algkool, Suurturg 5.
3. linna algkool, Waksali tee 15.
4. linna algkool, Jakobsoni tän. 23.
Rahwaülikool, Wiljandi mõisa uus loss.
Linna lasteaed, seassamas.
Wiljandi Eesti haridusl. naisgümn., Jakobsoni tän. 36.
Wiljandi poegl. reaalgümn., Uuweski tän. 1.
Wiljandi Saksa era-ühisgümnaasium, Wäike tän. 12.

Haigemajad.

Wiljandi linna ja maak. haigemaja, Wäike tän. 6.
Wiljandi linna suguh. haigemaja, Wäike tän. 6.
Linna lastekodu, Jakobsoni tän. 1.

Arstid.

Dr. Nõges, M., sisem. haig., Kauba t. 7.
Dr. A. Liller, lastearst, C. R. Jakobsoni tän. 22-a.

Dr. T. Reimann, maak. arst, Pikk tän. 5.
Dr. Wares, Lossi tän. 35.
Dr. B. Tomson, Oru tän. 7.
Dr. Sellheim, Oru tän. 17.
Dr. Kerstens, sisem. haig., Wäike tän.
Loomaarst R. Raska, Suurturg nr. 3.
J. Lewin (närwiarst), Lossi tän. 23.
Ring, Posti tän. 28.

Hambaarstid.

Zirikson, Lossi tän. 5.
Kaur, Lossi tän. 15.
E. Lewin-Koskin, Lossi tän. 23.

Ämmaemandad.

Ermalasewa, Suurturg 1.
Joosing, Kauba t. 7.
Uerfeldt, Jakobsoni tän. 22.

Notaarius.

G. Talts, Lossi tän. 24.

Adwokaadid.

J. Lutt, Tartu tän. 14.
G. Talts, wann. adw. abi, Lutsu t. 6.
K. Baars, wann. adw., Lossi t. 22.
A. Jung, wann. adw., Jakobsoni 19.
H. Tamberg, wann. adw. abi, Lossi tän. 22.
E. Konno, Jakobsoni tän. 11.

Maamõõtja.

M. Schmidt, Leola t. 4, omas majas.

Äri- ja tööst.-kohad Wiljandis.

Apteek H. Jürgens, Suurturg 10.
Eestimaa tööst. ja kauband. panga osakond, Kauba tän. 8.
Sülsiwabrik H. Riet, Lossi t. 25.
Jahuweski J. Polikarpus, Pärnu m. 13.
Junksetööstus daamidele ja härradele A. Heinrichson, Tartu t. 5.
Kinnituse a.-s. „Eesti Union" agent G. Roosmann Lossi t. 31.
Linatööstus, Lossi tän. 41.
Masinawabrik U. Pohrt, Waksali t.
Õmblusmasinaid müüb Singer ja Co., Tartu tän. 9-a.
Päewapilditööstus J. Riet, Koidu tän. 10.
Pesuõmblemise tööstus M. Treufeldt, Tartu tän. 3.
Riidewärwimine, wanutamine, pügamine ja pressimine J. Rebane, Tartu tän. 22, telef. 56.
Rohukauplus E. Günther, Tartu t. 9.
Rohukauba ladu- ja wärwikauplus prow. G. H. Jürgens, Suurturg 10.
Saeweski J. Luts, Tallinna t. 42.
Saun J. Laidoner, Tartu tän. 47.
Tallinna Krediit panga osakond, Lossi tän. 19.
Terasasjade ja pudukauplus M. Fürst, Tartu tän. 13.
Tubaka- ja koloniaalkauplus H. Riet, Lossi tän. 25.
Tuletikuwabrik A.-S. Ed. Pohl, Waksali tän. 31.
Wasesepp H. Adamson, Posti 13-a.
Wärwi- ja rohukauplus E. Günther, Tartu tän. 9.
Wiiliraiumise töökoda M. Pärtel, Uusturg 1.
Worstitööstus J. Mutli, Tartu 10.
Wõõrastemaja „London", Tartu t. 6.

Wõru juht.

Üldistarwilikud asutused.

Linnawalitsus kõigi osakondadega, Jüri tän. 7.
Posti-telegr. kontor, Jüri tän. 38-a.
Telefoni keskjaam, Jüri tän. 38-a.
Rentei, Karja tän. 24.
Wõru jaosk. maksuinspektor, Kreutzwaldi tän. 15.
8. aktsiisi ringk. ülem, Kreutzwaldi tän. 38.
Wõru maakonna riigimaade ülem, Kasarmu tän. 5.
Wõru ja Petseri ringkonna metsa rewident, Kreutzwaldi tän. 5.
Wõru maakonnawalitsus kõigi osakondadega, Jüri tän. 12.
Wõru-Petseri prefektuur, Kreutzwaldi tän. 52.
Wõru jaosk. politseikomissar, Kreutzwaldi tän. 48.
Kriminaalpolitsei, Kreutzwaldi tän. 61
Wõru 1. jsk. kohtu-uurija, Jüri t. 31.
Wõru 2. jsk. kohtu-uurija, Jüri t. 31.
Wõru 1 jaosk. rahukohtunik, Kasarmu tän. 3.
Wõru 2. ja 3. jaosk. rahukohtunikud, Aleksandri tän. 8.
Kohtupristaw, Kreutzwaldi t. 35.

Wõru maakonna rahwawäe komisjon ja rahwawäe ülem, Kreutzwaldi 1.

Wõru maakonna kaitseliidu staap, Kasarmu tän. 1.

Wõru metskonna metsaülem, Kasarmu tän. 5.

Wõru maakonna hobuse-postijaam, Jüri tän. 12.

Wõru maak. waeswl. kohus, Jüri t. 7.

Wõru maak. loomakliinik, Jüri t. 12.

Wangimaja, Aleksandri tän. 26.

1. Eesti kinnitusseltsi Wõru osakond, Aleksandri tän. 34.

Wõru raudteejaam, umbes 2½ kilom. linnast.

Hobuse-postijaam, Jüri tän. 12.

Linna ettewõtted.

Linna aptek, Jüri tän.

Wõru linnahaigemaja, Kreutzwaldi tän. 22; haig. wastuw. igal ajal.

Linna elektrijaam, Jüri tän. 7.

Linna tapamaja, Karja tän. 2.

Linna lugemistuba, Jüri tän. 7.

Maamõõtjad.

Maakonna maamõõtja J. Kääparin, Jüri tän. 21.

Wanem maamõõtja J. Luik, Liiwa 16.

Noorem maamõõtja A. Rosenberg, Petseri tän. 5.

Adwokaate.

Beick, W., wann. adw., Tartu tän. 21.

Sassian, J., wannut. adw., Kasarmu t. 3. telef. 1—25.

Luik, P., eraadw., Kreutzwaldi tän. 41.

Joab, J. ja Arak, E., eraadwokaadid, Jüri tän. 26.

Notaarius.

Sermat, A., Kasarmu tän. 3.

Arstid.

Dr. Mälton, J., Wõru maakonnaarst, Wabaduse tän. 13.

Dr. Kolon, sise- ja suguhaig., Wabaduse tän. 13.

Dr. Lutzuver, A., naistehaig., Jüri 17. Röntgeni ja elektroterapia kabinet.

Pelowas, J., Wõru maakonna loomaarst, Tartu tän. 7.

Hambaarste.

Kusmenkow, M., Jüri tän. 17.

Suursaar-Lindeberg, Linda, Jüri 26-a

Sirk, A., Tartu tän. 17.

Ämmaemandad.

Reismann, M., Kreutzwaldi tän. 28.

Tannebaum, P., Kreutzwaldi tän. 16.

Jahu, O., Wabaduse tän. 5.

Koolid.

Õpetajate seminar, Turu tän. 1.

Poeglaste reaalgümn., Jüri tän. 42.

Tütarlaste reaalgümn., Jüri tän. 42.

Linna poeglaste algkool, Karja t. 22.

Linna 1. sega-algkool, Jüri tän. 39.

Linna 2. sega-algkool, Turu tän. 1.

Muulaste algkool, Pargi tän. 3.

Äri- ja tööstusettewõtted Wõrus.

Aptek B. Kerick, Kreutzwaldi tän. 15.

Jahuweski M. Judeikin, Wabriku t. 6

Jalanõude kauplus J. Pantalon, Jüri tän. 18.

Kinnitus A. S. „Eesti Union" agent Tallinni Krediit Panga osakonnas, Jüri t. 16-a.

Kaubatarwitajate ühisuse segakauplus, Jüri tän. 20-b.

Kellasepaäri Julius Tibbing, Jüri t. nr. 16, telef. 133, kulla-, kella-, optika-, elektri-, õmblusmasinate, jalgrataste, laskeriistade tööst. ja kaupl.

Liha, worsti ja loomade eksport, E. Tuhk, Jüri tän. 11.

Lauawabrik M. Kõrge, Suur Põllu t.

Moe- ja pudukauplus, A. Steinmann, Kreutzwaldi tän 26, metallpärgade ja walatud raudriistide esitus.

Mehaanika töökoda A. Eiche, Kreutzwaldi tän. 36.

Pank. Tallinna Krediit panga osakond, Jüri t. 16-a.

Saun E. Jaason, Karja tän. 40.

Telliskiwitehas ja laualõikus, Kasarmu tän. 5.

Tubaka- ja koloniaalkauplus E. Eber, Tartu tän. 9.

Worsti- ja lihakauplus H. Ziehr, Kreutzwaldi tän. 41.

Wõõrastemaja „London", Kreutzwaldi tän. 52.

Õmblusmasinate ladu Singer ja Co., Kreutzwaldi tän. 19.

Rakwere juht.

Üldtarwilikud asutused.

Linnawalitsus, Tallinna tän. 5.
Linna haigemaja, Tallinna t. 44.
Maakonnawalitsus, Kadrina tee.
Postkontor, Tallinna tän. 28.
Eesti panga osakond (end. rentei), Tallinna tän. 3.
Pritsimaja, Pikk tän. 51.
Ak[illegible]walitsuse 3. ringk., Kauba t. 6.
Riigimaade ülem, Rakwere mõis.
Maksuinspektor, Waksali t. 32.

Politsei jaoskondade kantseleid.

Prokuratuur, Pikk tän. 46.
Rakwere linnapolitsei, Rohuaia t. 11-a.
Kriminaalpolitsei, Tallinna tän. 38.
Maak. politseiwalitsus, Rohuaia tän. nr. 11-a.
Rakwere-Paide rahukogu, Rohuaia 8.
Rakwere-Paide 1. jsk. rahukohtunik, Tallinna tän. 47.
Rakwere-Paide 2. jaosk. rahukohtunik, Tallinna tän. 47.
Rakwere-Paide 1. jsk. kohtu-uurija, Tallinna tän. 47.
Rakwere-Paide 2. jaosk. kohtu-uurija, Tallinna tän. 47.
Rakwere wangimaja, Rohuaia tän. 6.
Rahwawäe komisjon, Weemi tän. 1.
Linna komandantuur, Weemi tän. 1.
Rakwere ühine haigekassa, Pikk t. 32.
Loomakliinik, Laada tän.

Arstid.

Martinson, Johanna, naishaig., Pikk tän. 13.
Hoffman, Ed., sünnit. abi, Pikk t. 58.
Lepp, O., Waksali tän. 19.
Oja, W., Parkali tän. 9
Wiren, R., linnaarst, Tallinna t. 25.
Dr. Tiiwas, Pikk 20, Silberbergi m.
Haho, J., maak. arst, Pikk tän. 30.
Loomaarst H. Heinrichson, Wilmsi pst., loomakliinik.

Adwokaadid.

Waldmann, E., Pikk tän. 27.
Haho, K., Weski tän. 4.
Kü[illegible], G., kohtupristaw, Waksali t. 29.
Tenneberg, A., notaarius, Tallinna 12.
Kruuse, Nikolai, wann. adw., Pikk 13.
Kutti, Martin, Pikk tän. 46.
Mägi, W., Pikk tän. 30.
Leps, A., Lai tän. 7.

Hambaarstid.

M. Juurik-Gerberson, Tallinna t. 8.
Z. Zlaff, Tallinna tän. 6, wastuwõtmine 9—1 ja 4—6.

Ämmaemandad.

R. Ajastu, Tallinna tän. 50.
K. Normann, Pikk tän. 17

Maamõõtja.

Pajos, E., Pikk tän. 72.

Äri- ja tööstusettewõtted Rakweres.

Linna aptek, Pikk tän. 14.
Hõbe- ja kuldasjade kauplus H. Stahlberg, Tallinna tän. 18.
Kinnitus A. S. „Eesti Union" agent Joh. Kadaja, Linnawalitsuses.
Lu[illegible]atöökoda W. Mannow, Aleksandri tän. 8.
Linawabrik, Wabriku tän.
Majanduse ühisus, Lai tän. 19.
Õmblusmasinate ladu Singer ja Co., Tallinna tän. 25.
Puusärgitööstus W. Kuldwere, Pikk tän. 37.
Rauakauplus G. Limberg, Tallinna tän. 22.
Seeweski T. Saarepera, W. Põllu 6.
Saun K. Kallas, Sauna tän. 3.
Tärklisewabrik „Wiru", Konstantini 3
Tärwi- ja segakauplus Haase ja Niländer, Pikk tän. 3.
Worstitööstus J. Baumann, Rohuaia tän. 13.
Wõõrastemaja „Euroopa", Lai t. 26.

Paide juht.

Üldtarwilikud asutused:

Linnawalitsus, Turu pl. 9.
Linna haigemaja, Aia tän. 16.
Rahwaraamatukogu, Pikk tän. 30.
Posti-telegraafi kontor, Pikk tän. 17.
Pritsimaja, Lai tän. 3.
Elektrijaam, Prääma mõis.
Järwamaa riigimaksu amet, Tallinna tän. 6.
Aktsiisi 2. ringkond, Waimu tän. 13.
Järwa maakonna telefoni-telegraafi wõrk, Pikk tän. 17.
Rahwawäe ülema kantselei, Turu plats 6.

Järwa maawalitsus, Tallinna tän. 6.
Järwa maakonna haigemaja, Pärnu tän. 10.
Linna haigemaja, Wäike aia tän. 14.
Kriminaalpolitsei, Tallinna tän. 10.
Riigimaade ülema kantselei, Weski tän. 10.
Eesti Pank, P. O., Turu platsil.
Järwa kaitseliidu ülema kantselei, Tallinna tän. 24.
Kohtu-uurija, Nüütli tän. 8.

Adwokaadid:

Krafft, Walter, Tallinna t. 22, telef. 122.
Era-adwokaat Rudolf Lepp, Turu plats 3.
Notaarius Joh. Wihalem, Pärnu tän. nr. 24.

Arstid:

Dr. P. Naaris, Tiigi tän. 7. Järwa maakonna terwishoiuosakonna juhataja. Maakonna tütarlaste ja poeglaste reaalgümnaasiumi, wangimaja, riigiteenijate usaldusarst.
Dr. G. Leisner, Kõrwa, nina, kurgu, sisemised ja hingamise haigused, Weski t. 12, telef. 113.
Dr. K. Sööt, linna haigemaja juhataja, linnaarst, Lai tän. 10.
Hambaarst Wöörmann, Turu pl. 3.
Loomaarst G. Raudsepp, Pärnu t. 15.

Ämmaemandad:

Laaberg, Pikk tän. 23.
Estental, Pikk tän. 11.

Koolid:

Paide ühisgümnaasium, Posti tän. 72.
Paide Saksa õppekeelega era-reaalgümnaasium, Pärnu tän. 39.
Paide linna algkool, Tallinna tän. 14.
Lastekaitse ühingu lasteaed, Pärnu tän. 41.
Kunstkäsitööde õpetaja pr. M. Laas, Pärnu tän. 24.
Kunstkäsitööde õpetaja prl. A. Neumann, Wäike Aia tän. 13.

Raamatukauplused:

Kaubatarwit. üh. „Iwa" raamatuosakond, Pikk tän. 1.
H. Seidelberg, Pärnu tän. 6.
H. Leesment, Turu plats 13.

Äri- ja tööstusettewõtted Paides:

Aptek Lindke, Turupl. 13.
Jahitarbete ja uuride kauplus, E. Laas, Turuplats 11.
Kaubatarwitajate ühis. „Iwa" kauplus, Pikk tän. 1.
Kinnitus A. S. „Eesti Union" agent Karl Hebius, Pärnu t. 30.
Kompweki- ja biskwiiditööstus H. Trautmann, Tallinna tän. 10.
Lihakauplus Joh. Bergmann, Pikk 2.
Nahakauplus J. Schwarz, Pikk tän. 2.
Nahawabrik H. Kõwa, Parkali tän. 14.
Pleki- ja pudukauplus A. Judelowitsch, Pärnu tän. 6.
Saeweski H. Kõwa, Parkali tän. 14.
Singer ja Ko., õmblusmasinate müük, Turu plats 10.
Ühispank, Tallinna tän. 10.
Wiina- ja jahuweski O. Simson, Parkali tän. 4.
Wõõrastemaja „Grand", Telliskiwi 4. telefon 116.

Kuresaare juht.

Üldtarwilised teated:

Linnawalitsus, Kubermangu tän. 1.
Linna politsei, Kubermangu tän. 14.
Maawalitsus, Lossi tän. 1.
Maapolitsei, Kubermangu tän. 14.
Kriminaalpolitsei, Kubermangu t. 14.
Kaitsepolitsei, Allee tän. 4.
Rahwawäe komisjon, Pikk tän. 42.
Rahukohtunik P. Parts, Uus tän. 5.
Posti-telegraafi-telefoni kontor, Kubermangu tän. 8.
Riigimaade ülem, Kubermangu t. 7.
Maakonna metsaülem, Kubermangu tän. 23.
Maksuamet, Kubermangu tän. 14.

Linna ettewõtted.

Elektrijaam, Tolli tän. 12.
Saaremaa maakonna haigemaja, Toris, Loode mnt. ääres, telef. 23.
Waestemaja, Waestemaja tän. 9.
Rinnalaste kodu, Kubermangu t. 5.
Linna lasteaed, Kubermangu t. 23.

Arstid.

Dr. Russow, K. S., linnaarst, Pargi tän. 6.
Meierzejewsky, J., Allee tän. 11, naisarst.
Dr. Martinson, H., maakonnaarst, Pargi tän. 2.

Dr. Hoffmann, W., Kuresaare jaoskonnaarst, Kohtu tän. 14.
Dr. Favore, J. S., Sadama t. 23.

Hambaarst.

Berendson, A., Kauba tän. 12.

Silmaarst.

Lachschewitsch, T., Pikk tän. 59.

Ämmaemandad.

Pielbusch, E., Uus tän. 14.
Lember, S., Suur Põllu tän. 10.

Loomaarst.

Stange, G., Pikk tän. 23.

Adwokaadid.

Wann. adw. Stakelberg, Kubermangu tän. 10.
Jõeäär, A., Lossi tän. 3.

Kohtud.

Saaremaa 1. ja 2. jaoskonna rahukohus, Lossi tän. 2.
Saaremaa maamõõtja rewident, Komandandi tän. 1.
Notaarius Lulla, A., Pargi t. 5.

Koolid.

Saaremaa ühisgümn., Kohtu t. 19.
Saksakeelne era-ühishumanitaargümnaasium, Pikk tän. 26.
Linna algkool, Kubermangu tän. 3.
Prl. A. Reichardi eraalgkool, Uus Romassaare tän.
Kuresaare merikool, S. Põllu t. 4.
Ehitus-instruktorite kool, Kohtu t. 22.

Ärid ja tööstusettewõtted Kuresaares.

Apteek A. Allik, Turu tän. 4.
Autojuht F. Laht, Lossi tän. 10.
Jc ju- ja saeweski, J. Kahu ja Ko., kontor Kauba tän. 16.
Kinnitus A. S. „Eesti Union" agent A. Hallik, Kauba t. 7.
Kirjastusühisus „Saaremaa", Pruuli tän. 1.
Majandusühisuse segakauplus, Kauba tän. 10.
Mehaanik, F. Wachstein, Uus t. 47.
Mudasupelusasutus, Allee tän. 11.
Notaarius, A. Lulla, Pargi tän. 5.
Õmblusmasinate ladu Singer ja Ko., Kubermangu tän. 6.
Rauakauplus, K. Bergmann, Lossi tän. 5.
Raamatukauplus, T. Liiw, Pruuli tän. 9.
Tarwit. ühisus, Kohtu tän. 1.
Trükikoda, O. Liiw, Pikk tän. 6.
Ühispank, Lossi tän. 11.
Wärwimise töökoda, A. Kiit, Suure-Sillal.
Willa-, jahu- ja saeweski, Parkali tän. 2.
Wõõrastemaja „Kuld oda", Lossi tän. nr. 9.

Haapsalu juht.

Üldtarwilikud teated.

Linnawalitsus, Kooli tän. 2.
Linna-, maakonna- ja kriminaalpolitsei, Wiedemanni tän. 26.
Rahwawäe komisjon, Kalda tän. 37.
Lääne maakonna Haapsalu jaoskonna rahwawäe ülema kantselei, Kalda tän. 37.
Kaitseliidu staap, Karja tän. 6.
Posti-telegraafi kontor, Kalda t. 8.
Riigimaade ülem (Lääne maakonna), Jaani tän. 6.
Waestelaste kohus, Kooli tän. 2.
Tallinna-Haapsalu rahukohus, Saue tän. nr. 18.
Kohtu-uurijad, Wiedemanni t. 15.
Maakonnawalitsus, Suur Lossi t. 42.
Maakonna metsa ja saarte rewident, Wõnnu tän. 3.
Eesti panga Haapsalu osakond, end. rentei, Karja tän. 27.
Tallinna Krediitpanga osakond, Turuplats 4.
Eestimaa tööstuse ja kaubanduse panga jaoskond, Karja tän. 6.
Maksuinspektorite kantselei, Kooli t. 3.
Wangimaja, Wiedemanni tän. 16.
Pritsimaja, Karja tän. 20.
Haapsalu telefoni keskjaam, Kalda tän. nr. 8.
Maakonna haigemaja, Waba tän. 8.

Arstid.

Dr. Alwer, H., Saue t. 9. Sisemised ja närwihaigused.
Dr. Parker, Joh., Läänemaa haigem. Eriala: Ortopäädia, haawa-, kõrwa-, nina- ja kurguhaigused.

Reikmann, K., linnaarst, Kreutzwaldi tän. 6.
Dr. Riesenkampf-Lindström, L., Saue tän. 16, telefon 43.

Hambaarstid.

Aleksejewa, Kooli tän. 7.

Loomaarstid.

Erler, M., Jaani tän. 6.
Jakowlew, Metsa tän. 4.

Koolid.

Läänemaa ühisgümnaasium, Kalda 6.
Haapsalu 1. algkool, Ehte t. 14/16.
Haapsalu 2. algkool, Wiedemanni tän. nr. 20.
Saksa erakool, Lossi tän. 41.

Mitmesugused ametid.

Akermann, J., notaarius, Wiedemanni tän. 24.
Korris, A., adwokaat, Wiedemanni tän. 23.
Aptek, ühisaptek, Turuplats 7.
Eestimaa tööst. ja kaubanb. panga osakond, Ehte tän. 2.

Kellade, prillide, kuld- ja hõbeasjade kauplus ja parandus töökoda M. Riimann, Posti t. 11.
Kinnitus A. S. „Eesti Union" agent Hugo Kimberg, Sadama t. 19.
Kompwekitööstus J. Kiismann, Wilkeni tän. 4.
Linna saeweski, tapamaja hoowis.
Mehaanikatööstus, J. Lapmann, Uus tän. 16.
Raha- ja wanaraua kauplus B. Joffe, Karja tän. 24.
Päewapilditööstus J. Grünthal, Karja tän. 27.
Raamatu- ja kirjutusmaterjali kaupl. „Lääne", Karja tän. 14.
Riidewärwija K. Ett, Sadama t. 31.
Singer ja Ko. õmblusmasinate kauplus, Karja tän. 27.
Supelusasutus, Suure Mere tän. 20.
Tubaka- ja segakauplus A. Prikk, Posti tän. 6.
Willa- ja jahuweski W. Medell, Mä tän. 8.
Wõõrastemaja „Salong", Turupl. 6.

Petseri juht.

Linnawalitsus, Turuplats 16.
Maawalitsus, Butorka tän. 2.
Kaitse- ja kriminaalpolitsei, Pihkwa tän. 27.
Postkontor, Turuplats 8.
Matjuamet, Tiigi tän. Karlsoni m.
1. jaosk. Rahukohtunik, Riia tänawal, Remmeli maja.
2. jaoskonna rahukohtunik, Pihkwa tän. 16.
Kohtu-uurija, Pihkwa tän. 16.
Arst J. Kelder, Aia t. oma maja.
Loomaarst G. Swidinsky, Walsali t. Dondukowi m.

Adwokaat A. Warul, Wõru tän. 5.
Notaarius Johan Piip, Riia tän. 20.
Õmblusmasinate ladu Singer ja Co., Riia tän. 10.
Gümnaasium, Walsali tän. 5.
Kinnituse A. S. „Eesti Union" peaagentuur, Eesti Laenu Panga osakonnas, Kala t. 6.
Eestimaa tööstuse ja kaubanduse panga osakond, Riia tän. 1.
Eesti panga osakond, Kalaturg 6.
Aptek, A. Meomuttel, Riia tän. 5.
Ühispank, Tartu tän. 7.
Trükikoda „Täht", Tartu tän.

Paldiski juht.

Riiklikud asutused.

Linnawalitsus, Katarina tän. 27, telef. 8.
Waestelastekohus, sealsamas.
Linna waestemaja, Kiwi tän. 14.
Linna elektrijaam, Peetri tän. 36.
Posti-telegr. kontor ja telefoni keskjaam, Katarina tän. 30.
Politsei jaosk., Peetri ja Kauba tänawa nurgal 15.

Arestimaja, Kiwi tän. 2 (end. sõjaw. asutuses).
Rahukohtunik, Keila jaosk., Keilas.
Kohtu-uurija, Harjumaa 2. jaosk., Tallinnas.
Tolliamet, Nikolai tän. 4.

Terwishoid.

Linna terwishoiuarst Dr. P. Studemeister, Jüri tän. 13.
Ämmaemand E. Mäggi, Pakerortis.

Koolid.

Ühisreaalgümn., Sadama tän. 5, end. merekooli majas.
5-klassiline algkool, Peetri t. 36.

Ühisused ja seltsid.

Ühispank, Elisabeti tän. 20.
Paldiski Kalameeste selts.
Noorsejaama ühisus, Elisabeti tän. 35.
Tubetõrje selts, Nikolai tän. 7.

Äri- ja tööstusettewõtted Paldiskis.

Aptek, E. Kuil, Jüri tän. 18.
Kalatööstus B. Heek, Peetri t. 18.
Kinnitus A. S. „Eesti Union" agent K. Kogermann, Elisabeti t. 5.
Kiwimurd J. Odres, Kiwi tän. 6.
Mitmesuguse kauba pood K. Kukk, Elisabeti tän. 27.
Pagariäri Joh. Lüwe, Jüri tän. 11.
Soolatud kalade ladu A. Treugut, Sadama tän. 10.
Suitsukalade tööstus G. Tusar, Mere tän. 32.

Põltsamaa juht.

Linnawalitsus, Weski tän. 1.
Politseikomissar, Lossi tän. 7.
Rahukohtunik J. Were, Lossi tän. 7.

Arstid.

M. Saar-Glasunow, Jõgewa mnt. nr. 14.
J. Ruus, Pargi tän. 2.
Loomaarst W. Laante, Weski tän.
Hambaarst A. Smironin, Lossi t. 7.
Adwokaat H. Kongas, Lossi tän. 18.
Haigemaja, Pajusi mnt. 1.
Hobusepostijaam, Lossi tän. 15.
Kohtupristaw J. Soo, Lossi t. 20.
Ühisgümnaasium, Weski tän.
Õmblusmasinate ladu Singer ja Co., Tartu tän. 2.
Ühispank, Lossi tän. 4.
Masinaparanduse töökoda, Jõgewa mnt. 1.
Majandusühisus, Jõgewa mnt. 11.
Riidewärwimise tööstus S. Lebedew, Lossi tän. 12.
Päewapilditööstus A. Mik, Jõgewa mnt. 28.
Kürlauto omanik J. Moorits, Lossi tän. 17.
Willawabrik, jahu- ja saeweski O. Teppor, Weski t.

Tapa juht.

Adwokaat P. Lainewool, Kesk t. 7.
Aptek, J. Pari, Pikk tän. 9.
Arst E. Walter, Waksali tän. 10.
Loomaarst A. Ein, Kesk tän. 18.
Hobusepostijaam, Pikk tän. 21.
Kohtu-uurija O. Sild, Waksali t. 8.
Linnawalitsus, Waksali tän. 10.
Linna algkool, Kooli tän. 13.
Rahukohtunik O. Linno, Pikk t. 25.
Politsei abikomissar, Ambla tän. 12.
Ühispank, Esplanaadi tän. 12.
Kinnitus A. S. „Eesti Union" agent Alfred Lind, Jaaki t. 12.
Wirstitööstus Otto Baumann, Pikk tän. 5.
Riidekauplus O. Lasberg, Pikk t. 19.
Nah[illegible]kal Blumfeldt, Weski t. 5.
Õmblusmasinate ladu Singer ja Co Pikk tän. 6.

Türi juht.

Aptek, Paide tän. 4.
Arst, Dr. Wöhrmann, S. Pärnu t. 55.
Loomaarst K. Kärner, Paide t. 1.
Tallinna Krediitpanga osakond, Jaama tän. 17.
Politsei abikomissar, Paide tän. 3.
Linnawalitsus, Paide tän. 7.
Jalgrataste ja muusika asjade kaupl. Awelinius Tõnisson.
Õmblusmasinate ladu Singer ja Co. Sauna tän. 2.

Tõrwa juht.

Arst, Dr. Bergmann, Tartu t. 10.
Loomaarst A. Neumann, Tartu t. 27.
Linnawalitsus, Tartu tän. 16.
Ühisgümnaasium, Puiestee tän. 1.
Linna algkool, Walga tän. 3.
Linna politsei jaoskonna kantselei, Weski tän. 7.
Ühispank, Tartu tän. 2.
Hobusepostijaam, Tartu tän. 25.
Postkontor, Walga tän. 7.
Õmblusmasinate ladu Singer ja Ko., Tartu tän. 4.

Alewid, millel on samanimeline postkontor ja omawalitsus.

Antsla — Wõrumaal, Elwa — Tartum., Jõhwi — Wirum., Kallaste — Tartum., Kilingi-Nõmme — Pärnum., Kunda — Wirum., Kärdla — Hiium., Mustwee — Tartum., Mõisaküla — Pärnum., Otepää — Tartum., Sind — Pärnum., Wõhma — Wiljandim., Wõõbsu — Petserimaal.

Tarwilikuma sisu juhataja.

Miks peab põllumees oma elu kinnitama?

Põllumees on ikka weel arwamisel, et elukinnitusel tema kohta mingit tähtsust ei ole. Tule, rahe ja loomakinnitusel, ainult nendel on põllumehe silmis tähtsus. Aga elukinnitus? Põllumees arwab: suren ma noorelt, jääwad lapsed majja, elan wanaks nagu mu wanemad ja esiwanemad, siis saan oma igapäewase leiwa järeltulijailt ja nii palju kui wajan riieteks ja tubakarahaks, suudan kokku hoida.

Kust wõtan ma suured elukinnitusmaksud, kui sagedasti hädatarwilikugi jaoks raha ei jatku? See on wäga õige. Aga üks asiolu on unustatud. Põllumees on oma maa külge kaswanud. Nagu tema wanaisa ja isa selle maa kallal töötasid, nii töötab ka tema ja soowib, et tema poeg ja pojapoeg samuti töötaksid. Kuid see on ainult tänapäewa mõte. Talus on alati peremees, kes seal töötab. Kuid isal ei ole igakord ainult üks poeg, kellele ta oma talu pärandab. Tal on poegi ja tütreid. Need aitawad teda seni, kuni nad on noored, kuid ei jää eluksajaks tema juurde. Tütred lähewad mehele ja tahawad kaasawara, pojad, kui nad ei taha sulasena oma elu mööda saata, soowiwad talu omandada. Nüüd wajab isa tütarde mehelepanekuks ja poegade oma elu loomiseks raha. On ta olnud kokkuhoidlik peremees, siis wõib ta ka omi lapsi jalule aidata. Kuid kokkuhoiu teostamine praeguste turutingimuste juures ei ole nalja asi. Kewadel küll külwad küll suurte lootustega, kuid ei tea, mida sügisel lõikad. On hea, kui hea lõikus, siis jääb midagi ka hoiukassasse wiimiseks järele, kuid

igakord ei jää. I pealegi ei käi õnnetused kiwe ja mände mööda — käiwad ikka inimesi mööda. Lõpeb loom laudas, häwitab ikaldus põllusaagi, maksud on maksta. Siis tarwitame wiimse sendi mis on järele jäänud, hoiukassasse wiimisest ei ole juttugi. Ei ole weel nii suurt häda, kui õnnetus ükskord juhtub ja kui peremees on parematel aegadel suutnud kokkuhoida. Siis jatkub tütardele kaasawaraks ja lahkuwatele poegadele oma elu soetamiseks. Kuid mis saab siis, kui õnnetused korduwad ning wiimaks peremehegi enneaegu hauda wiiwad? Wanem poeg hakkab siis küll peremeheks, ehk kui ta pole weel selleks küllalt suur, saab ema aitajaks majapidamises, ning saadakse läbi. Kuid hiljem tuleb osade wäljamaksmine õdedele-wendadele. Siis ei jää üle muud, kui talu laenudega koormata. Siis algawad kurwad ja rasked päewad. Wõla protsendid ja tasud rõhuwad koormana. Juhtub sel puhul weel ikaldus-aasta ehk rahehäwitus, siis on ka talus warsti kuulda haamrilööke.

Muidugi ei tarwitse alati kõige halwema peale mõelda ja alati sellega arwestada, on ju elus ka palju häid ja lõbusid aegu ning parem on heameelega nende peale mõelda. Kuid siiski, kui soowime endale ja oma perekonnale õnne ja head, siis ei saa ka õnnetuste peale mõtlemata läbi. Et kõik õnnelikult elada tahawad, on tõsi, aga kuidas õnnelikult elada, see on küsimus?

Kolmest 30. aastasest inimesest üks ei ela kindlasti üle 50 aasta. Igaüks neist wõib see üks olla. Igaühe kohus on sellepärast mõelda, et ehk wõib tema see üks olla, keda wõib tabada enneaegse surma hädaoht, ja et tema pojal, jäädes talu pärijaks, tuleb maksta wälja õdedele-wendadele nende osad. Ja tema poeg wõib seda teha siis hõlpsasti, kui isa on tarwitanud moodsat hoiukassat, mida moodustab elukindlustus. Elab põllumees kaua, ehk suigub wara surma sülle, on ta kogunud preemiamaksudena palju ehk wähe, alati ja igal juhtumisel maksab elukindlustusselts wälja terwe summa.

Elab põllumees õnnelikult kindlustusaja üle, siis wõib ta weel ise saadud rahast anda tütardele kaaswara ja poegadele oma elu loomiseks ning jatkub weel endalegi wanaduspäewiks. Ta on seega wähem rippuw oma poegadest ja minijatest. Tal on wähem põhjust tülitsemiseks ja riidlemiseks siis kui omab oma raha mustapäewade jaoks. Sest isal on kergem toita kümmet poega, kui kümnel pojal isa.

Üks parematest Eesti kindlustusseltsidest on „Eesti Union", kes toimetab peale elukindlustuse ka tule- ja igasuguseid teisi kindlustusi. Üksikasjalisi teateid elukindlustuse mitmesuguste liikide üle, kui ka teisi wõimalikke teateid annab Seltsi peakontor, mis asub Tallinnas, Eesti Laenu Pangas, S. Karja 18, samuti ka kõik Seltsi esitajad üle maa. Kõik teated antakse ilma ühegi kohustuseta ja tasuta.

Millal sotsialism maailmas maksma hakkab?

Jakob Ploompuu.

Kõik sotsialismisse puutuwad mõtteawaldused jagatakse peaasjalikult kahte jakku — poolt ehk wastu. Kui ka mõnigi tõsise teadusliku erapooletusega esineb, siis ikkagi ei saa warjata, kas mõtleja sotsialismi lõpulikult wõimalikuks peab ehk mitte. Tähendan siin juba alguses ette, et nende ridade kirjutaja sotsialismi wõimalikuks peab. Sotsialismi jooned on selles inimsoo edenemisepildis, nagu meie inimsugu kõrwalt waadates näeme, wiimasel ajal tugewamad kui algaegadel. Meie näeme, et inimeste ühisomanduste ja ühistalituste hulk kaswab. Kui palju on nüüd ühisettewõtteid, missuguseid enne üksikute omad olid, ja kui palju on ühistegewuse mõte ikka enam ja enam laiali lagunenud!

Mikspärast aga sotsialistid mind ei taha oma meheks tunnistada, on see asjaolu, et mina ei suuda uskuda, et sotsialism nii kiiresti läheneb, kui tooniandjad sotsialistid arwawad. Ma leian, et oli inimestel ühiswarasid ja ühisettewõtteid juba ajaloo algaegadel, ja selleaegse inimliku warahulgaga wõrreldes mitte palju wähem kui praegused ühiswarad praeguse waradehulgaga wõrreldes. Aga nagu öeldud, ei saa salata, et edenemine

fiiski sotsialismi poole sihib ja kord täielikule sotsialismile wõib jõuda. Et see palju aega wõtab, sellepärast langewad paljudki waimustatud poolehoidjad sotsialismist jälle ära ja jääwad ainult need, kes sotsialismi uurimiseks kaua ja kauakestwat tööd ja waewa ei karda. Kõige enam kahju sotsialismi tõsisele edenemisele teeb just see asjaolu, et sotsialismile üleminekut liig kergeks peetakse. Praegune ühiselu teadus, mis seda küsimust teaduslikult harutab, on alles lapsekingis. Kas ei sünniks mitte öelda, et ühiselu teadus kui teadus praegu on sellel arenemisjärgul, kui oli täheteadus Kopernikuse ajal? Kas wõib seda ülepea teaduseks nimetada, kus niisugune arwamiste wastolu walitseb, et teadlased parteidesse jagatakse? Eks 2 × 2 ole ikka neli, parteide wahede peale waatamata. Ühiselu teaduses ei ole seda aga mitte ja sellepärast peab suurt osa nõndanimetatud ühiselu teadust inimeste eksiwate tunnete awalduseks pidama.

Tuhandekeerulist elu tuntakse weel liig wähe, wast mõne keerme wõrra. Ja nende tuntud mõne keerme põhjal ei wõi weel mingit üleüldist otsust teha. Niisugune ühiselu teadus, mis sotsialismi rutulist maksmahakkamist lubab, on seda rutemini pankrott, mida kiiremini tõsine ühiselu teadus edeneb.

Et küllalt ei rehkendata nii peene ja keerulise olewusega, kui inimese hing seda on, tema tunnete põhjatusega ja ulatusega, see wiib siis niisugustele tagajärgedele, nagu Wenemaal, kus taheti sotsialismi maksma panna, ilma et inimestel sotsialist-

list instinkti oleks, ilma et tuhande hulgas kaht sotsialistlise hingega inimest leiduks.

Lähem uurimine ehk teeb tulewikus selgeks, kui wäike % Wene nõndanimetatud kommunistide seas tõsiseid ideelisi kommunista oli, aga nii palju on nüüd juba selge, et suurem osa neist kõige jämedamaid omakasulisi püüdeid teostas. Inimesed, kellele kaasinimeste hea ehk häda kõige wähematki korda ei läinud ja kes sealjuures iga loowa ülesande jaoks laisad ja saamatud, need leidsid korraga tee, kuidas ilma waewata ja ilma riisikuta wõisid rikkalikule seisukorrale saada.

Niisama wähe kui idealistid-sotsiaalteadlased Wenemaal elu tuhandeid keerdusid ja hingewirwendusi arwesse wõtsid, pea niisama wähe tuleb ka kainematel sotsiaalteadlastel meele, et sotsiaalteadus sunnitud on nii palju kõiki teisi teadusi tähele panema, et hea sotsiaalteadlane peab ühtlasi olema niisama hea hingeteadlane, loodusteadlane, ajaloolane jne.

Millega wõime wabandada nähtust, et niisugused nimed kui Engels ja Marx toowad esile awalduse: „Alles sotsialismiga jõuab inimene loomariigist lõpulikult wälja, kõrgemale".

Kui Engels tõesti nõnda ütles, nagu A. Rei Eesti „Sotsialdemokraadis" kordab, siis peame üsna imeks panema kui ühekülgsed isegi suuremad mehed wõiwad olla, pisikestest kõnelemata.

Kas nad siis kooliajast ei mäleta, et õppisid tundma loomariigis nõndanimetatud nahktiiblasi, keda tuntakse seni üle 15.000 tõu ja kelle liikidest paljudel on kõige täielikum sotsialistline wõi kom-

munistline kord, missugust inimene lähematel aastatuhandetel weel uneski ei näe.

Kas ei tunne Enges ja Marx wähemalt kõige tuttawamaid kommunista, sipelgaid ja mesilasi. Kuidas wõib siis öelda, et meie sotsialistlise korra läbi loomariigist rohkem wälja jõuame, kui meie mõnede putukate eeskujul elama hakkame.

Aga sellega ei ole mitte öeldud, et putukad meile eeskujuks ei kõlbaks. Juba tark Salomon ütles: Mine sipelga juure ja õpi tema wiisisid. Inimesel ongi ainult sel teel wõimalik edeneda, et ta elu kõigekülgselt uurib.

Et oleks inimene osanud lennumasinat ehitada, kui ta mitte poleks uurinud lindude, nahkhiirte ja liblikate tiiwaehitusi ja lennuliigutusi. Ja wiimaks juhtis üsna alatu kärbsekese tiiwakene, mis sada ja enam wõnku sekundis tegi, mõtlejaid päid mõttele lennumasina praegusele propellile ka niisugust kiirust anda ja — inimene wõiski lennata. Meie wõime üsna kindlad olla selle peale, poleks looduses enne lendamist olnud, ei oleks inimene weel ühtki lennumasinat suutnud wälja mõelda.

Analoogiliselt ei saa meie ka õiget sotsialistlist korda, kui meie mitte ei lähe loodusest õppima, kus juba sotsialism on olemas. See on looduses mitmesugusel puhtal kujul olemas, waja aga ainult rohkem elu uurida ja õpetust wõtta. Inimeste lähematel sugulastel, selgroolastel, ei ole küll weel sotsialistlist instinkti. Kõige rohkem, mida selgroolastelt wõime tähele panna, on ühine saagi-

otsimise korraldus ja ühine wahi wäljapanek häda-ohu walwamiseks.

Siit ei ole midagi suure õppida. Selgroo-lasteft on siiski ainult inimene sotsialistlise edene-mise teele astunud, kuigi ka tema ühielulised näh-tused weel palju kaugemale ei lähe sellest tungist, mis näit. kalad kudemise ajaks parwedesse kokku ajab.

Aga meil on teisi palju edenenud eeskujusid nõndanimetatud nahktiiblaste (Hymenoptera) seas. Neid teatakse olewat üle 15-tuhande tõu ja liigi Need ei ole mitte rumalad putukad, nagu ehk mõni arwata tahaks, waid neil on oma keha raskuse kohta wäga edenenud peaaju. Sipelgate seas on tõugusid, kes karja kaswatawad, põldu hariwad, seemned aitadesse koguwad ja teisel aastal jälle maha külwawad. Nende 15000 tõu hulgas on sotsialismi mõttes isikutekogusid mitmes edene-mise järgus.

On niisuguseid, kes sugugi ei ole ühiskondlist eluwiisi alanud, aga on ka täielikka kommu nista, nagu mesilased j. m. Praktiline kasutamine on teinud, et meie nüüd mesilaste elu ja olu kau-nis hästi tunneme, kuna aga sotsialismi edenemise seisukohalt meil tarwilik oleks niisuguseid liikisid enam uurida, kes just alguse ehk ülemineku aja-järgus on. Loodame et lähem uurimine inimkon-nale mõnegi küsimuse üle lahendust wõib pakkuda.

Täiesti wäljaarenenud kommunism sipelgate ja mesilaste seas pakub meile aga wäga huwita-wat eeskuju.

Nagu teame, on inimliku sotsialismi kõige suuremaks takistajaks isikliku kasu tagaajamine.

Ühiskasust kõneldakse küll kõlawal keelel, aga isiklik mõnu on siiski tagamõtteks. Kõige jämedamaks näituseks wõiks olla Wene madrused Tallinnas Peterburi sotsiaalse rewolutsiooni päewil: kõneles üks seltsimeestele sotsiaalsest wabadusest suuri sõnu, kuni teda kroonu ladu ülemaks waliti, kust siis kohe järgmisel päewal autotäiega mööda alewi kaupmehi sõitis ja omale taskud raha täis kogus. Niisuguseid näitusi wõiks tuua mitmesugustes teisendis, kuni jõuka sotsialistini, kes awalikult tunnistab, et tema on küll meele poolest sotsialist, aga olude sunnil elab kodanlises toreduses, nagu rikka kord ja kohus. Kui oleks sotsialistline kord maksew, kus kõik saawad elumõnusust ühetasa, küll siis temagi lepiks sellega, aga kuni weel sotsiaalset mõnude jaotust ei ole, ei tunne ta kohustust olewat oma mõnusi teiste heaks wähendada. Pealegi on tal odaw lause käepärast, et tema ei wõitle mitte selleks, et temal peaks elumõnusid wähendatama, waid tema püüab kõigile sama palju elumõnusid kätte wõidelda, nagu temal endal juba nüüd on.

Niisugune seletus wõis mõndagi rahuldada harilikul ajal. Aga suure sõja ja tarbeainete puuduse ajal nägime, et need rikkad sotsialistid ka sel ajal toredasti kulutasid, selgesti teades, et iga üleliig suur toiduosa rikkal wähendas tingimata waese seltsimehe toiduosa just samal määral.

Kui tühine on sõnakõlksutamine inimeste ühistundest, selgub mulle iseäranis ühest juhtumisest Tallinna naistekliinikus. Seal olid teenistusekorral naiskursistid, wist 7 wõi 8, kes oma elukutseks olid walinud just teiste wäikeste laste eest

hooletandmise; 25—40 aasta wahel naisterahwad. Aga nende teenistuskord juhtus ühe õhtu peale, mil kusagil lähikonnas tantsupidu oli toime pandud, millest kõik kursistid tahtsid osa wõtta. See wõis aga üksi nii wõimalikuks saada, et wäiksed lapsed seks ajaks oopiumiga magama pandi. Uimastuse tagajärjel suri kaks last ära, kuna teisi arstid weel päästa said.

Naisterahwaste seas ei olnud 8 hulgas ühtki, s. o. mitte 12% kohusetundjaid, kes oleksid inimkonnas ema mõtteist aru saanud lapse kohta, mida mitte ise pole sünnitanud. Ja need olid niisugused, kes olid omale elukutseks wõtnud teiste sünnitatud laste eest hoolitseda, kui wäike on see % siis küll harilikkude inimeste seas.

Kas on siis ülepea wõimalik inimese isiklust kaotada, teda ühiskondliseks kaswatada?

On wõimalik.

Sipelgate ja mesilaste ja tuhandete teiste nende sugulaste seas on see läbi wiidud.

Seal on ühes ühiskonnas tuhanded ja kümned tuhanded liikmed, kes mingisugust isiklikku kasu taga ei nõua, kellel ainult ühiskonna kasu ja ühiskonna edu on kõik. Kuna meil üleminekuajajärgus olewate tõugude uurimine puudub, siis on wõimata otsustada, kuidas m e s i l a s t e k o m m u n i s m alguse sai. Kas on wäga wana, juba sellest ajast pärit kui praegused mesilased ja sipelgad alles nende ühise esiwanema kuju kandsid ja nõnda nende ühiselu, instinkt nii kaugetest esiwanematest pärituse teel saadud, wõi on mõlemad iseseiswalt kommunismile arenenud? Selle küsi-

muse kohta annab meile loodetawasti tulewiku teadus selge wastuse.

Nüüd aga teame, et mesilaste juures on isiku omakasu instinkt täiesti alal hoidunud, kuid walitsus on nende käes, kes isikliku omakasu instinktist täiesti wabad. Kuidas on see wõimalik? Waatame lähemalt. Mesilane on nii kaugele arenenud, et ta sünnitada wõib kas isast ehk emast, kumba tahab ja kumba tarwidus nõuab. Isaseid sünnitatakse hoopis wähe ja neil ei ole ühiskonnas muud ülesannet kui sigitamine ja sedagi ülesannet tuleb waewalt ühel tuhande hulgast täita. Sünnitatakse peaasjalikult ainult emaseid ja need emased on, kes ühiskonnas korra määrawad ja kõik töö teewad. Need töötegijad ja walitsejad on kõik noores eas iseäraliku kaswatamise ja toitmise wiisi läbi sigimatuks tehtud. Siginemise wõimega ühes on aga wõetud ka kõik huwi oma isiku kasuks.

Isastel, kes kõik sigimiswõimulised, ei ole tuntawat huwi ühiskondlise töö wastu, nende tung on ainult walwata, millal noor emane pulmareisile läheb. Aga kuidas siginemiswõimuga ühtlasi isiklikus wägew on, see selgub iseäranis terawalt neist harwadest siginemiswõimulistest emastest, keda mesilaste ühiskonnas iga 5—15 tuhande kohta üks kaswada lastakse. Siginemiswõimuline emane mesilane ei salli teist oma kõrwal samas ühiskonnas. Katsutakse neid kunstlikult ühes ühiskonnas koos hoida, siis häwitab üks teise warem ehk hiljem. Mõnikord juhtub, et töölised üht ema mõni aeg teise eest kaitsewad, siis tõstab see mõlema siginemise tungi nii, et kumbki igapäewase

munade hulgaga teisest püüab ette jõuda. Kuna munemine on siginewa emamesilase ainus ülesanne, siis paistab, nagu tahaksid wõistlejad kumbki ühiskonnale tõendada, et just tema see on, kes oma ülesannet kõige paremini täidab. Mesilates ühiskonnas on nii isiklik omakasu püüdmise instinkt täielikult ära kasutatud, igas ühiskonnas ühe isiku juures, kuna ühiskonna tööd tegewad liikmed on kõik ilma omakasu tundeta, kes tunnewad puhtalt ainult ühiskonna kasu.

S i p e l g a t e elu on wähem uuritud, aga nendest teame siiski, et nende ühiskonna kord mesilaste omast pisut lahku läheb. Nimelt elab seal ühes ühiskonnas rohkem siginewaid emaseid koos, ilma et üksteise wastu lausa waenu awaldaksid. Näib, nagu oleks sipelgatelt isiklus täiesti kadunud. Aga kindel see ei ole. Mesilaste ema paistab olewat kui walitsew kuninganna, kuna sipelgate emased enam orja moodi elawad ja nõnda liiguwad, nagu ühiskonna tööliste klass neid sunnib.

Tähtis on nüüd, et mesilastest, sipelgatest alates kõik need tuhanded nahktiiblaste tõud, kelle juures sotsialistline kord walitsemas, et kõik need tõud sellele seisukorrale emaste kohitsemise süsteemi läbi saanud.

Weel ühe iseäralise huwitawa looduse nähtuse peale tahaksin tähelepanemist juhtida, et termitid, kes sugugi nahktiiblaste liiki ei kuulu, waid hoopis teist tõugu olewused, ka kommunismis elawad, ilma et nad oleksid mesilaste juures õppimas käinud, kuid ühiskondliste eluwiiside poolest wäga mesilastele sarnanewad.

Ka neil on kõik kommunistliku eluviisi korraldajad kohid, muud kui selle poolest lähemad nahktiiblaste kombest lahku, et nad niihästi isaseid kui ka emaseid ühiskondliste ülesannete jaoks kohidena üles kaswatawad. Aga ka siin on kõik määramine kohide-kommunistide käes ja isikliste huwidega siginewad isikud peawad kommunistide korralduse järele elama, talitama ja siginema.

Kas tohime sellest järeldust teha, et ka selgroolaste, eriti inimeste, juures edenemine sama teed wõib käia?

Loomade juures ei ole katseid ses sihis ette wõetud, aga meie teame siiski, kuidas näituseks h o b u s t e juures ruunad wäga warsade eest hoolitsejaks muutuwad. Iseäranis tuleb see seal nähtawale, kus hobuste karjadel kiskjate metsloomade wastu on wõidelda.

Aga i n i m e s t e juures?

Ma ei tunne ses sihis mingid uurimisi, ei eeltöidki ja peame sellepärast wastuseks enamwähem üksikute tähelepanekutega leppima.

Meie teame, et siginematuks tehtud ehk ka sündinud siginemiswõimuta naised on palju kaastundlikumad teiste inimeste wastu. Nende meeleolu on rahulik, ei lase end kunagi üles erutada.

Aga teatud nahktiiblaste juures on see ju pime loodud sund, millele inimese mõtlew tegewus ei sarnane?

Ei ole weel kindel, et just nii oleks. Esiteks tõendab pimeda sunni wastu nahktiiblaste hästi edenenud peaaju ja teiseks toimetab ka inimene

paljugi loomusunniliselt, ilma teadwuseta. Selle-pärast wõime mõlema teguri ühismõju oletada nii nahktiiblaste kui ka inimeste juures.

Inimese loomusunnilisus on sagedasti usulistes nähtustes mõttelise wormi saanud ja siit leiame ka jooni, mis kommunistiks saamiseks sama wiisi poole sihiwad, mida mesilaste ja teiste sarnaste ühiskondades kommunistlise meeleolu loomiseks on tarwitatud.

Paljudes uskudes teame ajaloo wältusel isikuid olnud olewat, kes enese siginemise wõimu ärakaotamist nagu mõneks kõrgemaks äratundmiseks on pidanud.

Kristus kõneleb Matt. 19, 12 järele kohitsetuist, kes on iseendid kohitsenud taewariigi pärast.

17. aastasaja kestusel on üksikud mungad sel wiisil Kristuse riigile lähemale saada püüdnud, aga 1760. aastast peale läks Wenemaal hulgaline liikumine lahti, kus tuhandete kaupa mehi ja naisi omal sigimise wõime ära wõtsid, et selle läbi taewariigile kohasemaks saada. Ei ole aidanud riiklik tagakiusamine, ei hulgaline wangikodadesse heitmine ega Siberisse saatmine. Liikumine lagunes üle Wenemaa laiali ja 100 aastat hiljem loeti neid 6000 isiku peale. Õige arw on aga weel palju suurem, kuna tagakiusamise pärast nii palju kui wõimalik saladuses hoiti. Kuigi neist suurem hulk Wene talupojad on, leidub nende seas siiski ka mõisnikka, waimulikka, kauplejaid, ametnikka, ülemaid ja alamaid sõjawäelasi jne.

Et sarnane piinarikas usulahk on wõinud nii laiali laguneda ja nii kaua kesta, peab selles mi-

dagi olema, mida ainult wenelase rumalusega ei saa seletada. Wist on siin wäga mööduandew sust see nähtus, et kohitsetud sugugi isiklikud pole, et nad mingisugust omakasu ei nõua — petiseid nende seas olla ei saa, nagu muude usulahkude juures, kus saab teisiti õpetada ja teisiti teha. Kes siin on usklikuks hakanud, see saab märgi külge, mis inimese iseloodi ja meeleolu muutmiseks niipalju mõjub, et teda muudest alati eksimata wõib ära eraldada. Kuna siin on näha täiesti omakasupüüdmata olek, wõidakse küll nendes tulewase riigi esitajaid oletada. Kui nad nüüd Wene rewolutsiooni tulest kristalliseerunult wälja tulewad, saab neist tulewiku sotsiaalteadusele head uurimise materjali.

Igatahes ei peaks neid enam taga kiusatama, waid neile waba edenemiswõimalus antama. Meie ajal, kus hääli kuuldub, et sigitatud ihuwilja häwitamist ei peaks karistatama, ei ole ometi mingit mõtet, inimest karistada, kes wabatahtlikult püüab sigitamatuks saada. Kas ei ole siin näha joon loomusunnilikust püüdest, mesilastetaolisele ühiselu korraldusele jõuda.

Selle kirjutuse kawa oli juba walmis kui minu kätte sattus Bernsteini ja Kautsky „Sotsialismi ajalugu“, millest oma mõeldud tõendustele palju tuge leidsin.

Platoga ja esikristlastega alates, algab kommunistlikkude nähtuste kõrwal ka joon sellest, et kommunistliku ühistunde takistajaks on isikliku elu jatkamise wõimalus perekonnas oma laste läbi. Platoline sigimatu armastus on tuttaw kui eeskuju

kõrgemale armastusele, mis omakasu ei nõua. Plato ideaal riigis wõisid sünnitada selleks walitud inimesed selleks määratud korra järele.

Perekond ja lapsed olid takistuseks inimeste ühishuwidele. Ananias ja Sapphira, apostlite ajal, kes ei toonud kõike oma wara koguduse ühiswara sekka, olid abielus ja nähtawasti tahtsid muist wara isiklikult oma lastele hoida.

Järgmised jooned kommunismist leiawad sotsialismi ajaloo kirjutajad keskaja munga ja nunna seisuse ühistegewusest, ühiswalmistusest ja ühiskulutusest.

Jällegi need, kellelt isikliku edasielamise laste kaudu jatkamine oli ära wõetud.

Analoogiliselt neid wõrreldes sipelgate ja mesilaste töölistega, leiame huwitawa kokkukõla. Sipelgatel ja mesilastel on nimelt mungad (õigemini nunnad) need, kes ühiskonna töö ära teewad ilma isikliku mõnu nõudmiseta.

Muudkui need nunnad ei ole selleks saanud mingi askeetlise sunni läbi, waid juba kaswatamise ajal on selle eest hoolt kantud, et neil isikliku edasielamise tungi ega wõimalust ei saagi olla. Selle asemel wõiwad nad ainult ühiskonnas edasi elada ja ühiskonna edu on neile tähtsam kui oma elu.

Teiseks muutub lugu sotsialismi ajaloo kirjutajatel ettekujutatud riikides, Utopiates. Seal saadakse isikluse küsimusest kergemini mööda, sest seal ei ole tegemist reaalsete inimestega, waid ai-

nult ettekujutustega. Ja wäga kerge on enesele ette kujutada inimest, kes on heatahtlik ja ligimese kasu nõudja. Thomas More Utopias ei püüa keegi oma lapsele paremat seisukorda kui teistel on, kõik elawad ja siginewad ilma tahtmiste ja arwamiste kokku põrkamata.

Campanella omas Utopias mõtleb korraldada nii, et armastajad wõiwad lõbutseda üksteisega küll wabalt, aga sünnitama peaksid seadusliku waliku ja korra järele.

Aga kui jälle jõutakse tegemisesse tõesti elawate inimestega, nagu on usklikkude kommunistlikud asundused Põhja-Ameerikas, seal on suguelu korraldamise küsimus esimesel kohal.

Sotsialismi ajaloo toimetajad kirjeldawad kuue niisuguse asutuse elu ja seisukorda ja teewad sellest järgmise kokkuwõtte:

1. Ephrata asunduse kommunistid elasid kõige waljumas tagasihoidlikkuses suguelu poolest.

2. Harmonistid, Rapp'i asunduses Pensylwanias tegid 1807. aastal otsuse abielulist läbikäimist lõpetada. Kes selle otsusega ei ühinenud, rändasid asundusest wälja. Peale seda ei sõlmitud 800-hingelises asunduses ühtki abielu ega sündinud ühtki last. Wähenewast kogudusest elas 1890 weel 40 hinge täielikus kommunismis. (Wäga wõrreldaw mesilaste perega, kus töölised õnnetul juhtumisel ilma emata jäänud ja puu pikkamööda perest tühjeneb).

3. Zoari asunduses, Ohios, elasid kommunistid esiteks täielikus tagasihoidlikkuses, aga et asundus mitte ära ei lõpeks, muudeti 1830 aastal abielu keelusseadus ära. Aga nad tõendawad, et abielu ja kommunism kokku ei sünni, ja soowitawad kui paremat ja kõrgemat seisukorda, täielikku tagasihoidmist.

4. Aurora ja Betheli kogudus asutati Portlandis niisama usulise kommunismi alusel 1856 a. Aga seal peeti ka abieluliist lastekaswatamist pühaks usuliseks kohuseks. Paarikümne aasta jooksul kadus kommunism ja iga perekond hakkas oma ette elama.

5. Amana asundus Jowas on tugew, jõukas kommunistlik kogudus. Peab kõige pühamaks seisukorraks tagasihoidlikkust, aga ei keela abielu täielikult. Abielusse astunuid peetakse wähem pühadeks. Üks nende kombeõpetuse punkt ütleb: „Põgene naisterahwa seltskonnast nii kaugele kui wõimalik, nagu mõne kardetawa magneedi ja nõidusliku tule eest.“ Asunduse suurusest ja elujõust tõendab, et seal 1880. aastal 400 koolilast oli.

6. Piiskop Hilli kogudus Illinoisis usub, et tagasihoidlikkus inimese tõstmiseks wäga omane on. Aga abielu ei ole mitte päris keelatud, nii et wähem pühad isikud wõiwad sugu jatkamiseks abiellu heita.

Nendest näitustest selgub, et mida kommunistlikum ükski asundus, seda waenulisem isikliku sigitamise wastu ja ümberpöördult: mida enam

anti järele sigitamise tungile, seda enam kannatas selle all kommunistlik kord. Oneida kogudusel on koguni teaduslikult tõsidusega küsimuse lahendamisele asutud ja saadud teadmisi tegelikult kasutada püütud. Aga ikka põrkasid siginemise tung ja kommunism üksteisega wastamisi, ja tähendas ühe allajäämine teise edu.

Ei wõi ka tähele panemata jätta teisi sotsiaalsete kogukondade katseid Ameerikas minewa aastasaja keskpaigas, mis asutati puhtsotsialistliku waimustuse mõjul ilma usulise ja siis ka ilma suguelulise korralduse sihita. Chr. Fourier'i eeskujul asutati peale 50 sotsialistliku kogukonna, mille läbistikune iga alla 10 aastat oli. Prantslase Etienne Cabet'i õhutusel asutatud kogukondadel ei olnud palju paremat tagajärge, kuigi ühel asundusel Uues Orleanis kord 600 liiget ja 100.000 dollari eest ühiswarandust oli. Ühtmeelt, kommunistlikku ühistunnet ei ole neis arendada suudetud. Kõige wiimasena on weel ajalehe lugejatel meeles soomlaste sotsialistlik asundus Malto saarel Matti Kurrika eestwõttel a. 1900 paiku, mis ka kümmetki aastat ei püsinud. See kõik tõendab, et kommunismil igasuguste katsete puhul ühes suguelulise korraldusega on tagajärjed hoopis kestwamad kui mõjuwa tagasihoidliku mõttega suguelulise korraldusega ühes.

Hoolsam ja laialisem uurimine tooks weel enam tõendusi, et inimlik edenemine ses suhtes samade abinõude poole sihib, nagu seda nahktiiblaste mitmed tööd on tarwitusele wõtnud.

Kristuse ajal tunti Matt. 19, 12 järele nähtawasti ainult kolme sigimatuks saamise wiisi: sündimisel saadud, teiste läbi ja kolmandaks iseenese kohitsemine.

Praegusel ajal on kultuurilmas kõige tihedamalt uuel wiisil sigimatuks saanud need, kes siginemise orgaanide liialise tarwitamise tagajärjel on sigimatuks saanud, ehk labasemalt öelda, kes endid on kohiks hooranud. Ka wiimaksnimetatud kohidel on samu tundemärka isikluse kadumise suhtes, mis esimestelgi, aga et nad kehaltselt kurnatud ja elujõuetud on, siis kaldub nende laad osalt wanadusest nõrkade sarnaseks.

Üksikuid inimesi tähele pannes, wõime leida, et isiklus seda suurem on, mida terwem ja tugewam siginemise wõim. Parajas eas neiu, kes wõõraid lapsi wõib tõsiselt armastada, ei garanteeri eluwõimsaid omi lapsi.

Kellel enesel wõimalik on eluwõimsaid lapsi sünnitada, selle instinkt ei luba teda wõõrastest lastest huwitatud olla.

Tõsiselt ja hingeliselt suurte ühiskondliste kaldumustega naisel ei ole palju lapsi, ehk kui ongi, siis on neil lastel elushoidmiseks aina arsti waja. Ainult sõnades sotsialistide kohta ei ole see otsus õige: Sõnasotsialistid on teinekord koguni just sõnasotsialismi abil enesele ja oma lastele isiklikku edu nõutamas.

Kuidas wõiksime endile õigele sotsialismile üleminekut ette kujutada?

See peab laste sünnitamisest peale hakkama.

Wist Ellen Key on lausunud, et ühiskond tulewikus abielusse astujatele niisugused nõudmised ette paneb, mida meie weel mitte ei julge wälja öelda.

Praegune kodanline perekond on mäda. Kuna wanas ristiusu katekismuses seletus oli, et abielu on seatud laste kaswatamiseks, näib nüüd olewat suuremal osal abieludel eesmärgiks ühine sigine-mise ärahoidmine.

Wanadel kultuuriga kui ka ilma kultuurita rahwastel oli abielu ikka peaasjalikult lastekas-watamise asutus. Nüüd on ta paljudel paaridel ihuwilja häwitamise instituut, selle jaoks, et sigi-tamise aktist lõbu tunda ja ühel nõul loomulikkude tagajärgede koormat enne nähtawale ilmumist häwitada.

Siia peab kord tulema, kui kultuuriline inim-kond weel tahab edasi elada. Korratu, loomuwas-tase suguelu tagajärg on elujõuetud, walurikkad lapsed, kui neid juhtubki ilmale tulema. Korra nõudmist siginemise asjus on inimsugu algae-gadest peale ikka tunnud ja ainult wiimasel ajal on selles asjas ajutist tagurpidi minekut märgata olnud, mis aga ka inimsoo terwise langemises on end sõna tõsises mõttes w a l u s a l t tunda annud.

K u i d a s a g a s i i n u u t k o r d a l u u a ?

Praegustel sotsialistidel on labane ja odaw partei programmi paragraaf:

Igaühele tuleb emaksjaamise puhul nii palju ühiskonna toetust anda, et ta heal meelel emaks saamist ootaks.

See tähendab: Ei mingit korraldust. Igaüks saab ühesuguse tasu, kas ta ühiskonnale sante sigitab või väärtuslikku inimese materjali annab.

Seda võib soovida ainult pime parteimees, kellel aimugi pole uuema teaduse saavutustest tervisete aduse ja pärivuse seaduste tundmise alal. Meie ei või mitte ometi nõnda edasi minna, et parema looma ja sea tõu eest hoolitseme ja inimsoo üsna hooletusesse jätame.

Tervisete adus ütleb, et esimesed lapsed ühelgi emal kõige elujõulisemad pole, vaid alles 4-jas, 5-es, kuues ja seitsmes kõige väärtuslikumad on. Nii on ka Prantsusmaal kavatsetud emadele aupalka hakata andma neljandast lapsest peale, et mitte väärtuslikumad lapsed sünnitamata ei jääks.

Sellega aga peame juba inimestes valikut tegema. Pole võimalik, et iga naister. 7—8 last kasvataks, vaid siin peab tingimisi ette panema: Naine, kelle emal ja kelle isa emal sünnitamine kerge ja loomulik oli, kelle perekonnas pole noorelt surnuid, kelle kõik eelmised lapsed elus ja terved, ainult see võib aupalka saada ja nii palju, et laste kasvatamine temale ühtki muret ei teeks. Kui ühiskond kord laste eest hoolekandmise oma peale võtab, siis saab ta ka nõudma, et ühiskonna jõudu sealjuures ilmaaegu ei kulutata, ja siis peab tee leitama, kuidas ühiskonda haigete, jõuetute, surijate laste eest kaitsta. Ja seda ei saada teisiti kätte kui l o o m u l i k u v a l i k u t e e l. See valik saab spetsiaal emasid välja arendama ja põdurad tõud surevad üsna välja. Et ühiskond k a t e r v e i s a poolt alati kindlustatud

oleks, see kõneleb ainuabielu kasuks. Kui oleks iga kord ise isa, siis ei või ju teada, kas neljas laps nii terwe tuleb kui esimesed kolm on olnud. Iga mees ja iga naine, kes on terwest, lasterikkast perekonnast pärit, wõib julgesti perekonna asutamisel ühiskonna toetuse peale rehkendada, kuna aga, iseenesest mõista, esialgu mitte keelatud pole oma riisiko peale wanal wiisil ühelapse süsteemilisi perekondi asutada.

Selle wastu wõidakse waielda, et ainult kehalise terwise peale rõhku pannes wõiwad inimesed waimliselt alawäärtuslisteks tulla. Aga ei ole ju waja waimlise edu nõudeid tähelepanemata jätta. Wõib teatud waimurikastele perekondadele, tuntud teadlastele eesõigusi jätta esimese wõi teise lapse korral juba riigi toetust saada. Kui on kord seadusandlus sellele teele astunud, siis wõib iga aasta tarwitust mööda seadust muuta, parandada ja täiendada. Tagajärg on aga tingimata see, et põdurate ja eluwõimetute sünnitamine wäheneb ja aegajalt koguni kaob.

Aga ei ole mõeldaw, et siis, kus iga ema on wõime pärandanud 12—15 terwet ja eluwõimsat last sünnitada, et siis ka igaüks niisuguse perekonna kaswataks. Niisugusel korral oleks siginemine nii kiire, et paari aastasaja jooksul maailm kuiwalt inimesi täis oleks. Tingimata on enne seda aega korraldatud, kui palju nimelt inimesi kaswatada tuleb. Siis peame kuidagi olema sipelgate korraldusele järele jõudnud. Naistele walitsemises hääleõiguse andmine sihib selle poole, et naised warsti igal pool walitsuse oma käte wõta-

wad. Nad on juba pea igal maal enamuses ja kui weel nii kaugele jõutakse, et tahtmise järele poega wõi tütart saab sünnitada, siis otsustawad naised ilmakorra täiesti oma tahtmise järele.

Terwes looduses on sigimise korraldamine e m a s t e ü l e s a n n e. Kui kusagil ilmub korratusi, siis hakkab see ikka isastest peale. Isane talitab enam sugulise kire mõju all, emane kannab aga järeltulejate eest tõsiselt hoolt.

Kuigi ajaloo wältusel kultuuri ilmas naised on korraks seadusandlusest ja korrapidamisest eemale tõrjutud — näeme selle tagajärjena nüüd suurt terwislist langemist — siis hakkab nüüd naise hääleõigusega wana õige seisukord tagasi tulema. Ma ütlen — w a n a õ i g e s e i s u k o r d, sest tõesti oli esiinimeste naistel meestega ühesugused õigused — wähemalt oli sigimise korraldus täiesti naiste wõimuses.

Mehel on järeltulejate kohta wähem arenenud kohusetunne ja sellepärast ei kujune sigimiswõimetu mehe waimuomadused mitte nii puhtasti kaasinimeste eest hoolitsemise püüde sihis, nagu sigimiswõimetul naisel. Meie näeme, et eespool tähendatud neljandal wiisil sigimiswõime kaotanud meestest harwa saab nii häid sotsialistisid, kui sarnastest naistest. See kõik tõendab, et ka inimeste juures tuleb seda teed minna, kuhu kõik nahktiiblasedki on läinud. Kõik määramise wõim sigimata emaste kätte.

Sigimise õige korraldamine on ühtlasi ka sotsialismi probleemi õige lahendamine. Kui kord on

näly ja armastus kõige orgaanilise elu liikumapanejad, siis on ka igal inimesel õigus süüa saada ja järeltulejaid jätta. Kui see aga sünnib korraldamata või, õigem öelda, liialise võlts korraldusega, siis on selle tagajärg põdurad, eluvõimetud järeltulejad, kelle ravitsemisega seltskond oma jõudu peab ilmaaegu raiskama. Kui isik, kellel õigus on armastada, oma korravastase armastuse tagajärjel seltskonnale santa kaela sigitab, siis peab ka seltskonnal õigus olema enesele selle vastu kaitset otsida. Jõuame selle juure välja, et „vabast" armastusest ei või olla juttugi terves, õnnelikus ühiskonnas.

Inimestel on nii väga palju haigusi ja valusid just sellepärast, et nende vanemad ehk ka nad isegi armastuse asjus ei ole korralikud olnud. Selle valu vähendamiseks saab sotsialismi poole sammuv inimsugu mõjuvaid korraldusi tegema.

Arvatavasti läheb veel palju aega mööda ja saavad inimesed rikutud siginemise korra pärast palju valusid kannatada, enne kui häda sunnil põhjalikult sellest aru saadakse. Vist tulevad naised, emad kord otsusele, et nad õigest sigimemise korrast kõrvale kaldudes oma lastele palju kannatusi kaasa annavad ja kuna neil siis demokraatlise valitsuskorra juures täis võim käes, otsustavad nad laste sünnitamist, nagu iga muud, kui ühiskondlist vajadust eriteadlaste hoole jätta. Suurem hulk vabaneb siis enam muude otstarbete jaoks. Ja vist võetakse siis ka õigilt muudelt sigimemistung juba noorelt ära. Mesilaste juures arvatakse see iseäraliku toitmisviisi ja kitsa

tupe sees kaswatamise läbi kaduwat. Sipelgate juures ainult toitmise läbi. Aga see kõik on alles arwamine ja küsimuse lõpulik otsustamine, mille läbi nahktiiblased ja mitmesugused termitide tõud oma tööliste siginemistungi kaotawad, annab wist weel ainet mõnelegi doktori wäitekirjale. Inimesed, wõib olla, leiawad mingi rohu, millega lapsi söötes wõidakse nende siginemiswõim lõpulikult häwitada, ilma et see muude elundite ehk waimuomaduste peale kahjulikult mõjuks. Wõimata on aga mõtelda, et selleni praeguse arenemise sihil eespool tähendatud neljandama — enesekohitsemise wiisi läbi jõutakse. See wiis tuleb ära põlata juba sellegipärast, et ta isiku ka igaks muuks otstarbeks jõuetuks teeb ja et alati hädaoht on olemas enne sigimatuseni jõudmist seltskonnale äärmiselt kiduraid kaswandikka pärandada. Kuna täiesti terwet ja eluwõimulist organismi wõib ainult suguliselt rikkumata ema sünnitada, siis ei ole kaugemas tulewikus mingisugune kahepaiksus sellel alal lubatud: S i g i n e w a d o l g u t ä i e s t i t e r w e d ehk ärgu siginegu üleüldse mitte.

Kõige selle põhjal, mis eespool seletatud, wõime järeldada, et waewalt küll inimesegi isikluse kaotamiseks ja kommunistiks saamiseks muud teed leidub kui see tee, mille sihtjooni oleme ses lühikeses ülesseatud kawas tähele pannud. Sellest selgub aga ka, et sotsialismi ei wõi maksma panna mingisugune rewolutsioon. Rewolutsioon, iseäranis weel kui on mõeldud sotsiaalne, wõib küll kiirendawalt ehk takistawalt edenemise peale

mõjuda, aga lõpusihile wõib wiia ainult pikk ewolutsiooniline edenemise tee kõiksugu eksimiste, katsete, püüete ja uuenduste summa kaudu, mis wältawad aastasadasid, tuhandeid, wõib olla kümneid tuhandeid.

Selles suhtes loomulikku arenemist silmas pidades wõiksime umbkaudu sotsialismi wõimulepääsemist järgmiselt oletada:

Sotsialistliste tunnetega isikute puudusel kustuwad esialgu kõik katsed otsekohese sotsialismi maksmapanemiseks. Kuna tegelikult isikud, keda dee pärast sotsialismi teostama pannakse, ikkagi isiklikkude huwidega on ja peaasjalikult omakasu silmas peawad.

Sotsialism ei jää aga selle ajutise reaktsiooni pärast mitte soiku, waid kaswab iseäranis õpetlaste uurimistöödes suurema hooga.

Leitakse ikka enam ja enam, et ilma sotsialismita inimkond oma jõudu mõnelgi alal ilmaaegu raiskab ja püütakse mitmesuguste sotsiaalsete uuendustega päris sotsialismi aset täita. Rahwa terwise ja siginemise langemine mõnel edenenud maal sunnib terwete laste kaswatamist riigi poolt mõjuwalt toetama ja see toetamine arendab wähehaawal sünnitamise spetsialistisid. Ehk sigineb mingisugune terwise aristokraatia, kes ennast kiduratega ei sega ja kes rohke siginemise läbi warsti wõimu oma kätte wõtab.

Waheajal on teadus mitmel pidi edenenud. Emad wõiwad juba tahtmise järele poega ehk tütart sünnitada. Nähtakse selgesti, et ka inimsugu

edenemine lõpuks kommunismile wiib ja et tege-
likkude kommunistide saamiseks waja on sama teed
käia, mida on sipelgad, mesilased jne. käinud.

Leitakse, et inimene loomusunniliselt, usuliste
tunnete mõju all, ammugi selleks märku on annud,
kuidas inimeseltki isiklikku omakasu instinkti wõib
ära wõtta, nii et inimene täiesti ühiskonnale saab
anduda.

Ettetoodud märkide järele tulewad seda tegema
naised töölised, kelle kätte lõpuks kõik määramis-
wõim inimkonnas läheb. Nemad määrawad siis
ka meeste seisukoha tulewases ilmakorras.

Siis on sotsialism maailmas walitsemas.

Haruldased raamatud Ploompuu kauplustes Tallinnas.

Fr. Oehninger — **Ristikoguduse ajalugu.** Piltidega. Hind 6 kr. Köites 8 kr.

Noor=Eesti IV. ja V. album. Hind á 4 kr.

Setukeste elukohad ja arw. J. Hurt. Kaardiga. Hind 25 senti.

Pühajärw. Alide Ertel. Hind 1 kroon.

Lawiin. J. W. Mikkelsaar. 4 waatust, 6 pilti. Hind 50 senti.

Roima meisterteos. Naljandid. Keelelise uuenduse kirjastik. Hind 30 senti.

Enne wiimset päewa. Marie Heiberg. Hind 120 senti.

Külajutud II. A. Kitzberg. Hind 75 senti.

Eesti wanem ilukirjandus. M. Kampmann. Hind 80 senti.

Raudne wäärjumal. Jakob Schaffner. Hind 15 senti.

Kahewõitlus. A. P. Tshehow. Hind 60 senti.

Judith. Friedrich Hebbel. Hind 60 senti.

Robinson Crusoe. Daniel Defoe. Hind 90 senti.

Mere kuld. George Br. Hovard. Romaan. Hind 1 kroon.

Hirmu ja õuduse jutud. Joh. Aawik. Hind 35 senti.

Kirikumõisa Rebekka. A. L. Kielland. Hind 30 senti.

Känterwilli tont. Oskar Ualdi uudisjutt. Hind 80 senti.

Kiirte pärg. Alide Ertel. Hind 50 senti.

Katastroofid. Joh. Barbarus. Hind 50 senti.

Wõhumõõgad. A. Alwer. Hind 50 senti.

Eesti wanemad laulikud. Joh. Kunder. Hind 30 senti.

Walitud Eesti rahwalaulud. Alb. Saaberk. Hind 50 senti.

Wäiksed waatlused kodumaa wäljadel. A. Weizenberg. H. 30 s.

Üks õhtu. Guy de Maupassant. Hind 20 senti.

Sinilind. Maurice Maeterlink. Prantsuse keelest Marie Under. Hind 1 kroon.

Seisates. S. Wardi. Hind 1 kroon.

Inimene ja sfinks. J. Barbarus. Hind 50 senti.

Jeesuse maapealne elu. Farrar. Hind 120 senti.

Ainus ja teised luuled. J. Ounap. Hind 40 senti.

Wäikene lillekimbukene. O. Großschmidt. Hind 10 senti.

Oheliku onu jõulunägemine. Ernst Peterson. H. 25 senti.

Hõiskamaa Jaagup. Ernst Peterson. Hind 25 senti.

Kosjakangelased. Charles Dickens. Inglisekeelest. Hind 25 s.

Elu pärast. Jakob Knudseni Daani jutustus. Hind 50 senti.

Ofeni wiimane pasha. M. Jokai. Hind 40 senti.

Patu oinas. A. Tõnurist. Hind 20 senti.

Walitud uudisjutud. Rootsi, Norra, Daani ja Soome tähtsamate kirjanikkude töödest. Hind 2 krooni.

Eluradadelt. M. Oorgu algupäraſed jutud. Hind 150 ſenti.
Õnne päraſt. A. Kann. Hind 40 ſenti.
Filoteo Giordano Bruno. Kirj. J. Järw. Hind 20 ſenti.
Kuningalosside ſaladuſed. Hind 50 ſenti.
Grigori Rasputin. Eesti keelde A. L. Parasmaa. H. 25 ſenti.
Jakob Marraſhi elukäik. Hind 25 ſenti.
Loomade taltſutajanna. A. Kull. Hind 20 ſenti.
Talupoja ſurm. Emil Zola. Tõlkinud J. Karu. Hind 10 ſenti.
Waidlemine. Heinr. Heine. Hind 10 ſenti.

Õpperaamatud.

Male õpetus. A. Grenzſtein. Hind 60 ſenti.
Uus eſimeſe Mooſeſe raamat. Wilhelm Völſche. Piltidega. H. 50 ſ.
Tuntud ja tundmata maailmad. Bruno H. Burgel. H. 50 ſenti.
Kaubanduslugu. Morgenroth. 1. ja 2. jagu. Hind á 40 ſenti.
Trükiſõna ja tſenſuriamet. Hind 40 ſenti.
Pſühholoogia õperaamat. Prof. G. Tſhelpanow. Eesti keelde N. Kann. Hind 75 marka.
Tegelik kaswatus. E. H. Niggol. Hind 80 ſenti.
Bioloogia. M. Uniwer. Hind 50 ſenti.
Kummitööd. Hind 20 ſenti.
Kuidas wiljaſaaki ſuurendada. Hind 20 ſenti.
Balti ſooheinamaad. Hind 50 ſenti.
Elekter külas. Hind 35 ſenti.
Häkiliſed haiguſed. Dr. Leidin. Hind 40 ſenti.
Kuidas peab inimene hingama. Hind 30 ſenti.
Maal kaswawad arstirohud. Hind 30 ſenti.
Soola- ja mudawannid. Hind 20 ſenti.
Põhja-Ameerika ühisriigid. Hind 40 ſenti.
Komeedid ja täheſaod. J. Depmann. Hind 35 ſenti.
Kuidas kiwid laulawad ja kõnelewad. Hind 30 ſenti.
Maakera nabade ſaladuſed. Dr. Wilh. Meyer. Hind 40 ſenti.
Maawäriſemiſed ja wulkaanid. Dr. Wilh. Meyer. Hind 40 ſ.
Wastu tahtmiſt keisriks. Hind 30 ſenti.
Füüſika ſõnastik. J. Lang ja O. Sulla. Hind 50 ſenti.
Eesti lugemiſe raamat. A. Grenzſtein. Hind 30 ſenti.
Rooma wanem ajalugu. Kirj. A. Grube. Hind 50 ſenti.
Eesti kodumaa. M. Kampmann. 250 lehekülge, kõwas köites. Hind 120 ſenti.
Päriwus. M. Pill. Hind 60 ſenti.
Eestimaa ajalugu. Keſkaeg ja uusaeg. M. J. Eiſen. H. 80 ſ.
Meie hümnuſe käekäik. Tema alguſeſt meie ajani. M. Kiwialune. Hind 50 ſenti.

Wenemaa riigiwõimu ajalugu. Prof. A. G. Timofejew. H. 30 s.

Rahwas ja maa. W. Buck. Hind 50 senti.

Solidarismus. Inimsoo loomulik pääsetee. Eesti keelde K. Päts. Hind 1 kroon.

Rahwaste liikumised Euroopas 1848. a. Hind 50 senti.

Lehekülg rahwa wabanemise ajaloost Schweitsis. S. Schiwaga. Hind 20 senti.

Usk. G. W. Plehanow. Hind 50 senti.

Wana ja uus usk. Dawid Straussi usutunnistus. Hind 1 kroon.

Kurat. Ajalooline ülewaade kuradi sündimise, elu ja tegewuse kohta. Hind 50 senti.

Eesti Walk. Walga wabastamise mälestuseks kirjutatud. H. 30 s.

Soome sild. Eesti-Soome ühtlus aastatuhandete jooksul. H. 50 s.

Eestimaa autonoomia ja sotsialdemokraatia. M. Martna. 1917. Hind 40 senti.

Ämmamoori raamat. Kirj. professor B. S. Schulze, ämmaemandate kooli direktor Jeans. Hind 250 senti.

Naiste peegel. Hind 60 senti.

Rikkuse ja õnnetee saladused. Edward Bills. Rikkakssaamise õpetused. Hind 80 senti.

Kefir ehk rammupiim terwiseparandajaks. Kodune walmistamine. M. J. Eisen. Hind 40 senti.

1 kroon | 1 | 1 kroon

Üks kroon

Kui see sedel siit wäljalõigatakse ja Ploompuu raamatukaupluses Tallinnas, Nunnewärawas, ettenäidatakse, siis maksab kauplus selle sedeli eest

ühe krooni

kui ostetakse wähemalt wiie krooni eest siin kalendris nimetatud raamatuid, mille üksiku hind mitte üle krooni ei ole. Postiga tuleb saata 4 kr. ja see sedel, siis saadetakse tellija walitud raamatuid 5 krooni eest koju kätte.

1 kroon | (Seletus teisel küljel.) | 1 kroon

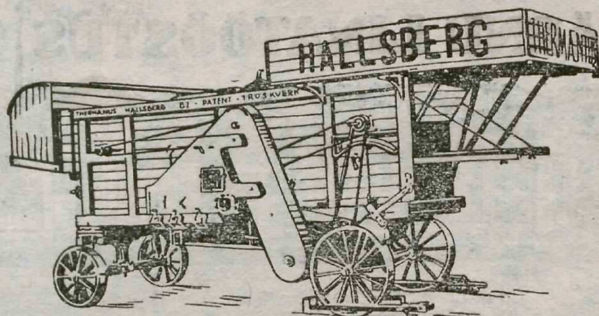
1 kroon | 1 | 1 kroon

Üks kroon

maksetakse selle sedeli eest teisel pool tähendatud kohas sel põhjusel, et töö ja aeg raha maksawad. Kui wiidetakse aega ja tehakse tööd wähese summa kallal, siis maksab selle peale wiidetud aeg mõnikord rohkem kui asi wäärt. Kui aga kauplus saab sama töö ja ajakuluga suurema summa, siis wõib ostjale wõi tellijale kasust muist tagasi maksta. Ära jäta kasutamata, üks kroon on ka raha.

Ka teised raamatukauplused, kes nõus on eelpoolnimetatud odawahinnalisi raamatuid müüma, wõiwad, kui nad tahawad, neid sedeleid raha asemel wastu wõtta ja Ploompuu'le samuil tingimusil edasi saata.

1 kroon | ■ ■ ■ | 1 kroon

Thermaenius

wiljapeksumasinad on konstruktsioonl poolest kõige otstarbekohasemad ja tugewamad ning näitasid ametlikudel proowitöödel kõige suuremat läbipeksuwõimet ja kõige wäiksemat jõukulutust. Uus suurendatud peksukorw garanteerib kõige puhtama töö. Jõumasinateks soowitame kuulsaid

Sandbäcken

naftamootoreid mis iialgi ei tõrgu, kõige lihtsamad käsitada ja 50% ülejõudu annawad. Heina- ja wiljakoristamiseks ostke ainult kõige kuulsamad Rootsi

Herkules

heina- ja **wiljaniidumasinad** ja **looreha,** siis ei juhtu Teil töös kunagi takistusi, sest Herkules masinad on kõige kergema käiguga: weoülekandeks — spiraalhammasrattad, hõõrumise wähendamiseks — rull- ja kuullaagrid. Peenemad osad mis teistel masinatel malmist walatud, on Herkules masinatel taotud terasest. Tagawara osad alati ladudes.

Ladudes: **„Rasewsky“ adrad, wedru-, heinamaa-, tsikk-tsakkäkked** ja **kultiwaatorid; „Aull“ tuulikud, „Triumph“ wiljasorteerijad** jne. jne.

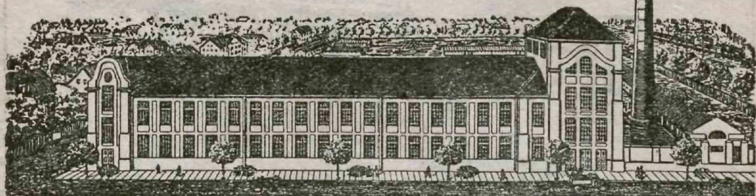
Peaesindaja: **A/S. C. A. Wirkhaus**

Tartus — Narwa tän. 42, kõnetr. 1-95.

Tallinnas — W. Karja t. 1 krt. 5, kõnetr. 6-22

(sissekäik Sauna tän. nurgalt maja läbikäigust).

PÄRNU LINATÖÖSTUS A/S.

Suurem ja täielikum

linatööstus, wärwimise ja willatööstus.

Pärnu Linatööstuse A/S. Pärnus, Rääma tän. 38. Tel. 125.

Linawabrikus, Rääma t. 38 walmistatakse linast ja puuwillast riiet, roosilisi ja mitmesugustes mustrites laudlinu, käsirätte, pleegitud ja pleekimata, woodilina-, särgi- ja püksiriiet, bresendi, koti, matratsi ja mitmesugust wahariiet.

Põllupidajatele linade wastu wahetatakse kohe lõnga ja walmis riiet.

Kalameestele: kalawõrgud, wõrgu lõngad, selise ja õnge nöörid, kanepist ja puuwillast.

Wärwimise wabrikus, Wana-Pärnus, Siimo silla j. **Tallinna-Posti tän. 6,** wärwitakse riiet ja lõnga, wanutakse (uhutakse), pressitakse, aurutatakse, shääritakse ja pestakse kangaid, suurrätte ja waipu. Wärwitakse ja trükitakse wooditekke.

Willatööstus, wärwimise wabriku juures **Wana-Pärnus.**

Kraasitakse ja kedratakse willu ning korrutakse igas jämeduses lõnga.

Hea töö ja materjal on wabrikule suure poolehoiu wõitnud. Saatke kõik omad linad ketruseks ja riideks kudumiseks, kangad wärwimiseks ja willad kraasimiseks ja ketruseks

Pärnu Linatööstuse A/S wabrikutesse, Pärnu.

Tööde wastuwõtm. kohad igas linnas ja rahwakäidaw. kohtades maal.

Oskar Kilgas'e

trikoo-, pitsi- ja sukawabrik

Tallinn, Pikk tän. 3. Telefon 2-23.

Walmistab:

Siidisukke
Floorsukke
Willaseid sukke
Laste sukke
Meester. sokke
Trikoopesu
Siidipesu
Lasteülikondi
Supelülikondi
Spordiülikondi

Pesupitse:

(Klöppel)
Wene, broderii ja gipüür.

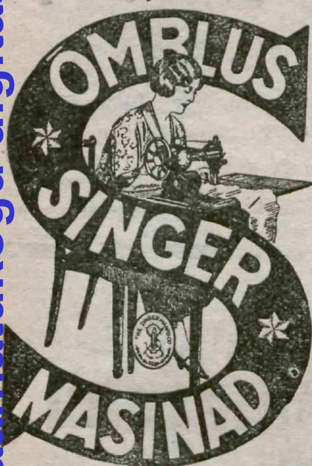
Ainukene selletaoline suurtööstus EESTIS. Kaubad wabriku märgiga warustatult saadawal igal pool üle maa.

Nõudke ainult meie kaupu.

SINGER

õmblusmasinad

perekonna . käsitöö ja tööstuse jaoks, on tunnistatud kõige paremateks — sellepärast ka **kõige odawamad. Hinnad** algawad **kr. 85.**— peale ja on ülemaa ühesugused, kas ostate masina otse meie wabriku kauplusest ehk meie komisjoni agentide kaudu.

Soodsamad järelmaksu tingimised.

Ilutikandus ja juurelõikus õpetatakse maksuta.

Igat sorti õmblusmasin wõib parandatud ehk uue masina ostu juures maksu arwel wastu wõetud saada.

Alati ladus kõik tagawaraosad, nõelad, niidid ja masinaõli tuntud kõrges headuses. Oma parandustöötoad, kus kõike süsteemi õmblusmasinaid parandatakse ruttu, korralikult ja odawalt.

SINGER SEWING MACHINE COMPANY

(Singeri Õmblusmasinate Ühisus)
Eesti osakond.

Oma wabriku kauplused kõikides linnades. Komisjoni agendid üle maa. Eestimaa näitustel kroonitud kõrgemate auhindadega — **suured kuld aurahad.**

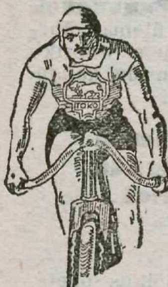
A-S. Tormolen & Ko.

TALLINN, Harju tän. 37.
Telefon 15-02.

Raadio aparaadid

ja nende tarbed.

Grammofonid

ja plaadid

Beka, Parlophon ja His Mastrer's Voice.

Jalgrattad: Humber, Phänomen, Starley, Falcon, Toko, Corvette, N. S. U.

Palju raha hoiate kokku ja pettumused jääwad olemata,
— tellides muusikatarbeid ainult —

Awelinius Tõnisson'i

ärist, Türil.

Äri on asut. 1905. a. Ta on 20 a. jooksul hea kuulsnse wõitnud sellega, et oma tellijatele kõrgewäärtuslist kaupa odaw. kättetoimetab.

„Wanemuise" (täiend. „Tulewiku") kandled ja noodid. **Gitarred, mandoliinid. Harmoonikad,** Eesti rahwa soowidekohaselt ehitatud. **Wiiulid,** kuulsa kunst-wiiuliehitaja töö. Keeled ja üksikosad iseehitajatele. Noodid 2 wiiulile ehk mandoliinele, gitarre saatel. Maailma wägewamad grammofonid: **„His Masters Voice", „Columbia"** ja **„Wanemuine".**
Raadio aparaadid ja osad.

Tellijad nimetagu soowitawat kaubaliiki, siis saadab äri sellekohased hinnakirjad ja nõuanded.

A.-S. W. Schneider & Ko.

TALLINNAS, Estonia puiestee 19.

TELEFONID: 4-01, 4-02, 13-42, 26-34.
Telegrammi aadress: WALSCHNEIDER, TALLINN.

Ladus alati saadawal: suur tagawara **põllutöö-** ja **kõiksugu tööstuse**

masinaid

iga tööala jaoks. **Wiljalõikuse, heinaniidu, rehepeksu masinaid** ja **garnituure.**

Teraskuulid ja kuulilaagrid.

Witte ja Massey Harris mootorisi,

linapuhastamise masinaid, Helsingi kuulsaid Heiligenbeili sahku jne., peale selle rauda, terast, plekki, pappi, tõrwa, Port-Kunda tsementi, kõiksugu ehituse tarbeaineid, masinarihmu, õlisi ja raswasi, suur walik kõiksugu teras- ja rauakaupadest.

Sahaterad, wankriassid ja naelad.

Poola tammelaudu, mitmesugused wineerid, mööbliliistud ja ornamendid.

Kaaned trükitud A. Davis'e & J. Magnus'e trükikojas Tallinnas, Lai 38.